

Tartalom:

Vezércikkek:

Fekete Gyula: Dr. Kun Bertalan — — — —	1
Keresztury Károly: Jézus a Krisztus — — — —	77
„ „ A második bütesü — — — —	109
Szepesi Pál: A kegyelem ideje főiskolánkon — — — —	17
Trócsányi Dezső: Karácsony — — — —	29
„ „ Hős Március — — — —	66
T. D.: A fejlődés és az ifjúság feladatai — — — —	52
„ „ Pünköszt — — — —	89

Elbeszélések, rajzok, novellák.

Csáthy Edömér: A Kormos János bűne — — — —	97
Flamma: Amíg az éjszaka tart — — — —	36
Gaál István: A bankhivatalnok — — — —	72
Hodossy Ilonka: Egy fehérhajú asszonyról — — — —	34
H. Ilonka: A második négyes — — — —	95
J. N. M.: Az örök élet — — — —	115
Julius Niger Minor: Jelenet — — — —	19
Keresztury Károly: A becsület útján — — — —	42
„ „ Abodi ésszel — — — —	110
Kiss Kálmán: A válóper — — — —	52
Komáromi János: Augusztus délután — — — —	66
„ „ Anyósok rémuralma — — — —	100
Molnár Ernő: A föld — — — —	90
Nagy Lajos: A nyitott templom — — — —	32
Svingor Jenő: Vizionlátás — — — —	58
T—h J—s: Esős délután — — — —	82
Szigethy Ferenc: Két legény a táneből hazamegy — — — —	113

Költemények:

Cipra: Néhanapján — — — —	60
„ Valamikor — — — —	113
Fekete Gyula: Várom — — — —	18
„ „ A Szeretet ünnepén — — — —	30
„ „ Esteli órák — — — —	36
„ „ Már nem szeretem az éjszakákat — — — —	42
„ „ Finale — — — —	70
„ „ Hangulatok — — — —	70
„ „ Temet az éjszaka — — — —	78
„ „ A kapuba én is kiállok — — — —	78
„ „ Lidércnek nyomában — — — —	97
„ „ Szomorú strófák — — — —	121
F.: Az „Annuska-dalok“-ból — — — —	92
Győry Kálmán: Este volt . . . — — — —	7
„ „ Az én keszvem — — — —	46
„ „ Bálban — — — —	86

Győrök József: Csokonai városából — — — —	52
„ „ Szomorú lett az anyám — — — —	52
„ „ Mesélnek az akácvirágok — — — —	93
„ „ Szívek találkoznak — — — —	110
„ „ Áldott borozgatás — — — —	110
Kiss Géza: Az „Emike-dalok“-ból — — — —	31
Kiss Kálmán: Szomorú a nóta vége — — — —	2
„ „ Egy ifjú adyistához — — — —	9
„ „ Boriska sírjánál — — — —	34
„ „ Dal a boroskancsóról — — — —	58
„ „ Szent Március — — — —	68
„ „ Válaszra váró levelek válasza — — — —	87
Komáromi János: Távozóban — — — —	18
„ „ Késői hangok — — — —	18
Kovács Bertalan: Ősszel — — — —	20
László Sándor: Ősémhez — — — —	54
„ „ Akácnyílás — — — —	55
Novák Lajos ifj.: Tükör előtt — — — —	30
Palesó László: Kályha mellett — — — —	23
„ „ Szeretem — — — —	38
Szigethy Ferenc: Valakiről, aki az enyém lesz — — — —	5
„ „ Annak, aki talán jó útról kiált hozzám — — — —	11
„ „ Szeretném, hogyha az élet néhány hangulat lenne csak — — — —	45
„ „ Diáktanyáról — — — —	60
„ „ A betűk halottja — — — —	73
„ „ Elfáradás — — — —	73
„ „ Elmult idők siratása — — — —	83
„ „ Versek. (Sinek közül A magam útján. Az édes anyám) — — — —	84
„ „ Az életem mintázta arcom — — — —	95
„ „ Alszik a falum — — — —	100
„ „ Jöttem a falumból — — — —	100
„ „ Az apám — — — —	116
Vátesz: Barátomhoz — — — —	20

Diák-dolgok; aktualitások.

Kiss Kálmán: A páholyválasztás szabadsága — — — —	10
„ „ Egyéni értékek — — — —	45
„ „ Néhány megjegyzés a jogászpincérségre vonatkozólag — — — —	86
Referens: A kolozsvári diákkongresszus — — — —	31
Trócsányi Dezső: Krakkói emlékek — — — —	38

Műtörténet.

Csillik Bertalan : Sargon mondája — — — — 3

Theologia.

Csillik Bertalan : Adalékok az ötödik pályatételhez — 24
 Gombos Ferenc : A vasárnapi iskoláról — — — 8
 „ A mi jövő hivatásunk — 84, 103
 Kovács Bertalan : A profetizmusról s annak néhány
 képviselőjéről — — — 69, 78
 Palsó László : Szükség van — — — — 20
 Szepesi Pál : A jövő — — — — 2
 „ „ Fuliquet látogatása — — — — 6
 Svingor Jenő : Levél a theologus ifjúsághoz — — 21

Könyvismertetés:

Szigethy : László Sándor Új Márciusáról — — 61
 „ Gyűjtemény Ady Endre verseiből — — 102
 —thy : Györék József, Nagy Ferenc : Csöndes síká-
 torok során — — — — 93

Megzenésített költemény :

Szerelem őszén. Zenéjét szerzé : Kiss Kálmán szöve-
 gére Zucker Viktor. — — — — 80, 81

Műfordítás.

Gombos Ferenc : Livingstone diadalútja (A. Oierson 70
 iy : Az óra (Charles Delys) — — — — 116
 Kiss Kálmán : Esti séta (Marowske) — — — 82
 Nagy Lajos : A japán bányász (Kultatuli) — — 7
 x y : Gaztett (Csehov Antal) — — — — 55
 Szigethy Ferenc : A keresztszemle (Chamisso B) — 114

Nekrolog :

Csabai István : Veress Bertalan — — — — 12
 Fekete Gyula : Dr. Kun Bertalan — — — — 1
 S. Nagy Ferenc : Lányi Elemér — — — — 106
 Páhy József : Karakó Ferenc — — — — 11
 T. D. : Kis gyermek halálára — — — — 74

**Rövidebb ajánló könyvismertetések ; egyleti
 élet ; hírek ; szerkesztői üzenetek.**

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, szeniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők				

Prolog.

A régi közkatonák közül új vezetőket állított Közlönye elére a sárospataki Ifjúság. S azok a régi közkatonák, az új vezetők, néhány szomorú fiú: mi, — neki hajlunk az útnak. . . . S míg a kezünk görcsösen összefonódik, — reménység-fák hajlanak össze felettünk. Biztat a múlt sugara, fénye, — mely a jövőnek biztos záloga, foglalója! — Indulunk, hogy lennénk a Te szószólóid, ki minket elválasztottál, — ki örüllőivá tettél a Te büszkeségednek, Közlönyödnek, — hogy a Te szószólóid lennénk sárospataki Ifjúság!

Néhány szomorú fiú: mi, — hát neki hajlunk az útnak! Az arcunkon szent öröm pirja pirúl ki! . . . De mégis, mégis, — most az induláskor mintha valami ránehezede a szívünkre, a lelkünkre. Huszonhét esztendő dicsőségére nem borít-e homályt a mostani, a miénk, a huszonyolcadik?! . . .

Mert, — bizony, — mintha megfogyott volna most a számunk. Mintha félnének szárnyat bontani a legtöbben, sokan. — Mintha csöndesebb lenne öreg iskolánk. Mintha a nótánk nem is diákos nóta volna többé!

No meg aztán magunk maradtunk. — Az elment. régi, szárnyra kelt fiúk, — bizony talán vissza se vágnak, vissza se néznek. — Sok-sok patrónusunk, sok-sok gyámolítónk, előfizetők magunkra hagyott.

Miért? Mi ennek az oka?!

Magunkba keressük!

Valami idegen, beteges szellem ütötte fel közöttünk a fejét s tapintatlanul garázdálkodni kezd, hogy kitépje, kiirtsa innen azt a kevés diák-romantikát, ami nekünk talán csak irmagúl maradt!

Nem a rakoncátlan, szilaj diák-világot sajnálom én! A jókedvű, munkás diákvilágot! Egyleteinkben, társulatainkban alig hallik az élet lüktetése a fásült közönyösség miatt.

Próbáljuk meg csak azt a befurakodott, idegen, beteges szellemet kiirtani innen! Rosz példa az előttünk! Önzést prédikál!

Ne csak magunkért éljünk! Dolgozzunk másokért, e Főiskoláért, e hazáért s munkánk, fáradozásunk gazdag koszorúit hordjuk össze ékes tárházunkba, Közlönyünkbe — hogy lássák meg mások, mindenek, — hogy élünk, hogy élni akarunk. . . . akkor meglátjuk, hogy megbecsülnek még az ellenségeink is!

És most már néhány szomorú fiú: mi, — neki hajlunk az útnak. S míg a kezünk görcsösen összefonódik, reménységfák hajlanak össze felettünk. . . .

Még egyet! — Rajtad áll sárospataki Ifjúság, hogy örökzöldek maradjanak ezek a reménység-fák! . . .

Fekete Gyula.

Vértanúk ünnepén.*

— 1911. okt. 6. —

. . . Lassan peregetek hosszú évek . . .
Hányszor fordult a tavasz őszre . . .
— A könnyét már mind-mind kisírta
Az ezredéves, büszke szittyá, —
— De a sebe, — haj — soh'se nő be . . .

Hiába próbáljuk feledni
S kitépni, hogy többé ne fájjon,
Visszatérnek a véres árnyak:
A fekete, szennyes gyalázat,
Mint lázító, panaszos álom . . .

— Ősz volt; — ősz; sívár temető . . .
Bitó meredt a Golgothákon!
— A lég lakója, hogy ne lássa, —
Vijjogva szállt el más határra —
Odahurcolva — tizenhárom . . .

. . . S aztán sírtunk csak — és temettünk . . .
— Ez volt írva a csillagokba —
Jajszó tört át a kacajunkon
S jártunk kietlen, útlan úton
Egy szebb jövőről álmodozva.

Ősz volt — és most is hull a levél . . .
Fázva zörren a sárga avar.
— Ki tudja útag merre halad
S nem lesz-e sorsod újra Arad,
Népem, te szegény, árva magyar:?
— Hiszen támaszthat bús időket
A nemzetek büszke Hadurja
S reánk mutathat véres újja —
— És jön a vég,
A setét, ...
Mikor az anya bűgva nevet
Kisdede hülő teste felett
S míg a szemén könnye se' csillog,
Öntestébe vágja a gyilkot!
És a férfi kezében kardja vasa
És fut a végső vad rohanatba —
. . . És a csatákon buggyan a vére . . .
. . . . Vége! . . . vége! . . . .
S kit nem ér a halál
Bosszúra talál!
Isteni kéz se', senki se' ó'hat:
Állítanak újra bitókat!

S hangos mezőkön elhal a dal . .
— Ott a bitófán vész az utolsó . . . .
. . . . Vész az utolsó árva magyar!
— Óh kárhozat, óh szörnyű végezet!
Porig borúlva kérdlek — óh felelj! —
— Elédbe hajtom nyakas fejemet —
Úgy-e nem lehet, nem lehet soha?
Sorsunk többé már nem lesz Golgotha?!
— Gondolatnak is könnytől áztatott! —
— Látom, újúlnak régmúlt századok!
Mozdul a vén föld; harsan a kürt
Betölti szavával a végtelen űrt!
És a zendülő, vad riadóra
Kél ki a sírok régi lakója:
— Jön párducos Árpád ősi magyarja
Vihogó paripán a büszke, derék!
Pattan az íj és surran a dárda
Futva repül a bösz kelevéz!
— Jön Rákóczi és vele jönnek
A kacagányos zord kurucok!
— Ott van a tiszta szent lobogó
Majténynál amelyik porba bukott!
— És jön Kossuthal serge, népe
Mint ahogy akkor lázban égve!
S nézd, nézd ott jön a tizenhárom!
Életre kelt a Golgothákon!
Megáll az idő pillanatra
S a napnak arca fényözönbe fut:
Egymást köszönti három fénylő század:
Köszönti Árpád, — Rákóczi — Kossuth
— S nézd a repülő büszke turult!
Ott leng a zászló fent, magasan!
Rajta Rákóczi szent szava van:
— Közénk csodák világa szállt le —
„Pro patria et libertate!“
. . . És bömböl az ágyú és villan a kard!
Hallod-e népem a „Talpra magyart“-t!?
Emlékszel a sok-sok gyermeki főre?
— Nézd ott megy a honvéd!
Vére patakzik — mégis „előre!“
— S látod a Hajnal újra hasad!
Lesz e hazában új virradat!

— — — — —
. . . . És te népem, te álmodó magyar nép
Füzd addig álmod, fűzöd csak tovább
Csodás jövőről — bús bitókon át.
Titkon halljon csak szíved dobbanása;
Bánatos oreád — jajj! — senki se lássa . . .
. . . Lelkem szerette — álmodj csak tovább . . .

Fekete Gyula.

* Az Ifj. Egylet pályázatán díjat nyert óda.

Szegény anyám.

(A „Hangok a Bodrog mellől“ c. sorozatból).

Szegény édes anyám, Isten nyugosztalja — a hetedik tél is elmúlt azóta, hogy ő örökre elaludt. Ma-holnap egészen elvész a lelkemből jószágos, halovány arca.

Ha leírom a nevét, mindig odateszem hozzá, hogy „szegény“; ha nem, bizonyosan hozzá gondolom.

Hát bizony szegény volt az én anyám minden-kepen. Egyre betegeskedett: hol a homlokát hordta bekötve, hol a derekát fájtatta. Csak úgy nyár vége felé, bágyadt őszelei napokon jött kicsit magához. Talán azért is szeretem annyira a csöndes augusztusi délutánokat.

De szegény volt az anyám amúgy is. A nagy-apámnak se volt hat ökrös szekere, minekünk még úgy se. Nem is panaszképen mondom.

Mikor a kollégiumba vitt az anyám, olyanformán hagyott ott, mint az a bizonyos góbé a fiát, aki vett a nebulónak egy pár csizmát, letette a kollégium kapujába, meghagyva neki, hogy addig ne mozduljon onnan, még legalább rektort nem faragnak belőle.

Hát nekem is vett az anyám egy pár csizmát, mert gimnazistának már nem illik mezitláb járni s talán nem is szabad. Megvásárolta a könyveket s lakásra magához vett ama félszemű Zubolyné, kinek néhai férje együtt szaladt meg apám nagybátyjával valamelyik taljánországi ütközetben s így ismeretségünk már ré- gőbb keletű vala.

Úgy délig nagy kedvemnek alig volt határa. Az anyám kezemnél vezetgetett mindenüvé. Az igazgató úr megnézte az elemi bizonyítványomat s mosolyogva megbarackolta a fejemet. Azt mondta, ha itt is úgy fogok tanulni, nagyon jó fiú leszek. (Szegény anyám, örömeiben bizony, hogy könnyezett). Azután könyveket vásároltunk; hajh, sohse láttam még én annyi könyvet egy emberre. Volt az talán nyolc is! Onnan visszatér- tünk a főiskola egyik emeletére s tandíjat fizetett értem az anyám. Ott is egy csomó kis embert láttam, vala- mennyi a hóna alatt szorongatta a sok harci szerszá- mot: könyveket, irkákat, tolltartót, rajzta- blát. Odahaza, ha Rögmecről, Iharosról, Legenyeről meg Bistéről ösz- szehajtottak volna bennünket, akkor se lehattunk volna olyan sokan, mint itt egy osztályban.

De az anyám egyre levertőbb lett. Mikor lejöt- tünk az emeletről, már hozzám is alig szólt, láttam, hogy töri a fejét, néha meg is állt mellettem, mintha számolna. Gondoltam, hogy nagyon sokat kellett fizetni a tandíjba.

A könyveket a hónom alatt cipeltem. Egybe bele- néztem, ezt a szót olvastam benne: vacatio. No ez bi- zonyosan német vagy latin lesz, hát be is csaptam.

Azon a kollégiomon pedig annyi ablak volt, hogy nem mondok sokat, de sok volt. Vagy huszszor annyi,

mint otthon az iskolán, a templomon, meg a tisztelendő úr házán együttvéve. Úgy képzeltem azt, hogy mi eb- ben a nagy kollégiumban biztosan egy hétig járunk mindenik szobába s mire az utolsóra kerül a sor, ak- korára már ki is tanulunk.

(Bizony sor került ott némelyikre többször is).

Hanem délután, mikor az anyám az állomáshoz kezdett készülődni, majdnem elpityeredtem. Meg is tettem volna, de nem mertem s szégyeltem volna is, mert tudtam, hogy ez a mai nap igen sokba került. Hát csak elszomorodtam, de nagyon.

Az anyám indulóban megcsókolt s átadott nekem 15 krajcárt. Ez volt az első pénz, amit szüleimtől kap- tam. Mindenem, az örökségem.

Úgy ösztönszerűleg nem akartam elfogadni.

— Édes anyám, tegye csak el. Meg leszek majd anélkül is.

Szegény anyám, erre már könnyek gyűltek a sze- meibe. Szégyelte talán még előttem is a nagy sze- génységet, hát takargatni próbálta.

— Hagyd csak fiam, maradt még nálam elég.

Nem akartam megbántani, hát eltettem. Pedig tudtam, hogy csak a legközelebbi állomásig tud vál- tani jegyet s onnan gyalog fog hazamenni.

Eltelt azután egy nap, két nap..... S hogy mit csináltunk azalatt?

Hejh öreg iskolakert, te megtudnád mondani, ha beszélni tudnál. Zúgó fáid, zöld bokraid megértették, eltakarták a mi mélységes nagy bűnkat.

Mert többen voltunk: ahány új mendikáns, meg- annyi csöndes, félrevonult kesergő.

Egy ilyen alkalommal, amint megint tele lett a szívem honvággyal s a szemem könnyel, egy bokor alá húzódtam.

Már el volt foglalva. Csontos, cingár legényke sirt alatta s kicsi babos zsebkendőjébe egészen elte- mette az arcát.

Mivel ő már úgyis benne volt, nem háborgattam, hanem én is hozzákezdtam.

Egy darabig ment s ha ő abbahagyta, én tovább folytattam.

Egyszer aztán felnézett a kolléga: vékony, szikár- képi gyerek volt. Azt kérdi tőlem:

— Miért sírsz?

— Nem tudom. Hát te?

— Csak úgy. Mehetnék haza.

— Bizony.

Megmondtam neki a nevemet, őt Vésey Petinek hívták.

— Hát tudsz-e már latinul olvasni?

— Nem, — feleltem szomorúan. Talán nem is fogok tudni soha.

— Gyere, próbáljuk meg.

Ott hevert a könyve a földön; kinyitotta az első lapot. Összebújtunk,

— No, olvasd ezt! — s újjával rámutatott az első sorra.

Én kimondtam becsülettel: ma-i-us.

— Nem jól van ám így. Az i-t j-nek s az s-t sz-nek kell olvasni.

Ránéztem hitetlenül.

— Aztán ki mondta azt neked?

— A nevelő úr.

— Hát az meg kicsoda?

— Szalay úr.

— S mire való az? — (Bizony nem is tudtam én még akkor, mi volna az?)

Peti felelet helyett kerdezett:

— Neked talán nincs nevelőd?

— Nincs.

— Meg is buksz akkor.

Hejh, nagy — keserves sírásba estem megint. Már most mi lesz velem? Oda a sok pénz: konviktus, tandíj, kvártély, könyv... Istenem, Istenem... szegény anyám meghal bújában, ha meg fogok bukni.

— Mondd csak Peti s aztán mit csinál veled az a nevelő?

— Megmondja, hogy kell tudni olvasni.

— Hát akkor én is megkérek valakit, hogy mondja meg nekem is. Szalay úr nem mondaná meg?

Vésey Peti megrántotta a ruhámat:

— De azért fizetni is kell.

— Hát fizetni fogok én is. (Arra gondoltam, hogy van nekem 15 krajcárom; azért csak meg lehet tanítani valakit az olvasásra).

— S aztán mennyi az a fizetés, Peti?

Peti megvakarta a feje búbját s azt mondta, hogy az sok: 20 forint.

Bizony, majd hanyatvágódtam. Mégis csak nagy istentelenség az! A mi falunkban egy béres újévtől Szent-Mihály napig szolgál annyiért.

— Peti, akkor én meg fogok bukni. Bizonyosan. Mert nekem nincs annyi pénzem.

— Hát irjál az édesapádnak.

— Annak sincs Peti. Az én apám szegény ember. Hát ezen a kolléga is elgondolkozott.

Bizonyos, hogy nincs olyan szomorúság ezen a világon, amelynél nagyobb ne lehetne.

Mert amint ott töpregek, búskodom a szelid iharfák alatt, hirtelen csak elibem kerül egy csomó diák. Nem lehettek első osztályosok, mint én, mert nagyon hangosok voltak.

(Később megtudtam, hogy másodisták).

Nincs is kevélyebb s kerékbevalóbb népe az Istennek, mint a másodisták. Ők azok, akik először emelkednek osztályban; ezek keserítik el legjobban a szegény konyák életét. Örökké csoportosan járnak s nagy szaktapasztalataiknál fogva az új mendurt mindenholnan előhúzzák.

Görnyedő búmmal én is egy mellékútra somfordáltam. Már körül voltam fogva.

A legkajánabb képű, aki vezérnek látszott, hozzámlépett s megveregette a vállam. Volt ebben a leereszkedésben valami atyai jóindulat, de annál több a csön-des sajnálat.

— Hogy van konya barátom?

Többet ugyan nem szólt s ezt is csak azért mondta, hogy érezzem megalázó hovátartozandóságomat. Annyit tudtam már, hogy az első gimnázistát konyának hívják; ezt természetszerű jogállásnak minősítettem, hát nem is protestáltam ellene s ha akartam volna is, nem mertem.

Most előlépett egy másik. Balkezét a nadrágzsebben tartotta, a másikkal ez is megveregetett:

— Mondja konya barátom, van-e már nyolckötetes tornakönyve?

(A „konya“ szót annyira megnyomják ilyenkor, hogy azt feltétlenül észre kell venni).

— Nincs — s buckófejemet lehajtottam.

— Na, az elég baj! — mondták kórusban.

A jobbkezem mutatóján egy kis pattanás keletkezett előző este. Nyomban észrevették.

— Hát ez itt micsoda? kérdezte az egyik s forgatni, nézegetni kezdte a kezemet nagy szakértelemmel. Megzavarodott fejemmel nem tudtam már felelni se. — Baj, baj — csóváltgatta fejét az egyik inquitör. Ezt az ujat a kollégiumi orvos operálni fogja. Ugy hiszem, le kell vágni.

S otthagytak sötét határozatlanságban.

— Istenkém, Istenkém — sóhajtottam keservesen, mi lesz most én velem?

A 15 krajcárból vettem egy levelezőlapot s megírtam rajta az édesanyámnak, hogy vigyen haza, mert én belőlem úgyse lesz már semmi. Se nevelőm, se tornakönyvem.

Szegény anyám, másnap már nálam volt. Nem is pihent addig, még meg nem nyugtatták, hogyhiszen nincs semmi baj. Az orvos flastromot tett a kezemre, az igazgató úr megmosolygott bennünket a 8 kötetes tornakönyvért. Szegény anyám, tudta is ő, hogy mi az?!

A napok csak multak s lassankint hetek váltak belőlük. Kitént, hogy nevelő nélkül is lehet tanulni.

Két nagyobb diákkal laktam. Én voltam a futárjuk: engem küldtek cigarettáért, én lestem a postájukat. Orbán urnak, aki már theológus volt, hébe-korba rózsaszínű levelei jöttek. Ha ilyet sikerült elkaparintanom a postástól, azért mindig két krajcárt kaptam.

Azt mondja egy reggel Orbán úr Horkay úrnak (mert így hívták a másikat), hogy ma kezdődik a brugóosztás.

Brugóosztás, brugóosztás! töprengtem magamban. Nálunk brugónak a nagybögőt hívják. Hát bizony nem tudtam én megérteni, mi lehet az?

— No öcskös — mondta Orbán ur — ezentul te fogod hazahordani a brugókat. Minden hetedik a tied lesz.

Az a brugó pedig semmi más nem volt, mint kenyér. Egy egész. Névsorolvasás mellett osztotta ki őket a legidősebb diák minden ötödnapon, jókor reggel. Egyik-másik mendír kilencet is cipelt, hogy majd összetört alatta. Persze, a teológus meg a jogász ur olyankor még az ágyban lustálkodik, mikor a mi arcunkat már pirosra csipte a hideg.

Hejh brugó, brugó! Te is kimentél a divatból azóta s veled együtt elveszett megint egy darab romantika. Ma már a nevedet sem ismerik, a mai diák vágott kenyeret eszik.

Megis irtam rögvést az édesanyámnak, hogy ne sokat buskodjék én miattam. Kenyeret keresek már én, még pedig minden hetedik osztáskor két egészet.

Szegény jó anyám, tudom, örült neki. Talán még nevetett is rajtam.

Lassan eljött a tél is. Karácsony után olyan nagy hó volt, hogy a pedellusok utakat vágtak bele lapáttal, különben nem tudtunk volna a tanteremig vergődni.

Pár nap választott el csak a félévtől, már meg is kezdődtek a klasszifikációk. Órák előtt, tíz perckor összebujtunk, összesugtunk: milyen lesz az első bizonyítvány? Szegény anyám, tudom örülni fog neki!

Az utolsó nap estéjén már nagyon el voltam fáradva. Hamarabb is fekédttem le, mint rendszeren. — Otthon csak Orbán ur volt a teológus; a másik, Horvay hazament a vakációra.

De aludni nem tudtam. A fejemben ott zugott, kóválygott egy gondolat: holnap felolvassák a bizonyítványt! Rámnehezült egész súlyával. S aztán hazulról is rossz híreket kaptam: az anyám megint fekszik, beteg. Istenem, csak elmulna valahogy ez a nagy tél!

Aztán, hogy telt az idő, 11 óra is lehetett már, Orbán ur is elfújta a lámpát s lefeküdt. Én csak tovább forgolódtam. Jobboldalra is fekédttem, baloldalra is, aztán hanyatfordultam, de sehogyse tudtam elaludni. Orbán ur is aludt már, mert hosszan, mélyen lélegzett.

Éjfél körül zivatarosra fordult ottkinn az idő. A szél lekapott egy csomó havat a szomszéd háztetőről, odavágta az ablakunkhoz s jajgatva, füttyölve rohant tovább. Egy pillanatra elcsendesedett s még dühösebben mégtépázta a pitvarajtót.

Félni kezdtem, nagyon. Magam se tudtam miért, de összeverődtek a fogaim.

— Orbán úr, Orbán úr! — szoltam át halkán a szomszéd ágyhoz.

A teológus az első hangra felemelte fejét a párnáról:

— No mi az, fiam?

— Orbán úr, én félek.

— Ugyan mitől? Hiszen itt vagyok én is.

— De én nagyon félek.

S hogy nem tudott elcsitítani, átvett a maga ágyára. Ott aztán csak elhallgattam.

Reggel késő ébredtem fel, a fejem kicsit zugott a hosszú éjszaka után. A szél alább hagyott, hideg se volt annyira, mint tegnap.

Ugy déltájban szánkó állt meg a kapunk előtt. Kinézek az ablakon, hát Sándor Gyuri ül az első ülésben, fülig belebujva a gubába. A szánkó hátuljából meg a nagynéném bontakozik ki. Azt mondta, értem jött, hazavisz a háromnapos vakációra.

Egész uton alig szoltunk egymáshoz valamit. A nagynéném szomorú volt, gondoltam, vagy az édesanyám lehet igen rosszul, vagy valami más baj van. Sándor Gyuri is hallgatott erősen: hol a baktató lovcskákra csapott, hol a szürke eget nézte.

Hát az édesanyámat halva találtam odahaza. — Hosszu, fekete koporsóban fekédt, le volt takarva végig fekete szemfedővel.

— Nézd meg édes fiam, itt van az anyád — szolt a néném a könnyei előtörtek. Későn jön már a te bizonyítványod.

Az apám szótlánul járt ki s be; én is olyan csendes tompúltságba estem. Bizony, nem tudtam, mi történt velem.

Másnap délután el is temettük az anyámat.

S ugyanezen este apám egyedül kísért ki a vonathoz. Szelid, holdvilágos éjszaka volt, a házak árnyékai élesen rajzolódtak rá a frissen esett hóra. Gyöngye szél lengedezett s a hó ropogott az apám erős lépései alatt.

S ekkor a falu tetején, a kereszt felől felhangzik a hívők bűnbánati zsoltosmája. Olyan furcsa volt az, hogy egyszerre megálltam. Hol ki lehetett venni tisztán, hol elnyomta a szél, majd megint csak a gyöngye visszhangja szállt el hozzánk.

— A katolikusok énekelnek a keresztnél — mondta halkán az apám.

A furcsán, hosszan elnyújtott dallam, a világos, hallgatag éjjel, mellettem lépdelő bús apám s a közelmult napok eseményei mind összefolytak előttem fehér össze-visszaságba. Olyannak tűnt fel minden, mint egy nyomasztó, rossz álm. Csak amikor a vonatra ültem, akkor jutott eszembe, hogy máskor az anyám szokott kikisérni.

Azóta sok idő telt el. Ősz van, a levelek hullnak s nemsokára itt lesz a nyolcadik tél is. Azóta sokszor hittem, hogy mindez valóban egy rossz álm volt; sokszor vártam, hogy egyszer csak benyit hozzám az édesanyám azzal az ő jóságos, — bus arcával.

Szegény anyám! Már akkor is milyen szépen kiszinezte a jövőt: hogy lesz, mint lesz, ha majd egyszer az érettségít leteszem. Most már azon is túl vagyok, de talán még jobb, hogy ő ezt nem érthette meg.

Komáromi János.

Országúton.

Az országúton egy koldus vánszorog.
Sápadt az arca, beesett a szeme.
Útött-kopott rongyát összébbhuzza magán,
Hogy meg ne vegye az Isten hidege.

S amint így ballag, dideregve, szomorúin,
Gyorsan egy fényes diszhintó ott gördül.
Úr, hatalmas lehet, aki rajt ül azon;
Munkás szekere tér ki már messzirül.

A koldus nézi és kitér remegve,
Gondolja: de jó nagy úrnak születni . . .
S az irigyelt ránéz, a szemébe egy könny;
Rongyos koldussal szeretne cserélni . . .

Czipra.

Valamikor . . .

Valamikor nem is régen
Szerelmes arcú éjjelen
Engdetem a csábos szónak
S elfeledtelek, édesem . . .
Másé lett sok bűnös álmom;
Szívem hangos dobbanása . . .
És azóta, haj — sokáig
Hívtál, vártál minधिába . . .

De most, hogy mindennek vége:
A csábnak, bűnös varázsnak,
Bús lelkem körül mardosó
Éjjéli lidércek járnak.
Az est árnya lelkemre tör
S hoz setét, kínzó képeket . . .
. . . Téged hollófürtű leány
Talán el is vesztettelek . . .
— Örökre elvesztettelek? . . .

Nola.

Bűnbánat.

Nem vagyok méltó —
Nem illek hozzád ;
Bűnös a lelkem
Kerülöm orcád.
Járatlan úton
Zokogva járok,
Kergetnek, üznek
Ijesztő álmok.
Éjjéli lidérc
Lopva, ha lobban,
Ott talál engem
Elhagyatottan,
— Hogy hiill a könnyes
Két szemem árja
Egy piros szegfű
Fakult szirmára . . .

Nola.

Őszirózsák.

Végtelenül szeretem az őszirózsát. Szinte beteges rajongás fog el, valahányszor ezt a szép virágot látom. Odahaza azt mondják, hogy engem nagyon könnyű lesz valamelyik lánynak meghódítani, csak előmbe hoz majd a köténykéjében egy halmaz őszirózsát. Talán van is valami benne.

Megpróbálom elmondani, mi az oka ennek a sajtóságos előszeretetnek, pedig nem sokat tudok beszélni róla, mert nem vagyok elég ideális hajlammal megáldva: de talán lesznek az olvasóim közt, akik meg fognak érteni engem.

Volt egyszer egy fehér őszirózsa. Olyan fehér, olyan ártatlan volt, amilyen sem azelőtt, sem azóta nem igen élt még a földön. A barátnői, a többi virágok azt tartották róla, hogy kevély és hideg, hogy el van bizakodva a csodálatos szépségében, pedig ebből egy szó sem volt igaz. Nem ismerték jól.

Nekem is így írták le az ismerőseim, s addig-addig beszéltek róla, a szépségéről, a büszkeségéről, míg egyszer csak negédes elhatározás érlelődött bennem, hogy majd a szemébe nézek én annak a kevély virágnak.

Hát találkoztunk. Akkor láttam, hogy be vagyok ám csapva, csak hogy igen kellemesen. Nem az a gögös, hiu, színes krizantém állt előttem, akit vártam, hanem egy végtelenül szelid, hófehér őszirózsa.

Ő is hallott már rólam; onnan tudom, hogy kíváncsian fogadott mélységesen tiszta, álmodozó barna szeme, én pedig előbbi kihívó elhatározásomra gondolva, alig mertem szégyentemben megérinteni kis kezét.

Hamarosan összebarátkoztunk. Nem tudom, az a könnyelmű hang tetszett-e neki, amelyet ő addig nem igen hallott, vagy mert így akarta a végzet, de tény, hogy nagyon jó barátok lettünk. S én aztán rájöttem, mi az oka annak, hogy engem így félrevezettek az igen tisztelt jó ismerősök?

Őszirózsa volt ő, aki már érezte a virágok közös végzetének: a hervadásnak fagyos lehetőségét. Míg a barátnői játszadozva örültek az életnek, addig ő elvonulva, magábamerülve készült a végső utra, mely kikerülhetetlenül állott szegényke előtt.

Én még akkor nem tudtam elhinni, hogy ily rettenetes a fátum, ő is elfeledte egy időre baját, s ha eddig talán hozzá is szokott a gondolatához, most már épenséggel nem akart meghalni.

Nem tudta a fehér virág, hogy a májusi nap nem az őszirózsák osztályrésze.

Azon a napon boldog volt szegényke. A mamája aggódó kérdésére maga bevallotta, hogy nagyon, de nagyon jól érzi magát. Örült ő is, fölváltva pirult, meg kacagott édes, csilingelő hangján. Verőfényes volt neki is az élet, mint más embereknek.

Aztán elváltunk. Búcsúzáskor adott egy szálat azokból a szép fehér virágokból, amit én meg is háláltam neki olyanformán, hogy visszaküldtem sok-sok társával együtt, persze képeslapon.

Ezt is megirigyelték a kedves ismerősök. Célzásaiikkal, apró gunyolódásokkal sikerült nekik elérni, hogy én épen ő érte magáért aggódva fölhagytam ezzel az ártatlan játékkal.

Aztán eljött az ősz a fehér virágra s az őszirózsa meghajolt kikerülhetetlen végzete előtt.

Sok virágot kaptam már azóta. Volt köztük gyöngyvirág, volt ibolya, rózsa, kedves, vagy nem kedves, aszerint, hogy melyik kezezske nyujtotta, csak *olyan* virágot nem adott többé senki, pedig én nem tehetek róla, de nagyon szeretem az őszirózsát.

Svingor Jenő.

A vén diákok visszajárnak.

— A kórus introituson írta és felolvasta: Szigethy Ferenc. —

*Kacagó jó fiúk, hej más idők járnak!
Vig, boros nótájú tógátus világnak
Jaj tán nyoma sincsen?!*

*A vén iskolának elment sok diákja
Talán az arcunkra sem ismerne már ma —
Tán meg is tagadna?*

*Korcsma-zugos, nótás, vig borozgatások!
Bizony a hajlókás, tógátus diákok
Elmentek, elmentek.*

*— Mégis néha-néha, mintha felvirradna
Elment, vëndiákok kacagásos napja?! —
Fiúk, néha érzem.*

*Mikor így a nótánk igaz, diák-nóta
S a koccintásunk is mintha régi vóna,
Mintha régi vóna?*

*A borunk a régi, a nótánk is régi,
Csak épp a vállunkról hiányzik a tógánk —
Higyjétek el fiúk, itt úgy érzem mégis,
Mintha a tógátus, vén diákok volnánk.*

A vén kertész leánya.

— Irta: gesztelyi Nagy László. —

Kirobogott a vonat a debreceni állomásról s erős zakatolással szágúldott tova a Hortobágy végtelennek tetsző rónáin; mintha nem akarna többé visszatérni a „kálvinista Rómába“, oly vidáman hagyta maga mögött az esteli villanyfényben tündöklő várost. Unottan húztam meg magam egy második osztályú fülkében s szinte reszkettem attól a gondolattól, hogy kell átesnem ezen az éjszakán, mikor a vonatban nem tudok aludni? Egyedül voltam. Az egyhangúság és unalom közepette abban találtam némi szórakozást, hogy kinézvén az ablakon a mozdony kéményéből kijövő szikrák tovaszállását szemléltem. Kívül meglehetősen sötét volt, bár a csillagok milliói csillogón sugározták fényüket. Olykor-olykor egy-egy hulló-csillag szállt alá s a föld légkörébe érve eltűnt, melyen aztán elgondolkozva, a természet örök rendjét, célszerűségét kezdtem magamnak magyarázgatni. Hiába áll meg a vonat az egyes állomásokon, nem volt utas. De ki is kíváncsoznék éjjel utazni.

Igy ment ez vagy két óráig, míg végre Kisujszálláson beszállt egy jól öltözött földbirtokos, kivel hamar megkötöttem az ismeretséget. Beszédbe elegyedtünk, melynek aztán csak a hajnal vetett véget, mely a nap feljöttével lassankint nappallá változott át. Elmondta honnan jön, hová utazik, hogy tölti a nyarat, mivel szokott foglalkozni 1800 holdas birtokán, mely még nem az övé ugyan, mivel édes apja él, de már teljesen ő vezeti a gazdaságot.

— Kellemesen telnek a napok, az évek — mondja többek közt utitársam — valóságos fejedelmi hatalommal rendelkezem cselédeim felett, kik megcsálnak, meglopnak, de végeredményében mégis jól művelik a földet és derék emberek.

— Négy évvel ezelőtt, mondja tovább, — midőn egy alkalommal szokásom szerint végig jártam a majorokat, meglepődve álltam meg az öreg kertész leánya előtt. Ekkor másodizben lakott nálunk a kertész. Mikor előbb ott lakott, már akkor feltűnt leánya szépségével, most meg egyenesen bámulatba ejtett. Nálunk a nők általában nem mondhatók szépeknek, többnyire közönségesek, kevés vonzó erővel; annál inkább feltűnt e pompás virágszál, ki nemcsak hódító szépséggel, hanem azzal a természetes, de mégis bájos elegenciával is fel volt ruházva, amely a férfiúi szívek legtitkosabb hurjait is rezgésbe hozza s mely észrevétlenül is bizonyos értelmi

viszony kialakulására kényszeríti az erős férfi szívet.

— Ha harminc éves korunkban, folytatta, ily tökéletes szépség akad elénk, önkénytelenül szomorúság fog el s úgy érezzük, hogy amint az élet eddig nyújtott, az mind szürke semmi volt. Én is, midőn e ragyogó mély pillantású szemeket, térdig érő selymes hajfonatokat, a hamvas arcot, sugár alakot egyszerű piros ruháskába öltözve a cselédház ajtajában megpillantottam, úgy éreztem, hogy eddigi életem még nem nevezhető valódi életnek, mivel az igazi „női szépség“ fogalmával csak most léptem ismeretségbe.

— Itthon van az atyja? kérdém szinte meghatva, vagy inkább elbűvelve.

— Azt hiszem lent van a kertben, válaszolt a „falusi Venus.“

Az öreg kertészt csakugyan ott találtam a kertben, amint a rózsákat oltogatta. Köszönés nélkül e kérdéssel fordultam hozzá:

— János bácsi, hány éves a lánya?

— Ilon? Tengeri töréskor lesz tizenkét, volt a válasza. Talán tetszett vele találkozni? kérdezte rá mindjárt.

— Igen! Gyönyörűen kifejtett azalatt a pár év alatt. Mondhatom a legszebb leány, akit valaha láttam.

— Ugyan-ugyan! dörmögött az öreg — különben ízlés dolga . . . Hát épen nem mondom, hogy nem szép, de hogy a legszebb volna, akit látott . . .

— Mondom magának, hogy úgy van!

Érdeklődve, meglepődve tekintett reám, majd többszöri erősítgetésem után így monologizált, miközben egy rózsatőnek vad hajtásait nyesegette:

— Hm, hm! sohse hittem volna; de mivel a tekintetes úrfi mondja . . .

— Pár nap múlva az öreg kertészt jelentette be az inas.

— Jöhet! mondtam.

Úgy véltem, valami hiányosság lehet a kertben, vagy újításra van itt, ott szükség; de csakhamar eloszlottak e sejdítő gondolataim, midőn atyja oldalán a leányt is belépni láttam, kinek bódító szépséget még ez esetben az „ünneplő ruha“ sem tudta elpalástolni. (Tudvalevő, hogy az ilyenek a maguk egyszerűségében a legszebbek.)

Az öreg kertész néhány pillanatig zavartan forgatta kalapját kezében, majd elfoglalva a felajánlott helyet így szólt:

— A Nagyságos Úr (már nem „tekintetes

úrfi“, mert nagyfontosságú dologról van szó) szívességét jöttünk igénybevenni, szólt az öreg bizonytalan, reszketős hangon, legyen szíves nekünk megmondani, hogyan válhatik e leányból „előkelő“?

— Tessék? kérdém és meglepetve ugrottam fel. Hirtelen nem tudtam tisztázni gondolataimat, melyekkel nekem e szokatlan kérdésre felelni kellett volna.

— Igen, kérem, szólt ő, mielőtt még felelhettem volna, mint pl. az a hölgy, aki a gyarmat-tanyai birtokot megvásárolta, kit Rudnay Irénnek hívnak s akit most ngs. Földváry Béla úr fog elvenni, mivel igen beleszeretett.

— Jó! értem, szóltam, magamhoz térve meglepetésemből, de ilyesmiről csak nem beszélhetünk a leánya előtt?!

— Miért nem, kérem? Ugy-e Ilon, neked is tudnod kell, szólt leányához fordulva.

Ilon rám vetette ábrándos, nagy szemeit és angyali ártatlanággal mosolyogva így szólt:

— Hát . . . én is szeretném hallani!

Ez az isteni teremtés s a derék öreg kertész úgy tekintették e foglalkozást, mint a földmívelést, vagy virágültetést. Meg voltam hatva, mivel a boldogságnak e fenséges gyümölcse, melyre a minap még meggondolni sem mertem, íme ma harapásra kínálja magát.

Gyors terv villant át agyamon s így szóltam:

— Nem megy az ám olyan könnyen, öregem, ahoz nem elég szépnek lenni. Ilon igen naiv s tudatlanságával a rossz lelkűek áldozatává lehetne. Hallgasson ide, jól figyelje meg, mit mondok: Bizza reám Ilont négy esztendőre; én majd kitaníttatom, neveltetni fogom; magának pedig öreg, hatszáz korona évjárdékot adok addig, hogy minden gondtól menten tölthesse napjait, melyeket leánya távolléte, tudom, egyhangúvá fog tenni.

Az öreg ezt igen kedvére valónak találta; Ilon egy kissé habozott, de aztán ő is beleegyezett.

S én ezáltal a szépség oltárára nagy áldozatot hoztam; igaz, hogy ez az egyedüli, mit e földön imádok. Ahelyett azonban, hogy az élembe kínálkozó alkalmat javamra használtam volna, a csodaszép parasztleányt megbízható nevelőintézetben helyeztem el s elhatároztam s ezt velök közöltem is, hogy négy év múlva, ha az intézet tanfolyamait bevégzi, szép hozományjal ajándékozom meg és férjhez adom valami derék, becsületes férfiúhoz . . .

Repült az idő gyors szárnyakon . . .

Eltelt a négy év s én magam mentem el érte, hogy hazahozzam. Most sokkal szebb volt

mint előbb; modora, viselkedése, öltözködése egészen kifogástalan; már nem „naiv szépség“, hanem határozott vonásokból alakult, „összehangzó szépség“. Együtt mentünk ebédelni. Nem árultam el, de éreztem, hogy valami rejtélyes érzés hatotta át egész valómat. Ragyogó, sokatmondó kék szemeit, ha rám vetette, rabja lettem s önkénytelenül lesütöttem szemeimet. Azonban nem juttathattam kifejezésre szívem igazi érzelmeit; eszembe jutott, hogy mit ígértem neki s az apjának. Az ebéd végeztével elő is adtam már említett tervemet, hogy t. i. férjhez adom szép hozománnyal valami derék, becsületes férfiúhoz. Az hittem, hogy tudok parancsolni érzelmeimnek s letudom győzni szerelmem izzó szenvedélyét.

Szavaimtól elámúlva reám tekintett és csengő hangon így szólt:

— Hát mégsem vagyok olyan szép, mint Rudnay Irén?

Megdöbbsentem e kérdésre; de azonnal megértettem, hogy az intézeti nevelés folytán kapott műveltség életre ébresztette benne a természetből beléje oltott, de még eddig szunyadó „refinált lelket“. Éreztem, tudtam, hogy további áldozathozatalom csak nevetséges volna. Tehát hirtelen határoztam.

— Százszor, ezerszer szebb! kiáltám szenvedélyesen s megragadtam kezét.

És egy perc alatt váratlanul elnyertem fáradozásom s igaz szerelmem jutalmát. Ilont menyasszonyommá tettem. És valójában négy évet vesztettem, hogy megkapjam, keblemre öleljem, életem, sorsom részesévé tegyem azt, kit bárki az első órában magáévá tett volna...

Lehet, hogy tovább is folytatta volna utitársam elbeszélését, de már kiáltották annak az állomásnak a nevét, ahol neki ki kellett szállnia.

Meleg kézszorítással búcsút vettünk egymástól; ő kiszállt, velem pedig repült tovább a vonat a már hajnali pirban tündöklő rónaságon.

Éjfél után.

*De jó volna elpihenni, megnyugodni
Álmomból röpke, tarka álmot lopni,
Álmot könnyes, két szememre —
De jó volna, de jó lenne!*

*De jó volna összetépni szívet, vágyat,
Megtágadni, odaadni mindent másnak.
Értem még csak könny se folyna —
De jó lenne, de jó volna!*

*De szép is az öreg legény öreg kedvvel,
Fehér haju öreg ember, de szép ember.
Öreg élet sok kis gondja —
De jó lenne, de jó volna!*

*De jó volna ifjú kedvvel lenyugodni,
Álmomból öregítő álmot lopni
Öreg álmom rám hajolna —
De jó lenne, de jó volna!*

*Öreg álmom, ha rám lenne, rám hajolna,
Az ajkamra de gyönyörű csókot lopna
Öreg álmom, ha rám lenne —
De jó volna, de jó lenne!*

Györy Kálmán.

Zsoltár egy asszonyhoz.

*Szeretek egy asszonyt, egy márvány arcút,
Egy szép hófehéret, lenge kis karcsút;
Szeme tűz, ajaka déli napheve,
„Liliom asszonyság“ drága kis neve.*

*Szeretném érintni illatos haját,
Lágyan simogatni ezüstös arcát;
Kicsike kacsóit csókolni egyszer
Százszor, meg ezerszer, vak szerelmemmel...*

*És szeretném látni pamlaga szélén,
Amikor egyedül, — mitől se félvén —
Szalagozza haját és kontyura teszi,
Aztán meg kibontva, földre ereszti.*

*S szeretnék benézni zsalus ablakán
Egy mély álmodású holdas éjszakán.
És figyelni álmát, szíve verését:
Vajjon merre bolyong, messze szeretszét?...*

*És mikor fölébred, kérdezni tőle:
„Volt-e álma édes, bolondos, dőre,
Boldog volt-e sorsa, vagy boldogtalan,
Talált-e egy ifjút, búsan, hontalan?“*

*És hallani aztán zsoltáros hangját,
Amint így szól halkán, az ablakon át:
„Forró csókolásod égeli ajkam’,
Épen azt álmodtam e pillanatban.“*

*S valami hű tündér ablakot nyitna
S a márvány szép asszony reám kacsintna;
Én meg — tűzszemének beszédét értve —
Halvány reszketegen omlanék térdre.*

*És ott találnának meg harmatos reggel,
Mikor az öreg nap álmából felkel.
És a lárcámnak egy kis rekeszébe
Ez az éji zsoltár volna beléve! . . .*

Kiss Kálmán.

EGYLETI ÉLET.

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ szept. hó 18-án megalakult az 1911—12. isk. évre is. Tagjainak száma a tavalyihoz képest sokat nőtt, amennyiben az alakuló gyűlésen 28 ifju jelent meg, vegyesen az akadémia két szakáról. Tiszti karát a társulat, a régi ki próbált és a társulat fentartásának küzdelmeiben meg edzett tagokból alakította meg. Érdekes és jellemző, hogy az összes tisztviselőket egyhangú közfelkiáltással választotta meg a társulat. Tisztviselők lettek: Fekete Gyula III. jh.: elnök; Szigethy Ferenc II. hh.: titkár; Csabai István III. hh.: főjegyző; Györy Kálmán IV. hh.: pénztáros; Virág Béla II. hh.: aljegyző; Nagy László I. jh.: ellenőr. Tanár elnökül a társulat Nt. Novák Lajos akad. tanár urat nyerte meg, aki a mult isk. évben, az ő személyes részvételével nagyban emelte a társulat szellemi színvonalát s az ő semmi fáradságot nem kimélő, odaadó elnöki működésével mindnyájunk nagy fokú tiszteletét és határtalan ragaszkodó szeretetét érdemelte meg.

A „Sárospataki Ifjúsági Egylet“ szept. 14-én tartotta alakuló közgyűlését Svingor Jenő ez évi szénior, mint az ifjúsági elnök elnöklete alatt. S ezen alakuló közgyűlésen az egylet tisztkara a következőképen alakult meg: Jegyző: Fekete István IV. hh. Pénztáros: Szőke István IV. hh. Bizottsági tagok: Tóth Jenő IV. hh. Szilva Ferenc IV. jh. Csabai István III. hh. Pálóczy Barna III. jh. Fekete Lajos II. hh. Nagy Pál II. jh. Komjáthy Aladár I. hh. Nagy László I. jh. Stunda István VIII. o. t. Jármy Zoltán VII. o. t. és Kiss Géza VIII o. t. mint a „Gimnáziumi Erdélyi kör“ elnöke. Ugyanezen az alakuló közgyűlésen választotta meg az Ifjúság „Közlöny“-e szerkesztőségét. Felelős szerkesztővé: Fekete Gyula III. jh. Főmunkatársakká: Szigethy Ferenc és Györy Kálmán hittanhallgatók választattak. Az *Egylet* szept. 18-iki ülésén elhatározta október 6-ának megünneplését s egy ünnepi ódára pályázatot hirdetett 20 kor. pályadíj mellett.

— **Az „Akadémiai Ifjúsági Olvasóegylet“** alakuló közgyűlését 1911. szept. 12-én tartotta. Nt. Radácsy György tanárelnök a megválasztott és megválasztandó tisztviselőket pontos, lelkiismeretes munkálkodásra hívja fel. Szívből kívánja, hogy legyen az egylet ez évben is — mint a régi jó időkben — ápolója a barátság-
nak, ébresztője a tettvágnak és enyhétadóhelye a munkaszeretetnek. Majd felhívja a közgyűlést, hogy tisztikarát alakítsa meg. A tisztikar a következőképen alakult meg. Ifj. elnök: Szilva Ferenc IV. jh. Jegyző: Janka Péter IV. hh. Ellenőr: Ujlaky Lajos IV. hh. Az állandó bizottság tagjai lettek az egyes évfolyamokról: Szőke István IV. hh., Tóth Lajos III. hh., Bóna Aladár III. jh., Fekete Lajos II. hh., P. Nagy Pál II. jh., Dobos Sándor I. hh. és G. Nagy László I. jh. A könyvtár-

noki és pénztárnoki tisztségek a tavalyi év zárógyűlésén töltettek be. Adja Isten, hogy az a szép, nemes cél, melyet ez egylet az idén is maga elé tűzött, valóra válhasson.

— **Erdélyi Önképző-kör.** A főgimnáziumi „Erd. Önképző-kör“ szept. 9-én tartotta meg alakuló ülését 37 taggal. Tisztkara a következő: ifj. elnök Kiss Géza VIII. o., titkár: Apacs Árpád VIII. o., főkönyvtáros Vécsi Szabó Sándor VIII. o., főjegyző Horváth Lajos VII. o., pénztáros Rác Lajos VII. o., aljegyző-alkönyvtáros Trócsányi György VII. o. A tanárelnöki tisztséget a kör egyhangu óhajára Dr. Gulyás József tanár ur fogadta el. Az év sikeréhez biztató kezdet volt Rác Lajos önkéntes felolvasása.

— **A „Főiskolai Énekhar“** alakuló közgyűlését szept. 16-én tartotta H. Bathó János tanárelnök vezetése mellett. Az Énekhar elnökéül egyhangu lelkesedéssel Janka Péter. IV. hh.-t választotta meg. Főprecentorrá: Bálint Zoltán II. jh. Alprecentorrá: Kőszeghy Gábor IV. hh. Protokántorok lettek: Tóth Lajos III. hh. I. Tenor. Szinyéry György IV. hh. II. Tenor. Bay Jenő III. hh. I. Bassus és Kása Ferdinánd IV. hh. II. Bassus. Az Énekhar működésére Isten áldását kérjük, hogy ez évi munkálkodásával is növelje, ugy a maga, mint Főiskolánk hírnevét!

— **A „Sárospataki Akadémiai Athlétikai Club“** szept. 16-án tartotta meg alakuló közgyűlését. A legközelebbi évek szokásaitól eltérően, ami leginkább az ifjúság dicséretére válik, összes tisztviselőit egyhangulag választotta meg. Így az ifjúsági elnöki székre nagy lelkesedés között ifj. Radácsy György III. é. jh.-t emelte, aki már egy évig viselte e tisztséget s akkor is kimutatta, hogy tér és eszközök hiánya mellett is kitartás és lelkesedés által nagy eredményeket lehet elérni s e kedvező mult után még nagyobb reménnyel tekinthetünk a jövőbe. A többi tisztviselők a következők: Alelnök-titkár lett egyhangulag Szinyéri György IV. é. hh., vivásvezető alelnök: Kossuth Sándor III. é. jh., pénztárnok: Veress Károly III. é. hh., ellenőr: Flüzesséry Sándor II. é. jh., jegyző: Kőrössy István II. é. hh. — Bizottsági tagokul a rendes tagok közül a következőket választotta meg a közgyűlés: Mándy Menyhért II. é. hh., Olcsváry László II. é. hh., Bálint Zoltán II. é. jh., Varga József I. é. hh. A vívótagok részéről pedig: Szilva Ferenc IV. é. jh., Pálóczy Barna III. é. jh., Szabó Jenő III. é. jh. és Nagy László I. é. jh. urakat. Tanárelnökül ez évre is Meczner Béla jogtanár urat hívta meg a közgyűlés. Adjon az Isten erőt, kitartást, szorgalmat, lelkesedést az ifjú athlétáknak.

— **A főiskolai betegsegélyző egylet** szeptember 16-án tartotta alakuló közgyűlését. Elnök: Dr. Kun Zoltán, alelnök, pénztárnok: Svingor Jenő senior, jegyző: Barth Ernő III. jh., ellenőr: Szinyéri György IV. hh. Bizottsági tagok: Doktor Dezső IV. hh., Csillik Bertalan IV. jh., Csabay István III. hh., Pálóczy Barna III.

jh., Ladányi Mihály II. hh., Nagy Pál II. jh., Dobos Sándor I. hh., Nagy László I. jh., Szabó Sándor és Kiss Géza VIII., Butykai István és Soltész Géza VII. o. t.-ok.

— A „**Hittanhalgatók Egylete**” alakuló közgyűlését 1911. szept. 28-án tartotta mt. Nagy Béla tanár-elnök vezetése alatt. Tanár-elnök kitarásra, erősebb kötelességtudásra hívja fel az Egylet tagjait s boldog-ujesztendőt kíván. Az egylet tisztikara a következőképen alakult. Elnök: Szőke István IV. hh., alelnök: Janka Péter IV. hh., titkár: Bakó Péter IV. hh., pénztárnok: Tóth Lajos III. hh., könyvtárnok: Győry Kálmán IV. hh., jegyző: Csabai István III. hh. lett. Az állandó bizottság tagjai lettek: Szinyéry György IV. hh., Gombos Ferenc III. hh., Kőrössy István II. hh. és Pungur József I. hh. Az Isteni gondviselés adja, hogy a megválasztott tisztikar hűen járhasson el a reá-bizot-takban, s hogy az Egylet évi munkálkodása áldásos legyen annak minden egyes tagjára nézve.

— A „**Főiskolai Jogász Egylet**” szept. 28-án tar-totta alakuló közgyűlését Dr. Finkey Ferenc jogi dékán elnöklete alatt. Tisztikarát a következőképen alakította meg. Jogász elnök lett: Negyedi Szabó Jenő III. jh., alenök: Antal János III. jh., ellenőr: Füzeséry Sándor II. jh., Pénztáros: Bálint Zoltán II. jh., könyvtáros: P. Nagy Pál II. jh., jegyző: G. Nagy László I. jh. Bizottsági tagok lettek: Szilva Ferenc, Kiss Kálmán IV., Barth Ernő, Pálóczy Barna III., Kozlovsky Pál, Reviczky Ábrahám II., Hubay László, Mauks Aladár I. jhallgatók.

Dinkához.

*Jöjj Dinka, nézzük meg a piros rózsát
A rácsos kertben.
Édes illat csókidos majd körül.*

*Ott fehér kezed kezembe véve,
Mesélek Néked.
Csóktalan, álmallan bús multamról
Igaz meséket,
Mert eddig csak boldogtalan voltam.*

— *Akard és gyógyítsd meg a szívemet,
Ott a fehér úton.
Csatlogjon a csókid, hogy arról a
Sok rózsá is tudjon.
S szerelmednek forró piros tűzével,
Virágillat közt, nagy szenvedéllyel,
Égesd szívembe szerelmedet!*

Veres Károly.

HIREK.

— **Tisztelettel kérjük azokat, kik lapunkat megrendelni nem óhajtják, szíveskedjenek jelen számunkat „nem fogadom el” megjegyzéssel visszaküldeni. Azokat pedig, kik lapunk előfizetői lesznek, kérjük az előfi-zetési díjak mielőbbi szives beküldésére.**

Somlyódy Elek

II. a) oszt. tanuló szept. 15-én hosszas szenvedés után elhunyt. Másnap az ifjuság megjelenésével, a főisko-lai énekkar szereplésével s a Harsányi István val-lástanár ur imádkozásával ment végbe a főiskola udvarán a temetési szertartás. Majd azután szülő falujába, Nagykövesdre szállították, ahol porait örök nyugalomra helyezték. Korán elköltözött lelke talál-jon békés megnyugvást. Sirató szüleinek legyen meg-nyugtató az Ur akarata.

— **Október 6-át** ez éven is kegyeletes ünne-p-ségek közt ünnepelte meg Ifjuságunk. Reggel isteni tisztelet volt a városi templomban, melyen Svingor Jenő főisk. szénior imádkozott. D. u. ünnepélyt ren-deztünk az imateremben a következő programmal: 1. Szabadsághősök sirja fölött. Szorzó Varga József. Előadja a főiskolai énekkar. 2. Felolvasás. Tartja Svin-gor Jenő főisk. szénior. 3. Országos gyászünnepen. Szerző Zsasskovszky E. Harmoniumkíséret mellett éneklí Rohoska József I. gimn. o. t. 4. Vértanuk ünne-pén. Irta Fekete Gy. jh. Szavalja Virágh Béla hh. 5. Aradi nagy temetőben. Irta Kiss Kálmán jh. Zenéjét szerző II. Bathó János főiskolai zenetanár. Éneklí Szabó F. hh. Zongorán kíséri Bálint Zoltán jh. 6. Október 6. Irta Ábrányi Emil. Szavalja Kiss Géza VIII. gimn. o. t. 7. Apotheosis. Előadja a főiskolai énekkar.

— A **presbiteri világszövetség** tagjai, akik a Pesten lefolyt szövetségi gyűlésre utaztak Magyar-országra, utközben meglátogatták hazánk nevezete-selb helyeit, többek közt szept. 13 és 14-én Sárospatakot is. 13 án d. u. érkeztek városunkba, 34 tagot számláló impozáns társaságba. Nagy Béla, Csontos József és Harsányi István tanárok fogadták őket a pályaudvaron. Az imateremben a tanári kar és az ifjuság várta a díszes csoportot s nevükben Dr. Rác-z Lajos közigazgató üdvözölte a vendégeket. mit Ro-hoska József tolmácsolt angol nyelven. A tetszéssel fogadott beszédre Dr. Matews lelkész, titkár vála-szolt. Este az ifjuság részére vendégeink közül hár-man előadást tartottak. 14-én meglátogatták a város nevezetességeit s a délutáni vonattal utaztak tovább.

— **Előfizetésüket beküldték:** 1911—12. évre: Kóróh Ferenc Vizakna 2 kor., Theol. Önképző Kör Pápa 4 kor., Somkerekely Elek Szék 4 kor., özv. Eperjessy Józsefné Sárospatak 4 kor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

P. Ferike. Sajnos, egyet sem hozhatunk.

K. Gy. Budapest. Most elkéstek. Legközelebb jönnek, amint óhajtottad. Máskor is szívesen látnánk. Szervusz!

Tartalom: Prolog: Fekete Gyula. — Vértanuk ünnepén: Fekete Gyula. — Szegény anyám (novella): Komáromi János. — Országúton (vers): Czippa. — Valamikor... Bűnbánat (vers): Nola. — Oszirózsák (rajz): Svingor Jenő. — A vén diákok vissza-járnak (vers): Szigethy Ferenc. — A vén kertész leánya (novella): Gesztelyi Nagy László. — Éjjel után (vers): Győry Kálmán. — Zsoltár egy asszonyhoz (vers): Kiss Kálmán. — Egyleti élet. — Dinkához (vers): Veres Károly. — Hírek. — Szerk. üzenetek.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb kelmékből a legújabb

:: divat szerinti ::

öltönyöket, téli kabátokat stb.

Kitűnő szabás!

Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kaphatók a legfinomabb s legértékesebb

díszbárgyak, majolikák, tálcák, finom metszésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártfogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen ! !

A Franklin Kézi Lexicon,

mely három nagy nyolcadrétű kötetben rövid és tömör leírásában tárgyalja az összes tudnivalókat. — Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.

Megrendelhető havi 2 koronás részletre

Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbízást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Képviseli: Sárospatakon a Klein Mihály cég.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

 Diákoknak kedvező fizetési feltételek!

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a lelegegansabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvétele. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcsó árak, Kifogástalan szabás. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	--	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjusági Közlöny” szerkesztőségének küldendőek

Október 31.

Október 31. a protestantizmus örömnépe.

A protestantizmus örömnépe: az emberiség örömnépe.

Miért?

Az ember feladata: önodaadás Isten iránt.

Az önodaadás Isten iránt: hit.

A hit megnyilatkozása: vallás.

A vallás megjelenési formája: egyház.

Az egyház lelke a vallás; a vallás szive a hit.

Az egyház reformálása: mentés a vallásnak.

A vallás megtisztítása: hitújítás.

A hitújítás: visszaállítása a hitnek.

A hit visszaállítása: az emberiség szívének Istenhez kapcsolása.

Október 31. a reformáció emlékünnepe.

A reformáció: hitújítás.

A reformáció emlékünnepe: újabb meg újabb megdobbanása a vallás szívének: a hitnek.

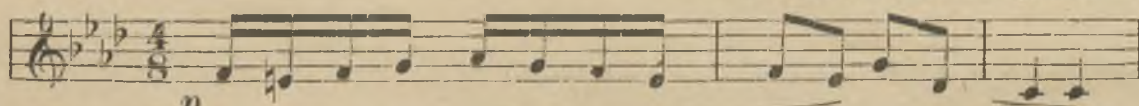
Október 31. az emberiség örömnépe!

Svingor Jenő.

Aradi nagy temetőbe'...*

Írta: Kiss Kálmán.

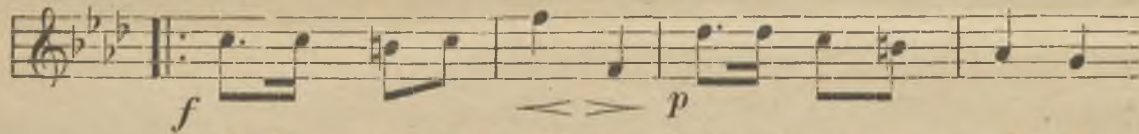
Szerző: H. Bathó János.

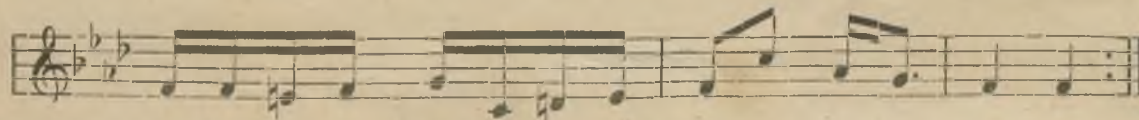
1. A - ra - di nagy te - me - tő - be', leg - szé - len va - la - hol ...

I - mád - ko - zó ö - reg asz - szony egy sír - ra rá - ha - jol.

Csön - des i - mád - sá - ga Száll a menny - or - szág - ba,

— Va - la - mi - kor Vi - lá - gos - nál várt, várt, de hi - á - ba ...

2.

— Mohás kövén néma sirnak nincsen már felirat,
De azért a tisztas öreg mégis zokog, sirat.
Tudja kinek sorsa
Szakadt egyszer oda,
— Valamikor Világosnál kit várt imádkozva ...

* Az október 6-iki emlékünnepevényen énekelte Szabó Ferenc.

Miért van szükségünk okt. 6-ra ?

— Felolvasatott az okt. 6-iki ifj. ünnepélyen. —

Mélyen tisztelt ünneplő közönség !

Lehet, közös véleménynek adok kifejezést, midőn azt mondom, hogy az okt. 6-iki ünnepélyek iránt egyre jobban fogy a melegség a nagy közönség szívéből.

Ez magában véve még nem volna baj, mert hiszen itt mindössze azon fordul meg a dolog: tudunk-e mi valami újat is adni? Sajnos azonban, ennek háttéréből valódi veszély is fenyeget bennünket, t. .: nemcsak az ünnepély veszt apránként az érdekességéből, hanem maga a nap, az okt. 6-ika is egyre jobban halványodik jelentőségére nézve a magyar nemzet emlékezetében.

És ez már nagy baj M. T. Ü. K.! Nagy baj annyival is inkább, mert ennek oka félig-meddig rajtunk kívül fekszik

Az új világszellem: a szocializmus rosszul értelmezett kozmopolitizmusa, mely a nemzeti érzésnek a társadalom minden rétegéből való kiötlésére vállalkozott, ez a gonosz démon súgja fülünkbe e kérdést: van-e szükségünk okt. 6-ra ?

Hát van M. T. Ü. K.! S épen erről szeretnék néhány szót szólni.

* * *

Nincs igazuk azoknak, akik az egész emberi társadalmat egy kalap alá akarják foglalni. Akik a nemzetektől minden létjogosultságot megvonnak s az emberiségnek államok szerinti tagozódását fölöslegesnek tartják.

Amint nincs két egyforma ember a világon, amint a társadalmak egyénekből, önálló tulajdonságokkal, képességekkel fölruházott individuumokból vannak összerakva, ugyanez áll az egész emberi társadalomra, illetőleg az annak keretébe foglalt, egyéni sajátságokkal fölruházott népfajokra is.

S amint az egyének önálló fölfedezéseikkel újabb meg újabb lépésekkel viszik előre a tökéletesedést, a kulturát, ugyanezt a szolgálatot teszik az arra való népfajok annak általánosítása, egyetemessé tétele körül, az egész emberi nem érdekében.

Ebből két dolog nyilvánvaló. Nyilvánvaló egyfelől az, hogy a népek különállásának feltétlen jogosultsága van a társadalomban mindaddig, míg általa az emberi nem egyetemes célja, rendeltetése nyer megvalósítást, másrészt azonban nyilvánvaló az is, hogy a különállást csak azok a nemzetek érdemlik, melyek képesek a említett szolgálatokat az emberiségnek teljesíteni.

Souverén állami lét tehát az élet örök törvényei szerint, csakis ilyen népeket illet!

Az a kérdés már most, hogy a mi nemzetünk: a magyar nemzet mennyiben felel meg azoknak a köve-

telményeknek, melyeket az egyetemes emberiség közös érdeke tőle, mint önálló államtól föltétlenül elvár ?

. . . . . Valahol messze, a távol kelet ismeretlen homályából ezer évvel ezelőtt elindul egy néptörzs új hazát keresni magának. — Tele van őserővel, felruházva magas katonai, törzsi és családi erényekkel.

Hosszas vándorlás után a művelt nyugaton hódít magának földet; meghódítja pedig előbb karddal, majd a műveltséggel lépést tartva meghódítja másodsor ekével. — Míg ipara, kereskedelme félbenmarad az évszázados küzdelmekben, melyekkel nyugat kulturájának teljesít megbecsülhetetlen szolgálatot, addig évezredes alkotmányával példát állít a szabadságra teremtett emberi nemzet elé.

Ime M. T. Ü. K. ezek azok a tények, melyek megfelelő szellemi és erkölcsi erőkről tanuskodva a magyar nép létjogosultságát az emberi nemet uraló örök törvények értelmében kétségtelenül eldöntik!

Sőt tovább megyünk. Az a létjogosultság, mely a magyar nép szellemi és erkölcsi egyéniségében gyökeresedik, földrajzi, illetőleg politikai helyzeténél fogva egyenesen gondviselészerű hivatásként áll a figyelmesen szemlélő előtt.

Magyarország Európa politikai egyensúlyára nézve egyszerűen megbecsülhetetlen határkö gyanánt foglal helyet a szláv és germán népek keresztútjében, másrészt hatalmas hátvédet képez a Balkánról fenyegető általános zűrzavar ellen.

S a magyar nép, mint teljesen szabad és független állam, szinte gondviselészerűen van hivatva ezt a feladatot végesvéig betölteni.

Be is töltötte mindezideig M. T. Ü. K., de hogy mekkora árt fizetett egyszer-egyszer érte, csak Isten a megmondhatója.

A másfél százados török uralom, a Bocskay, Bethlen, Rákóczy fölkelés egytől-egyig a magyar nemzet világtörténeti missziójáért lefizetett váltság, s az utolsó vérdíj, (az Isten adja, hogy utolsó legyen) az aradi Tizenhárom!

A török rabság egy fenséges szerepnek: a nyugati kultúra védelmének szomorú jutalma s a többi seb aztán jóformán egyetlen egy alacsony eszmére vezethető vissza, ez az eszme az „Absolut ein Österreich“, az egységes Ausztria eszméje.

Hogy ez miben áll? azt hiszem ismeri mindenki.

A XVII. század derekán a harminc éves és más háborúk tönkre tették a Habsburgok világhatalmát. Nem volt más választás, mint vagy leszállanak fényes polcukról, vagy absolut uralom alá foglalva keleti országaikat, azok eddigi függetlensége árán egységes birodalmat teremtenek a tarka-barka államcsoportokból. Ettől kezdve a magyar nemzet története a rendialkotmányért vívott szakadatlan küzdelem koronás királyával szemben. A békekötések, a sanctio pragmatica, mely a personál-uniót van hivatva körvonalazni, csu-

pán ideiglenes fegyverszüneteket jelentenek a magyar alkotmány javára.

Végre a kitartás, s a reformok kora elhozta számunkra a teljes győzelmet, — az első felelős-miniszterium kinevezése az egységes Ausztria eszméjével folytatott áldatlan küzdelmeinknek diadalmas befejezését jelenti.

Mielőtt azonban a végleges kiegyezés nemzet és királya közt létrejönne, a régi rend híveiből álló udvari párt, az u. n.: Kamarilla, a bukott államférfiak pártja még egyszer fölveszi a harcot az „Absolut ein Oesterreich“ érdekében.

Sikerül a tárgyalásoknál fölmerült nehézségeket végképen összebogoznia, az alkotmányt elveszik, a félrevezetett nemzetiségek föllázadnak, s Magyarország ismét választást előtt áll: vagy lemond nagy küzdelmek árán kicsikart jogairól s visszatér régi tehetetlenségébe s vele a pusztulásba, vagy fegyverhez nyúl ő is az alkotmányért, a függetlenségért, a lételeért.

A nemzet az utóbbit választotta, s a küzdelemben elbukott.

Küzdelmében, — bukásában egyaránt remek tanúbizonyságát adta szellemi és erkölcsi őszerejének, melyek az emberi nemet uraló, ki nem mondott, de örök törvények értelmében egy népfaj számára a létjogosultságot kétségtelenül megadják!

Fenséges küzdelem ez M. T. Ü. K.

A Kárpátok egyik szorosában néhány száz magyar fogadja az orosz sereg ezrekre menő előcsapatát. Két napig tartó titáni küzdelem után, miközben vezérük két helyen megsebesülve székhez kötteti magát, bekerítik őket. A vezér most elküldi csapatát; ott marad egyedül; verekszik utolsó erejével; elfogják s a fogásban méreggel oltja ki nemes életét.

Brassót beveszi az orosz; a fellegvár azonban: egy rozoga alkotmány, nem adja meg magát. Rommá lövik, s a parancsnok, néhány megmaradt katonája élén, a betóduló ellenség szemeláttára röpíti szívébe a számára örök szabadságot ígérő golyót.

És így tovább. — Száz, meg száz fenséges példája egy nemzetben rejlő mérhetetlen ősi erénynek, csodás honfiúi lelkesedésnek, önfeláldozó honszerelmenek.

..... Aztán eljutottunk az utolsó ponthoz, s a nemzet irtóztatos megdöbbenéssel áll meg az aradi vesztőhely körül.

Az abszolút egységes Ausztria eszméje diadalt aratott, s a nemzet összetörve hevert a bosszút lihegő, győzelmes ellenség lábai előtt.

Rettenetes arcúcsapást kaptunk M. T. Ü. K. Egy félörült, dühöngő, vérszomjas katona, szabadkezet nyerve az alacsony úton-módon győzelemhez jutott, minden nemesebb érzelmet nélkülöző ellenféltől, egy lovagiaságáról világszerte híres nemzet legkiválóbb férfiai,

vezéralakjait, egyszerűen golyó elé állítja, vagy felkötöti.

Ekkora sértésre földi országban feledés nem következhetik; ekkora büntényre nincsen bocsánat a földön! . . . .

Az aradi Tizenhárom nem volt rajongó; nem futott elérhetetlen ábrándkép után, vértanúja volt egy magasztos eszmének, mely az emberiség felsőbb céljainak elérésére egyszerűen nélkülözhetetlen.

Fenséges emléküik egy-egy világító szövétnek nemcsak minden igaz magyar, de minden kulturember számára.

Okt. 6-dika „megdobbanása az emberiség szívének a világalom réme ellen, — a szellemi, az erkölcsi erő diadala a nyers erő fölött, — az emberiség dicsősége magyar vérű fiaiban“, — a mindenség iratlan, de örök törvényei alapján kimondott ítélet a magyar nemzet javára, a magyar nemzet nagyobb dicsőségére!

Ezért van nekünk szükségünk M. T. Ü. K. okt. 6-ikára!

Jaj nekünk, ha ennek a napnak jelentőségét valamikor elfeledjük!

Jaj nekünk, ha közönyösen elhagyogatjuk faji képességeinket s ha meghal közöttünk az ősi erény!

És jaj nekünk, ezerszeresen jaj, ha faji létünket gyökerén támadó divatos nyugati eszmékért áruba bocsátjuk egy ezredév alatt kipróbált drága kövünket: az alkotmányos szabadságot!

Okt. 6-ika intő kéz előttünk M. T. Ü. K., mely rémes nyíltsággal tárja föl a valót: mi lesz a nemzet tel, ha elhagyja magát; ha közöny, nemtörődömség köde, ha feledés homálya nehezedik a magyar szívekre?

Ezért kell nekünk okt. 6-ikán ünnepet ülnünk!

M. T. Ü. K!

Az a gerjedelem, mit okt. 6-ika szívében ébreszt, nem hulló csillag, mely gyorsan kialszik, de pihenő vulkán, mely minden percben kitörésre kész.

Hogy egyik hirneves egyházi írónk hasonlatával éljek: „vannak sajtóságos tinták, amelyeknek írása nem látszik a fehér papíron; ám ha tűzhöz tesszük az ily módon beírt lapot, a nagy forróságban ragyogni, tüzesedni kezd az eddig láthatatlan írás“.

Igy legyen minden magyar szívbe egy titkos följegyzés bevésve, melyet ne lásson a világ, de ha országunkra fellegek borulnak, mikor „megnehezül az idők viharos járása felettünk“, ragyogjon föl benne a fénylő, lángoló írás: ez az egyetlen szó: *hazaszeretet!*

Sárospatak, 1911. okt. 6.

Svingor Jenő

Imádkozzunk szomorú nótát.

I.

Ünnepeljen a bánat.

Vidám lányok, kik temetőn jártok :
Ti, holt lelkemen kóborló vágyak,
Álljatok meg egy szomorú percre,
Hadd ünnepeljen búsan a bánat.

Piros vágyaim, fehér leányok
Lassú imát morzsoljatok értem,
Szeretőknek, e szép virágnak
Ma tépik le szűzsziarmát épen.

Imádkozzunk szép szomorú nótát,
Én bús hegedős s ti meddő vágyak . . .
Álljunk meg egy-két szomorú percre
Hadd ünnepeljen búsan a bánat.

(Budapest)

Kerekes György.

II.

Halk hozsánát mondunk.

Talán, ha már más únja a csókok,
Ha nem szöknék új bimbóba vágyak :
Eljössz s ideadod egyszer a szádat,
Fölkinálsz majd egy kegyelem-csókot.

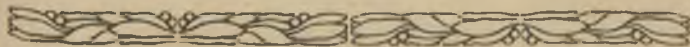
S én, akit beteg kínok tapodtak,
Szépen, szónélkül kinyitóm ajtóm
S értőn, lemondón, búsan, sóhajtón
Élesztek majd egy kora-halottat :

Első vágyamat, mely érted lángolt,
Bús emlék-sírból egy kedves arcot,
Ki az első nő s legszebb leány volt.

És halk hozsánuat fogok mondani,
Csendes szomorún könnyem megered :
Ajkamhoz vonom lassan a kezéd.

(Budapest)

Kerekes György.

Pintér Jóska szerelme.

De szeszélyes, irigy az a sors! Mindig azt teszi, ami végkép nincs kedvére az embernek. Ha csendesség után áhítozik, az élet zajába dobja bele; ha pihenni vágyik: munkát dob a nyakába; ha munkálkodni akar: tespedésre kárhoztatja. Ha kerül egy helyet: bizonyára

akkor veti oda, mikor éppen a legkevésbé vágyik.

Ilyenféle gondolatokkal járkált Pintér József egy hegyaljai kis város virágillatos, madárdalos kertjei között. Hej! valamikor de boldogan hallgatta itt a madárdalt; de boldogan találgatta: ez itt ibolya, az a másik illat az rezedától jön! Mert akkor nem egyedül járkált, akkor nem ilyen gondolatok foglalkoztatták.

Egy csinos kis lakás, kerttel körülvéve, valahol egy ilyen kis vidéki városban. Talán éppen itten. S benne! . . . De minek mondom! Az volt az álma, ami minden fiatal jogászfűnnek.

Mert fiatal jogász volt Pintér Józsi is, mikor öt évvel ezelőtt itt volt. És aztán, mert hát a sors szeszélyes, történetesen itt kellett laknia H. Iluskának is. Rövid ruhás, ugrándozó, pajkos kis göndörhajú lányka volt.

Egy ilyen kis lányka, egy 20 éves fiatal-ember s még ehez egy virágos kert; mi lehet ebből más, mint szerelem, Tüzes, szenvedélyes szerelem.

És Pintér Józsi boldog volt nagyon! Hej az a kis szobácska, amelyik a kis Iluska „játzó” szobája volt, de sok boldog órát látott. Azok a fehér szekíúk ott az ablakban, de sok hervadt el közülök a Pintér Jóska kebelén. Bizonybizony ott van az a legtöbb elhervadva most is valamelyik könyvében.

Dehát — mert a sors szeszélyes — egyszerre vége lett a nagy boldogságnak.

Mert itt akart élni, itt a boldogságban, csendben, nyugalomban: bevitte a nagy város zajában. Mert pihenni akart: munkálkodnia kellett.

S múltak a hetek, hónapok. Pintér Józsiból Dr. Pintér józsef lett.

Hanem azért, ha doktor is valaki, mégis van szíve és ez a szív, ha egyszer megmozdul, nehezen nyugszik meg.

Sok sóhajt küldött a doktor úr is afelé a hegyaljai kis város felé. Egy ideig nem is lehetett panasza, mert a kósza szellő — no meg a mama tudta nélkül a posta is — meghozta rá a feleletet, egy sóhajt, vagy egy-egy illatos levelet.

Hanem — mert a sors irigy — ez sem tarthatott soká.

A kis, rövidruhás Iluskából hosszú ruhás Ilonka lett. Nem egyszer mondta egyik jóakaró nénje: „Bizony csak egy hozzá illő fiatalember kell, olyan csinos pár lesz belőlük, hogy no!”

Hiszen ez még nem lett volna baj. Csak-

hogy ám igen sok fiatalember érezte magát elég csinosnak ahhoz, hogy az a szép pár kialakuljon. S jöttek a kérők, mert hiszen elmegy a híre a szép lánynak, ha nem akarja is. És a felelet mindég csak egy volt: „nem megyek még férjhez!” No meg aztán egy másik, annak aki messze volt, aki még nem jöhetett: ismét kérőm volt. Derék fiú. De én csak Téged szeretlek; várlak.

És Pintér József várta a levelet minden nap. Minden levél egy fájdalomszúrás volt, de bőven csepegtetett rá balzsamot ez a két szó: szeretlek, várlak!

Nemsokára ismét közbelépett az irigy sors. Még pedig egy levél képében. Nem illatos levélke volt biz az, hanem egy komoly ajánlott levél. Nem is a kis Iluska írta, hanem a mama.

Rövid volt mégis annyi fájdalmat zúdított Pintér Jóska szívére.

„Felejtse a lányt. Fiatal ön még s a lány már 18 éves. Különbén nem is szereti már. Gyermekes bolondság volt az egész. Mihelyt egy megfelelő kérő jön, az pedig akad bőven, férjhez megy.“

És ettől kezdve nem vitt illatos levelet a posta sem ide, sem oda. Csak a kósza szellő hordta a sóhajokat arra a Hegyalja felé. Szegény Pintér Jóska elhitte, hogy csak oda! S onnan vissza talán nem is járnak szellők.

S múlt az idő. Pontos, szorgalmas hivatalnok lett belőle. Mindenki szerette. De ő nem tudott szeretni mást senkit, csak azt a göndörhajú, rövid ruhás kis lányt.

Egy szép őszi napon arra ébredt fel, hogy áthelyezték oda, ahova végkép nem akart menni, ahova félt menni, abba a hegyaljai kis városkába . . .

. . . Ott járkál Dr. Pintér József a hegyaljai kis város madárdalos, virágillatos kertjei között.

Elmenjen-e oda? Hiszen azt tudja, hogy nem ment, nem akart férjhez menni. De vajjon szereti-e még? Akácfalevelen számolgatta: szeret? Nem szeret? Elmenjen-e? nem-e?

S egyszer csak azt vette észre, hogy ott van, abban a csendes kis szobában, régi boldogsága fészkében. Maga sem tudta, hogy került oda. Hiszen az a virágosház a túlvilág volt rá nézve, hova ő, élő ember el nem juthat. A paradicsom volt, ahonnan ki volt űzve szerelmével.

Oly ismerős minden. A csendes, kis szoba; a virágos ablak. És az ott, az a kis csokor a zongora felett! Az lenne, amelyet valamikor ő

adott neki?! Minden, minden a régi! De vajjon a szíve?! Csak az lenne a régi!!

Alig hitte, hogy láthassa; mégis úgy félt, hogy jönni fog. Alig hitte, hogy a szemébe nézhessen; mégis, talán nem fog merni belesnézni.

Egyszerre csak a régi kedves hang űti meg fülét: „A te régi szerelmedet megsiratom én is!” S belép az ajtón az, akit annyira várt, akit annyira szeret.

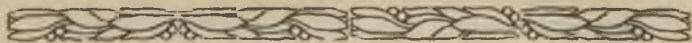
Éppen olyan, mint akkor! Csak a ruhácskája lett egy kicsitt hosszabb, csak az alakja lett kissé nagylányosabb. Nem félt már, hogy ott van! Mert már a szemébe nézni.

Beszélgetni kezdtek a régi boldog időkről. S én Istenem! hogy emlékeztek mindenre. Azokra a bűbajos délutánokra! Az első édes titkos szüzi csókra!

. . . Hej! az a fehér szekfű ott az ablakban, de szépen virágzott akkor! És most, hogy elhervadt minden virága rajta. Talán érezte az a régi bokor, hogy nincs már kinek nyilni; hogy nincs már az a bolondos kis jogász, aki minden este összecsókolgatta egy-egy szép virágát! Elhervadt talán itt minden a számomra! Ilyenféléket gondolt Pintér Jóska. És talán a fehér szekfűről gondolkozott az a boldog, göndörhajú kis lány is, mikor a sok hervadt virág közt keresni kezdett. Aztán! . . . Egy fehér fésző bimbó ott illatozott a Pintér Jóska szíve felett.

Az öreg bokor vígan hajladozott jobbra-balra. Mintha csak mondta volna: „Nem! nem hervadás van itt számodra! Uj, boldog tavasz kezdődik itt.“

Szilva Ferenc.

Lenézik itt a szittyá diákok . . .

Valahol zaj van — valahol isznak . . .
Tüzes az ital — szilaj a nóta;
Szittyá diákok hangos csapatját
Fátyolos nagy éj öleli, óvja.

Fátyolos éjen szilaj a diák,
Nótája büszke, kurucos fajta;
Mégis diákos, régi szavukat
Nincs aki értse, nincs aki hallja.

Lenézik itt a szittyá diákok —
Azt beszélük, hogy sok a hibája;
Régi multakból itt maradt ember,
Sehogy se illik már a világba.

Valahol csend van . . . valahol isznak.
Összehajolnak . . . nincs, aki szólna —
Azt a megvetett szittyá diákok
Csak az éjszaka öleli, óvja . . .

Győry Kálmán.

Asszonyors.

Nyáron egy látogatott kis fürdőben időz-
vén, akaratlanul az alábbi intim beszélgetésnek
voltam fültanuja.

Személyek: k . . . . i városi főmérnökné,
b . . . . i gimn. tanárné.

(Valószínűleg régi ismerősök, vagy talán
barátnék lehettek, legalább is beszélgetésük
tárgya s annak egyes vonatkozásai arra enged-
nek következtetni.)

A mérnökné körülbelül 28 éves, hosszú,
sugár, szőke alak, nagy jóságos szemekkel, me-
lyek azonban már fényökből vesztettek; márvány-
nyakán kis szivecske lóg le vékony arany
láncon, dús haja a mai divatos fonatba: „lok-
ni“-ba van szedve; ha mosolyog, hófehér fogai
kacéran kandikálnak ki pici szájából; arcán
bizonyos sápadtságot lehet észrevenni; bár
vidámnak mutatja magát, meglátszik rajta,
hogy valami lelki harc foglalja el valóját, mert
mosolya s vig kedélye bizonyos erőltetettséget
árul el. Világoskék japán bluz van rajta, mely-
ből nyaka s hab karjai csiklandozóan tekint-
getnek szét, továbbá szürke szövet alj. Öltöz-
ködésén, egész magatartásán látszik, hogy
végtelen finom teremtés, kinek férje nem „átall“
minden szezonzra új kalapot venni

A tanárné 26—27 éves, középtermetű piros-
pozsgás, szinte szőke teremtés, azokkal a sokat-
mondó kék szemekkel, melyeknek tekintetétől
sok férfi szédül el s lesz hódolója annak, ki
ez oceánmélységű szemekkel tekint reá. Arcá-
ról a megelégedés, a boldogság sugárzik alá.
Bódító, észet megzavaró alakját méginkább ki-
fejezésre juttatja a diszes rózsaszín pongyola,
melynek fodrai hullámozva lebbennek utána
járás közben. Egyszerűen összerótt hajfonatai-
val játszadozik a lengeszellő, mely ha egy-
egy szálát arcába csap, bájos kézmozdulattal
háritja el kipirult orcájáról.

A parkban sétálnak; majd leülnek egy
árnyas fa alatt levő padra, miközben az alábbi
eszmecsere fejlődik ki közöttük.

Mérnökné: Oly régen nem találkoztunk
már, annyi mondanivalóm van neked! Tudod,
mily jól voltunk együtt az intézetben, sőt még
azután is; de hogy oly messzire vetett a sors
egymástól bennünket, ritkán érintkeztünk, akkor
is csak levél útján. Emlékszel-e rá, mily szen-
timentális, ábrándos lányok voltunk, hogy szőt-
tük a jövő rózsaszín fátylát, hogy mesélgettünk
egymásnak szerelemről, férjéről, boldog családi
életről, kedves otthonról, melyben meghúzódva,
mint a fecske az ő fészében, vidáman, bol-

dogan, mindenkitől szeretve éljük le életünket.
Igen, ilyenekről álmodoztunk . . . mert még
akkor nem ismertük az életet, illetőleg annak
csak egyik oldalát ismertük.

Tanárné: (érzékenyen felsóhajtva). Bizony,
bizony, nekem is sokszor eszembe jutnak azok
a boldog idők s ha visszaidézem a kedves em-
lékekkel teljes multnak némely epizódját, bizony
olykor egy egy jóleső, hálaadó könnycsepp per-
dül alá arcomról, mert igazán mondhatom ne-
ked, hogy az én reményeim, vágyaim, álmaim,
melyeket magamnak a jövő boldogságról
alkottam, többé kevésbé megvalósultak.

Mérnökné: Ha én ezeket mondhatnám, a
világ legboldogabb asszonya volnék. Tudod
édesem, az én életem olyan, mint az üvegházi
növényé: messziről az egészséges növény szí-
nében áll, de ha közlőrl vizsgáljuk, észrevesz-
szük rajta, hogy színei nem természetesek, az
üdeség, melynek hiányát az éltet adó nap su-
garaitól való távoltage okoz, nincs meg benne.
Én is vidám vagyok, mert nem akarom, hogy
a világ is tudja lelke háborgását, melyet a
jelen bizonytalansága és a jövőtől való féle-
lem idéznek elő; mutatom, hogy vig vagyok,
pedig a boldogságtól nekem csak egy szemer-
nyi jutott, talán még az sem nevezhető annak.

Tanárné: Ne légy olyan pessimista, édes;
mert úgy sokkal nehezebb az élet gondjait és
terheit elviselni, ha annak különben is kelle-
metlen voltát még azzal is tetézzük, hogy azt
a saját magunk által képzelt sötét színben tűn-
tetjük fel. Hisz az, mit az imént elmondál, ta-
lán nem is egészen úgy van, azt csak te be-
képzeled magadnak. Hidd meg, még el sem
tudom képzelni, hogy te, ki mindig úgy felvil-
lanyoztad körülket, ki szellemes, örökké vig
kedélyeddel az egész társaságnak éltető lelke
voltál, kinek mindenki jó barátja volt, kit min-
denki szeretett, ki mindenkit szerettél, ki előtt
a fiatal „udvaroncok“ hódolattal álltak meg, ki
ugy meg tudtál ígézni mindenkit, hogy ki csak
hozzád férközött, eldobva magától a földiség
kicsinyes gondolatait, ideális világba emelke-
dett hozzád, oda, hol az érzések a sziv von-
zalmain alapulnak, hol e két fenséges eszmé-
nek lobog fáklyája: hódolat, tisztelet, s hogy
te, ki ilyen voltál, nem találnád fel magad az
életben? . . .

Mérnökné: Voltam . . . Óh, hagyd ezeket
a kedves emlékeket feledésbe menni!

Tanárné: Nem tudom megérteni körülmé-
nyeidet. Te igen mélyen gondolkozol, édes, s
a legkisebb fájdalom is, mely másnak tűszúrás,
neked szívfájdalom. Azért esnek neked e kicsi-

nyes dolgok is oly fájdalmasan, mert te mindig oly nemesen, oly ideálisan gondolkoztál s hogy ettől a képzelt világtól a valóság eltér: most nem találsz magad az életben.

Mélnőkné: Én is próbálom szépíteni a dolgot s szeretném, ha eddigi „asszony-életem“ csak mint álom tűnék fel, de, sajnos, a valóság nem lehet fantázia! Hogy tudd méltányolni helyzetemet s mint igaz barátné osztani szomorú sorsomban: elmondom neked legalább főbb mozzanataiban körülményeimet, elmondom, mint élek, illetőleg robotolok napról-napra: Szerettem az uram, mint udvarlómát, mint vőlegényemet, mint férjemet; jól emlékezhetsz, sokat meséltem neked róla, ha úgy összejöttünk; igen, szerettem a legideálisabb szerelemmel, de csak szerettem . . . mert most már nem szeretem, nem szerethetem. De hát mit csináljak? Már nekem így kell meghalnom! Boldog házasságnak (még akkor boldog!) második évében született egy kis leánykánk. — Mondhatom neked, édes, elfogultság nélkül, olyan szép kis leányt nem sokat lehet látni! Gyönyörű göndör arany-szőke haja, nagy ragyogó kék szemei, édes kis mosolygós szája, pici kis kövér kezecskéje; mikor először meghallottuk tőle e szót: apa, mama, sirtunk a boldogságtól az urammal együtt. (Elérzékenyül, könnycsepp perdül alá sápadt arcán, melyet kicsi batiszt zsebkendőjével töröl le.) Azonban boldogságunkat csakhamar a legmélyebb fájdalom váltotta fel: kis lánykánk három éves korában meghalt, elment tőlünk, fel az angyalok közé, hisz ő már e földön is angyal volt. (ismét könnyeit töröli). S mialatt én a mélységes gyász közepette bezárkózva s elvonulva a világ zajától sira-^{ram} meghalt gyermekünket, csókolgattam, könnyeimmel öntöztem ruhácskáit, játékait, majd a fájdalom enyhülésével olvasgatással próbáltam más régióba terelni gondolataimat: azalatt férjem, Uram bocsá'! egy fiatal „vig özvegygyel“ szórakozva töltötte kedélyesen napjait. Előbb nem hittem, gondoltam csak ellenségei találják ki az ő rágalmazására s mindenáron, legalább magam előtt szép formába akartam öltöztetni, a már akkor nagyon is elmérgesedett viszonyt; de aztán csakhamar kellő bizonyítékok alapján beigazoltnak kellett elfogadnom a tényt. Eleinte nem szóltam neki semmit, úgy tettem, mintha nem tudnám a dolgot, sőt igen kedves voltam vele szemben, azt gondolva, hogy hátha tudnám hódítani s megint olyanná formálni, amilyen volt. Azonban napról-napra sajnálattal vettem észre rajta a nagy változást; ebédnél, va-

csoránál, este igen szórakozott és izgatott volt. Alig várta már a délutánt, hogy kimehessen. (Akkor volt találkája!) S mikor kérdeztem, hová megy? Mindig talált ki valamit mentségül: fontos dolgom van X-el, vagy Y-nal, a városházán van elintézni valóm stb., melyek, mind csupa koholmányok voltak. Észre vettem, hogy napról napra hidegebb hozzám; éreztem, hogy az összekötő kapocs a kis leányka volt köztünk, mely azonban az ő halálával szétszakadt. Rettegtem attól a gondolattól, hogy neki mindezt elmondjam s kérjem, hogy ne gyötörjön s legyen jó, mint volt eddig; pedig meg kellett mondanom! annyival is inkább, mivel azt gondoltam, hogy így a köztünk levő viszony vagy jobbra, vagy balra, de elfog dőlni. S mikor tényleg a kettőnk között levő hidegség a legmagasabb fokra emelkedett: elhatároztam, hogy elhagyom semleges álláspontomat és mint támadó fél lépek fel. Ugy is tettem! S ő szavaimat a legnagyobb közönnyel hallgatta végig, sőt a legcinikusabban elmondott mindent, még többet, mint amennyit én tudtam. Egyedül azt hozta fel mentségül, hogy a sok irodai munka után szórakozást kíván, melyet itthon nem találhat meg. S midőn mondtam, hogy menjen kaszinókba, klubbokba, vagy családokhoz szórakozni, ahol sem becsülete, sem családi élete nincs veszélyeztetve, erre ő azt felelte: különben magának szava sem lehet, megadom a legnagyobb kényelmet, kielégítem a legmeszebbmenő igényeit is, nem szenved semmiben sem hiányt; s hogy én nem ülök magával üres óráimban? azt nem is kívánhatja! Az én szervezetem is megköveteli a szórakozást a sok lélekölő munka után s hogy én azt hogyan szerzem meg magamnak: az az én dolgom!!

E nem várt nyilatkozatra eszméletlenül rogytam le egy székre s csak nagy nehezen tudtak magamhoz téríteni . . . (Kis szünet s mindkét részről hangos sóhaj.) Ugye most már érted és méltányolod is körülményeimet?

Tanárné: (Érzékenyen felsóhajva). Hát ez ami sorsunk asszonyoké?! . . .

Egymást átölelte a két jó barátné s egy hosszú csókban, egy forró ölelésben, mély sóhajásban s néhány igazi, résztvevő könnycseppben lelkök felüdülvé, folytatták tovább sétájukat s meséltek egymásnak sokat a bizonytalan jövő reménytelen boldogságáról. Suttogásukat elnyelte az összehajló fák leveleinek lassú zizegése. . . .

gesztelyi Nagy László.

Beteg fiú szomorú verse.

Virágos mezőkről, napsütéses tájról
De nagyon szomorú, bús országba jöttem.
— Még virágillat se' röppen már utánnam
S dal se kél mögöttem.
Haj, nagyon szomorú, bús országba jöttem . . .

De nagyon szomorú, bús országba jöttem . . .
— Nincsen itt kacagás, nem terem itt nóta.
Mosolyunk is mintha halott, síri árnyak
Mosolygása volna;
Élőhalottaknak mosolygása volna.

Nincsen itt kacagás, nem terem itt nóta.
Csak beteg orcánkon folyik könnyünk árja . . .
Sötét éjszakánkba belesír a lelkünk
Fájó zokogása;
Szomorú magunknak csendes siratása . . .

Hit, remény már nincs itt; szeretni se' tudnánk;
Csókra, ölelésre jajj, — hiába várunk . . .
Napsütéses tájon, virágos mezőkön
Ott maradt a párunk . . .
Szomorú országba nem jött el utánnunk . . .

Csókra, ölelésre, jajj — hiába várunk . . .
Naponként temetünk . . . Sok-sok tovaszállott,
Soha el nem csókolt csókról szövegetett
Ezer hímes álmot . . .
Lelkünkben leomlott pici sok világot . . .

Naponként temetünk . . . Könnyes két szemünket
Még egyszer valaki csendesen lezárja . . .
Kacagó napunknak, csókos szép napunknak
Lesz-e még új mása?
Virágos mezőkön új feltámadása? . . .

Fekete Gyula.

Néhány szó a diákdalokról.

Irta: negyedi Szabó Jenő.

„Színmagyar diákdalokat az ifjúságnak!“
Ilyen cím alatt jelent meg pár hónappal ezelőtt a „Debreceni Protestáns Lap“-ban egy néhány sorból álló cikk, melyben Révfy Géza, a jó hírű zeneszerző a magyar diákdalok összegyűjtése végett szól az írókhoz, zenészekhez, általában az érdeklődőkhöz, támogassák munkájában olyformán, hogy az általuk ismert diákdalokat lehetőleg dallamukkal és szövegükkel együtt küldjék be neki Temesvárra, mint e dalok összegyűjtőjének.

Igazán örülhetünk Révfy Géza e szép tervének; örülhetünk főképp mi, diákok, hogy végre

Magyarországon is meg fog jelenni egy dal-könyvecske, amit teljesen magunkénak mondhatunk. Diákdalok jelentek meg már eddig is elszórtan egy-egy dalfüzetben, de egy külön füzetet még nem szenteltek nekik. Fájó szívvel látták eddig a diáknóták iránt érdeklődők, mikép megy feledésbe egyik-másik dal. Az öregek panaszkodnak, hogy azt a néhány magyar diáknótát is, melyet ők még ragyogó szemmel és igaz kedvvel daloltak boldogult diákkorukban, az új nemzedék teljesen elfelejti. Valóban apáink szeretettel ápolták az örökségül reájuk hagyott zenei gyöngyöket, amiről gyakran bizonyágot tesznek azok az apró diák- és bordalgyűjtemények, amiket diákkori füzeteik közt találhatunk, de a mostani ifjak között igen lanya a diákdalokért való lelkesedés. Különös jelenség a mai diákság körében, hogy régi dalai után nem érdeklődik; ami kevés van, azt is elfelejti s amit esetleg tud is, nagyon ritkán éneklí. Mi másképp van pl. a német diákvilágban! Jöhet azokra a rég, diákszokásokhoz csökönyösen ragaszkodó német Studentekre a legmodernebb idő, a hagyományos diákdolgokat, különösen a diákdalokat mindig életben tartják, sőt újakkal is bővítik. A nóta az, ami jó kedvet és erőt ad a diáknak s mi épen nótákban vagyunk szegények. Mi, magyar diákok, itthon, magunk között a sok népdal mellett észre se vesszük, hogy olyan nótaink úgyszólván alig vannak, melyek saját életünket (diákeletünket) tükrözik vissza. Nem akarok nagyobb összehasonlításokat tenni; csupán egy rövid pillantást vessünk valamely külföldi diákság életére s figyeljük meg, hogy milyen szerepe van ott a diákdalnak. Nézzük pl. a németeket s miután odakint megtettük tapasztalatainkat nézzünk körül magunk között.

Minden német egyetemi város hangos a diáknótáktól. A német burschok nem élhetnek régi diákdalok nélkül s bámulatos az a lelkesedés és tisztelet, mellyel e dalok iránt viselkednek. Ha valami régi, kedves nóta énekelnek, arcuk kipirul, szemük ragyog az öröm mámorától, mert erősen tudatában vannak annak, hogy diákok s a legmélyebb kollégialis szeretet mellett most élük legszebb idejüket. O alte Burschenherrlichkeit; Nun leb' wohl du kleine Gasse stb. olyan dalok, hogy az ősz férfiaknak is könnyet csal a szemébe diákkorukra való visszaemlékezésük közben. Melyik német ember ne ismerné e dalokat? Van a német diákságnak olyan dala, melyet a legapróbbtól a legöregebbik midenik énekel. Hol van nálunk csak egy eredeti magyar diákdal, melyet — a nagy-

közönségről nem is szólva — minden magyar diák ismer?

Nézzünk meg most néhány német diákdalt közelebről, hogy annál tisztábban láthassuk a mi szegénységünket e dalokban. A német diákdalok közt vannak hazafias dalok (pl. „Bundeslied der deutschen Studierenden in Zürich“ 1868.) ünnepi és a barátság érzelmét tolmácsoló dalok („Ergo bibamus“ 1813.); ilyen az a sok Bundeslied és Gesellschaftslied. Továbbá olyan dalok, amelyek tartalmazzák az ifjú érzelmeket és az ifjú életre való visszaemlékezését az öreg diákoknak (mint pl. „Hundert Semester“ 1885-ből; O goldne Akademie 1996). Vannak német diákdalok, melyeknek motívumait a szerelem („Mailied“, „In der Ferne“ 1853.), a bor, a sör (a sok Weinlied, Trinklied), a diákvándorlás (több Wanderlied) képezi. A német népdalok közül is sokban jut szerep a diáknak (a XVIII. századból: „Es zogen drei Burschen wohl über den Rhein“). Vannak érdekes kocsmai dalaik („Trifolium“, „Alte Studenten“, „Bibamus omnibus horis“). Mesés az a humor, mely ezekben megnyilvánul. A tréfás daloknak hosszú sora tekintélyes részét képezi a német diákdaloknak, mert a németben is meg van a kedélyesség („Tres faciunt“, Studenten Alphabet“, „Homeriaci“, „Flevit lepus“, „Der Ichtyosaurus“). Amint láthatjuk, van e diákdalok közt sok latin szövegű dal, melyeket nemzetközieseknek tekinthetünk, sőt a legtöbb az is, egy részének azonban a dallama is német készítmény, pl. az „Integer vitae“ kezdetű Horatius óda zenéje Friedr. Ferd. Flemmingtől való 1811-ből. Igen szépek és meghatók a búcsúdalaik („Filia hospitalis“ 1880.). Egyik legszebb és legismertebb daluk a már egyszer említett „Rückblick eines alten Burschen“ című; eredeti szövegének első strófáját érdemesnek tartom ideiktatni:

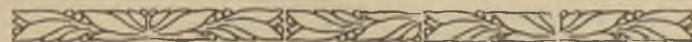
O alte Burschenherrlichkeiten!
Wohin bist du verschwunden?
Nie kehrst du wieder, goldne Zeit,
So froh und ungebunden!
Vergebens spähe ich umher,
Ich finde deine Spur nicht mehr.
O jerum, jerum, jerum,
O quae mutatio rerum!

Ezt gyakran és szeretettel éneklék egyes helyeken a magyar diákok is az eredeti daltamra a következő szöveggel:

Óh régi szép diákidő!
Hová, háová tűntél el?
Nem jössz te vissza többé már
A régi kedves fényvel.
Kereslek téged szüntelen,
Ó jerum, jerum, jerum!
Ó quae mutatio rerum!

Ugyanilyen, németektől átvett nótánk: „Igy élni jó, így élni jó“, mely a „So leben wier, so leben wier“-nek a fordítása. Aki nem ismeri e nóták eredetijét, magyar diákdaloknak gondolja ezeket. Ilyen a „Ballag már a vén diák“ kezdetű dalunk is, mely „Bemooster Bursche zieh ich aus“-nak (Lied eines abziehenden Burschen) áttétele magyarra azzal a különbséggel, hogy ennél a dallamot nem vettük át. Legáltalánosabb és legkedveltebb diákdal a „Gaudamus“ kezdetű, „De brevitate vitae“ című dal, melyet minden ország diáksága énekel, de leglelkesebben talán a német Burschenschaft!

(Folyt. köv.)

Pataki fiúknak frott kis frás.

Hiszen igaz, hogy elfáradtam, —
Hiszen igaz, hajlott a hátam,
De jaj akarva-akaratlan
Az étellel sokat próbáltam.

Hiszen igaz, hogy fájó könnyek
Nagyon sokszor arcomra hullnak
Sokan látnak szomorú arcú,
Sokat síró, csendes fiúnak.

Hiszen igaz, a nótázásom
Panaszkodó, szomorú nóta,
Kis életnek a siratása,
Megáldása, elbúcsúzója . . .

Bizony, bizony ez a kis élet,
Ez a szomorú, szép kis élet
Nem illenék rá minden arcra, —
Nem illik tán soha közéték.

Mégis, mégis szeretném, hogy ha
El-elhívjátok néhanapján
Borozgatásra, nótázásra,
Hol régi kedvem abbahagynám.

Mert mégis néha úgy eljárnék
Koccintásos borozgatásra
És belevágnék néha, néha
Víg nótába, boros nótába.

S elfeledném a régi arcom
S belejönnék a koccintásba —
Higgyétek el, szépen mulatna
Ennek az ősi iskolának
Sokat síró, nótás diákja.

Szigethy Ferenc.

EGYLETI ÉLET.

A „Széchenyi Szövetség“ alakuló közgyűlését 1911. október 5-én tartotta Dr. Szabó Sándor tanárelnök vezetése alatt. Tanárelnök úr szép szép szavakban ismertette főiskolánk e legfiatalabb, de legéletképesebb egyletének célját, feladatát s azon eszközöket, amelyekkel a jövő nagy, független Magyarország eszményének megvalósításához közelebb jutunk. Nagy, szép, nemes cél az, mit ez egylet programjával kitűz. Fel akarja rázni az ifjúságot, hogy érdeklődjék a népjóléti intézmények iránt s már itt az iskola falai között előkészüljön ama nemzetgazdasági, társadalmi, sociális problémák megoldásához, melyek kint az életben várnak e haza minden fiára, s amely munkával szolgálatot tesz nemzetnek, vallásnak egyaránt. De hogy a szövetség leszedhesse munkájának gyümölcsét, kitartó, vállvetett munkára van szükség, amely munkának nem szabad külső hangoskodásban állnia, hanem zajtalan, komoly cselekvésben; igyekezni kell ez egylet minden tagjának, hogy méltó harciosa legyen ama nagy eszméknek, amelyeknek szülőatyja a „legnagyobb magyar“, gr. Széchenyi István volt. — Az egylet tisztikara a következőképen alakult meg: Elnök Szőke István IV. hh. Alelnökök: Szabó Jenő III. hh. és Szilva Ferenc IV. jh., titkár: Antal János III. jh., jegyző: Janka Péter IV. hh., könyvtárnok: Fekete István IV. hh., pénztárnok: Bóna Aladár jh., háznagy Csillik Bertalan IV. jh., ellenőr: Tóth Lajos III. hh. lett. A számvizsgálóbizottság tagjai lettek: Bálint Zoltán II. jh., Füzesséry Sándor II. jh. és Katona György III. jh. Választmányi tagok lettek: Svingor Jenő, Bálint Zoltán, Füzesséry Sándor, Győry Kálmán, Tóth Jenő, Fekete Gyula, G. Nagy László, Halászy Gyula, Ujlaki Miklós és Barth Ernő. — Haladj „Széchenyi Szövetség“ a megkezdett úton, legyen előtted eszménykép a „legnagyobb magyar“ s munkáldj tovább is Magyarország jólétén és felvirágoztatásán!

J. P.

Az Erdélyi Önképzőkörben mozgalmas élet pezsdült meg. Horváth Lajos „Lebernyegi Zenóbia“, Kiss Géza „A hivatalnoklány“, Finkey József „A gramofon története“ címen tartottak önkéntes felolvasást. Novák József sikerült vígszavolatát a kör viharos taps után megdicsérte. A verspályázatra érkezett 10 költemény közül Rácz Lajos 3, Novák József 1 költeménye 3—3 K díjban és Kiss Géza „Meseország száműzöttje“ c. verse szíves dicséretben részesült. A novella-pályázatra érkezett 3 munka közül díjat egy se

érdemelt, de szívesen megdicsérte a bíráló-bizottság Kiss Géza és buzdításul megdicsérte Trócsányi György novelláját.

q.

A Magyar Irodalmi Önképző Társulat 1911—12-ik isk. évi pályatételei. 1. *Lirai költemény*. Bead. h. idő: okt. 30. 2. *Novella*. Bead. h. idő: okt. 30. 3. *Német műfordítás*. Körner: Gebet während der Schlacht. Bead. h. idő: nov 27. 4. *Egy pataki diákéletből vett tárgyú elbeszélés*. Bead. h. idő: febr. 1. 5. *Vörösmarty „Vén cigány“-ának esztetikai méltatása*. Bead. h. idő: márc. 1. 6. *Diáknóta*. Bead. h. idő: január 5.

A Sárospataki Főgimnáziumi Gyorsíró Kör szeptember 30-án alakult meg Nagy Lajos tanárelnök elnökle mellett a következő tisztikarral: Ifj. elnök: Benkő Béla VIII. o. t. Titkár: Osváth József VIII. o. t. Főjegyző: Horváth Lajos VII. o. t. Pénztárnok: Henter Miklós VII. o. t. Aljegyző-alkönyvtárnok: Kukoró Ferenc VI. o. t. Főkönyvtárnok: Hézsér László VI. o. t. Az állandó bíráló-bizottság tagjai: Benkő Béla, Horváth Lajos, Szabó Sándor és Rácz Lajos.

HIREK.

— Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lapunk expedíálása körüli zavarokat elkerülhessük.

— Előfizetésüket beküldték 1911—12. évre: Fejes István püspök Saujhely; Végh Bertalan ügyvéd Spatak; Kérészy Barna ref. lelkész Tiszanána; Bódi Dénes ref. lelkész Balogiványi.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Budapest. A jövő hónap elején várom ígéreted beváltását.

Debreceni Főiskolai Lapok. A cserepéldányokat sziveskedjetez elküldeni.

Tartalom: *Svingor Jenő*: Október 31. — *Kiss Kálmán*: Aradi nagy temetőbe. . . *H. Bathó János*. — *Svingor Jenő*: Miért van szükségünk október 6-ra? — *Kerekes György*: Imádkozzunk szomorú nótát. (versek.) — *Szilva Ferenc*: Pintér Jóska szerelme. (novella.) — *Győry Kálmán*: Lenézik itt e szittya diákot. (vers.) — *G. Nagy László*: Asszonyors. (novella.) — *Fekete Gyula*: Beteg fiú szomorú verse. — *Negyedi Szabó Jenő*: Néhány szó a diákdalokról. — *Szigethy Ferenc*: Pataki fiúknak írott kis írás. (vers.) — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

FELDMANN J.

elvállal és készít a legfinomabb
kelmékből a legújabb
:: divat szerinti ::
öltönyöket, téli kabátokat stb.

Kitűnő szabás!
Előnyös fizetési feltételek!

SÁROSPATAK, Kossuth-utca.

GOLD MÓR

üveg- és porcellán üzletében kap-
hatók a legfinomabb s legértékesebb

dísz tárgyak, majolikák, tálcák, finom
metészésű poharak, tükrök, lámpák stb

MINDEN DARAB VALÓSÁGOS
MŰTÁRGYAT KÉPEZ.

Ajánljuk olvasóink figyelmébe és párt-
fogásába városunknak e tekintetben
:: páratlan és egyedülálló üzletét. ::

Mindenkinek nélkülözhetetlen!!

A Franklin Kézi Lexicona,

mely három nagy nyolcadrétű kötet-
ben rövid és tömör leírásában tár-
gyalja az összes tudnivalókat. —
Szövegét száznál több tábla — köz-
tük sok színes — teszi szemléletessé.

Három pompás kötet ára 54 kor.

Az I. kötet 1911. elején jelent meg,
a II. és III. kötet rövid időközökben.
Megrendelhető havi 2 koronás részletre
Trócsányi Bertalan könyvkereskedésében Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbízást a
kassai Haltenberger-féle
ruhafestő-, vegytisz-
tító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen meg-
bizható, a munkája
gyors és kifogástalan
s az árak jutányosak.

Képviseli: Sárospatakon
a Klein Mihály cég.

Finom, divatos és kifogástalan szabású
:: ruhák egyedül csak ::

Weinberger Sámuel

szabóüzletében készülnek. Sárospatak,
Kossuth-utca.

Olcsó árak! Pontos és kifogástalan kiállítás!

Diákoknak kedvező
fizetési feltételek!

Zemplénnvármegye legrégebb és legelsőrendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjúszővet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszővetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. :: :: Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvéte-
:: :: lére kellő mintákkal ellátva átutazni. :: ::

Olcsó árak. Kifogástalan szabás.
Pontos és figyelmes kiszolgálás.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendőik				

Kérjük előfizetőinket az előfizetések mielőbbi szives beküldésére, mert minden jóakarattal mellet sem tarthatjuk fel lapunkat anyagi támogatás nélkül.

Egy aktuális dologról.

A Magyar Irodalmi Önképző-társulat, mint Főiskolánk kebelében erre legilletékesebb egy-let, egy nagyon elérkezett kegyeletes eszmét tett a magáévá s elérkezettnek látja az időt arra, hogy a nagy nyílvánosság is tudomást szerezzen róla:

Az Alma Mater nagy fiának, Erdélyi Jánosnak akar emléket állítani.

1914. ápr. 1, Erdélyi János születésének 100 éves évfordulója a nagy alkalom, midőn az Irodalmi-társulat legcélszerűbbnek látja kegyeletes hódolatát hazánk, irodalmunk, Főiskolánk s közelebről Irodalmi-Társulatunk nagy fia emléke iránt leróni.

Erdélyi Jánosnak Főiskolánkhoz, Irodalmi Társulatunkhoz, hozzánk való tartozása emléket kíván tőlünk.

S ha ez a mi vágyunk nem tervezget is monumentális, nagyszerű alkotást, ha csak egy mellszoborral akar is áldozni a nagy pataki tanár emlékének, ha csak a Tompa-szobrunkhoz hasonlót akar is, a cselekvés ideje nagyon is elkövetkezett.

S hogy eme nemes cél érdekében miért tesszük ily korán lapunkat terveink, vágyaink szószólójává? Mert — jöllehet már van némi fedezetünk a szobor-tervünk kivitelére — a magunk erejével mégis talán hajótörést szenvedne a nagy cél, — a nagy közönség kegyeletes érzésből fakadó támogatását nagyon is kérnünk kell.

Az Erdélyi János iránt soha nem szuny-

nyadó kegyeletes érzés, — hisszük — új áldozatokat hoz a mi áldozatunkhoz. Hinnünk kell a közönségnek hozzánk-hajlását. Mert tudjuk, hogy Erdélyi, a pataki tanár, az Irodalmi Társulatunk nagy emlékü tagja, *először* a miénk, de könyvein keresztül, mint az irodalom jeles alakja, az olvasó közönségé is.

És így hinnünk kell, hogy a közönség nagy kegyeletével párosult kegyeletünk eljut a megvalósulásig is, az Erdélyi szellemét közöttünk őrzendő Erdélyi-szoborig.

A közönség s a mi nagy célunk véghezvitelét bizonyára magukévá teszik irodalmi intézeteink is, mint amelyek az Erdélyi nevéhez, szelleméhez, emlékéhez nagy értékű irodalmi munkásságai révén állanak közel.

Hinnünk kell, hogy mikor Erdélyi Jánosnak akarunk szobrot emelni, éppen az ő nagysága miatt nem fog magára maradni a Főiskola, az Ifjúság.

... Az Ifjúságnak eme néhány, most már komolyan a cselekvés útját egyengető szava még csak híradó a legszebb és legkegyeletesebb eszme megszületéséről. Lapunk később, mikor talán a közönség támogatása folytán közelebb jutunk célunk megvalósításához, foglalkozni fog részletesebben a szobor kivitelévet, milyenségével. — Ma még csak a komoly indulás kezdetén az Ifjúsággal szívesen egyetértő közönség, a velünk egy úton induló pártfogók ránkfigyelését, nehéz munkánkban osztozó jóakarattal kérjük. De amit *már* most teszünk, amit kezdünk is: az is már az Erdélyi János nagyságának szentelt szeretet, megbecsülés. Már az is az Erdélyi nagy szelleme felett örökös hív emlékezet.

Vajha meghallgattatnánk, vajha testet öltene a mi vágyaink.

J.—i.

A Lilli dalokból.

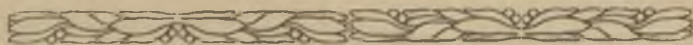
Jó volna útrakelni véle
Az ezer álmú, alvó éjszakában, —
És menni, menni . . . kezem-kezébe.

Virágot tűzni fekete hajába.
Száz, sok mesét mesélni el neki
Az utca-sorok éji csendjét járva.

— S ha elmesélném, ha elmondanám
Az iskola-könyvek közt érte átsírt
Álmatlan, sok, magános éjszakám:

Kikacagná, vagy megsiratná tán
A könyvek rabját, egy szótlan fiút
Az a hideg, gögős színész leány? . . .

Szigethy Ferenc.

Az a vitéz Benák.

Dehiszen ki ne ismerné őt, Benák Józsefet, a bocskoros nemest! Őt, aki egy tajtékpipáért egy borjút adott valamikor! Vigéc lehetett a bitangja, mert a pipa csak utánzat volt s harmadnapra már le is törött a nyaka. Benák nagyon káromkodott ekkor.

Ami pedig a nemességet illeti, hát a kutya-bőr az ugyan nincs meg s nem is lehet meg, mivel nem is volt soha; volt ellenben az öreg-apjának egy olyan vizimalma ott a rögmeci rétek alatt, a Ronyván, amelyikbe egy nyáron kilencszer vágott bele az istennyila s még csak fel se vette. No paraszt!

Ni, ép ott ballag a nagy utcán kivetett lábakkal, peckesen. A jobbik vállán egy kaszát visz, a balkezét a nadrágzsebben tartja. A reggeli napsugár végigtáncol a kaszapengén s a felvégről is bizonyára láthatni, amint megcsillan-megvillan ritmikusan, már a szerint, amint vitéz Benák az egyik vagy másik lábával lép ki.

Ugy látszik, jó kedvében van, mert az ábrázátja igen mosolygósra nyult. Harcsabajusza végeivel enyeleg, játszik a szellőcske s szürkés, kicsit beesett szemeiből valami nagy, igen nagy boldogság látszik kisugárzani. A nyaka szaporán forog jobbra is, balra is s akit csak meglát, azt bizonyosan megszólítja. Talán csak azért, hogy ő maga ne maradjon észrevétlen.

— Jó reggelt Gölöncsér sógor, hogy aludt? Látja, megyek kaszálni.

S anélkül, hogy megállana vagy bevárná, hogy mit is álmodott hát sógora, a Gölöncsér, már bekiált a tulsó portára is:

— Hogy van komámasszony, Dudásné? Látom, jól néz ki. Mit csinál? Tyukokat kerget? Nem baj. Én kaszálni megyek.

Az eperfa alatt pedig, néhány házzal tovább, nagy buzgalommal kopogtatja a talpat Csanak András, az Isten csizmadiája, a nagy negyvennyolcas. Már csak a mellett se mehet el szó nélkül.

— Hogyan Csanak, hogyan? Futja még a csiriz?

Csanak megboszankodik:

— Futni csak futja még, de nem a maga csizmáira. Bagariából vagynak azok.

Benák nem akarja, hogy egyik részről is sérelem essen, azért most már megáll. De előbb a csizmái jó hirnevének védelmére kél.

— Hát tudja komám, Csanak, én nem mondom, hogy maga nem csinál jó csizmákat, de ha az enyémmek megkenegetem szárát, olyan kívánatos benne a járás, mintha taluba lenne a lábam. Pedig már három telet huztam ki benne s nyáron át is ezt nyuzom. Mégse bírok a végire járni.

Csanak azt mondja, hogy az meglehet.

— A feleségem pedig tegnap alkonyattájt átnézett a fiatalokhoz Rögmecre s aztán indulóban azt mondja nekem: Te Jóska, kinézhetnél holnap a nyilasba s egyhuzomba le is szedhetnéd azt a kis sarjunak-valót. Mert tudja májszter, ahogy azt a bitang szógát elcsaptam, még a fülét se mozdítja felém. Hát most én kaszálni megyek.

Tovább indul, de pár lépés után megáll s nagy kajánul mégis csak visszakiáltja:

— Hanem azért Csanak, maga az én csizmáim mellett bujjon el!

A májszter nem szól vissza, mivel arra gondol, hogy ez a Benák alkalmasint megbolondult a kaszájával.

De most már a kasza históriáját vagyok elmondandó.

Hogy Benák uram kezében régen nem volt gazdasági szerszám, valószínűnek látszik onnan is, hogy ő erre jelenleg több helyeken is nyílt célzásokat teve. Különbben is ő nemes ember, parasztnak való a munka.

Hát valamikor úr volt vitéz Benák József a maga háza körül. Nem is régen még így osztogatta a parancsokat estvélenként: Te Miska, holnap az iharosi dülőbe mégysz, Kusnyér meg a bojtárgyerek fát vágnak az erdőben s azt estére két szekéren hozzák stb.

Egyszer aztán a gyerekek is felcseperedtek, el is oszlottak s — úgy szokott az már lenni — kérték a just. Benák József ugyan

még azt is mondja, hogy egyéb dolgaiba is beleörgögték az orrukat. Az öreg először így szólt: Azért se! Hát a vége csak az lett, hogy perre ment a dolog. Nohiszen, csak istentelen ez a mai világ!

S a per húzódni kezdett két évig, három évig. . . Csak kitétek az öreg Benákkal az már bizonyos. A felét elvitték a gyerekek, a többi részt a fiskálisok számították fel maguknak. Hogy az Isten tartsa meg őket, de ne nagyon sokáig!

Ezt a szégyent csak elviselte Benák József, pedig még egyéb csúfság is megesett vele. — Holmi utólagos perköltséget is követeltek rajta, valami 17 koronát s egynehány krajcárt. Ki is emlékszik már mindenre tisztán, az ember feje egészen belezavarodik. Jöttek is az irások egymásután, így: Benák József felszólíttatik, miszerint stb., mertkülönb stb.

Benák azt mondta rá, hogy ez nagyon jól van, de neki semmi köze hozzá.

Egyszer aztán — Uramisten, ki hallott ilyet — jött is a végrehajtó s pedig kettő egyszerre.

Vitéz Benák József meghallgatta okosan, miért jöttek volna, akkor aztán fogta a löcsőt s az egyik végrehajtó kiszaladt a kapun. A másikat pedig beszorította a pajtába s ott négy szemközt úgy megpofozta, hogy balra dagadt tőle a képe.

Benákra ráijesztettek a szomszédok, hogy ebből megint a nyakába varrnak valamit.

Egy sokatmondó kézlegyintés:

— Nem baj, csak zsidó volt.

A ház, az épen megmaradt, meg egy nyilas rét a kincses dülőben. Hát minek most már öneki a ló? Eladta. A szekér pedig ott szomorkodik azóta a pajtában. A Kusnyért is elengedte, a bojtárgyereket is. Egy tehénnek minek is a bojtár? Csak a Miskát hagyta meg, hogy legyen kinek parancsolni. S azzal aztán rendelkezett annyit, hogy meg is szökött egy hete. De hiszen csak lógározott egész nap a lingár.

Igy esett tehát, hogy Benák kaszát fogott.

Ni, de ott lépked már csaknem az utolsó házaknál, mikor összetalálkozik azzal az istentelen Sándor Gyurival, a Zehernyey kocsisával, akit a tavalyi búcsún úgy megbicskáltak a bistei legények, hogy majd belehalt. Azt mondta ugyanis nekik:

— Hé fickók, hogy hívják nálatok a targoncát?

— Hát targoncának — felelének azok egyértelműen.

— Nálunk nem hívják, hanem tolják —

nevetett a markába Sándor Gyuri, ezért aztán helybenhagyták.

Sándor Gyuri analfabéta s emiatt Benák József, aki a tudománynak nagyrabecsülője, általában lenézi őt. Pedig ez neki nem természet.

— Héj Gyuri, megyek kaszálni. Személyesen.

Sándor Gyurinak mindég tele van a szája panaszkodással. Most is azon kezd, hogy míg ez a világ világ lesz, teljes igazság sohasem lesz. Mert például Jankel a felvégen méri a meszelyt, míg Vizezi a falu innenső végén írja a rovást. Már most, ha az ő gégéje megkivánja, a félfalun kell végigmasiroznia. Hol itt a méltányosság?

Hogy a két „javító“ elhelyezése nem aránylagos, azt Benák is búsan érzi. Maga részéről azon a nézetten van, hogy Vizezinek jog szerint vele szembe kellene lakni.

Aztán ketten lépegetnek tovább halk diskurzusban. Még az előbbi téma körül szövődhetnek a nézetek, mert Benák gestikulál, Sándor Gyuri pedig helyeslőleg biccenget. No, ezek a végén el fogják törölni a szeszfogyasztási adót.

A faluvégen egy nagy diófa áll, az alatt húzza a csöndest Bóczér Miska, a kisbiró. A napokban ugyanis valami állati nyavalya ütött ki az alsóbb falukban s ennek okából Bóczér közhírré is tette dobszó útján, hogy: Adatik tudtul a helység minden lakosainak, miszerint környékünkben csunya száj- és körömfájás ütötte föl a fejét, melynek meggátlásaképen utasítanak helységünkbeli összes lakosok, miszerint falunkon mindenféle idegen lábas és lábatlan jószágok áthajtásának engedelme nem illendő, ennél fogva az engedélyezve nincsen és tilos. Közhírrétetik e miatt minden embernek egy egész napig a faluvégen e célból őrtállani, birói parancs terhével súlyosbítva. Így és nemkülönb. Dum! s a falu dobjára ütött egyszer.

(E körülíró stílust Bóczér a katonaságtól hozta haza. Fűrer volt pedig ott.)

A felsővégen a sorosok állottak ki naponkint váltakozva — vasvillával, az alvégen ellenben Bóczér volt a hivatalos közeg s biró uram jóvoltából mindennap.

Az alvégen pedig a „kihágási tilalmon“ könnyen csorba ejtődhetett volna, mert kisbiró Bóczér például jelen alkalommal is hortyogott. A levegő is felmelegedett kicsit, a zsebéből is kikandikált egy flaskónak a nyaka s nem csuda, ha elálmosodott.

Benák, amint ezt észreveszi, rákacsint kajánul Sándor Gyurira, aztán odalépeget lábujj-

hegyen a kisbíróhoz, először meggyőződik arról, hogy Bóczér csakugyan alszik, mint a bunda s csak akkor bökdösi meg a lábát.

— Ugyan ne bolondozzanak szól a sipkája alól a kisbíró — azt hiszik, nem láttam magukat?!

Mert csalafinta ész ám ez a Bóczér, nem minden érdemek hiján viseli ő a maga tisztségét! Amikor érezte, hogy a szempillái össze- ragadnak, az arcára rátette a katonasipkát s így, ha akarja, azt is mondhatja, hogy ő nem aludt, csak a szemét bántotta ez a vakmeleg. Az ám, csak hogy Benáknak fülei is vannak!

— Aludtál te Miska, Isten ne hagyjon büntetlenül.

— Már az se igaz! kapja fel fejét dacosan Bóczér.

— Nem-e? Miska, te hortyogtál.

Hát bizony, ez a kisbírónak, sokféle tapasztalatai mellett is, nem volt eszében Kezdte alábbadni.

— Horkolok én akkor is, ha nem alszom.

De már csak a Benák eszén senkise akarjon kifogni!

— Hallgass csak rám Miska. Azt mondom én neked, de azért ne haragudj, nagy disznó vagy te. Mert az ember vagy alszik, vagy nem. Ha alszik, akkor vagy hortyog, vagy nem. Mert nem minden ember hortyog. De olyan istenfia nincs ezen a kócos világon, aki akkor is hortyogna, ha ébren van.

Bóczér kételkedik, Sándor Gyuri hallgat.

— Miska a Pilátusodat, valdd be, hogy aludtál, mert különben baj lehet belőle.

Benáknak ugyan a szegény kisbíró mulasztásából nem lehetnek valami nagy hátrányai, hiszen minden gazdasága egy tehén, de hát fő a rend s aztán ő virilis, jól esik az embernek néhanap egy kis tekintélyt is gyakorolni.

Szegény Miska egészen meggörnyed s megvallja, hogy ő bizony aludt. Nagy elszomorodásában a zsebébe nyúl az üveg után, talán hogy enyhítsen valamit nyomorú bánatán.

Benák sastekintete rögvést megakad a flaskón s arcvonásai fokozatosan enyhülnek.

— Bolondos vagy te Miska. Könnyen szívedre veszed a bánatot, pedig csak tréfáltam veled. De jól tudod, hogy nem tetszik nekem a rendellenesség — s már le is ült a sánc szélire.

Egy darabig közömbös dolgokról beszélgetnek s egyszer csak azt mondja Benák álnok tettetéssel:

— Nini Miska, de milyen furcsa lapos

üveged van neked. Csak most vettem észre — s már nézegeti is jobbról-balról.

— Katonaságtól való emlék. Most *kávéra* használom.

S ezen összevetnek mind a hárman.

— No Józsi bácsi, ha nem früstökölt még, éljen vele!

Józsi bácsi ilyen alkalmakkor soha színét sem látta a früstöknek. Tehát szájához emeli a „szolgálati idők emlékét“ s jót húz belőle.

— Megfigyeltétek Gyuri — fordul Sándorhoz — én egy kortyra ép egy decit nyelek. Soha se többet, se kevesebbet.

Bóczér meg Sándor hitetlenkednek. Veszükre tették.

— Deha mondom.

— Bajos lenne azt úgy kiszámítani — véli Bóczér.

Benák indignálódik:

— Ha már annyira kétkedtek a szavaimban, hát nézzetek ide — s újra nyel egyet.

A kisbíró csudálkozik, Sándor Gyuri fanyarul rázza a fejét. Az üveg üres maradt.

— Fiuk — mondja Benák — ehhez csak gyakorlat kell, semmi más. Majd lesz neked is Miska annakidején. Ugyan nem bizonyos, mert hátha nem válsz be?! Nincs kizárva. A múlt évben, hogy elpatkolt a Tóth Márton is. A doktorok azt mondták rá, a pálinka vitte el. Megengedem. De hogy miért vitte el, azt nem tudták megmondani. Mi? Hát majd megmondom én, mi volt a baja: nem volt *rendszere*.

Sándor meg Bóczér feszülten hallgatják az épületes oktatást.

— S hogy mi ennek a nyitja, azt is elárulom. Hallgassatok ide, tapasztalásból szólok. Bizony Isten.

Benák József tehát elárulja a nagy titkot, hogyan kell tartani a nyakat, miképen lapul le a nyelv az ádámcsutkára, melyik pillanatban kell eszközölni a nyelést. Még az is figyelemrevaló, hogy az üvegben meg ne zökkenjen az ital.

A két akadémikus némi meghatottsággal elhallgat: hja, ők ezt talán sohse fogják megcsinálni. Benák pedig megtömi a pipáját, a szeme ragyog.

— S azt hiszed Gyuri, hogy én azért iszom, mivel kivánnám az italt? Nagyon-nagyon tévedsz akkor te Gyuri.

Az egészségi állapota kívánja meg, azért iszik Benák József. Aki nem hiszi, kérdezze meg őt magát. Egyszer le akart róla szokni s tudják, mi történt vele? Nem? Megmondom. Hát az történt vele, hogy vizibetegségbe esett. Ugy

ám. Napjában háromszor is csapolták, semmitse használt. Egyszer azt kérde tőle az orvos: Ugyan édes Benák ur, tartózkodik-e Ön az ivástól? — Tartózkodom — nyöszörögte Benák. Hát ne tartózkodjék kérem, mert belehal. S Benák józsefnek manapság kutyabaja nincs.

Nem is veszik észre, hogy bizony a nap is jócskán felkapaszkodott már. Időközben hozzájuktelepednek néhányan, így Csalma Máté, a harangozó, az istentagadó Tóth Antal s többen. A *kloroformos* üveg pedig elvándorol úgy félóránként Vizezihez és vissza. Csak hogy mikor hozzák tele van, mikor viszik, üres.

Benák már hadi kalandokat mesél el. Hogy volt, mint volt akkor... Hajh Königraetz, Königraetz!...

— Ott szorongtunk egy hidon, a karfákba kapaszkodva kívülről, mert pihonérok voltunk. Ki volt adva az ordré: visszafelé. A poroszok úgy nyomtak bennünket, hogy majd leszakadtak a hidlábak. A bornyu rámelegedett a szegény bakára s a nap is tüzelt, épen, mint most. Amint tapostuk egymást s iparkodtunk által, azt mondom Pók Andrisnak, aki épen utánam szuszogott (idevaló volt Mádra, Isten nyugosztalja): Te Andris, aztán ha leérünk a hidról, kapjuk nyakunkba a lábainkat, mert leölnék. De, hogy ő semmit se szólt, hátranéztem: hát szegény Andris ott trombuckázott már a víz felett. Leszurta egy bitang dzsidás, egy porosz. Nekem is odadöfött párszor a hasamba s még örültem neki, mert nem fájt semmi belsőre szem, hát gondoltam, nem is vagyok sebesült. De a bánat is nyomta a szívem, mert sajnáltam székény Pók Andrist; nála marad két pakli dohányom. De nem volt időm sokat gondolkozni ezen, mert loholtunk rogyásig, hegynek föl, völgynek le. Néha összeverődünk egy csomóba birkamódra s ha erősebben szorított az ellenség, szétszaladtunk, mint a csirke. Harmadnap estefelé Trencsén alatt bujkáltunk. Csak ketten maradtunk a sokból: én meg Turbis Gergő. Gergő egy bokor alatt leveti a borjút, hogy kifujja magát, én meg azt mondom neki:

— Te Gergő, nekem valami igen süti a hasamat s a bakancsomban valami meleget érek. Ő azt mondja: no! Ketten aztán lehúztuk a bakancsot, hát csak elszőrnyedtem: tele volt az vérrel. Elbusultam ezen, nagyon, hogy itt kell elsenyednem, nem a csatában. Még úgy fognak bekaparni — gondoltam magamba — mint holmi csavargó hazátlan. Aztán levettük a zubbonyt is, hát látom, hogy mászik ki a belsőrésem. . .

A hallgatók megborzadnak.

— Katonadolog — legyint mosolyogva Benák. Még aznap befódtak Trencsénben.

Tóth Antal azonban megcsóválja a fejét. Nagy selma ő.

— Én csak azt resteltem némileg, hogy maga is megszaladt komám.

Benák megrázza a fejét kelletlenül. Nem értették meg.

— Cz. Cz. Antal te mindig okoskodszt s legalább érterél hozzá. Az ordré az volt: curükk! Hát nem értesz te magyarul? Muszáj volt szaladni. Katonai regula . . . nagy szó az, barátom! Igaz ugyan, hogy mikor egy darabot beszaladtunk, szégyenlettem kicsit a dolgot s már azon törtem a fejemet, hogy megfordulok. Dehát Vilmos igen erősen hajcsákol az ágyuival . . .

Aztán lehajtja a fejét s szemei megnedvednek, amint elcsatangol elméje a múltak ködében. Königraetz . . . nagy futás . . . szomorú dicsőség. . .

Térül-fordul a szó másról, asszonyokról kezdenek beszélni.

Szegény Bóczér Miska, falu kisbirója, neki is csak kijár. Két hete sincs talán, hogy özszeesküdtek s máris alig bírja. A menyecske akarja viselni a kalapot a háznál.

— Mit csináljak vele? Ha hozzányulok, sirni fog — s egészen elszontyolodik.

— Pedig én azt mondom neked Miska, — üti fel a fejét Benák, hogy a feleségedet barackold el.

— Mit érek vele?

— Mit? Miska fiam, az asszony verve jó. Ha ficánkol, csapjál csak párszor a kontya mellé, úgy megpuhul attól, mint a nyulhus. Az asszonyi természet megkívánja az ilyen kezelést. Csinján kell vele bánni, de annak érteni kell a módját. Magamról tudom. Az első feleségemet én is elvertem a háztól három héten belül.

Csalma rászól:

— Dehiszen azzal bagóhiten volt.

— Bagóhiten, nem bagóhiten, mindegy. Hát a második, a mostani? Olyan kezes, mint a bárány. Ha meg épen neki akar feljebbállni, úgy megrázom, hogy félnapig fáj utána a feje.

Ez már sok volt, még ha vitéz Benák mondta is. Mert bárhogyan jeleskedett is ő a königraetzi hidon s általan mindenütt, a kapuján belül bizony csak olyankor merte félrevágni a kalapot, ha a felesége nem volt odahaza.

Meg is jegyezte rögvést az asszonyi igában görnyedő Bóczér:

— Nem megy az olyan könnyen.

Benák látta, hogy nevetnek rajta. Felfor-
tyant.

— Nem-e? Engem, ha megbosszant, úgy
megdöngetem a magamét, hogy négy napig is
nyögi. Én mondom ezt, az istállóját, én Benák
József — s öklével a mellére csapott.

Bizony már delelőre hágott a nap, a tehe-
neket hajtogatták hazafelé.

Amott az utcán, a forduló felől egy kis
lány fut sebtiben az alsóvégre. Már messziről
kiabál, integet a fejkendőjével:

— Benák bácsi... Benák bácsi...

Benák rosszat sejt s feltápászkodik a sáncból:

— Mi az lelkecském?

A leányka elmondja nagylihegve, hogy Be-
nák nénike hazajött s nagyon haragszik, hogy
Benák bácsi nem ment el dolgozni s azt üzente,
hogy azonnal menjen haza. A nénike úgy mondta,
hogy „takarodjon haza.“

Benák megsimogatja a leányka fejét s ör-
vendezve szól:

— Csak ennyi? Már azt hittem, valami
szerencsétlenség esett.

— Csak?? — utánozzák gunnyal. Minden
arcra kiül a kárörvendés s ilyen jóslatú taná-
csok röpködnek a fülei körül:

— Lesz most, ami még nem volt.

— Koma, most vagy soha!

— Aztán odabarackolni annak a kontynak!

Benák József egy szót sem szól. Bántó
egykedvűséggel lenyul a kasza után, a vállára
emeli, kiáll az utcaközépre s aztán a balvállá
fölött visszanez Csalmára, Sándor Gyurira, va-
lamennyire elnyult szájjal, derüs mosolygással,
mintha mondaná: fiucskák... fiucskák...

S a kertek alá fordul katonás léptekkel,
feszesen.

Amikor már néhány kertalját elhagyott s a
kökénybokrok mögött eltűnik, úgy érzi, hogy a
szíve erősebben kalapál s valami szorongatni
kezd a torkát... No-no Jóska, — biztatja ma-
gát — csak bátorság. De mégis, hogy tudhatta
meg az asszony, hogy ő ma a falut se hagyta el.
Persze, rosszul tette, hogy nem kaszálta le azt
a kevés füvet; hat fordulóra könnyen megte-
hette volna.

Tovább tusakodik magában, ki lehetett az
az álnok besúgó? Rendezgetni kezdi megzavart
gondolatait... Ott ültek az árokban s arrame-
net mindenki láthatta őket. Az ám, csak hogy
ki tudta azt, hogy őt kaszálni küldte a felesége?
Senki. De... itt a homlokára üt s megáll. Ő
maga is mondta reggel többeknek. Kiknek is?
— s számolni kezd az ujjain. Gölöncsér, az
kiment a mezőre s így nem beszélhetett a fe-

leségével. Dudásné, az beszélhetett a feleségé-
vel, de viszont őt magát nem látta az árokban.
Aztán, aztán — egyszerre világosság gyúl ki a
fejében:

— Az a disznó Csanak. Belefojtom a csi-
rizbe.

Már most mindegy.

Benáknak egyre inkább elborul az arca.
Sejtelmek fogják el, a járása se olyan ruganyos
már, a fejét megcsóválja egyszer-kétszer s az-
tán leereszti búsan a vállai közé...

Hejh Königraetz, hejh Magenta!

Mikor a kertje alá ér, már alig tud gon-
dolkozni. Először átteszi a kaszát, utána ő
maga is átlép a garádon egy felszakadó só-
hajjal.

Ugy intézi járását, hogy a csűr eltakarja
a ház elől. Egyre jobban érzi, hogy *valami*
lesz. A nap se süt olyan derüsen, a szalma-
boglya is mintha sötétebb lenne s a falevelek
búsan állnak a mozdulatlan levegőben.

— Szélcsend van, vihar lesz — konsta-
tálja magában Benák.

Már a csűrhez ért. A kaszapengét leveszi
a nyeléről s bedugja az ereszbe, a nyelet pedig
elrejt. De még nem vette észre senki. Hogy
tehát az időt nyújtsa, a pengét ki-kiveszi s újra
bedugja a zsupfedél aljába. Eredmény nélkül.
Ekkor köhécselni kezd.

Akarta, hát meglátták.

Az ajtóban megjelent az asszony. Lábát
megvetette az ajtófélfának, jobbkezeben a sodró-
fát tartotta. Mikor észrevette Benákot, aki a
csűr tulsó oldalán álldogált, mélységes undorá-
ban nem birt szólni.

Benák érezte, hogy itt az utolsó perc. Ha
most nem imponál, csak most ez egyszer, er-
kölcseleg vége. A végső pillanatban egy gon-
dolat vibrált át az agyán, az egyetlen szalma-
szál, melybe még belekapaszkodhatott.

Hirtelen kiegyenesedett, a fogait összece-
korgatta s szeméi szikráztak:

— Csend!!!

Olyat kiáltott, hogy a lábai is megreszket-
tek. Azt hitte szegény, hogy az asszony méltá-
nyolva az ő felindulását, majd csak besom-
fordál.

Vitéz Benák József, számításod ugyancsak
nem vala célravezető!

Mert az asszony egyáltalán nem ijedt meg.
Ahelyett barátságosan kezdte hivatgatni:

— Gyere csak, gyere csak... összetörlek.

S mivel Benák erre hajlandóságot nem
mutatott, hát az asszony indult feléje a nyújtó-
fával:

— Várj csak, várj csak...

Hát bizony vitéz Benák Józsefnek meg kellett érnie azt a csúfságot, hogy Königraetz után 40 s egynehány jó esztendő múlva, másodszer is futni készült.

Az asszonyának mégis volt annyi esze, hogy Benák szégyenletes megtántorodását látván, visszafordult. Hanem a nyelve, az világ csúfjává tette meg szegényt:

— Te Isten lingárja, világ csavargója, át ne lépd a küszöbömet, mert leforrázlak.. Neki galuska kellett ma ebédre! Hát gyere no, kész a galuska, de belédfojtom...

Benák József ennyi gyalázat hallatára elindult búsan visszafelé, amerről jött s a körtefa alatt leült a fűbe. Ugy érezte, hogy reászakadt az ég.

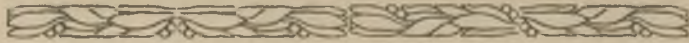
Az asszony nyelve pedig pergett, egyre pergett, mint az orsó. Csudálatos, hogy még mindig győzi.

— Megállj vén lator, kicsavarom a nyakad!

S Benák József, az a vitéz Benák, nem látott az egész világból semmit, csak épen a két csizmáját. Azokat karcolgatta a körmével, magában dörmögve:

— Hogy is ne... hogy is ne...

Pataki Névtelen.

Ha szólít az élet.

Fiuk, az óra majd csak üt nekem,
Az élet is tán csatára szólít? . . .
A könnyem akkor kiperdül tudom —
Megfordulok majd százszor az uton;
Hisz úgy szeretnek, hisz olyan jó itt.

Mert hát ki tudja, merre visz utam?
Mivel fizet az életiskola? . . .
Tudom: megfizet, kipróbál nagyon . . .
Kupa-forgatós, viharos napon
Jajj, Istenem tán nem lesz ott soha!?

Fiuk, ha akkor kupát ragadok,
És a szemem a szemetekbe néz:
Habzó boromat fenéig hajtom,
Dal zendüljön meg száz diák ajkon,
Hogy az elválás ne legyen nehéz.

Fiuk, bármikor szólít az élet,
Könnyetek értem ne folyon soha . . .
Forduljatok el, ne fájjon semmi;
Ne is lásson más utamra menni,
Csak a százados, öreg iskola.

Győry Kálmán.

Hogyan kerültem én Patakra.

Nagy emberek életének a legapróbb mozzanatát is mohó kíváncsisággal kutatják és szinezik ki az emberek. Kedves olvasóim ne vegyék rossz néven, ha most egy igénytelen élet, még igénytelenebb epizódja felett kénytelenek néhány rövid percig unatkozni. Talán mondanom sem kell, hogy e kis epizódcska az én életemből van merítve.

Hogy hogyan kerültem én Patakra? Bizony nem úgy, mint a mai uri gyerekek, akik néha alig hogy elvégzik a négy elemi osztályt, még ki sem látszanak jóformán a padból s már is Romulus és a farkasok legendájával gyötrődnek. A paraszti gyerek sorsa nincs olyan határozottan megírva előre a csillagokban. Sokszor a legjobb fejű gyerek is marad otthon a falujában szántóvetőnek, vagy épen béres gyereknek. Az már nagy szó, ha valamelyik nagyobbra látó szüle mesterségre adja a gyermekét. Legalább is az én időmben (pedig hiszen nem is nagyon régen volt) még így volt. Manapság már az is könnyebben megy, nem úgy mint ezelőtt csak 15—20 évvel is. A divat gyökeresen átváltoztatta a falvak, az egyszerű emberek életét is. Ma már alig van valamire való gyerek némely vidéken, aki városba ne kerüljön, már vagy a tudományok, vagy a mesterségek elsajátítása végett. Az én apám meg hallani se akart róla, hogy a bátyám asztalosmester legyen valamikor, pedig ez volt gyermek szívének a legnagyobb álma. Hogy szép szerével nem teljesedett ez álmom, fogta magát s megszökött. Csak az volt a baja, hogy nem messze ment, mindössze a harmadik városba. Az apám két hétig kereste, míg rátalált egy jóra való mesternél. Az égre földre esküdött, hogy a gyereket az Isten is asztalosnak teremtette, hogy milyen ügyes, pár év múlva felszabadítja, étellel és ruhával ellátja, mindhasztalan volt, vitte haza az apám könnyörtelenül:

— Ki maradna akkor fiám, parasztnak? . . .

Ilyen keményfejű, keményszívű paraszt volt az én apám. Szerette a maga fajtáját, de annál jobban gyűlölte a nadrágos embert. Lett legyen az falusi jegyző, vagy maga az excellentiás miniszter.

— Egy kutya az — szokta volt mondogatni — mindegyik húzó-vonó, mind a paraszt ember zsirján él, annak a vérit szíjja . . .

Még a papját se nagyon respektálta; antikrisztusnak hívta azt is, noha az soha se szóval, se tettel nem sértette meg. Templomba sohse járt: úgy gondolom, valamikor egy kemény

prédikációt vett igen a szívére, attólfogva került az istenházát. -- Templom az én házam! mondotta olykor, mikor valaki nagyon szutyongatta, hogy mért nem jár oda? Hanem azért nem volt pogány. Az öreg bibliából mindig elolvasott egy pár fejezetet esténként. És dicséretére legyen mondva, járatosabb volt benne, mint én öreg teológus koromba, pedig én is böngészgettem már gyerek fővel is.

Hát ezt a maradi természetű, csökönyös embert kellett rávenni, hogy adjon be engem a Kollégiumba. A példa megvolt előtte: egypár nadrágos ember kikerült már azelőtt is a falunkból, ki pap lett, ki egyéb hivatalnok, sőt friss sarjak is voltak: alig pár éves tanuló diákok. Jártak is a nyakára sűrűn a szomszédok, meg a rokonok, egyik a másiknak adta a kilincset:

— Esvány bácsi! Ha Istent esmer adja be azt a gyereket a Kollégiumba, hidje el kigyelmed, nem vall vele szégyent. A tulajdon filemmel hallottam a nyári ekzámén is: úgy folyt a szó annak a gyereknek a szájából, akárcsak a vízfolyás.

— Többet tud a préceptornál mán most is, mondta meggyőzőn az egyik.

— Többet az a rektornál is, tóditotta a másik (Préceptornak hitták a lányok, rektornak a fiugyermekek tanítóját).

— Szerencsés ember lennél sógor! Mondta neki a nagybátyám. Úr lenne a fiadból, neked is nagyobb lenne a tisztességed.

Több se kellett az apámnak. Mit, hogy ő, aki úgy gyűlölte a nadrágos embert, urat neveljen a fiából? Megtagadja eddigi életét, ne legyen szabad pogányul felsőhajtania, ha a jegyző rossz termés idején is besröfolja az adót a szegény embertől;

— Huzó-vonó, oszt' huzó-vonó, nincsen ennek se Istene, se lelke!...

Hogy valaki szemére vethesse egykor: — Kend is csak addig lamentált, míg nadrágot nem huzott a fiára! Hogy elmenjen a fiára esetleg az a pár hold földecske is, amit keserves veritékkel kellett turnia addig is, hogy a nagycsaládot eltarthassa s hogy ennek fejébe netalán mégis megérje, hogy a fia valamikor szégyenkezve nézzen végig a kerges tenyerű, foltos csizmájú apján, nem, ha tudná, hogy nem pap, de püspök lenne is valamikor a fiából, akkor se bírná ezt megtenni...

Hanem a véletlen nagy mester. Amit a tisztelendő úr, rektor uram a szomszédokkal és a rokonokkal együtt nem tudtak kivinni, megselekedte azt egymaga.

Történt ugyanis, hogy az aratási szünidő

közepe fele járt és a szomszédunknak a csirkéi igen pusztultak. Hogy a kettő közt micsoda összefüggés volt, azzonnal megtudja a nyájas olvasó. A csirkék eltűnésének oka — amint később kiséült — nem egyéb volt, mint magának a szomszédnak nagy fekete komondora, aki — úglátszik — jobbnak tartá a lány húsú csirkét, a száraz kenyérhajnál. Mindenesetre jóízlésre vall, amit egynémely öreg urak, vagy öreg dámák respektáltak volna is, nem úgy azonban a szomszéd, aki feleségével egyértelműen nagy felindulással mondta ki egy este a megmásíthatatlan határozatot:

— Hónap agyon kell verni a cudar állatját!...

A halálos ítéletnek szem és fültanúja voltam. Ott álltam a sövény mellett és mikor a kemény sententiát hallottam, egy gondolat villant át gyermek-agyamon: elkértem az állatot és... és a többit is hamarosan kifundáltam magamban, mit teszek vele.

Másnap szombat volt és a kutya már a mi udvarunkon volt, természetesen alaposan hozzákötve egy vastag kötéllel a vén eperfához. Körül-körül szaladt, míg felcsavarodott a kötél a fa derekára s nem tudott tovább mozdulni; majd megint visszafelé, míg újra szabad lett s kezdhette előlről a kutyamulatságot. Csakugyan kutyamulatság volt, mely a kutya a maga mozdulatait veszedelmesen fülsértő csau-csau hangokkal a fenyegető fogcsattogtatásokkal kísérette, noha én koronként egy-egy darab kenyérral akartam türelemre bírni. Szerencsére az apám nem volt odahaza, mely esetleg más fordulatot adott volna a dolognak, mint ami tényleg következett.

Én magam nem sokat törődve a kutya fatális lamentációjával, egésznap lótottam-futottam a gyerektársaimhoz, hogy összegyűtsem őket a vasárnapi nagy napra. Máskor nehezen lehetett volna őket összeszedni a nyári nagy munkaidőben, de a különös alkalom gyönyörűen összehozta őket. Az egész faluban villámgyorsan terjedt el a hír:

— Kutyaaakasztás lesz holnap a Gömböczék kertjében...

Kutyaaakasztás?! E mán csakugyan eredeti mulatság lehet, gondolták sokan. Mert ember akasztásról a falusi ember is olvas egyszermásszor, de kutyaaakasztásról az öreg apja se hallott egyikőjüknek se. Nosza, készülődtek is vasárnap délutánra nemcsak a gyerekek, de bizony bizony még a deresedő hajú emberek is.

A Gömböczék kertje a falu vége felé feküdt. Jó tágas szérűje volt, a közepén állott egy pelenge, ami a Gömböczék kertjét valósággal a

nyári multságok kaszinójává tette a fiatalságra nézve.

A pelenge nem egyéb mint a földbe jó mélyen leásott vaskos oszlop a tetején egy egyenes vasszeggel, amit épen járomszög is helyettesíthet. E szeg egy keresztbe tett oszlopon megy keresztül, amelynek két végén kötél, mégpedig faüléssel ellátott kötél csüng alá. Ezekre ül átellenben a két játszó, míg a harmadik a keresztbe tett oszlopot mozgásba hozza, míg az hatalmas lendülettel, óriási sebességgel forogkörbe a szeg, mint tengely körül, le-lehajítva egy-egy szédülésebb fejű, vagy gyöngébben kapaszkodó suhancot.

A pelenge keltette fel bennem az egész multság eszméjét. Micsoda jó dolga lesz annak a szerencsétlen állatnak: nem durva fustélyokkal, dorongokkal fogják agyonverni, hanem ember módjára fog átvándorolni a másvilágra, katonazene, dobszó, formális ítékezés és papi prédikáció között! Ha ember lett volna se kívánhatott volna magának szebb halált...

Eljött a nagy nap, el a kítűzött óra is. Az elítéltef még aznap reggel átszállítottam a siralomházba, akarom mondani a Gömböczék istállójába. Állítólag elég megadással viselte sorját útközben, a mint Szabó Miskától, a főhóhértól értesültem. Olyan 13—14 esztendő hori-horgas kamasz lehetett ez, aki valósággal predestinálva volt iménti méltóságra, nagy kínzója levén minden néven nevezendő állatnak (Isten nyugasztalja: azóta már rég a kakukfüvek alatt pihen...). Két segédje is volt, hogy annál méltóságteljesebben folyjon le az ünnepeles aktus

Körülbelül délután 3 óra lehetett. A templomban nyüzsgő gyereksereg, no meg a fiatalság is türelmetlenül várta már a predikáció végét s mikor vége volt az isteni tiszteletnek, sűrű rajokban vonultunk a Gömböczék kertje felé. Ott aztán glédába állítottam a gyerekpajtásaimat. A nagy többség a katonaság kötelékébe tartozott, míg másrészt pandurnak esküdteknek s más eféle hivatalos személynek neveztem ki. Meg volt a 12 esküdt, volt segédbíró, pandurkapitány, honvédkapitány stb, én magam voltam a törvényszéki elnök és a pap egy személyben, e fontos hivatalok egyikét se mervén más laikusra ruházni.

Miután minden készen volt, bementem az elítélthez a siralomházba, hogy az *utolsó vigasztalás*-ban részesítsem. E vigasztalás pedig meg lehetős aktuális formában történt, amennyiben nem puszta szóval közeledtem a szerencsétlen állat felé, hanem egyúttal egy jó darab puha

kenyérrel is, gondolván, hogy más kívánsága aligha lehetne ennél, még ha ő maga adná is tudtunkra. Ugy látszik jól esett neki a vigasztalás, mert megnyugodott állapottal csóváltatta felém a farkát, nem is gondolva, mi vár reá a következő percekben.

A pillanat végre elérkezett... Megszólt a lélekharang, illetőleg a Gömböczék legnagyobb üszöjének a kolompja. Szabó Miska, a hóhér piros mellénnyel (a fején félre volt vágva egy ócska huszársipka), lobogós ingujjakkal és egy pár erős zsineggel kezében, közeledett segédeivel az elítélt felé. Azaz, hogy az elítélés még csak ezután következett be. Ott állott a 12 esküdt, a katonaság, pandursereg az udvaron felfelé tartott szuronnyal, (értsd: napraforgóval). Köröskörül tolongott a kíváncsi falubeliek serege: leginkább a fiatalság, de voltak többen az élemedett koruakból is. Mikor a harang szava elhalt, felhangzott a trombitazaj és dobszó. A trombita valóságos kanásztülök volt, míg a dobot ócska pléhdarabok és személtlapátok helyettesítették.

Egy intő tekintetet vetettem a katonaságra, s azonnal elhallgattak a dobok és trombiták. Ott állott az elítélt a hóhérok között. Akarom mondani: feküdt! és nyöszörgött tehetetlenül, miután Szabó Miska ugyanam összekötözte a négy lábát. Volt oka rá. Mikor először hozzáért, úgy bekapta a kezét, hogy még akkor is csurgott az ujjából a vér. Legalább megfizetett neki.

Most halálos csend következett, hogy a légyzümögést is meg lehetett hallani... Az ünnepélyes csendben szólásra emelkedtem s elmondtam vádbeszédemet, melyet még előző nap szerkesztettem meg. Hogy szóról-szóra mi volt a tartalma, igazán nem tudnám elmondani. A csirkéknek a gyöngé, védtelen voltát, ártatlanságát ecsetelhettem benne, megrázó ellentétül állítván szembe a kutya falánkságát, rabló viselkedését és kegyetlen vérszomját. Hangsúlyoztam a társadalom biztonságát, amelynek elsőrendű érdeke az, hogy az ilyen rablógyilkosok eltöröltessenek a föld színéről és így tovább. A végén felhívtam az esküdteket, hogy ítéljenek. A 12 esküdt, mint egy ember (akarom mondani: gyerek) állott fel s kórusban zúgta a nyöszörgő állat felé:

— Méltó a halálra! . . .

— Istennél a kegyelem! törtem kelté a kezemben tartott pálcikát, hóhérok! teljesítsetek köteleességeteket! . . .

Talán mondanom sem kell, hogy beszédem — az aktussal együtt frenetikus hatást kelte-

A kik eddig a kerten kívül állottak, előrenyújtott fejjel, szinte lélekzetfojtva furakodtak előre s a no még ilyet! sűrűn morajlott fel a tömeg közül. Közbe a harang, illetőleg a kolomp s a dobok és trombiták újra megszólaltak. Az elítélt a hóhérokkal a pandurság és a katonaság között haladt a bitófa (aliás: pelenge) felé. Ott a tehetetlenül vergődő állatnak nyakára hurkolta a hóhér a kötelet s egy vigyázz! kiáltására kirántották lábai alól a zombék darabokat, természetesen leoldván lábairól a zsinegeket, hogy tetszetősebb látványt nyújtson a levegőben kalimpázó kutya.

Mai napig sem tudom megérteni, hogyan intézhettem s nézhettem végig olyan hideg vérrrel ezt az egész dolgot én, aki eladdig egy csirke nyakának az elvágását se mertem végignézni. De hát úgy látszik nagy idők szülik a nagy embereket! Annyi szent, hogy ha mai napság foganna meg ilyesmi valamelyik iskolás gyermek agyában: én, az egykori törvényszéki bíró, aki élet és halál felett ítéleztem, alaposan elhegedülném bizonyos pálcafélével a találékony pernahajdert! Hja! más szemében jobban meglátja az ember a szálkát!

A kutya azonban nem engedte egykönnyen, hogy Cháron mester átszállítsa a Styx vizén. De nem ám. Ott csüngött kidülledt szemekkel, a fogait ijjesztően vicsorgatta s nagyokat lódított magán a levegőben; nem volt hajlandó meghalni még akkor sem, mikor Szabó Miska alaposan megforgatta vele a pelengét. Egy kicsit megszedült és még félelmesebben kapálódzott. Utoljára a nézőközönség megszánta s oda kiáltottak Szabó Miskának:

— Ne kínozd má te lelketlen, üssétek agyon!

Miska nem kérte magát kétszer, egy hatalmas ákácfaakaróval rövidesen átvezérelte a szegény állatot a másvilágra, amely az ócska hid vizében lelte fel örök nyugodalmát. Hanem ott már nem parentálhattam el: zuhogó zápor keletkezett, amely szétkergette az akasztó közönséget.

Pár hétig én voltam a falu hőse. Mindéig csak a kutyaakasztást beszélgették; hogy így, hogy úgy. Micsoda beszédet tartott az a kis mihaszna gyerek, hogy kicirkalmazta, mint a valóságos ügyvédek, bírák. Lenne is abból még pap is, nem csak préceptor, de még kőtőnek is kitaníttatnám, ha az apjának vónék, stb., stb. (NB. A mi népünk azt hiszi, hogy a költői pálya is csak olyan, mint pl. a papi, ügyvédi pálya, vagy más hivatal, amire ki lehet tanulni).

Hanem az eset hire eljutott a paróchiára

is a véd és vádbeszédekkel együtt, amelyek — úgy látszik — nagyon eredetiek lehettek, mert másnap a tisztelendő úr személyesen ment be a morgó medve hajlékába, már mint az apám házába s miután pár óráig tartó érvekkel meggyőzte valahogy, megigérvén neki azt is, hogy a taníttatás terhéből ő is magára vállal egy részt, az apám lecsüggesztett fejjel, mint egy legyőzött nádor mondta ki az Ament:

— Mán látom, hogy parasztnak nem való, legyen hát belőle csakugyan húzóvonó . . .

Igy kerültem be akkor ősszel Patakra.

Szegény apám, bár megmaradt volna akkor makacs, hajthatatlan embernek, aki nyugodtan, kérlelhetetlenül mondta volna:

— Úgy lesz, amint megmondottam . . .

Ki tudja, talán-talán jobb lett volna! . . . .

Csáthy Edömér.

Vágy.

Az ablakban régi, megszokott virágom;
A falon tarka persa szőnyegek;
Képek, kandalló, hosszú kerevet . . .
Bús félhomálykor ily szobába vágyom

Künn legyen hideg, zúzmarás világ,
Fujjon a zordon, szilaj éjszakai szél,
Ily vad időben, mikor mindenki fél,
Nálam égjen tűz s halvány mécsvilág.

S itt legyen csendben, bús egyedül,
Szép álmaimat hadd sirassam,
Míg mind feledésbe merül.

Mert úgyis igen sokan járnak
E földön, akik nem felednek
S bús rabjai sok, titkolt vágyinak.

ifj. Rác Lajos.

Ami fáj.

Ma még látjuk a rét virágát,
S a tiszta kék eget,
Halljuk a lombok suttozását
Még a fejünk felett.
Csodálunk mindent, ami szép
Élvezzük a nap melegét.

Holnap talán sírunkon nyílik
A virág, úgy lehet.
És szemfedőül hullnak ránk
Susogó levelek.
Nyugszunk mélyen a föld alatt,
S a föld?! — rendben forog, halad.

ifj. Rác Lajos.

Néhány szó a diákdalokról.

Irta *negyedi Szabó Jenő.*

(Folytatás.)

Nézzük most, hogy itthon a mi dalainkból tudunk-e összeszedni valamit. Ha bármilyen csekély is diákdalkincsünk, mindenesetre találunk diákdalokat, miket nálunk is énekelnek vagy énekeltek.

Az általunk ismert diáknóták háromfélék, u. m.: olyanok, melyeknek van magyar eredetű szövege és külön magyar dallama; olyanok, melyeknek van magyar eredetű szövege, de külön dallama nincs s azért ezeket valamelyik magyar népdal nótájára éneklük; végre olyanok, melyeknek vagy szövegük, vagy dallamuk idegen eredetű. Ez utóbbiakról már fentebb tettem említést s most lássuk a másik két csoportbelieket.

Olyan magyar diákdalokat, melyeknek szövegére külön magyar eredetű dallam van, keveset találunk. Ilyen dal talán „Minden diák tarthat három szeretőt . . .”, vagy Petőfinek a *Diligenter frequentáltam* verse és még egy pár. Olyan magyar diákdal aztán, melynek csak a szövege új, dallama pedig más nótáé, szép számmal van; említésre méltóbbak pl.: Ha elbukom a maturán, Juniusban érik a tök, Nem leszek én diák soha, A pápai kollegium tetejében, Én már többé diágyerek nem leszek, Nem ütök a jogászt agyon, Pataki diák vagyok én, Nem leszek én többé deák, leteszem a deákruhát . . ., Diákélet a legszebb a világon, Sej, haj! sárgul már a buzakalász teteje, Dombon van a sárospataki csárda stb.

Ilyen diákdalok folyton születnek, mert ezeknek keletkezése csupán abban áll, hogy egyik-másik poétás diák szöveget komponál, melyet aztán valamely ismert dallamra nótáznak. Az ilyen dal azonban nem sokat ér. Külön dallamú lelkes nótákra van nekünk is szükségünk; olyanokra, melyeket minden igaz diák a leglelkesebben és legkomolyabban énekeljen. Szükségünk van olyan dalokra, melyek szövegükben a diákos életet, zenéjükben az ifjú temperamentumot adják vissza; olyanokra, miket ősz létünkre is örömmel s a visszaemlékezés édes érzetétől áthatva könnyes szemmel daloljunk. Szükségünk van olyan dalokra — s mostani viszonyainkat tekintve ezekre leginkább — melyek a legmélyebb baráti érzésnek adnak hangot. Szükségünk van egy magyar „O alte Burschenherrlichkeit“-re s tanuljuk meg a *Gaudeamus* igazán énekelni! Legyen a magyar diákságnak is egy dala, mely szent legyen mindnyájunk előtt s melyet boros poharaink mellett felállva és csak fedetlen fővel

zengjünk el. Hazafias diákdalaink sincsenek, pedig a historia is bőven szolgáltathat tárgyat ezeknek: a 48-as diákhonvédek, a pécsi egyetem diákjainak Mohácsnál való hősi halála stb. Általában a dalok közül a diákdalokhoz való hasonlóságot leginkább megközelítik a bordalok; némely bordalban jut is szerép a diákéletnek pl.:

Corpus iuris meg pandecták,
Félre theologiai secták!
Félre veled medicina,
Félre minden disciplina
Koccintsatok! . . . stb.

Deáknyelvű szövegénél fogva beillik diákdalnak e bordal is: *Hodie, Hodie vinum est bibendum . . . stb.* „Az édes ifjuság” című bordal pedig teljesen diákdal, de sajnos nem magyar keletkezésű:

1. Kancsót a kézbe!
Rossz kedvnek nincsen itt helye
Ki bort nem vesz be, hazavele!
Edite, bibite collegiales
Post multa saecula pocula nulla.
Post multa saecula pocula nulla.
2. Tanár úr álmos,
Azért nincs ma előadás;
Hadd szóljon hát most az áldomás!
Edite, bibite coll. . . . stb.
3. Így él a diák,
Míg a lét tavasza nevet,
Az arcon rózsák tündöklének.
Edite . . . stb.
4. Éljen hát Bacchus!
A bornak nyájas Istene.
Dalunkba víg tus csengjen bele!
Edite . . .
5. Apolló is éljen!
Ő adá nekünk, övé
Az érdem, hogyha füstölünk.
Edite . . .
6. Ki a pipával!
S ha már ég, gőzöl a dohány,
Föl a pohárral, föl szaporán!
Edite . . .
7. Így él az ember,
Míg koptatja az iskolát.
Míg aztán egyszer „Valet” kiált.
Edite . . .
8. Jusson elmédbe
Gyakran, mert vissza sose tér
Ifjú korunk, e boldog idő.
Edite . . .

Egyik kedves bordalunk, melyet élénk dalmáért gyakran dalolnak a diákok:

Ez a pohár bujdosik, éljen a barátság!
Kézről-kézre adatik, éljen a barátság!
Éljen, éljen, éljen az,
Éljen köztünk az igaz, éljen a barátság!

Csudálatos diákdalunknak csekély száma, pedig a kisebb dalműveket tekintve magyar zenei életünk elég élénk; tárgy dolgában pedig — a szövegre vonatkozólag — nem panaszkodhatunk.

Nálunk, ahol a diák életében számos érdekes momentum van, mint a matura, a gólyaság [Patakon: gödeség], bevonulás az alma mater falai közé, a hallagás, a vizsga sikertelensége, az ösjojászság, az u. n. „mezei hadak“ (az egyetemen), az absolválás, beiratkozás az egyetemen stb. mindez feltétlen érdemes tárgyát képezhetné a diákdaloknak. Vagy pl. egy ilyen régi és érdekes szokás ref. főiskoláinkon, mint a legatio, temérdek anyagot szolgáltat megéneklésre. Az electio, az első diák kibuzása, az első diák szivarosztogatása; a futás, a csaklizás (pataki műszókkal), a legatioiban szerzett különféle tapasztalatok és diákos balesetek sok tréfás diákdalnak képezhetnék alapgondolatát. Azután pl. hogy Patakot külön is említsem — az itt szokásos introitusok, az alma mater régi, nevezetes volta, jó bora stb. Az itt szokásos dolgokat természetesen csak az itteni viszonyokat ismerő, sőt ezekben benne élő egyén verselhetné meg jól; sajnós azonban a mi főiskolánk diákjai közt sem teremnek mindig Lúci Szabó Imrék és olyan dal-rigmusok, mint:

„Janiga rúg, Zsindely harap
Kin az élet Orbán alatt.“

Vagy:

„Felszökött a pátens ára
A Zsindely bölcs tanácsára“ stb.
(Folyt. köv.)

HIREK.

— Okt. 31-et Főiskolánk ez évben is megünnepelte. D. e. 9 órakor istentisztelet volt az imateremben, hol nt. Novák Lajos főisk. lelkész mondott gyönyörű szép alkalmi imádságot. D. u. 3 órakor kezdődőleg — ugyancsak az imateremben — szép ünnepélyt rendeztünk a következő programmal: 1. Erős várunk nekünk az Isten. Orgona kíséret mellett énekelte a gyülekezet. 2. Emlékbeszéd. Dr. Trócsányi József jogakad. tanártól. 3. Az utolsó gályarab. Szövegét írta Szabó László, zenéjét szerző Bathó János. Énekelte Szalontay Ferenc hh., Bálint Zoltán harmonium kísérete mellett. 4. Luther éneke. Szavalta Bartha László gimn. tan. 5. C. zsol-tár. (kettős kar) Kapy Gyulától; előadta a főisk. énekkar; harmóniumon kísérték Bálint Zoltán és Janka Péter akad. hallgatók. 6. A vormsi kihallgatás, ifj. Porkoláb Gyulá-

tól; előadták Gaál István és Veress Károly hit-tanhalgatók. 7. Bihari kesergője. Előadták: Bathó János és dr. Végh János gimn. tanárok, Bálint Zoltán jh., Bathó Béla, Bathó János, Bathó Lenke, Bathó Zoltán és Csontos József gimn. tanulók. 8. XC. zsol-tár. Énekelte orgona kíséret mellett a gyülekezet.

— **Előfizetések** a következő számban nyugtáztunk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. T. Tiszakarád. — Szíves sorait Szerkesztőségünk nevében nagyon köszönöm.

Érdeklődőknek ezton hozom tudomására, hogy nt. Rohoska József; Wirth-Zwingli for. II-ik köteté ez időszerint még nem jelent meg.

N. I. Bizony nagyon gyenge.

Fehér Annus. Karácsonykor jön.

Miért kap annyi megbízást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógyár?

Mert a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Képviseli: Sárospatakon

a Klein Mihály cég.

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjúszövet gyári raktár
Lászlófi Henrik
Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszövetekből a legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvétele . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olesó árak, Kifogástalan szabás, Pontos és figyelmes kiszolgálás.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

XXVIII. évfolyam.

4—5. szám.

Fecit: DEÁK.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, szeniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
--	-------------------------------	---	-------------------------------------	---

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendőik

A karácsonyi ajándék.

Mit hozott neked a Jézus?

Állítsuk meg ezzel egyik-másik embert karácsony reggelén, milyen sokféle, egymástól eltérő, vagy épen egymásnak ellentmondó válaszokat kapunk a feltett kérdésre.

Kérdezzünk egy gyermeket: Kicsikém mit hozott neked a kis Jézus? Hozott falovacskát, ostort, katonákat stb. Szóval neki örömet hozott.

Kérdezzünk egy megelégedett családapát. Ennek már nehezebb a felelet: Hozott egészséget, békességet, örömet, szeretetet mindnyájunk számára. Tehát boldogságot hozott neki.

Ha egy szociálistához intézzük a kérdést, bizonyára azt fogja felelni: nekem a Krisztus nem hozott semmit. — Pedig talán nekik hozta a legjobbat.

Vagy kérdezzük meg egy pietistától: mit kaptál te karácsonyi ajándékul, ilyenformán fog válaszolni: én kaptam magát a Krisztust, az élő Krisztust: az én Istenemet.

Az orthodox theológus azonnal magára rántja a dogma takaróját, a szabadelvű, a Krisztustól nyert lelkiismereti szabadságra hivatkozva, talán éppen kritika tárgyává fogja tenni a karácsony jelentőségét.

És így tovább. — Kérdésünkre mindig más és más felelet.

Pedig a Krisztus azt akarta, hogy az emberek egy értelemben legyenek és már a kiindulásnál sem értenek egyet.

A pietizmus monopolizálja a Krisztusban való hitet, kizárólag a saját hívei: *a szellemi emberek* számára foglalja le az igaz keresztyén vallást, az u. n. *élő keresztyéniséget*, Isten országából, az üdvösségből örökre és elérhetetlenül kizárva a *természeti embert* (Drummond szerint hiába is próbálkoznak), akinek nincs érzéke a mysticumok, a csodák befogadására.

A liberálizmus hívei előtt a pietisták *vas-kos csoda-kultusza*, *betűimádása* egyszerűen megfoghatatlan, imaóráik, ájtatossági gyakorlataik végkép discreditálják előttük őket; a hit és a tudás közötti harmóniára gondosan ügyelve, a

karácsonyi történet a költészet bájával, aranyos himporával bevonva áll lelki szemeik előtt.

A szociálizmus — leszámítva a közvetítő irányokat — nemcsak hogy általában kihagyja számításából a vallást, de egyenesen ellenséges hatalmat lát abban s a vallásos élet minden mozzanata csak ellenszenvet ébreszt a szociálista szívében, akinek jóformán minden törekvése odairányul, hogy ne éhezzen senki, vagy legalább is ő maga minden körülmények közt jóllakjon.

És az ellentét egyre jobban élesedik.

Először csak sajnálkoznak egymás fölött a pártok, azután lénéznek egymást, innen már csak egy lépést kell tenni a megvetésig, a megvetés után gyűlölködés s hogy a gyűlölet után mi következik, csak Isten a megmondhatója.

És mi még karácsonyi ajándékot várunk? . . .

De hát erre a világra született hajdan s ebbe a világba születik belé most is a Krisztus.

Egy híres svájci predikátor azt mondja róla: „Jézus munkája abban áll, hogy embereket gyűjt maga köré, szereti őket mind halálig, megmutatja nekik a mennyei Atyát s visszavezeti őket ő hozzá.”

Igen, szereti őket s példát mutat rá, hogyan kell az embereknek szeretni egymást?

Megmutatja nekik a mennyei Atyát, aki szeret minket, mellettünk van mindig, kézenfogva vezet, nem hagy el soha, mindig pártunkat fogja.

Odavezet hozzá, hogy bízzuk rá a mai óránkat, a holnapi napot, bízzuk rá az örök életet is, adjuk át neki egészen magunkat, mert ez a földi lét csak pitvara annak az atyai háznak, melynek a halálban csupán küszöbén lépünk keresztül.

Ez az igazi ajándék, amelylyel minden karácsony ünnepén megkínál bennünket a mi nagy Mesterünk: a szeretet fejedelme!

Legyen hát dicsőség érette a magas mennyekben Istennek, a földi emberekhez jóakarattal, a szívekben pedig legyen béke, megbocsátás és soha el nem fogyó szeretet. Jövel azért Uram Jézus!

Svingor Jenő.

Mesélgetett az anyám.

Mesélgetett az anyám,
Ha leszállt az alkony:
— Betlehemi angyalok
Legeltettek a mezőn,
Szelíd, lankás halmon
S beszélgettek egymásnak,
Ha leszállt az alkony.

Egyszer csillag ragyogott
Le a magas mennyről
S üzenetet hozott a
Pásztoroknak, bölcseknek
Egy kicsi gyerekekről
S a mindenkit eláldó
Csodás szeretetről.

Gyermekszívem valamit
Megáhitott akkor,
— Most is hallok messziről:
Áldott, ki jött az Úrtól
Áldott, aki harcol! . . .
— Gyermekszívem valamit
Megáhitott akkor.

. . . Messiási bús csodák,
Áhítatos sorsok,
Az én szemem könnyben ég
És elszorúl a szívem,
Ha reámhajoltok,
Messiási bús csodák,
Áhítatos sorsok.

. . . Jaj, megtudtam azóta,
Hogy mi lett a vége.
— Az Úr drága Fiának
Keresztre ment a teste
S kiomlott a vére,
— Jaj, megtudtam azóta,
Hogy mi lett a vége.

Györék József.

Karácsonyest.

A valódi tűzhely legkedvesebb ünnepe, a békét hirdető, boldogságot hintő karácsony, amelynek arany sugarai messze előre beragyogják a téli napokat s visszatükröződő fénye még elmúlása után is soká ott künn tündöklök a családi élet külső románcán, — íme, újra megérkezett. Az ünnep előestéje, a szent, titokzatos vigília, amelyen egykor az ég homlokán csókolta a földet, összegyűjtött minden családot, még

azokat is, akik egyébként estvéli szórakozásaikat a vendéglők és kávéházak füstös levegőjében keresik; mert ez az est, amelyen a vallás mint egy megszenteli a családi életet, amelyen az ajándékok adása és elfogadása oly szépen fejezi ki a szívek egymás iránt való szeretetét és belső boldogságát, egyformán kedves mindenkinek, hívőknek és hitetleneknek egyaránt.

Péderi Bálint gimnáziumi tanár is épen most akasztotta fel az utolsó gyertyát a csillogó karácsonyfára, amely alatt az ajándékok halmaza terült el. Barátjának, Pákos Eleknek, aki ugyanannál az intézetnél tanárkodott és akit mint nőtlen embert meghívott, hogy a karácsonyestét náluk töltsen el, épen arról panaszkodott, hogy mennyi gondot és kiadást okoz a karácsony egy családapának, mialatt felesége a gyermekekért ment, akik szobájukban türelmetlenül várták, hogy mikor jő már meg a Jézuska. Hirtelen kinyílt az ajtó és két szőke fürtű gyermek rohant be rajta; de alig tettek néhány lépést előre, az eléjük táruló fényesség láttára csodálkozva állottak meg. Karcsi, a kisebbik, mintegy négy éves, tágranyílt szemekkel bámult a karácsonyfára, Böske pedig, aki úgy 6—7 évesnek látszott, összecsapta a kezét és fölkiáltott: „Milyen szép a Karácsony!”

Péderi megköszönte a torkát, pózba vágta magát és mintha tanítványai előtt állana a katedraban, így kezdett dikciózni: „Gyermekek, a ti szellemi világotok még sokkal inkább a fejlődés kezdetén áll, semhogy ti a karácsony nagy jelentőségét fölfoghatnátok. Szívetek azonban, melyet az élet harca még nem kérésített el, annál fogékonyabb a karácsonyban megnyilatkozó bűbajos költészet befogadására. Mert látsátok, ez a külső fény és az ajándékok csak symbolumai ama mennyei világosságnak és ama lelki ajándékoknak, melyek a hajdankornak egy a maihoz hasonló estéjén az emberiséggel közöltettek. Ez ajándékok közlése tovább tart még ma is úgy a kicsinyeknél, mint a felnőtteknél. De különösen a karácsony estéje az a szép időpont, amelyen a Jézuska ajándékaival fel szokta keresni a jó gyermekeket, azokat t. i. akik sohasem rendetlenkednek, nem kiabálnak, apukának, mamukának minden tekintetben szót fogadnak. Tirólatok sem feledkezett meg a Jézuska, nektek is hozott ajándékokat, melyeknek elfogadására lépjétek közelebb.” Péderi barátjára tekintett, hogy vajjon ez meg van-e elégedve a beszéddel, amelyet ő különösen sikerültnek tartott. Azután következett az ajándékok kiosztása. Karcsi kapott egy pár cipőt, a másodikat ezen a télen, egy irígylésre méltó

bundájú medvét, amely ha megnyomták, nagy-szerűen dörmögött és más apróságokat, de amelyek a medve mellett egyelőre eltörpültek. Böske ajándéka egy csinos kis kötény és egy nagyon szép bábu, melynek elegáns szalonruhájához egyáltalán nem illett, hogy még mindig olyan félenken kiáltotta: Mamá! Péderinének egy finom boát hozott a Jézuska, Pákosnak egy himzett szivartárcát, Péderinek egy ezüsfogantú s étápalcát.

A gyermekek ajándékaikkal voltak elfoglalva. Karcsi önelégülten mondta: „Ugy látszik, mégse vagyok olyan rossz fiú, mint mamuka szokta mondani“ Böske a bábút, amelyet csinosan karjára fektetett, állandóan kiabáltatta: Mamá! Mamá! Karcsi eleinte látható irigységgel kacsingatott a selyemruhás, tarka bábura, de aztán resignáltan így szólt Böskehez: „Egy bábu csak egy bábu, míg a medve mindig medve.“

A szülők és Pákos a karácsonfa mellett a karácsonyról és a kívül dühöngő viharról beszélgettek. Böske már többször kérdezte Péderinétől: „Mamuska, bácsi vagy néni a Jézuska?“ Péderiné talán nem tudott, vagy nem mert határozott feleletet adni, figyelmesen hallgatta a Pákos előadását a napokban tartandó korcsolyaverseny esélyeiről és a felelettel adós maradt. Ekkor Böske Péderihez ment és őtöle kérdezte: „Apuska, bácsi vagy néni a Jézuska?“ Péderi kedvetlenül felelt: „Ne kérdezősködj most gyermek, hanem légy jó és akkor majd hoz a Jézuska a következő karácsonykor is ajándékot.“ Böske szomorúan fordult Pákoshoz: „Pákos bácsi se tudja, hogy a Jézuska bácsi-e vagy néni?“ Pákos azonnal felelt megismogatva a leánya fejét: „A Jézuska Bözsikém, egy jószívű bácsi.“ „Ismeri Pákos bácsi a Jézuskát?“ kérdezte tovább a leánya bátorságot merítve. Pákos Elek arca egyszerre elborult, testén hideg borzongás futott végig, lelkében pedig mint sötét barlangban éles kiáltás visszhangja, úgy zúgott a kérdés: „Ismeri a Jézuskát?“ Valamikor, rég elmúlt időkben érezte volt e név minden áldását és varázsát; valamikor, rég elmúlt időkben e név reá nézve igazi boldogság forrása volt. És most? Hideg, érzéketlen iránta a lelke. Csak olyankor, ha a régen letűnt és olyannyiszor visszavágyott gyermekkorra gondol, csak akkor érzi a nagy veszteséget, csak akkor érez szívében valami keserű, könnyfacsaró fájdalmat . . .

De a kérdésre felelnie kellett. És felelte: „Igen Bözsikém, ismerem“ s egyszersmind véget akar vetni a beszélgetésnek. De Böske még mindig volt kérdeznivalója: „Volt a Jézuska Pákos bácsinál is?“ A Pákos ajkairól egy nehéz,

mély sóhaj röpített el, amely mondani akarta: „Ne kínozz gyermek.“ Szemeire vékony könnyfátyol borúlt és kis vártatva így felelt: „Édes Bözsikém, mindenkinek megvan a maga Jézuskája. Az enyém már régen meghalt.“

Péderi észrevette, hogy barátjának fájdalmat okoztak a kérdések s bár nem értette az okát, mégis így szólt leányához: „Nos Böske, most már elég volt a kérdezősködésből, menj és játszatok Karcsival“. Aztán feleségével együtt igyekezett Pákos újra jókedvre hangolni, de az nehezen ment. S mikor a vendég úgy egy óra körül búcsút vett a családtól, Péderi, aki kikísérte, egészen meg volt lepődve, amikor az ajtónál ezeket a rejtélyes szavakat hallotta barátjától: „Egy ilyen estéért barátom, érdemes egy egész éven át küzdeni?“

Kint tombolt a vihar és hosszú, változó alakú hófigurákat, mint elátkozott szellemeket kergetett maga előtt. Pákos hazafelé vette útját, de csakhamar egész öntudatlanul más irányba tért. Aztán elkezdett monologizálni.

Ezek az emberek nem is tudják, hogy milyen boldogok. De általában érzi az ember a boldogságot? Úgy látszik, hogy erre nincs érzékünk. Az ember csak a boldogtalanságot érzi. A boldogság idején, ahelyett, hogy boldogságát teljes mértékben és öntudattal érezné és élvezné, a boldogságot kísérő és zavaró mellék-
körülményekre gondol, vagy a mások boldogságára, amely az ő szemében mindig nagyobb-nak és tisztábbnak látszik; vagy visszagondol a boldogságról alkotott ideáljára, amely annyiszor bátorította és lelkesítette és panaszkodik, hogy a valóság mennyire mögötte marad az ideálnak. És talán épen ebben a pillanatban a legnagyobb boldogságban volt része, amelyet az emberi szív még elviselhet. És mert az ember mindig többet remél és kielégíthetetlenül többet vár, azért nem érzi a boldogságot, csak a boldogtalanságot, sőt ezért boldogtalan a boldogság idején is. Csak az élet végén, amikor már rájok nézve vége mindennek, akkor érzik, akkor gondolják, hogy boldogok is voltak; akkor aztán kénytelenségből, hogy életük üresnek, tartalmatlannak ne látszódjék, boldogtalan pillanatokra is ráfogják, hogy ekkor és ekkor, itt és itt boldogok voltak. Így lesz az élet a boldogságra való reménység és a boldogságra való emlékezés által elviselhető, sőt egyesekre nézve vonzó és kedves.

De nekem, akinek sem emlékem, sem reménységem nincs többé, mi teszi az életet még elvisehetővé?

Dühöngj, ordíts, tombolj, jajgas vihar!

Tebenned sír egy sárbatiport élet minden ke-
serve! Tebenned zúg az a végtelen fájdalom,
amely ezt a minden kincsből kifosztott szívet
szét akarja vetni! De tomboló kiáltásod mintha
fenyegetne valakit, mintha átkozódnék. Ne tedd.
Elátkoztam én is százszor és ezerszer, de mind
a százszor és ezerszer visszaimádkoztam az át-
kot. Kacér és kegyetlen volt, de szép volt -- és
én szerettem. És milyen mérhetetlen nagy sze-
relemmel?! Láttam, hogy ő nem tud úgy sze-
retni, láttam, hogy ő nem szeret úgy engem,
mint én szerettem őt. És szemére vettem, hogy
nem szeret. Többször mondtam ezt néki, mert
szívemet bántó, aggasztó féltékenység kínozza.
Egyszer aztán hidegen, gögösen szemembe vágta
a kegyetlen mondást: „Nos tudd meg tehát,
hogy sohasem szerettelek.“ Ezzel kettőnk közt
mindennek vége szakadt. Az első pillanatban
azt hittem, hogy ez könnyen fog menni. Csak
később láttam, hogy ha őt szívemből ki akarom
tépni, szívemet kell először kitépni. Ő hamar
vigasztalódott; hamar talált egy másikat, akit
boldoggá, vagy boldogtalanná tegyen. Az én
szívem pedig az évek folyamán olyan lett, mint
egy kialudt vulkán: hideg és sötét. Nem jött
többé senki, aki előbbi tüzét vissza tudta volna
varázsolni. És járom az élet útját elhagyatva,
szomorúan és egyedül, siratva a szívem tava-
szának korai elpusztulását, miközben — érzem
— pusztúlok magam is.

Az emberek most a Megváltó születését
ünneplik. Hát énnekem született-é, vagy fog-é
Megváltó születni, aki szomorúságnak és fájdal-
omnak e kétségbeesett állapotából megszaba-
dítsen? . . .

Sokáig bolyongott még a hólepte utcákon.
Messze keleten már meghasadt a hajnal. Pákos
most valóban hazafelé indult, miközben mono-
lóját így folytatta:

„Üdvözöllek „rózsás újjú“ hajnal! Amikor
te lobogó fátyollal harmatos arcodon megjelensz
az égbolt keleti szélén, mi lumpok, korhelyek,
éjszakázók ilyenkor megyünk haza. A világ meg-
vet érte. Óh, ha tudná, hogy némelyik miért
nem mert korábban hazamenni az elhagyott,
hideg garçon-lakásra!?! . . .“

Nagy Lajos.

A kertjáró Ágnes néni.

Jó ideje, hogy úgy maradt árván
S elment lakni a más faluvégre,
Hogy a régi házikója árnya
És emléke, vágya ne kísértse.

Megváltása be keserves is volt!
Minden porszem a multat susogta,
Szent volt a kert minden kicsi bokra.

Akik látták, amikor búcsúzott,
Minden ember szánakozott rajta:
Zokogva dőlt le a könyöklőre,
S a kert fáit sorba csókolgatta.
Ez apámé, ez meg az enyém volt,
Elvinnélek síri szemfedőmnek . . .
Rózsafüim, sose látlak többet!

Egy darabig valahogy csak tűrte,
Hogy a háznak tájkát se lássa;
De, ha arról szállottak a felhők,
Megeredt a szeme könnyullása. —
S mily boldog volt, a tornácra ült ki,
S mondta is tán: simítsd az orcámat,
Mikor a szél arrafelől támadt.

Óh, de egyszer, kevés idő multán,
Egy ős-alkony, mikor könnyét sirta,
S hullott, pergett a harmattal együtt
Késő nyíló őszi rózsák szirma:
Fojtott vágya s lobogó ösztöne
Húzta-vonta a régi háztájra
S magát a kert közepén találta.

Megáll. Szétnéz és kezd föleszmélni:
— Ez a hárs itt, az meg az akác ott, —
Hogy elhullott a fehér hab róla . . .
Mért nem jöttem, amikor virágozott!?
Óh, azelőtt, boldog lánykoromba,
Mikor még csak álmainak éltem,
Róla be sok virágot letéptem!

Ez a kert volt az én ifjúságom,
Álmainak megszentelt tanyája.
Mintha az én szívemből nőtt von ki,
Úgy nézek itt mindenik fűszálra.
Itt született az én boldogságom,
Ide is lett, ide eltemetve . . .
. . . Most minthogyha sötét sirhant lenne . . .

Itt üztem az első pillangókat, —
S mikor szívem szerelemre ébredt:
Itt sirtam ki a legszentebb könyjét
Annak a nagy, édes szenvedésnek.
A hajamba, az esküvő napján,
— A szemem rá most is tűzbe lángol —
Itt tűztem a fehér orgonákból.

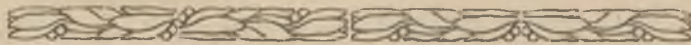
Aztán lassan, ahogy kikísértem
Apám, anyám a temetőkertbe,
Ahogy azt ők énnekem meghagyták:
Koszorújok innen lett megszedve.

*Minden fűszál, minden levél, virág
Emlékeket ébreszt, költöget fel . . .
. . . Szívemen most sok keserű sebhely . . .*

*Visszajöttem, hogy még egyszer . . . egyszer
Mielőtt még ránkborúl a télcsend —
Meglássalak, megnézzelek . . . Én most
Mindörökre a szívembe vések;
Mert úgy érzem, rám is tél köszönt be,
Súgártalan, tavasztalan tél lesz — —
— Az utolsó, legszentebb emlék ez.*

*S Ágnes néni panaszló beszéde
Lassú, nehéz könnyezésbe téved . . .
Igy lesznek a bánat kútfejévé
A legédesebb, a legszebb emlékek . . .
Igy vagyunk mi mindnyájan is ezzel;
Ha nincs miért búsulásba kezdnénk,
Megyünk s járjuk — Ágnes néni kertjét.*

László Sándor.

Simon deák.

I.

Május utolsó napja volt: esteledett. A nap megállt egy pillanatra a Királyhegy tetején s visszamosolygott onnan a széles Bodrogyóra, a szétszórt tanyákra, aranyos fényével bevonta szeliden az öreg vár tornyait s lassan elmerült a hegy mögött.

Simon deák ott ült az ablaknál, a kollégiumi második emeleti szobában s kezeibe bocsátotta a fejét. Az udvaron álló akácok virágos koronái már hervadozni kezdtek s a kábító, nehéz akácillat egészen megtöltötte a levegőt. Túl a folyosó másik szélén bús rimaparti nótát fúj valamelyik hazavágyó teológus.

Simon deák figyelni kezdte a nótát s valami nagy szomorúság ült ki sovány, fakó arcára. A szeme besett egy kicsit, a feje zúgott s érezte, hogy szédül. A matura előtt állt, ki volt merülve s a Tiszahátról is azt írták, hogy az öreganyja megint beteg.

Lent az udvaron mendikánsok kergetőztek. Simon lenézett fáradtan s eszébe jutott a kollégiumban átélt keserves nyolc esztendő. Mikor még ő is játszhatott fogócskát! . . . Talán igaz se volt az, olyan korán kóstolt bele a magakereste kenyérbe. Az anyját nem is ismerte, az apját a bánya ölte meg s a többiek is vagy elhaltak vagy elfelejtették . . . Pár nap múlva itt az érettségi is s hogy erre gondolt, százszorosan érezte szomorú elhagyatottságát. Hova fordul

Istenem, ha elhagyja az öreg kollégiumot? Pedig bizonyos, hogy itt tovább nem maradhat.

Az a másik elkeseredett gömöri pedig még mindig fujta. Az elején piánóban, fejhargon, a vége felé úgy, amint csak az Isten engedte a torkán. Már vagy negyedszer isételte:

*Zúgva jönnek, zúgva mennek a habok,
De én csak a Rima partján maradok.*

Valaki kaparászott a kilincs körül s egy gyerek nyitott be lábujjhegyen. Kalapját a hóna alá kapta a könyvei mellé s megállt feszesen a kályha mellett.

Simon deák, az ablakba húzódva, nem vette észre a mendikánst. Az tehát várt egy darabig visszatartott lélegzettel s végre is megúnhatta a dolgot, mert köhintett.

A maturandus hátrafordult:

— Te vagy az Lackó? Gyere csak közelebb.

A gyerek előlépett.

— Nevelő úr kérem, eljöttem felmondani a leckét, azután a rajzológeometriából nem készültem, mert nem kellett készülni, mert rajzolás lesz, magyarból pedig . . .

— Állj meg csak egy kicsit, hiszen megfulsz. Muszáj ezt egy lélegzetre mondani? Mi?

— Nem.

— Hányszor megmondtam, hogy szépen, illedelmesen kell beszélni s hadarni nem szabad!

— Igen hagyta rá a gyerek s egyet szipantott az orrán.

— Nohát lépj csak közelebb hozzám.

A fiu odaállt a szék karfájához.

Simon deák megsimogatta a fejét, aztán átölelte a nyakát is s nézni kezdte az arcát, a szemét.

Csinos, okostekintetű fiucska volt. A két arca kipirosodott: bizonyosan szaladt egész idáig; szép kék szemével bátran visszanézte a nevelő urat.

Simon deák észrevette, hogy a gyerek füle mögött egy éles karcolás van.

— A nyakadat mi lelte Laci?

Készen várták.

— Ma délután a tornaórán lehorzsolta a kötél.

Simon jól tudta, hogy csak verekedett valahol, hát csak ráhagyta.

Azután nézte-nézte a Lackó homlokát, a szemöldökét, az aranyos szöke haját szótlanul, szomorúan. Épen olyan volt, mint a nénjéé.

Lackó csak állta egy darabig egyszer aztán észrevette, hogy a nevelő úr szemei megnedvednek, hát ő is lebecsátotta a fejét.

— S tudod a holnapi leckét? — kérdezte a nevelő.

— Igen, csak a rajzológeometriából nem tanultam, mert . . .

— Elég! Hallottam már egyszer. Hát még?

— A latinból . . .

— No?

— . . . dolgozatjavítás lesz.

— Hát a magyarból?

— Vers, könyv nélkül.

— Melyik?

— Hadnagy uram.

— No mondjad!

A fiu haptákba állt, a két kezét odaszorította a lábaihoz:

Hadnagy uram, hadnagy uram!

Csak előre édes fiam!

Itt az útban el ne essék,

Piros vér foly a mentére . . .

Simon deák jóakarattal fedte:

— Megint nem készültél. Laci én egyszer úgy megverlek, hogy behalsz.

A mendikáns tapasztalatból tudta, hogy abból ugyan semmi sem lesz, hát nem is igen mentegetőzött.

— Mit csináltál egész nap Laci?

— Laci pedig nagy ész volt, tehát nem a kérdésre felelt:

— Igen még azt is mondta a mama . . .

— Kicsoda?

— A mama

— Mit mondott?

— Azt mondta, hogy azt üzeni, hogy tesék ma estére eljönni hozzánk vacsorára.

Simon deák elfordította a fejét és kibámúlt az ablakon. Az égen már feltűnt az esthajnali csillag, de a többi, az apróbb még küzködött, erölködött a szürkülettel. A Bodrog közepén két csónak siklott lefelé: ingválra velközött diákok verték, paskolták a vizet az evezőlapátokkal. Versenyeztek.

— S nem lesz nálatok senki más?

— Még azt hiszem, hogy a földrajztanár úr is el fog jönni.

— Honnan gondolod?

— Csak úgy.

Simon deák elővette a tárcáját s cigarettát sodort. A dohány végét lecsípte s becsúsztatta a mellényzsebébe. Kis vártatva így szólt:

— Mondd meg a mamának, hogy a meghívást igen szépen köszönöm, de sokat kell tanulni, hát nem mehetek el. Nem felejtetted el?

— Nem.

— Most pedig hazamehetsz.

A gyerek kiosont csendesen. Simon gondolt valamit s visszahívta.

— Mikor lesz a vizsgátok, Laci?

A fiu félhangosan számolt az újjain: kedd, szerda . . . 19, 20 . . .

— Holnaphoz három hétre.

— Hát most nagyon figyelj ide. Ezentúl is készülj el minden órára úgy, mintha én kérdeznék ki, hogy baj ne legyen a vizsgán. Érted-e?

— Igen.

— S meg fogod mondani az apának, hogy a nevelő úrnak fáj a feje, a két karja, mindene . . . Érted?

— A nevelő úrnak fáj a feje . . .

— Te pedig ezentúl nem jössz el többet hozzám. Légy jó gyerek Lackó, tanulj!

A fiu elindult az ajtó felé lehorgasztott fejjel, támolyogva . . . A küszöbnél visszafordult, ránézett a nevelő úrra és sírni kezdett:

— Nevelő bácsi . . .

Simon megsimogatta a fejét:

— Ejnye bizony, hát ilyen legény vagy te? Ezt ugyan nem hittem volna rólad. Ha pedig olyan nagy a kedved hozzá, hát csak gyere fel azért akármikor.

— Igen — szepegett a fiu.

— De most már siess haza, mert otthon várhatnak rád azóta. No szervusz!

Simon deák hallotta még, amint a nebuló lefelé haladt a lépcsőkön, meggondolt lépésekkel lassan. Ugy magában sajnálta is egy kicsit. Azt is látta, amint leért a kapu alá, az udvarra. Ott egyik kollegája jött vele szembe. Foga lehetett rá, mert a könyveit ledobta a fal tövébe. Először fölnézett az emeleti ablakra, nem látja-e a nevelő úr, akkor egyet rántott a nadrágszíjján s öltre ment a kollégával. A riválisnak azonban segítség érkezett, mire Lackó felkapta a Hadnagy uramat s elszaladt. A felnyakalt fél nyilván magasabb szempontból bírálta el a félbeszakadt ügyet, mert csak utánakiabált, de magázva:

— Várjon fiatal barátom, megmutatom még Önnek a háta közepét!

Simon deák mosolygott is, boszankodott is rajta.

Lassacskán sötét lett: a bodrogmenti rónára rászállt a csendes éjszaka.

Szép is az a Bodrogköz olyankor! Aranyos képzelet játszik velem, valahányszor eszembe jut, pedig sokszor van az eszemben. A rónaság pereme észrevétlenül hanyatlani kezd a sürvedő látóhatárba, a kispataki jegenyék felett aranyos szürke, átlátszó pára lebeg s közelebb, távolabb, szétszórt tanyák között pásztortüzek gyúlnak. A

csillagos ég alatt versenyre kelnek egymással a pusztuló mocsarak utolsó lakói, a békák s lágyzsongó zenéjük édes hangulatba ringat. Csak hallgatja, csak nézi az ember s nem tudja, mit lát benne, rajta.

A konviktusba csengettek, a harmadik csapatnak. Simon deák meggyújtotta a lámpát s előkereste a kalapját. De aztán gondolt egyet, a lámpát elfujta s úgy ruhástul végigdült az ágyán.

A feje zúgott s lankasztó bizsergés szaladozott végig a lábain, a hátán. Érezte, hogy láza van. Aztán nehezülni kezdtek a szempillái is s úgy félálomban furcsa alakok, réglátott arcok váltak ki előtte a homályból. Látta Holubárt Korcza Balázsszal viaskodni. A csehnél egy hosszú kopja volt s oda törekedett, hogy az öklelőrudat a Korcza szájába dugja. Korcza se volt rest (nem hiába pataki diák ő), tehát alátette tenyerét Holubár ülőrészének, akkor szépen összehajtogatta, mint a vasalólányok a zsebkendőt s a zsebébe gyömöszölte. Aztán két öreg farkas nyitott be az ajtón, lábujjhegyen (mert két lábon jöttek) s az egyik beszélni kezdett Simon deákhhoz. Elmondta neki, hogy tényleg megkergették Bójtörjánt most két éve a legáción. (Igy sül ki, hogy mégis igazat mondott a vén teológus!) Most reszketni, himbálózni kezdett körülötte a világ s feltűnt előtte a szülőföldje s a nagyanyja háza; az öreg asszony ott ült a tornácon ölbetett kezekkel, szomorúan és fekete volt minden, a zsuptető a házon, az ég, a rácsosajtó, az öreg anyja ruhája is . . . . Ekkor, mintha egy látatlan villanygombot nyomtak volna meg valahol, halvány rózsaszínű fény öntötte el a szobát s úgy hirtelen, váratlanul valahonnan eléje toppant a kis Fehér Annus. Kalapját, azt amelyik buzavirágokkal volt körülütködve levette a fejről (de szép volt úgy, Istenem!), aztán leült az ágy szélére, a kalapot az ölébe tette s nézni kezdett a Simon arcába. (Az állát a mutatójával támasztotta meg).

Simon deák szólni akart hozzá, de hang nem jött ki a száján, akárhogy erőlködött is. Annuska pedig még mindig nézte mozdulatlanul, a szeme pillája se rezdült meg, úgy, hogy Simon összerázkódott s fölébredt.

A szoba üres volt s kint rémséges nagy csend. A deák először hallgatózott, azután behunyta a szemét s fájó szomorúsággal ismételtette:

— Annus . . . Annuska lelkem . . .

Később feltápáskodott s kihajolt a kollégium ablakán.

Az udvaron a lenyirt koronáju akácok kö-

zött lágy szél suttogott, repkedett s a kálvinista torony akkor ütötte el a tizenegy órát.

Simon deák előkereste a kalapját s lefelé ment a lépcsőkön. Az udvaron megállt egy pillanatra s a kis kabátja gallérját felgyűrte. Fázott. Azután hallgatózni kezdett: a nagykapuban, a bejáró előtt öreg diákok diskuráltak, hát az ellenkező irányba tartott.

A „Kutyaszorító“ előtt megcsapta a szél (itt csendes időben is viharok nyargalásznak), ezért összegombolta a kabátját s arrafelé fordult, hol a kis Fehér Annusék laknak.

A szürke járda felett egyszer-kétszer végigszántott a csipős szél. Simon behúzta a nyakát s lopva húzódott el a bezárt kapuk előtt. Ha véletlenül rábukkan a pedellus vagy valamelyik ismerőse, még elfogadható hazugságot se tud mondani, mit keres ilyenkor? Fázott is s mintha melege is lett volna . . . Az ódon házak élesen verték vissza cipője koppanását.

Egyszer megcsendesedett s a Fehér Annusék háza előtt megállt a sarkon. Felnézett a lefüggönyözött ablakokra: épen az Annuska ablaka volt a feje felett.

Hejh, nagy úr az a Fehér Ádám, gazdag ember — Simon deák pedig egy szerelmes kis maturandus, egy rongyos, szegény nevelő, egy semmi. Fájó szívvvel mászkál az ablak alatt, felnéz egyszer-kétszer . . . sokszor s szemeiből könnyeket csal ki a hideg. A kis Annus csipkepárnákon alszik, Simon deáknak pedig vacog a foga s arra gondol, hogy hiába koptatja itt a cipőtalpat.

A sötét utcát végigsepri a szél s a diák újra megborzong. A feje zúg, gondolatai elkóvályognak a bizonytalan jövőbe, onnan visszazáguldanak az ő rövidke, örömtelen múltjába s a végén — mint mindig — az Annuska édes arca van előtte.

A csöndes éjszakában, onnan a kollégium felől valami megüti a fülét. Halkan, csöndes dongóban szomoruszép nótát énekelnek öreg diákok, a kántus tagjai:

— Bús őszi időben,
Mikor a madarak tarlók felett szállnak,
Mikor a virágok színtelenné válnak,
Szomorú, borongós vasárnap délután
Fog el a nagy bánat édes areod után . . .

Simon deák nekitámaszkodik a falnak, elnéz maga elé a földre, sokáig, s az arcán lecsordul a könnyü. A kálvinista öreg torony pedig elkongatta már az éjfelet is.

A maturandus sokára felocsudik s látja, hogy valaki áll előtte. Megakar fordulni, a kalapját is megbillenti köszönésképen, de az a sötét alak visszatartja s lassú hangon szól hozzá:

— Szervusz öreg cimborá!

Szőnyi Bandi volt, régi fegyvertársa.

— Szervusz! — köszönt vissza Simon. Hol jártál?

— A „Kürt“-ben voltam. Tudod, ma dőlt el a szépségverseny Csicsóka és Veréb közt. Rémséges küzdelem után egyik sem kapta meg a díjat.

— Igen.

Mert Korpa a szavazóbizottság elnöke azon a nézetten volt, hogy e két favorit közt választás ki van zárva.

Simon deák hallgatott. Szőnyi most másra próbálta terelni a beszédet.

— Ugy-e, szép nótát dalolnak az öregek?

— Nagyon szépét.

S megindultak egymás mellett csendben, szóltanul. Mindakettő egyre gondolt, de egyikük se szólt semmit. Mikor pedig megállapodtak a kollégium sarkánál, az öreg Szőnyi válfélben átölelte a Czompó Simon nyakát s így szólt hozzá:

— Ugy szereted azt a lányt Simon pajtás?

— Nagyon szeretem.

II.

Vagy két héttel előbb, egy délután egy csomó göde és maturandus álldogált a kollégium előtt. A maturandusok terveket kovácsoltak néminemű puskákat illetőleg az érettségi napjára s a joghallgatók elvitázhatatlan jóindulattal biztatgatták őket. Csigavér az egész — legyintett a kancsal Bóné. Én is halálra szurkoltam magamat tavaly, pedig hát felesleges. Mert az ember vagy elkészült, vagy nem. Ha tanult, valószínű, hogy átmegy; ha nem tanult, még biztosabb. Ami késik, nem mulik s nyugodtan lehetek, hogy a puska tizenegyre ott lesz a talpatok alatt, a cipőben.

Simon deák is hallotta ezt a — szó sincs róla — megszívlelendő okoskodást, de egészen más forgott az eszében. Arra gondolt, hogy ma már az ünneplőjét kellett felhúzni, azt a zsinóros szük dolmányt, mert hát a hétköznapi már foszladóban volt. S ha egyszer ez is búcsúzni kezd róla, honnan kerít másikat az öszre? No dehát az olyan messze van még, hogy korai is talán rágondolni s aztán meg ki tudja, hol lesz Simon deák, mire a vadlibák dél felé veszik az utat? Hejh, csak keserves a szegény ember élete mindenképen!

Korcza Balázs azonban, az a csajlakalapú teológus egyszerre olyat csettentett a nyelvvel, hogy mindenki ránézett. No ez bizonyosan valami kedvére valót láthatott. Az ám! Ott az iskola-

kerti úton egy kis napernyő közeledik s az alatt fehér szoknyácska imbolyog jobbra-balra. Nagyon siethet.

— Meggusztáltatik — véleményezi az öreg Korcza.

Még messzebb jár, hogysen felismerhetnék, tehát találgatni kezdik a nevét. Nagy Piroska? Nem az, mert a Nagy Piroska napernyője nem ilyen rojtozott. Berkes Ilonka? Dehogy! Hiszen az magasabb s egyébként sem szokott ilyen sietve járni. Komikus — mondja Korcza teológus — hogy lehet azt nem tudni? Hát a Fehér Annus.

Persze hogy Fehér Annus! De milyen takaros annak még a mozdulatja is s milyen kedves. Hogy vissza köszöntget minden oldalra a legkisebb mendikánsnak is s még rájuk is mosolyog. Hja, nem gögös lány az!

Fehér Annus már csaknem az iskolakert kapujánál volt, de ekkor már Katáng Kelemen is a Pegázusra kapott:

— Homloka lilium, az ajaka kláris.

Az melynek egyedül elhervadni nagy kár.

— Ne fáradj! — intetek jóakarattal. Ha Gyöngyössy hallaná ezt a kicsavart idézetet, megfordulna a sirjában.

— Azt megengedem nektek fiuk, de veszsen el a két szemem világa ma estére, ha én ennél szebb lányt láttam valahol.

Fehér Annus éppen ekkor ért a kapuhoz. Egy nagy gesztenye árnyékában megállt, az ernyőjét lehuzta s ni, mintha biccentet volna a fejével a diákok felé. Most meg a kezével is intett.

— Hát ez meg már mit jelentsen? — dörögött a társaihoz Korcza.

— Na, hát Czompó Simon urat hívja — okoskodott egyik másik.

Simon deák megrántotta a zsinóros magyar kabátját jobbfelől is, balfelől is, hogy feszesen álljon rajta s elindult a tulsó oldalra.

Korcza okvetetlenkedni kezdett:

— Nem értem ennek a leánynak az izlését. Nem vagyok vele tisztába.

— Hiszen nem is ismered — torkolgatta egy-kettő.

— Jó vicc. Azt akarom mondani, hogy Czompó nem is hozzávaló, hát minek legyekedik körülötte, azaz, minek hívja maga a lány? Sehogyse értem.

— Nem tőled függ a világ sorja — mondotta neki Benkő.

Katáng Kelemen pedig másodszor sem birt magával:

— Gyerekek, azt mondom én nektek, hogy olyan annak a leánynak a járása, mint a harmat.

Korcza bosszus volt:

— Édes Kelem barátom, többször mondtam már neked, hogy egyes embereket a hep-tika vesz le a lábukról, téged pedig a hasonlataid fognak a sírba vinni.

Simon deák pedig akkor már talán a negyedik ház körül járt a leánnyal. Eddig még szóhoz nem jutott, mert az Annus nyelve veszedelmesen járt:

— Mit? Azt mondja maga (pedig szegény még a száját se nyitotta ki), hogy magának nincs ideje *minálunk* tanítani a Lacit. Lári-fári. Ha eddig volt, most is van. Puntum.

— De Annuska . . .

— Semmi de. Nem lehet türni tovább, amit maga csinál. Vagy-vagy! Ha nem tetszik magának, ne vállalja magára a tanítást. Mondjon le!

— Dehiszen én . . .

— Jó, megengedem. Dehát akkor azt mondja meg nekem, hogy egy hét óta miért a Laci jár magához és nem maga mihozzánk? Erre tessék feleletet adni Simon ur!

Simon ur pedig ha akart volna is, de hogy is tudott volna feleletet adni. Mint a tavaszi eső az araszos vetésre, úgy hullottak ezek a kemény, szigorú szavak az ő szomorú, szerelmes lelkére. Hol lehajtotta a fejét, bünbánóan, hol ránézett az Annuska édes, haragvó arcára; mikor pedig azt mondta „Simon úr“ s a fejét felvetette dacosan, Simon diák önkénytelenül elnevette magát.

— Igen, maga még kinevet? Jól van — s többet nem szólt a házuk kapujáig.

Simon diák itt elakart köszönni. Annus megfogta a kabátja szélét:

— Behúszom, ha nem jön — s pajkosan mosolygott.

— Annuska kérem . . .

— Simon kérem . . .

— Nem akarok bemenni.

— S miért?

— Magam se tudom.

A szemközt lévő utcaszögleten feltűnt a földrajztanár keskeny pepitanadrágjával. Botját a karjába akasztotta s a Fehérék háza felé tartott.

— Nézze Annuska, ott jön a földrajztanár úr.

— S aztán?

Simon felnézett szó nélkül a levegőbe, mintha arra lenne most a legkiváncsibb, hogy milyen idő lesz holnap?

— Nézze kérem Simon, a édes apa hivatja magát — fordult hozzá kérlelve.

— Talán holnap . . .

— Nem! Most . . . most! Én — parancsolom! — s a hangja remegett.

Azután megfogta a Simon deák kezét, behuzta az udvarra s a kaput bevágta maga után, hogy csak úgy durrant.

III.

Egy juniusi délutánon Lackó sehogyse akart tanulni. Feltűnt már előzőleg, hogy Simon diaktól rendszerint vagy nagyon jókor vagy késő este tér haza, de nem igen jártak utánna. Lackóból pedig harapófogóval se lehetett kihuzni semmit.

Az említett délután Lackót berendelték az Annuska szobájába, hogy a nénje felügyelhesen rá. Dehát Laci nem tanult. Csak megtámasztotta fejét a könyökével s nézett maga elé, de nem a könyvbe. Nem fogott rajta a szentelt viz sem.

Annuska ott foglalatoskodott körülötte s közbe nógatta. Először kérlette, aztán faggatta, utoljára nyakonütötte, Laci erre ezt a végzetes kijelentést tette:

— Mán én többet nem megyek el a nevelő úrhoz.

Annus közeleblépett hozzá:

— Mit mondtál?

— Mán én többet nem megyek el a nevelő úrhoz — mondta még rezignáltabb hangon.

— És miért?

— Azért, mert a nevelő úr már öt napja fekszik a kórházban.

— Mit mondtál? Hol?

— Ott, mért nem mondtad meg ezt hamarabb?

— Mert nagyon szomorkodtam.

Annuska elhallgatott.

— Bizony nénje, azt mondják a nyolcadik osztályosok, hogy a nevelő úr talán csak ősszel fog érettségizni.

Este a vacsoránál az öregek is meghányták-vetették a Simon dolgát s egyértelműleg sajnálták.

Másnap délután így szólt Annuska az édesanyjához:

— Mama átmegyek egy kicsit Nagy Piroskákékhöz.

S azontul minden másod, harmadnapon elkérezkedett valahová. Az anyjának csak akkor tűnt fel ez a gyakori táogatás, mikor megszegták neki, hogy Annuska el szokott ugyan tünni az egyik mellékutcában, s mindig ugyanabban

az egyben, de a másik végén még sohase látta kijönni senki.

Annuska tehát egy szép reggel arra virradt, hogy a mamája összepakolt egy csomó ruhát s elvitte egy kis vendégségre valamelyik öreg nagynénijéhez.

Simon deák pedig beteg volt nagyon és igen hosszú ideig. (Bizony, erősen meghült az a hideg éjszakán, Isten csudája, hogy kibirta). Mikor először tért magához látta, hogy nagyon lesoványodott. Halálos csend volt körülötte, csak maga feküdt az egész kórházban. Az ápolónő akkor is ott ült az ágya mellett:

— No hogy van maga rossz gyerek? — s megveregette az állát.

Simon deák nem szólt vissza. Valami csöndes meghatottság nem engedte szóhoz. Legjobban szeretett volna sírni

Kint épen alkonyodott. A búcsúzó nap bágyadt derűjét küldte be a szobába, a Simon fejére. A fák árnyékai mind hosszabbra hajlottak.

— Nénike kérem, milyen holnap van most? kérdezte lassan, fáradtan.

— Augusztus, fiacskám.

— Már augusztus? Istenem.

Kihalt ilyenkor a kis diákváros: az ember akaratlanul olyan csöndes melanchóliába esik.

— Nénike kérem! . . .

— No mi az, fiam?

— Nénike kérem, nem járt itt nálam senki míg én beteg voltam?

— Senki.

Pedig a Simon deák emlékezetében fel-feltűnt halványan egy pár kék szem, néha egy főkötös fej, megint egy szomorú szép, kedves arc, de valamennyit együtt összhangban, nem tudta maga elé képzelni, hogy ráismerhetett volna.

Aztán felemelkedik s rákönyököl a jobb karjára. Fáradt tekintetét körülhordozza a négy falon, lesoványodott, vékony kezein s végül a mellette heverő sok orvosságos üvegen.

— Nénike, ezt a sok orvosságot mind én rám pocskolták?

Az ápolónő a fejével bólint.

Simon deák lehajtja a fejét s gondolatai elrövedeznek. A fali óra unalomkeltőn, egyhangúan méri az időt: tik-tak, tik-tak, s az iharfák mozdulatlanul állnak az alkonyati csöndben.

— Nénike lelkem — szól egyszer halkan, elmélázva a diák — azt a szomorú arcot én sohase fogom elfelejteni.

A nénike pedig úgy tesz, mintha valamin nagyon gondolkozott volna.

Azután este lesz: az iharfák összeolvadnak a félhomállyal, Simon deák pedig úgy önkénte-

lenül babrálni kezd a félig üres üvegek, költöszerek, vatta között.

Egyszerre hirtelenül megreszket: egy kis fehér kendő került a kezébe. Forgatja, nézegeti: mintha már látta volna valamikor . . . S a szemei elhomályosodnak . . .

— Nénike úgy-e, Fehér Annus járt itt? . . .

IV.

Késő szeptember volt, mikor Simon deák újra látta az iskolakertet. A vadludak akkor repültek dél felé. Magasan, nagyon magasan.

Simon megállt egy-egy kanyarodónál: botjával megzörgeti a faleveleket s lassan tovább megy.

Ma tette le a maturát, holnap már menni fog. Itt is, ott is szembejön vele egy-egy tavalyi osztálytárs. Megállítják, becézgetik:

— Hogy vagy Simon pajtás?

— Jól, nagyon jól fiúk — s odébb kullog.

A tornatér végén egyszerre hozzászalad egy mendikáns. Szó nélkül belesimpaszkodik a karjába, még a szeme is nevet.

Czompó alig ismert rá a kis Fehér Lacira.

— Hogy van nevelő bácsi? Jaj Istenem úgy sajnáltam, mikor betegnek tetszett lenni.

— Hát aztán jól ment a vizsga, Laci?

— Jól ment nevelő úr. A földrajzból jelesem van, de én azért mégse szeretem a földrajztanár urat.

— Ejnye Lackó, illik így beszélni?!

— Még akkor se szeretem, nevelő bácsi, mert én nem tudtam olyan jól felelni. S a nyáron is mindig ott lakott valahol nem messze a nagynéniéktől.

— Nem igaz a, Laci — mondja keserűen Simon deák.

— Mondta egyszer a mama az ebédnél. Nekem egész nyáron itthon kellett maradni, mert bizony én megmondtam volna a nénémnek, hogy jöjjön már haza. Én nagyon sajnálom a nevelő bácsit.

— Hát új nevelőd van-e már Laci?

— Van. De megmondtam apának, hogyha nem Czompó úr fog tanítani, hát akkor én nem fogok tanulni.

— Pedig Laci hiába, mert én többet nem fogok itt lakni; ma este elmegyek.

— Hova?

— Talán haza. Hanem most már téged is várhatnak otthon. Isten veled Laci fiam.

Laci elindult hazafelé és sokszor visszanezegetett.

S ugyanaz nap este Simon deák egymagá-

ban baktatott ki az állomásra. Hóna alatt ott szorongatta kicsiny cókmojkját.

A kollégium előtt megállt, nagyon nehéznek találta a táskát. Letette görbe somfabotját is s nekitámaszkodott az egyik szürke kötömbnek.

Az égen haragos fellegek vágattak, csak ritkán pislogott ki alóluk egy-egy sáppadt csillag. A szél végigsivított egyszer-kétszer . . . nagyon sokszor a széles járda fölött s Czompó Simon még összébvonta kopott kis atilláját. Azután keresztbefonta a karjait a mellén, belebámult utólszor a hideg sötétségbe s úgy érezte, hogy a földrajztanár úr sohase fog meghalni.

Pataki Névtelen.

Betegen.

*Rátette kezét forró homlokomra.
Érzem jöttét a gyógyulásnak,
A felépülésnek, a jobbulásnak.*

*Csöndesebb lett a vérem lüktetése,
Nem oly forró a fejem se már;
Tudom mér': — Itt ül az Anyám!*

*Árnyakat látok felém suhanni.
Érzem jöttét az elmúlásnak,
Az utolsó szomorú búcsúzásnak . . .*

*Közelebb jönnek ezek az árnyak.
Félek . . . Forró a fejem is már;
Ugye, hogy nincs itt az Anyám.*

Czipra.

Levelek a fürdőről.

Irta: **Flamma.**

I.

Édes Béla!

Most, hogy kezembe vettem a tollat s előtem van a halványlila levélpapiro, jövök csak annak a tudatára; milyen nagy ígéretet is tettem én magának. Minden héten egy levelet rni, míg itt leszünk a fürdön. Nem is képzelem milyen nagy áldozat ez tőlem! . . .

Béla! Én könnyebben felmásznék a legnagyobb hőségben a legmagasabb almafára, — könnyebben átugranám a legszélesebb árkot, —

hamarább elmennék gyalog a szomszéd faluba, mint egy levelet megírok.

Ez a gyöngö oldalam.

Az irás. Higyje el, nem irtam én még életben egy tisztességes levelet, amire el lehetne mondani; na hát ez kifogástalan. Mert vagy görbén mennek a sorok, vagy betüket felejték ki; vagy ami még ennél is rosszabb: disznó esik rá. Nem tudom tudja-e mit nevezünk mi disznónak? A véletlenül odafröcscent nagy tintacsöppet. Ezt még az iskolában tanultam a lányoktól. Azok mindent tudnak.

A tartalmáról meg nem is beszélek. Apuska régen kimondta rám a szentenciát: a szellem meg én — nem vagyunk közeli rokonságban. És mivel hogy így van, hát nem is erőlködöm, úgy is hiábavaló fáradság lenne.

Hát majd csak úgy mondok el mindent, ahogy tudom. Elégedjek meg ezzel édes Béla!

A legszebb helyen, egy gyönyörű villában lakunk. Az ablakunk a nagy fenyvesekre néz. Erkélyünk is van. A szobában meg szőnyeg és kényelmes garnitúra. Sőt még állótükör is. Én ennek örülök a legjobban. Apuska ezt kifogásolta; de a mama meg én, erélyesen tiltakoztunk az ellen, hogy a nagy tükör helyett íróasztalt hozzanak. A mama azt mondta:

— Szó sincs róla lelke! Még csak az hiányzik, hogy itt is dolgozzék. Pihenni jöttünk ide.

Szegény apuska egészen elszomorodott. — Érvelni kezdett; beszélt az impressziókról, inspirációról és tudja a jó ég még miről. De a mama okos asszony, és mindig az van amit ő akar — úgy oldotta meg a csomót, hogy a faképnél hagyta apuskát — kimentünk az erkélyre. Ott pedig nem lehet vitatkozni, mert igen sokan járnak arra.

Alig hogy kimentünk és körülnézek; látom hogy a nagy fenyvesek felől jön valaki. Már messziről feltűnt szép, délceg alakja. Egy férfi volt. Egy fiatal ember; Béla! Fehér nadrág, sötétkék kabát és mellény volt rajta. Mikor közel ért hozzánk levette a kalapját; valószínűleg melege volt. Akkor láttam, hogy simára fésült szép fekete haja van és gondosan nyírott kis bajusza. Nem tudom, hogy ki lehet? de nagyon szép fiu. . . .

Most nem irhatok többet, Béla, csak még azt, hogy miért nem viseli maga is ugy a haját? és miért nem olyan fekete a maga bajusza is?

Üdvözli:

Nusika.

II.

Édes Béla!

Azt írja, hogy a levelem csupa báj, és végtelenül megörült neki; csak a befejezése nem tetszett.

Lássá én igazán nem emlékezem, hogy fejeztem be, de előre figyelmeztettem arra, hogy a levélírás a gyöngé oldalam. Ezt figyelembe kellett volna venni. Nézze meg az ember! milyen szigorú kritikus. Nem vagyok én író, akinek az a mestersége; én az iskolában is mindig négyest kaptam az írásból, a magyar dolgozatom meg elégtelen volt. Hát ezek után mit várhat tőlem? . . .

Én eleinte bámultam egy kicsit, hogy nem tudok jó viszonyba jönni a tollal — de a mama megnyugtatót:

— Ezért ugyan ne bánkódj Nusikám! Kell is az neked? Tudsz te sok minden mást, aminek nagyobb hasznát veszed. Lány vagy te s nem ez a fegyvered. A völegényednek irsz majd, az meg úgy is kedvesnek fogja találni. (Béla! a mama nem tudja, hogy mi levelezünk.) És a női levelek csak úgy érdekesek, ha sok a helyesírási hiba bennük.

Én nem tudom így van-e? de a mama mondta; ő pedig olyan okos és olyan sokat tud.

Igen, hát arról fogok most beszélni, hogy élünk itt a fürdőn.

Nagyon kellemesen. Megismerkedtünk egy pesti családdal, a szomszéd villában laknak — már két barátnőm is van: Lali és Duci. Egy miniszteri tanácsos lányai. Igen kedves, okos lányok. Béla! ha beszélne velük! Milyen másféppen társalognak ők! Mondják is: ők modern lányok, én meg kis liba vagyok. Sokat kell tőlük tanulnom. De ők majd csiszolnak rajtam. Nagyon elegánsak és szépek. Lali karcsu, szőke és kékszemű. Duci kissé molett és valóságos kis cigányleány. Együtt szoktunk tenniszezni, kirándulásokat tenni. Estékkint meg a kurszalóban zongorázni.

Egyszóval mindig együtt vagyunk.

Egész bizalmas barátok lettünk. Sok érdekes dolgot meséltek el nekem. A többek közt azt is, hogy Lali festi a haját, azért olyan szép aranyszőke. Duci meg a szemöldökét szénnel. Így jobban érvényre jut a szeme. Hallott már ilyet Béla? . . . Én eddig még nem. Aztán még arról is beszéltek, hogy otthon sok udvarlójuk van, mert a papájuk nagyon befolyásos ember; és ők nagyon jó parthiek. Aztán hogy a juraik rendszeren tizenharmadikán vannak. Ez érdekes ugye? Nálunk Bánhidán senki sem rendezne olyankor jurt. Hiába! ők egészen mások.

Elbeszéltek, hogy milyen sokan szoktak olyankor lenni. Írók, művészek; ez nagyszerű ugye? Igaz! Lalinak komoly udvarlója is van: egy huszártiszt. Hadnagy. És még hozzá: báró! Igazi, ősrégi családból való. Ducinak meg egy festőművész tetszik. Portrékat fest. Elég jó nevű. Egy főhercegnő portréját is megfestette már. S képzelje! a tiszteletdíjon kívül egy értékes gyűrűt is kapott és a főhercegnő maga húzta az ujjára. Duci erre nagyon büszke és azt mondja; nem is megy máshoz férjhez, csak a festőhöz. Megmutatta nekem a fényképét is, nekem nem tetszik, olyan különösek a szemei és borzas a haja — az orra meg görcsös — de Duci azt mondja: klasszikus vonások, s csupa értelem. Lehet hogy igaz, de nekem mégsem tetszik.

Tőlem is kérdezték, van-e ideáлом? Én azt mondtam, hogy nincs. Csak egy nagyon kedves, jó pajtásom — maga az Béla — még többet is beszélünk, de hát mindent nem mondhatok el . . .

Igaz! na lássa, ezt már majd elfelejtettem, ismerem már azt a szép fiút, akit a múlt levelemben említettem. Ügyvédjelölt és már doktor, pedig csak huszonnégy éves. Ugye, a Laci már huszonnyolc volt, mikor letette a doktorátust? Na de nagy különbség is a Laci meg ő! Ilyen intelligens, jómodoru fiút keveset ismertem. — Most, mióta megismerkedtünk, állandóan az én lovagom. Partnerem a tennisznél, a sétáknál. Nagyon kellemes társalgó és olyan szép szelid szeme van. Olyan szépen tud rám nézni. Béla! én erről a mama előtt nem beszélek, de magának elmondom, — mert olyan jól esik rá gondolni és beszélni róla . . .

De azért magára is sokszor gondolok Béla! és igazán szeretném ha itt lenne. Gondolatban sokszor szidom az öreg főszolgabíró, hogy olyan kegyetlen és nem akar magának szabadságot adni. Pedig visszagondolhatna arra, hogy ő is volt valamikor fiatal. Ugye Béla? . . .

Üdvözli:

Nusika.

III.

Édes Béla!

Már elmúlt éjfél és én mégsem tudok aludni. Felkeltem hát az ágyból és írom magának ezt a levelet . . .

Mamuskáék a szomszéd szobában már rég alusszák az igazak álmát — így hát nincs mitől tartanom, nem zavarhat senki.

Igen ám, de most jut az eszembe, hogy voltaképpen azt sem tudom, illik-e, szabad-e, lehet-e mindazt elmondanom magának, amit akarok? . . .

Én igazán nem tudom. De hát az bátorit, hogy mi olyan őszinte, jó pajtások vagyunk — és csak pajtások — semmi egyéb . . .

Mert ha véletlenül maga idegen férfi lenne, akkor azt hiszem, semmi esetre sem beszélhetnék maga előtt ilyen nyiltan — de maga olyan régi ismerősöm, Béla!

Ugye emlékszik? hogy mikor legelőször hozzánk jött, én a babámmal játszottam a verandán, a szökehajú nagy babámnak vartam csipkés fehér kötényt. Ugye emlékszik? . . . hisz meg is dicsérte: milyen ügyes vagyok. Én emlékszem erre, pedig már régen volt, ép a tavaszon mult négy éve. Azóta lettem hűtlen a játékaimhoz és azóta vagyunk mi jó pajtások Béla!

Mert hogy jó pajtások vagyunk, az tény. Most is, hogy a fürdőre jöttünk s az állomáson elbucsuzott tőlünk, úgy szerettem volna sirni, mert egyszerre olyan szomorú lett előttem a világ — de mit mondott volna a mama? Hát igen — én úgy sajnáltam, hogy maga nem jöhetett velünk Béla! . . .

És most, hogy mindezt végiggondoltam, arra határoztam el magam: hogy elmondok mindent.

Hallgasson ide Béla!

Kirándulást rendeztünk a „Tengerszem”-hez. Alig egy óra járás, sima, szép uton; csupa fenyves. Nagy társaság mentünk. Vegyesen. Természetesen ki-ki a saját lovagjával. Én a kis ügyvédjelölttel mentem, ő az én állandó séta partnerem. Mi tudunk a leggyorsabban menni, hát a legelsőek voltunk. Úgy örültem, hogy mi érünk oda a lehamarább. Észre sem vettük a fáradságot, a partnerem olyan kedvesen mulattatott. Közben még virágot is szedtünk. Azaz hogy leginkább csak ő szedte; egy hatalmas nagy csokrot. Egyszer csak visszafordulok, hát egyedül vagyunk. A többiek elmaradtak, vagy mi mentünk más utra. Én egész kétségbeestem, hogy mit szól majd a mama? Vigasztalni kezdett a társam:

— Ne busuljon Nusika! mégis mi leszünk ott a leghamarább.

De hogy nem akartam egykönnyen megvigasztalódnai, hát kérlelni kezdett:

— Na legyen hát vidám, édes kis Nusika! Hisz ha én mellette vagyok, nem félhet semmi veszélytől — megoltalmazom én magát mindenki ellen.

— Még a hétfejű sárkány ellen is? aki tüzet fuj és nagy ereje van?

— Ha száz feje volna is, s mindegyikből halált fujna.

— Az óriástól is, aki embereket eszik?

— Ha az egész világot megenné is.

— A vasorru boszorkánytól is, aki szörnyeteggé varázsolja a Tündérr királyleányt?

— Mindentől — mindenkitől — az életem árán is . . .

Akkorra már odaértem a többiekhez, hát nem feleltem rá semmit. Csak később adtam neki egy szál virágot. És most úgy érzem: mintha mondanom is kellett volna valamit . . . Én nem tudom, hogy mit? mert erről véletlenül nem beszéltünk a lányokkal soha — pedig ott az intézetben olyan sok mindenről volt szó. Csak éppen erről nem. Maga olyan okos Béla! bizonyára azt is tudja, mit kellett volna akkor nekem mondani . . .

Szeretném, ha írna erről, — meg arról is, érik-e már a nagy körtefán a körte?

Üdvözl:

Nusika.

IV.

Édes Béla!

Ugy vártam a levelét, és olyan sietve bontottam fel — pedig inkább ne is siettem volna. Bizony elég idő lett volna reggeli után is elolvasni — nem valami jó hangulatban lehetett, amikor írta.

Ugy látom Béla, nem kellett volna nekem arról a kirándulásról írnom. Maga gunyt üz belőle. Meg belőlem is Béla! Nem vette komolyan, amit írtam. Hogyne! mikor a többek közt így ír:

— Nusika! nem érinthette tulságosan mélyen a lelkét az a vallomás, ha közvetlenül utána mindjárt a nagy körtefára gondolt. De különben igaza is van, egy pár jó érett körte többet ér, sok éretlen tacsó banális bókjánál, üres fecsegésénél . . .

Mondja Béla, mi akar ez lenni? Célzás? . . . Mert ha igen, úgy kereken visszautasítom. A legkomolyabban. És a leghatározottabban kijelentem, hogy semmiféle atyáskodást velem szemben a maga részéről el nem fogadok. Ezt vegye tudomásul.

Máskülönben örülök, hogy jól mulat. Csak arra vagyok kíváncsi, ki lehet az a kedves, szellemes, szép leány, akiről a levelében említést tesz? Csak nem Fodor Irma? a jegyzőné huga? Csak nem ő? Mert ha igen, akkor csak sajnálni tudnám, hogy az ő társaságával kell megelégednie — és csodálkoznám, hogy azt az üres fejű, elbizakodott leányt kedvesnek és szellemesnek találja.

Mi jól vagyunk. Apuska íróasztal nélkül s a mama minden ellenkezése dacára is sokat ír. Azt mondja, gyönyörű a vidék. Én az igazat

megvallva, észre sem vettem eddig. De hát időm sem igen volt rá — a kis ügyvédjelölt annyira lefoglal. Napról-napra jobban meggyőződöm róla, hogy milyen kedves, okos fiu — és hogy igazán már nem is tudnám nélkülözni. És milyen elegáns! Higyje el Béla, mindennap más nyakendő van rajta. Én bizony a vidék helyett inkább azt figyelem — ez mindig változik, a vidék meg mindig ugyanaz marad. Ráérek majd arra, ha egyéb szórakozásom nem lesz.

De azt hiszem, unatkozni soha sem fogok. Nap-nap mellett kirándulunk, a rendes kompánia. Tegnap reggel új vendég érkezett: a Lali huszártisztje. Egy igazi báró! Nagyon snájdig fiu! És mennyi kuglert hozott Lalinak! el nem fogy egy hétig — pedig én is segíték — és hogy ebben nagy gyakorlatom van, azt hiszem, nem vonja kétségbe, mert tapasztalatai vannak e téren ugy-e Béla?!

Duci egy kicsit irigyli Lalit, de aztán megvigasztalja az a gondolat, hogy nemsokára úgy is haza mennek, akkor majd meglátja a kis festőjét. Hát mondja Duci, hogy a festő szegény fiu. Aztán meg bohém ember, hát azért is nincs pénze; mert ha van, hát mindjárt elkölte. Ez a bohém ember Béla! Aki nem törődik a holnapal — eddig ezt sem tudtam, de most már sok mindent eltanulok Laliéktól. Mondják is, hogy csak tanuljak, mert nagyon rajtam van még az iskola pora — és meglátszik rajtam az áldott falusi levegő . . .

Nevettek is. De ezt én nem hagyhattam annyiba, azt mondtam:

— Megengedem, hogy igazatok van, rajtam még meglátszik az iskola pora, de ti a porral a tudományt is levetettétek, — a geografiából legalább is ötöst érdemelnétek, ha azt hiszitek, hogy a mi kis városunk falu. Vegyétek tudomásul, hogy Bánhidán járásbiróság, szolgabiróság, adóhivatal, orvos, gyógyszertár és meg sok minden van. Hát én is tanithallak azért titeket valamire.

De azért nem haragszunk és én úgy szeretnék tőlük sok mindent tanulni, hogy okos legyek. Mondja Béla, mit szólna hozzá, ha én is okos, modern leány lennék, mire hazamegyünk?

Üdvözli:

Nusika.

V.

Édes Béla!

Ilyen szépen, ilyen különös hangon még sohasem írt nekem. Sokkal szebben, mint eddig. Én nem tudom leírni, mit éreztem, amikor elolvastam, de azt elárulom, hogy háromszor ol-

vastam el egymásután. És este, amikor lefeküdtem, a párnám alá tettem a levelet . . .

Ez a legelső levél Béla, amit én a párnám alá tettem. Béla! Ez a legislegelső . . .

Maga nem tudja, mit jelent az, — de mi az intézetben arról is beszéltünk. Óh, mi sok mindent tudunk ám, amire maguk férfiak, talán nem is gondolnak.

Béla! Hát azt írja: Isten mentsen attól, hogy én is olyan modern leány legyek, mint Duci, meg Lali, — hogy sokkal bájosabb, kedvesebb vagyok így, a naiv fejceskémmele, mint lennék a kiraffinált, számító, ravasz eszemmele. Hogy így nagyon kedves, jó kis pajtása vagyok, akit úgy szeret, mint a kis hugát — vagy talán még annál is jobban, — de ha megváltoznék, ha lekopna rólam ez a hófehér zománc, el tudna felejteni, — nem tudna így szeretni soha . . .

Béla! Én nem akarok soha többé okos lenni. Nem hallgatok Lalira meg Ducira — senkire — csak egyedül magára Béla! . . . Mert én nekem maga mindenkinél kedvesebb, még a kis ügyvédjelöltnél is — mert ma még az ő nyakendőjét sem figyeltem meg. Eszembe se jutott. Olyan szórakozott voltam. A tennisznél is. A zongoránál is; nem tudtam játszani. Mindig magára gondoltam . . .

Igaz! Béla! Hát mégis csak jól gondoltam: Fodor Irma van ott. Szegény Béla! Ugyan mondja csak, hányszor megy hozzájuk egy héten? Nem irigylem azt a szórakozást, mert Irma egy elbizakodott, üresfejű majom. Ugy-e, maga is ilyenek találja Béla?

Üdvözli:

Nusika.

VI.

Édes Béla!

Azt írja, hogy otthon sok ujság van, de a legtöbbet arról beszélnek, hogy Fodor Irmának udvarol. Mindennap náluk van, együtt sétálnak s a multkor, hogy virágot is küldött neki, — hát már az eljegyzésről is beszélni kezdtek.

És maga nem is idegenkedik ettől a gondolattól. Miért is? Hisz Fodor Irma nagyon kedves, okos és szép leány.

Béla! Hát ilyen izlése van? Az a kiállhatatlan leány tetszik magának? Azt akarja elvenni?.. Fodor Irmát? Maga? Béla! Aki elvehetné Bánhidán a legszebb, leggazdagabb, legelőkelőbb leányt is: a főszolgabiróék Lillijét, vagy a Dénes Marcsát, Kerekes Gizit, sőt Tóth Klára is magához menne — szépek, fiatalok, gazdagok és maga Fodor Irmát akarja?

Fodor Irmát, akit én a legjobban gyűlölök,

aki egyebet sem tud, csak a száját görbitgetni, affektálni és másokat kinevetni. Béla! én a saját fülemmel hallottam, amikor azt mondta egyszer:

— Ha akarom, egész Bánhida a lábaimnál fog heverni.

Hát nem elbizakodott, üresfejű majom?

Béla! Nekem tulajdonképen ehez semmi közöm: maga azt veszi el, akit akar, de inkább akárkit, csak azt az utálatos Irmát nem.

Mi jól vagyunk. Tegnap este hirtelenében egy kis bált rendeztünk. A kurszalón hangos volt a jókedvtől. Reggelig mulattunk. Engem a kis ügyvédjelölt táncoltatott. Remekül bosztonozik. Béla! úgy repültünk, mintha nem is ezen földön lettünk volna . . . Sok mindent beszélünk tánc közben; és egyszer olyan közel hajolt az arcomhoz, hogy a haja hozzám ért egy pillanatra . . . Béla én olyan különösen éreztem akkor magam . . . Olyan szép volt az az éjszaka! el nem feledem talán soha, soha . . . Most nem is írok többet.

Üdvözli:

Nusika.

VII.

Édes Béla!

Tulajdonképen nem érdemli meg, hogy írjak, de most utoljára mégis írok. Valami különös erő kényszerít erre. Pedig amikor a levelét végigolvastam, elhatároztam, hogy örökre vége köztünk mindennek. Hát az úgy is lesz: vége! Vége a jó barátságoknak, vége mindennek; és ez az utolsó levél, amit én magának írok Béla!

A legutolsó . . .

Soha többé nem látja az én ákom-bákom betüimet és soha többé nem szólok magához a régi bizalmas hangon. Bizony Béla soha sem hittem volna, hogy ilyen nagyon meg tudjon engem sérteni. Soh'se gondoltam volna, hogy a mi jó barátságunknak ez legyen a vége. Én egészen másként hittem. Ugy gondoltam, hogy ha férjhez megyek, maga lesz az első vőfélyem, maga kísér az oltárhoz Béla! . . .

Vége . . .

Maga akarta. Legyen. Én azért nem gyűlölöm, nem is haragszom; csak nagyon—nagyon fáj, hogy így megsértett és hogy nem lehetünk soha többé a régi jó pajtások. Mert azok után ez teljes lehetetlenség. Béla! én mindent meg tudnék bocsátani, ha azt írta volna, hogy csunya vagyok, fitos az orrom, egy kicsit nagy a

szám; hogy ostoba vagyok, talán még azt is, de hogy én „féltékeny“ vagyok, hát ez megbocsáthatatlan véték.

Én nem vagyok okos lány Béla; ezt nagyon jól tudom, de azért nem vagyok annyira ostoba, hogy ne tudnám, hogy a féltékenységnek alapfeltétele a szerelem. Ez pedig nálunk ki van zárva, az én részemről legalább is! Mint jó pajtást szerettem; de szerelmes nem tudnék lenni magába Béla!

Ne haragudjék, hogy ilyen őszinte vagyok; de ha eddig nem ismert, vagy pedig, ha félreismert, hadd lásson olyannak, amilyen igazán vagyok.

Én nem haragszom magára Béla! Nem is gyűlölöm; csak sajnálom, mint ahogy sajnáltam a nagy szökehajú babám, amikor elbucsuztam tőle s a nagy dobozba téve a mama a padlásra vitte. Akkor a nagy babát maga helyettesítette; dei ilyen jó pajtásom, tudom, nem lesz soha . . .

De azért nem gyűlölöm, nem is haragszom, csak a szívem fáj és sírni szeretnék. De azért nem sírok és el fogom feledni, el fogom, mert nem akarok soha többet magára gondolni Béla!

Soha, soha többet . . .

Nusika.

VIII.

Béla!

Hát szeret? . . . Csak engem, és senkit, senkit mást? . . .

Igaz ez Béla? vagy csak álmom? . . .

Nem, nem álmom, mert itt a levele előttem és olvasom sokszor, sokszor egymásután.

Hát nem volt igaz semmi; Fodor Irmára rá sem gondolt, csak azt akarta, hogy eláruljam magam.

És ez sikerült.

Én ugyan észre sem vettem, talán magam sem tudtam, hogy árulója lettem az érzelmeimnek.

Mindegy.

Az a fő, hogy maga jön, hogy holnapután itt lesz, mert úgy szeretné, hogy itt húzza ujjamra a karikagyűrűt, ha ugyan ebbe én is belegyezem.

Megérdemelné, hogy megbüntessem, de ez el sem marad ám Béla! Már a módját is tudom, de csak majd, ha itt lesz. Mert okvetlen jöjjön, várom, várom, Béla! — a legelső vonattal, igaz szerelemmel, türelmetlenül.

Nusika.

Epilog.

*Régen készültem már megírni
Ezt az elbucsúzó dalom.
Ne félj, nincs benne szemrehányás,
Panasz, zokogó siralom.*

*Mosolyogva látsz majd utólszor
— Tudom, a könnyem fájna néked —
Zokogásomat visszafojtom,
S üdvről, csókról lemondok érted.*

*Csak megfogom szépen, szelíden
Még egyszer kis, fehér kezéd.
Ajkamhoz vonom csendesen még
S aztán szótlánul elmegyek.*

*Vissza se nézek majd feléd.
S még le sem hajtom a fejem —
Mégis, — mikor már messze járok
Megtörlöm, könnyes, két szemem.*

Fekete Gyula.

A fogadott fiú.

A Balaton partján vagyunk. — Az alkonyi ködbe meredő toronyból cseng a harangszó; kedvesen, búsan, mély tiszta hangon rezeg át a félhomályos tájon. Mily pompás tükör! — Volt e ilyen a Narcis-é, melyben magát nézegette, saját formáiba szerelmesen? Olyan szép, mint Kyane nimpha szeme, aligha; mert akkor ő nem önmagába szeretett volna bele.

Hogyan is van a Kyane története? — Elmerülök a régi rege világba, de csak homályosan emlékszem rá. — Egy másik mese kezd képzeletemben felmerülni, mialatt e panoráma előtt mélázom. — Barátom fest; miért ne vethetnék én meg valami kis mesét papírra.

Emlékszem, 10 éve már, hogy az öreg Tamás bácsi, csöndes májusi esteiken mesélt nekünk a régi jobb időkről, — mintha most is előttem állana a jó öreg; arcának minden vonása tisztán tükröződik vissza. Hófehér rezgő szakállába, fénytelen szemeibe, arcának barázdáiba bele volt vésve élettörténete — egy élettörténet, mint minden, minden emberé.

Tamás bácsi meséljen már! kérléltük, hizelegettünk neki, mint a makrancos gyermeknek. — Belebámult az öreg a mindenségbe,

révedező szemén egy köncsepp jelent meg. És mesélni kezdett. — Régen volt, még iskolás voltam, mikor Zselényi juhásza meghalt. Párosával mentünk a tanító úr vezetésével temetésére. A deszkából összetakolt fekete koporsó ki volt téve a cselédház udvarára. Énekeltünk, aztán tanító úr rövid imádsága után elindult a kis menet. A koporsót a kétszeresen árva Jóska gyerek követte. Ezelőtt egy évvel még apjával kísérte ki anyját, most egyedül megy apja koporsója után.

Még ott sírdogált a behantolt sír felett, mikor Zselényi János karonfogta a gyermeket. „Gyere velem Jóska fiam, gombold be a mándlidat, apád is nálam növekedett fel, becsületes, szorgalmas ember volt szegény, te belőled is faragunk majd valamit. — Eddig szüleid voltak cselédeim, ezután te leszel az én kis cselédem. Van én nálam egy vacok a te számodra is, gyere no Jóska, gyere szépen. — Nem is volt rossz dolga a kis árvának. Szerette őt az egész háznép.

Ótthon játszadozott a kis Juliskával Zselényi uram egyetlen leányával (a többit elvette a jó Isten). Tőle tanulta meg az első szót apa, a másodikat mama. Hát a harmadik szava mi lett volna egyéb mint „óska“, — mert hiszen a „J“ betűt még nem tudta kimondani. Úgy elcsevegték egymással, megértették, szerették egymást, mint két kis fülemile a fészekben, — mosolygott rajta örömeiben az öreg gazda is . . .

Jóska nem sokára iskolába járt, a tanító úr megmagyarázta, hogy mik azok a csodabogarak a falon, a táblán, meg ott la az abécés könyvbe. Csak úgy nyelte Jóska a betűket, még az énekes Örzsi néni is összcsapta a kezét. „E már valóságos csodagyerek: akárki meglássa ebből a fiúból pap lesz.“

Nap kergetett napot, esztendő esztendőt Jóska elvégezte az elemi iskolát. Zselényi uram a Tiszteletes úr és tanító úr unszolására beadta a collegiumba.

Egyszer csak azon vették észre a falubeliek, egy husvét vasárnapján az árva Zselényi Jóska ment föl a katedrába. Ő volt a falu legátusa. Tartott is olyan szép beszédet, hogy a falubeliek mindnyájan abban egyeztek meg, hogy a Tiszteletes úr után Zselényi Jóskát fogják megválasztani papnak, senki mást.

Változott az édes otthon is. A kis Juliska, a falu szépe a kerítésen leste a kedves fiút. Jóska hosszú tógájában majd elbukott, mikor a csoda szépséget megpillantotta.

Kérdően egymásra néztek, mindegyikök azon töprengett, hogy mit kérdezzen. Egyik

sem merete a régi édes megszólítást használni. Jó napot kívánok; suttogá Juliska lesütött, piruló arccal. Magázták már egymást.

— Istenem de megváltozott maga.

— Én, én, de maga hogy megnőtt, mióta nem láttam.

— Elhallgattok mindjárt rossz gyerekek. Még bizony meg nagyságoljátok egymást, kiáltott az oda érkező Örzse néni. — Rögtön csókoljátok meg egymást.

Eltelt a nagy vakáció, Jóska hosszas gondolkodás után abban állapotodott meg, hogy az orvosi pályára lép. Eljött a válás pillanata, meg kellett válni attól a kedves, egyszerű családtól, úgy elborult lelke, mint az őszi ég feje fölött.

Juliska csak sírt, peregetek a könyek lilium arcáról. „Mikor látlak újra Jóskám, zokogá szegényke.

Soha nem látott világ tárult az ifjú Zselényi elé a főváros nagy zajában, pazar pompájában. Alig tudott eligazodni a nyüzsgő életben. Szorgalmasan és kedvvel tanult és küldte haza a kedves tudósításokat.

Szerencsés körülményei bevezették őt az előkelő világ körébe. S minél jobban forgolódtott ebben a körben, annál ritkábban irt haza fogadott apjának s a kedves Juliskának.

Kezdte őket elfeledni, s mikor azt a hirt kapta, hogy a kis Juliska nagyon beteg, szinte örült, hogy így hamarabb túl ad rajta. Csak akkor határozta el magát, hogy haza megy, mikor táviratilag értesítették, hogy a kis Juliska meghalt.

Mikor megérkezett a kis faluba, senki sem várta őt az állomásnál, a faluban nem ismerték meg, vagy ha igen, elfordultak, nem akartak vele találkozni. Végre a rég látott kis hajlékhoz ért, az udvarban néhány öreg néni ült, kik bámulták az idegent, mikor közeledett az ajtó felé. Kérdő szavára csak mutatott az ajtóra egy öreg asszony, de nem szólt semmit.

Belépett a szobába, ott feküdt kiterítve a kis Juliska, úgy mosolygott, mintha élne, csak a piros rózsák tüntek el beesett arcáról.

Mellette ült megzavarodott szemekkel az öreg Zselényi. Ránézett révedező tekintettel a belépőre, talán nem ismerte meg, csak gondolta, hogy ki az idegen. Egyik sem tudott szóhoz jutni sokáig, csak néztek egymásra, aztán a halottra.

— Megjöttem, itt vagyok apám. A megtört ember maga elé bámúlva, akadozott szavakkal mondá.

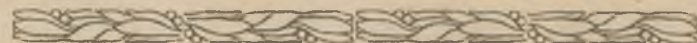
— „Uram elkésett, hálátlanságával s szeretetlenségével, megölte ezt az ártatlant, meg-

ölt engemet. Nem akarok, félek leszámolni, menjen, hagyja el e házat, hagyja el a falut s ne gondoljon ránk.“

Alig hallható, de parancsoló szavak voltak ezek s elment a nagyvilági, üres ember vissza abba a lelkiismeretlen lények számító világába, szerencsét keresni, egy ember, egy egész falu átok kíséretével.

Abban a kis faluban egy sírdombon nyílnak a virágok, gondozza őket egy öreg, összeesett ember.

Gaál István.

Másnak ígért lányhoz.

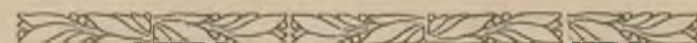
*Ugye, hogy még nemrég virágot is szedtünk,
Kökényszemű Szentem emlékszik-e rája?
Egy rózsaszín fényű nyári naplementén
Egy sápadt fiúnak kigyúlt az orcája.*

*Ugye, hogy még nemrég együtt énekeltünk
Dalos ajkú Szentem emlékszik-e rája?
Egy szegfü-illatos, csillagfényű estén
Egy szótlan fiúnak vig volt a nótája.*

*Azután — egyszer csak más fiúnak dalolt,
Más fiúval szedett kék búzavirágot;
Azt szereti ugye, selyemhajú szentem?
Annál találja meg csak a boldogságot.*

*... Azután majd egyszer, mikor menyasszony lesz
És nem gondol többé virágra, nótára,
Nem is fog könyezni ugye boldog Szentem?
Ha indul egy legény utolsó útjára . . .*

Kiss Géza.

Nem házasodom meg soha!

Híres legény volt a kies Hernádvölgyön Palántai Palántay Zsiga. Régi híres familiának utolsó sarja. Isten tudja hanyadik őse is itt élt már. Az igaz, hogy valamikor sok szép föld mellett kanyargott el a Hernád vize, amelyekre büszkén mondták a Palántayak: ez az én dominiumom. Hanem úgy látszik az idő vas foga néha a puha földre is ráéhezik s megette biz' az a Palántay birtok jó részét is. Az öreg Palántay azt mondta ugyan míg élt, hogy nem is annyira az idő emésztette azt meg, hanem inkább a sok vendégség; no meg mi tőrés tagadás — hiszen a Palántayak is magyar embe-

rek voltak — a fiskális is. Hanem akár ette meg valaki, akár nem, tény az, hogy Palántay Zsiga, már csak úgy 500 hold földecske urának vallhatta magát.

Hanem azért ez is elég volt arra, hogy a vidék legjobb partinainak egyike legyen. Mert, — valljuk meg azt is — csinos fiú volt Zsiga. Szép sugár alakján úgy állt a ruha, mintha ráöntötték volna. Férfias szép arca, fekete bajusz-kája csókra ingerelte a vidék szépeit. A szeme pedig! No! arra meg azt mondta a vidék híres szépsége, de legbüszkébb lánya, Vámosy Sárika is, hogy olyan sötét mint a pokol, mégis annyi fény van benne, mint a menyországban. Jaj annak a lánynak, akire egyszer igazán ránéz.

Szóval becses fiú volt Zsiga. De szívesen is látták minden lányos háznál. Sőt — azt beszéltek, — még némelyik fiatal menyecske is eldobta a főzőkanalat, ha a Palántay Zsiga négyese állt meg az ajtó előtt.

Fogták volna Zsigát, majdnem minden faluban. Mert biz' úgy van az, hogy a jó Isten vagyunkát keveset adott mindenüve, de lányt, azt adott bőven.

Szegény Zsiga, de sokat csuklott volna, ha minden emlegetésre ezt tette volna! De hát ő külömb legény volt mint a többi, nem sokat adott rá, akár mit beszéltek róla.

Ha két-három mama összejött valahol, miről is beszéltek volna egyebről, mint arról, hogy ugyan ki lesz az a boldog rózsa szál, akit P. Palántay Zsiga leszakít, hogy keblén harvadjon el. Mert a felől szentül megvoltak győződve, hogy már ezen a farsangon meg fog házasodni. Meg is kell neki, mert azt mondják a falubelije, hogyha sokáig így lesz, ha mindig csak vagy egyik, vagy másik faluban fog mulatni, az utolsó Palántayval vége lesz az utolsó darab földnek is. Vagy még talán előbb. De vajjon kit ér a szerencse.

A terebélyes Telekyné azt vallja erősen: meglátjátok a gögös Vámosy Sárit fogja elvenni. De úgy is van az, hogy vele szemben nem is gyögös az, hanem olyan tapadós, mint a lépes-méz. (Persze maga sem hiszi amit mond! Hogy is hinné, neki is két eladó lánya van!) Egyik ezt, másik azt hallotta. Sőt, — uram bocsásd meg a bűnét! — még olyan is akadt, aki azt hallotta, hogy a csúf Tóth Juliskát fogja elvenni. Mert hát az gazdag s Palántay a régi birtokot akarja restaurálni.

Mindenki a Zsiga házasságával foglalkozott, csak éppen ő maga nem. Eszébe sem volt neki a házasság! Minek is megházasodni arra az ötszáz hold földre! Meg aztán, nem lesz neki

soha olyan jó dolga, mint most van. Szabad lepke így s arra a virágra száll, ott élvezi a mézet, ahol jól esik.

Olyan szívvel lélekkel tudta dalolni a lányok végtelen fájdalmára: Nem házasodom meg soha!

Nem házasodom meg soha! Könnyű volt ezt mondani Palántay Zsigának. Nem érezte ő még igazán mi a szerelem! Ugy van vele — szokta mondani, — mint szüretkor a szőlővel. Annyi sok van, annyi édességet élvez, hogy nem is kívánja. Csakhogy ám elfelejtette, hogy bezzeg becses lenne majd csak egy fürt szőlő is, ha nem lesz egy szemecske sem! És ez is bekövetkezett nem sokára.

Egy szép napon Palántay Zsiga kicsipte magát fényes huszártiszti egyenruhájába; mert jött a parancsolat: P. Palántay Zsiga, tartalékos huszárhadnagy vonúljon be a csapattesthez s menjen Boszniába!

Hej! de szép volt abban a ragyogó ruhában! Nincs is ilyen szép ruha több egy sem! Hát még ha Zsiga veszi fel magára!

Mégegyszer végig vitte a négy pej a szokott utakon, meglátogatta a régi jó barátokat. Ki tudja látja e még őket?

Hátha csakugyan kiűt a háború, hiszen azt írják az újságok, hogy már van is halott ott a határszélen.

Akadtak ugyan olyan rossz nyelvűek is, akik azt mondták, hogy csak meg akarta magát mutatni abban a csillogó ruhában. Nem tudom igaz e? De ha ezt akarta, hát elérte célját! Most tetszett csak Zsiga mégegyszer! Bizony minden szép lány borzadva gondolt arra, hogy ez a szép fiú, abban a szép ruhában ott fog maradni valahol a bosnyák hegyek között. Kapott is emléket eleget! Hajfürtöt szökét, barnát! Feketét mint az éj, — ez a Vámosy Sári hajából volt! Sőt még a Tóth Juliska veres hajából is került egy fürt. Virágot a csákJához! Fényképet a szíve felé! Szegény Zsiga! Alig hitte, hogy kipakolhassa! Nem kellett neki abból egyszem!

És Palántay Zsiga elment messze délre, le a bosnyák hegyek közé. Sok szem megsiratta! Sok sóhaj szállt utána!

Teltek, múltak a napok, lassan, unalmasan! De sokat sóhajtozott a Hernádvölgy után! Szinte bántotta, hogy legalább egyet el nem hozott azokból a hajfürtökből. Legalább a legszebbet, a Vámosy Sáriét! De meg tudná most becsülni a szöllőt, csak legalább egy fürtöcske lenne! Csókra áhítozott, szerelemre vágyott! Nem volt már olyan erős az elhatározása, hogy

nem házasodik meg soha! Bizony sokszor rajta kapta magát, hogy talán még erre a bolondságra is hajlandó lenne. Talán még a semmibe sem vett hernádvölgyi lányok közül is elvenne valakit, csak otthon lehetne. Nem ér így az élet szép lány, szép asszony nélkül semmit!

Nem sokára új helyre költözött át a csapat! Szép kis völgyecskébe! Majd nem olyan, mint a Hernádvölgye. Csak egy kicsit kisebb! Két oldalt a hegyek; közepén ott csillog a kanyargó kis folyó. A Palántay Zsiga szíve szerelemre vágyott itt ezen a helyen! Hiszen a jó Isten talán szerelemre teremtette ezeket a kedves, kies völgyeket! Szerelemről suttogott neki az erdő fája; erről dalolt a madár az ágon; erről csobogott a kis folyó habja.

Nagy az öröm a huszártisztek között. Egy ide szakadt gazdag magyar ember, Forróy Dénes estére házához hívta őket. Lesz jó magyaros evés, ivás! Sőt úgy hallották, lány is van a háznál.

Örült mindegyik; de legjobban mégis Palántay örült. Végre valahára egy édes fiút szőlő! De meg is fogja becsülni. Egész nap arról a lányról gondolkozott, akit még nem is ismert. Pedig azt sem tudta, hogy olyan szép lesz-e mint Vámosy Sárka, vagy olyan csúnya, mint Tóth Juliska. S a büszke hódító, a legyőzhetetlen, majdnem beleszeretett az ismeretlen lányba.

És eljött az este. Rég látott vidámság szállt be a Forróy Dénes kastélyába. Magyar nóta, magyar szívből, magyar ajkon! De jól esett látni az öreg úrnak azt a sok deli termetű magyar vitézt. Mert szép volt mindenik. Sugár mint a pálma, erős, mint a tölgy. De a legszebb, a legdelibb mégis Palántay Zsiga volt.

A házi kisasszony, az a szép magyar lány, úgy nézett ki köztük, mint a kis ibolya sűrű tölgyek között. És Palántay Zsiga boldogan tapasztalta, hogy Forróy Sárka, szebb még Vámosy Sárinál is.

Elmúlt az este; el az éjjel is. Elment a sok szép magyar fiú vissza a táborba. Elment Palántay Zsiga is, szívében erős, kiolthatatlan szerelemmel.

Elmúltak a bajok. Nem lett háború. A csapatokat visszarendelték szép Magyarországra. És — ilyen az élet! — Palántay Zsiga nem vágyott már vissza a szép Hernádvölgyre.

Mégis vissza kellett menni. És visszament. Szívében szent szerelemmel; ajkán az első igazi édes csókkal s azzal az ígérettel, hogy visszajön nemsokára.

Már ekkor Zsiga tudta, hogy beválik a

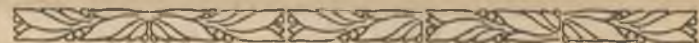
jóslás s megnősül a farsangon. Hej! ha ezt tudták volna a hernádvölgyi lányok, nem várták volna olyan szívszakadva. De hát ők csak annyit tudtak, hogy hazajön. És hazajött! De nem röpitette már a négy pej a szokott utakon. Várhatta már Tóth Juliska, de még a szép Vámosy Sárka is.

Nem ment már sehová, csak a Hernád partjára. Hallgatta a lombok suttogását, a madarak dalát, habok csobogását. S azt hitte, hogy ott van, ottan messze délen, bosnyák hegyek között!

Egyszer csak Palántay Zsiga elment otthonról. Persze volt miről beszélni. Találgatták, hol van. Mindenik tudott valamit mondani; de az igazat csak nem tudták kitalálni.

Mig nem megadta rá a feleletet egy rövid hymen hir: Palántay Palántay Zsiga eljegyezte Forróy Sárkát!

Lett nagy boldogtalanság a szép Hernádvölgyön. Nem is volt már olyan szép Palántay Zsiga. Sőt Vámosy Sári már még azt is tudta, hogy hályog van a szemén, csak azért látszik olyan sötétnek! Csak Tóth Juliska mondta boldogan: Nos! ti hires szépek, mért nem fogtátok meg Palántay Zsigát?! *Szilva Ferenc.*

És jött egy ember . . .

*És jött egy ember . . . Ábrándos szemű
Bús, halványarcú, szelid szép fiú;
Úgy csengett a hangja, mikor beszélt,
Olyan lágy volt, oly méla, szomorú . . .
És szólt: Te vagy álmainnak álma,
Te vagy, akit már oly régen keresek —
Te vagy, aki napsugárral, fénnel,
Beragyoghatod az életemet.
Jöjj velem édes, hófehér leány!
Dalból fonok majd néked koszorút,
Királynőm leszel, én a rabszolgád —
Nem ismeresz nálam gondot és borot . . .*

— — — — —
És a lány nem ment.

— — — — —
*És jött egy másik . . . Erős, merész,
Bátor, erőszakos, csunya ember;
És szólt: Én viszlek, azt akarom: jöjj!
Ne tétovázz, ellenkezni se merj;
Mit én mondok, parancs legyen neked,
S enyém leszel, míg élsz s míg én élek —
A csókod kell, a karod ölelése;
Nem kérdem jössz-e! Szeretlek! Viszlek . . .*

— — — — —
És a lány elment . . .

Flamma

Néhány szó a diákdalokról.

Irta: *negyedi Szabó Jenő.*
(Folytatás.)

Diákdalokra féltetlen szüksége van a magyar diákságnak. Ha régi diákdalt keveset találunk is, lesznek újak, csak lelkesedjünk dalaink iránt; hisz alig akad valaki, akit jobban érdekelnének a diákdalok, vagy néhány sorban kifejeznék érdeklődését azok iránt. Magyarországon leginkább ápolják a diáknótákat a selmeci academiákon. A selmecí diák még tud hevülni a régi dalokért s az ott szokásos u. n. „nedves estélyeken“ szívesen dalolják a selmecí diáknótákat, mint amilyen az erdészek dala (Erdész vagyok, csendes tanyán . . .), a bányász himnusz (Szerencse fel, szerencse le . . .). Selmecen különben elég sok diákdal van közszájon, de ezek leginkább nem lehetnek általánosakká, mert szövegükre nézve csupán a selmecí diákokra vonatkoznak (pl. a steingrubeni nóta), egyet azonban megemlítek, melyet hallagáskor dalolnak a firmák és veterránissimúsok:

Mindnyájan voltunk egyszer
Az akadémián . . .
Leraktunk minden vizsgát . . .
No egy-kettő hiján!
Megittunk néhány ekset
És egy pár létta bort . . .
Az volt a dicső firma,
Ki szerte udvarolt . . .

Megjegyzendő azonban, hogy a selmecí diákdaloknak nagyobb része német eredetű, mert ezeket régebben a selmecí académián stúdirozó német diákok hozták be magukkal s csak a legújabb időben váltak magyar szövegű dalokká. Tehát ez utolsó reménység is (Selmec) szétfoszlik, mert a selmecí diákdalok létezése sem a mi büszkeségünk, minthogy nem magyar származásúak; csak az lehet vigaszunk, hogy az ottani diákság fenntartotta mindeddig ezeket.

Láthatjuk hogy magyar diákdalunk alig van; annál fontosabb Révfy Gézának a fentemlített terve, mely megvalósulása után valóságos kincse lesz a diákoknak. Azt hiszem, nem fogja érintetlenül hagyni a magyar diákokat az a nagyfontosságú eszme, hogy össze kell gyűjteni dalainkat, illetőleg — amennyiben diákdalkincsünk igen szegény — újakat kell alkotni. Ne legyünk tehát tétlenek, hanem fejtünk ki minél nagyobb buzgalmat az iránt, hogy a diáknóták egyrészt terjedjenek az általános diákéletben, másrészt és főképen az iránt, hogy azokat diáktársaink megszeressék és megbecsüljék. A német diákok dalai vaskos kötetben vannak együtt (Kommersbuch)

s mi ezekkel a reánk nézve megbecsülhetetlen és kedves dalokkal (mert kell, hogy az legyen, minden magyar diák előtt) ne törődjünk? Most a legújabb időben Farkas Imre készített néhány diáknótát, miket az „Iglói diákok“ című színdarabjában dalolnak a szereplők. Nagyobb méltánylást érdemelnek e dalok, mint amilyenben részesülnek, mert van köztük két vagy három jó dal, sőt van egy igazi diáknóta, mely erekliséget mutat mind szöveg, mind dallam tekintetében: az „Igló város ködbe vész, öreg diák visszanez“ kezdetű. Örömmel vehetjük Farkas Imre kísérleteit. Tudnivaló, hogy a dal igen fontos az ifjú életében; a dalolás hoz bennünket gyakran egybe; dalaink élesztik bennünk az igaz baráti érzést s adnak erőt mindenhez. Az az ifjúság, mely dalért nem hevül, tettek se képes. A magyar diákok nótás fiuk, ez tagadhatatlan, de elsősorban — mint diákoknak — diákdalokat kell tudniok dalolni. Becsülje meg hát a magyar diákság a nótáit jobban s nyomja el azt a mindinkább lábrakapó divatot, hogy holmi üres és értéktelen orfeumi kuplékat dalol. Adja Isten, hogy nálunk is megvalósúljon az a diákdalokért való lelkesülés és szeretet, melyet a német diákoknál tapasztalunk.

Visszatérve még egyszer a fentemlített cikkekre, kívánatos, hogy ne csak a zenészekhez és írókhoz szóljon, hanem érintse a magyar diákokat is és magok a diákok is segítségére legyenek Révfy Gézának, hogy diákdalait minél előbb közrebocsáthassa. Ha diákdalaink lesznek, akkor ha szegények vagyunk is, gazdagoknak érezzük magunkat s akkor lesz ennek a diákságnak élete is!

(Véga.)

Hangulat.

*Boros nóta lassankint elhal,
A korcsmaajtó lassankint bezárul
És két fiú hazamegy lassan
Halk nótájú borozgatásrúl.*

*S amíg két fiú lassan hazamegy,
A vén iskola órakattogása
Egyhangúan, fáradtan hallik
A ködös, álmos őszi éjszakába . . .*

Szigethy Ferenc.

Távozóhoz.

Egy könycsepp csak a szemembe téved.
Valaki innen útra fog menni;
Úgy teszek, mintha nem fájna semmi,
Pedig fáj; de senkise látja;
Isten vele, Isten megáldja!

Isten megáldja . . . nincs már itt semmi,
Mi szépnek látszott: álom és mese;
Álomvilágban mit is keresne?
Nyugtalan lelke mire várna . . . ?
Isten vele, Isten megáldja!

Álomvilágnak szerelme sincs tán . . . ?
Öröme semmi — bánata tenger.
Itt csak remél — s csalódik az ember,
Ellobog lassan hite, vágya . . .
Isten vele, Isten megáldja!

Kinek a vágya: magasba szállni,
Kinek kevés e kis világ gondja:
Hát csak szálljon, ha sas lelke vonja . . .
Menjen, csak soha meg ne bánja;
Isten vele, Isten megáldja!

Mégis egy köny a szemembe téved.
Valaki innen messze fog menni . . .
Nevetek, mintha nem fájna semmi;
Pedig fáj, de senki se látja.
Isten vele, Isten megáldja!

Győry Kálmán.

IRODALOM.**Emőd Tamás versei.**

Legelőször a „Holnap“ lírai anthológiában láttam. Ott szép volt. Talán azért, mert fiatalos féltékenységgel a néhány legjobb versét válogatta oda. Talán azért, mert ott még jól esett a holnap költői nagy subjektivitásából egy kicsit Emőd-versekben változatosságot találni. Ma önálló kötetten jött. Ma mindent magának vár. Ma a legnagyobb is, a legkisebb is a maga könyvében.

Van egy verse, amelyben az éneklő barát szájába ezeket a szavakat adja: Mi hervadunk az ablakmélyedésén. És másolunk és várunk és hiszünk, Amíg szeliden, szűzen porba omlik Éjszaka nyiló mécsvirág szívünk. — Bizony olyan igazságot mondanak ezek a négy sorok a más, a többi, az összes Emőd-sorok felől.

Történetek, történelem: másolások épülnek, újulnak meg itt versekben. Az előnkbe állítás, megjelentetés olyan prizmán törlik meg, amely bámulatosan széppé teszi a rajta átszűrődő mondai, vagy történelmi halvány fényt. — De itt csak az előadó zseniáltságát, csak a zenés szavakat csodáljuk. De hol van ennek a szép lelkű embernek a lelke? — Néha kibukkan, néha, egy pillanatra megmutatja magát, mint az „Itthon Eldorádóban“ c. mint „Az én rossz magyarságom“ c. versében. De aztán csak újra belemerül a kolostorok, a misztikus homályú templomok szent képeinek másolásába, a kódexek, a Heribald-történetek szép, újra megírásába. S lehet is, hogy van ilyenkor lelkeben mámor, van ilyenkor bánat, van nem-sokára kicsorduló könye is, de nem marad meg a versében . . . Éjszaka nyiló mécsvirág szive bizony ritka éjszakán nyílik.

. . . Egy-egy pillanatra, mikor láttuk az Emőd Tamás lelkét, nagyon szépnek láttuk, de máskor csak gyönyörűen másolónak hisszük el, olyan embernek, akinek magából semmit sem szabad a képek, a történelem másolásába belevinni.

Szigethy

Alba Nevis: Egy szerelmes leány könyvéből.

— Modern könyvtár 94 sz. —

Ezekben a nagyvárosi életben kiforrott versekben egy lány alak jelenik meg. Aki nem a fehér lányszobák ábrándos, sok álmokkal telt levegőjében írta meg a verseit. — Aki az élet utcáin is sokat járt nyitott szemekkel. És olyan fenséges ilyenkor, mikor fehér ruhájában kimegy az utcára az emberek közé, az emberbűnök rút kivirágzása közé. S a vétkező világot megváltani akarás gondolatával eltűnik újra az emberáradatba. — Aki szíven viselte a nő sorsot, a társadalomtól követelt több nő-jogkövetelést. És meg is írja „A ma asszonyához“ című versében a nő emancipáció himnuszát. És lányhangon, de nem féltéken mondja:

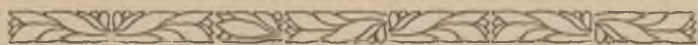
A szerelemből nem üzünk tréfát,
A férfi léssen — nem urunk — párunk
Akivel büszkén egy sorba állunk.

— És aki szeretett, de egészen ismerve a szerelmet. S nem is ábrándos, melegvérű sorokban írja meg a férfis találkozását. A kézzsoritások, a férfi szembenézések mögött mindig előítélet lappang. És nagyon ritkán tud egy-egy meleg lehelletű szót valakinek a fülébe sügni, vagy forrón keztfogni valakivel. Talán az „Il

faut passer“ c. versében leírt kokottnak a mesélése ingat meg szívében sok bizalmat? Azoknak a lányoknak a meséje, akiknek az életrajzuk a mindig szűkebb marokkal mért aranyak? — És van még egy szép verse, a „Nagyanyáink“ c. verse. Ebben igen szépen jelenik meg a vagyonhoz kötött házasságos szerelem.

. . . Alba Nevis leányosan ugyan, de nagyon közel megy az élethez. És nagyon közel ér hozzánk, néha egész — a lelkünkig.

—th.—

Fehér Annusnak.

Kis falujokban ugyan mit csinálnak?
Egyhangú, csöndes ugye ott az élet?
S csöndes falukban világcsuda esnék,
Asszonyi nyelvek ha megpihennének.

A világ azért — tudom — csak a régi!
Otthon most ősz van. Régen learattak...
S az erdők mélyén bús orgona zendül
Halk szellőszárnyán hűvös alkonyatnak.

Itt fenn örökös, nagy robot az élet:
Nincs itt nyugovás, pillanat is drága.
Kevésbeszédű, fáradt kisemberek
Járunk s elhulunk egymás nyomába...

Katáng.

EGYLETI ÉLET.

A „Főiskolai Jogász Egylet“-ben lemondás utján megüresedett alelnöki állásra az egylet egyhangúlag Fekete Gyula III. éves joghallgatót, lapunk felelős szerkesztőjét választotta meg. S ugyanazon ülésén kimondta, hogy a dec. 9 és 10-iki *műkedvelő előadás* második estélyén, december 10-én táncmulatságot rendez az előadás után S felvetette még a februárban tartandó jogászbál kérdését is, amely eddigi megállapodás szerint cabaréval lesz egybekötve.

A **Hittanhallgatók Egyletének** 1911—1912-ik iskolai évre kitűzött pályatételei: 1. Újévi ima. Beadási határidő: dec. 6. — 2. Egyházi beszéd János XIV. 6. alapján Beadási határidő febr. 2. — 3. Vallástörténeti vonatkozások Herodotosnál. Beadási határidő: dec. 15. — 4. Péter és Pál apostolok egymáshoz való viszonya. Beadási határidő: febr. 10. — 5. Arany János vallása. Beadási határidő: febr. 28. — 6. Luther erkölcsi felfogása 3 alapvető munkája alapján. Beadási határidő: márc 15.

— 7. A nemíró próféták méltatása. Beadási határidő: április 30. — 8. II. Rákóczy Ferenc, mint keresztyén. Beadási határidő: március 25.

Az **Erdélyi Önképző-körben** csendesen, szorgalmasan folyik a munka. Sárosy Gyula, a szabadságharc egyik Tyrteusa, halálának nov. 16-iki 50-dik évfordulója alkalmából Kiss Géza ifj. elnök olvasott fel „Néhány sor Sárosy Gyuláról“ címen. Megdicsérte a társulat ifj. Rácz Lajos „Képzelt utazás“ és „Hangulatok“, Kiss Géza „Csábit a nagyváros“ és „Régi kertünk“ c. verseit. Trócsányi György szabad előadást tartott „Freud álmelméletéről“ és felolvasott „Néhány szó Adyról“ címen. Finkey Zoltán „A föld korszakai, kapcsolatban a teremtés történetével“ c. értekezését olvasta fel. Elhatározta a kör, hogy karácsony után nyílt ülést rendez.

A **Magyar Irodalmi Önképző Társulat** szépen halad az önképzés terén. Munkássága kiterjed — ugyszólván — az önképzés minden mezejére, ami egy ilyen kisebb méretű társulatban felöllelhető. *Költeményekkel* — a jegyzőkönyv bizonyossága szerint — kitüntek: Fekete Gyula és Szigethy Ferenc. Fekete Gyulának „Beteg fiú szomorú verse“ című költeménye emlékkönyvbe vétetett; Szigethy Ferencnek „Pataki fiúknak írott kis írás“ című költeménye pedig megdicsértetett. Hangulatos költeményeket olvasott fel Györy Kálmán, bírálatra azonban nem bocsátotta. Szavaltat kettő volt dicséretre méltó: Novák Dezső és P. Nagy Pálé. Vidám percekét szerzett a társulatnak Csabai István két ízben: egyszer „Álljunk meg az ablak alatt“ c. rajzával, egy másik alkalommal pedig „Az autókoszt“ című humorisztikus felolvasásával.

— A *pályatételek* közül eddig kettőnek járt le a határideje. A lyrai költemény pályázaton a díj nem volt ugyan kiadható, de dicséretre érdemes volt Szigethy Ferenc 2 költeménye: „Az életből maradt kis délutánok“ című versciklusa és „Hangulat“ c. verse. — Eredményesebb volt a novella pályázat. Erre 9 mű érkezett. A pályadíjat két egyenlő részre osztva Szilva Ferenc és Gaál István nyerték el, előbbi „Nem házasodom meg soha“, utóbbi „Levél“ c. novellájával. Életének és munkálkodásának — és pedig eredményes munkásságának — adta külső jelét a Társulat a november 26-án tartott sikeres nyílt ülésével. A nyílt ülés a kórusnak 2 gyönyörűen előadott éneke: Csokonai dalok és Bordal közt, mint egy szép keretben folyt le a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó. Tartotta: nt. Novák Lajos tanárelnök. 2. Csokonai—Ady. Tanúlmány. Írta és felolvasta: Szigethy Ferenc titkár. 3. A bo-

lond. Irta: Lampérth Géza. Előadta: Novák Dezső r. tag. 4. Novella. Irta: Szilva Ferenc r. tag. Felolvasta: Kovács Dezső r. tag. 5. Humoros versek. Előadta: P. Nagy Pál r. tag. 6. Versek. Írták: Fekete Gyula, Győry Kálmán, Szigethy Ferenc társulati tagok. Felolvasta: Gaál István r. tag. 7. Elnöki zárszó. Tartotta: Fekete Gyula ifj. elnök.

Tavaszi vihar.

Mint forró álmok lázas zuhanása,
Úgy száll a földre a lágy alkonyat;
Fekete felhő bodorodik rája
Sötétbe mártott párás ég alatt.

A csend elül. Kerítő susogásba
Olvad a napnak lármázó szava;
Viharba vágyó villámos haraggal
Nagy felhőháton jön az éjszaka.

És megdördül. Távolság a gazda
Néz, áll és vár keserű kedvvel:
A vetésen jár most a gondolatja.

S arcán a gond kémlelve száll át
És úgy áll ott, magasba néző szcmmel,
Mint egy megkövült, nagy, néma imádság.

Györék József.

HIREK.

Két műkedvelő-előadás.

Élvezetes s szinte művészi szempontokat is kielégítő két színelőadást mutatott be december 9. és 10-én Ifjúságunk, közelebbről Jogász-Egyletünk.

Előkelő közönség előtt került színre részint az ifjúság, részint a városi fiatalok köréből föl-kért szereplő személyek közreműködésével az első estén *Kemechey Jenő: Emigráns* c. három felvonásos korrajza, a második estén *Murai Károly: Huszárszerelem* c. két felvonásos vígjátéka. Finom ízléssel beállított színpadi keretben folyt le mind a két előadás. Különösen az első este volt minden várakozást kielégítő, egész, sehol sem széteső, egyes jeleneteiben igazán művészi, határozottan nem átlag műkedvelő-előadás színvonalú. A felvonások utáni elégtelenség, a tapsos tetszések méltán dicsérik a szereplőket.

Kiváló alakítású, átérzett, nagyon környezetbe élt játékkal jelent meg Novák Lajos, Mr. Eduard Brown álzongora-művész, az emigráns Rásky Gábor szerepében. Ez a minden részében művészi játék minden mozdulatában, jelenetében gyönyörűen kidomborított volt. A félszég, a léleknélküliség — az átlag — műkedvelő-előadások szereplőinek bélyege — minden jelenetében kiírtott maradt mindvégig. — Minden várakozást meglepően kielégített a két fő nőszereplő Hodossy Ilonka (Rásky Gáborné) és Nagy Szidike (Margit, leánya) szépen megjelenített játéka. A Hodossy Ilonka játékában az erős, az emigráns férj helyett minden cselekvést kitarással, megerősödött asszonykezekkel helyettesítő, hű feleség-asszony jelenik meg. Nagyon tiszteletre méltó volt az az előttünk szép átérzéssel alakított gyászruhás asszony. A Nagy Szidike játéka szép, színpadi lány-alak reprodukció volt. Meg volt alakjában, ami lányos, gyöngéd, közvetlen, ami szelid, szemérmes — de mégis feltűnő, mert színpadi rutinnal alakított. — Nagyon szép volt az a fehér ruhás lány, amellyel a gyászfátyolos asszony mellett. — Füzesséry Sándor azt az unsympathikus, magyar ellenes érzelmű szerepet nagyon dicsérendő színpadi otthonossággal alakította. Nem volt semmi kieső a mozdulataiból. Az átérés, a szerepbe beleélés szép alakítású játékát mutatta be. — Georg Bauer, végrehajtó alakját sikerült komikus színezettel — sikerült maszokban — reprodukálta Fazekas. — Szépen megöregedett a színen Bodnár a Helmezy öreg földbirtokos szerepében. — Igen közvetlen jelenete volt Rácz Ilonkának, az ő naiv, magyar környezetbe szakadt német lány szerepében Novák Dezsővel (Gerényi Pista), mikor magyar nótá mellett magyar csárdásra tanítja Gerényi. — Jó volt Reviczky a báró Lilienthal, vértess főhadnagy szerepében. A szabadságharc utáni osztrák katona iránt érzett unsympathikus magyar érzést szépen keltette fel. — Ki kell emelnünk még a Virág Béla öreg paraszt alakját. Minden gyönyörű tipikusságával, öreg, napbarnított arcú, kérges tenyerű, uraság iránt hűséges magyar paraszt jelent meg előttünk egy kis, rövid szerepben. De méltán mellé állítható az a belső cseléd is, az az öreg, az Isaszegnél sebesült s aztán elnyomorodottan is a Rásky családhoz visszatért paraszt alak, melyet Bay Jenő mutatott be. — Vértessék, zsandárok, aratók néha komikusakká, néha fényesebbekké tettek az egyes jeleneteket.

Következő estén került színre Murai Károly „*Huszárszerelem*“ c. két felvonásos vígjátéka. A

A szereplők egyénisége ezen a darabon is átsűrődött s még az egyes jelenetek szépségben szegénysége mellett is — mert a Huszárszerelem egyes részeiben nem sok költői szépség van — sok gyönyörködtető szépség áradt ki az előadásból. — Rácz Ilonka, ki nagyobb szerepben mutatkozott, mint az előző estén, sokkal inkább bemutathatta játékának, finom izlésének nagyon előkelőségét. Több jelenete volt, amely szépség tekintetében nagyon dícsérettel említendő. — Nagy Szidike — ki most asszony-szerepre vállalkozott — játékának minden mozzanatában szépnek ismerendő el; természetes, sohasem félszeg a környezetből nem kirívó, de mégis leköti a közönség figyelmét. — Bodnár Ferenc szerepétől követelendő férfiassággal és otthonos, könnyed modorban mutatkozott be. Úgyszintén Gaál, kinek amellettt intelligens megjelenése vont a maga a közönség figyelmét. — G. Nagy László nagyon jó alakításokat mutatott be s méltán megérdemelte a közönség többszörös tetszésnyilvánítását — Jó megjelenésük volt Szabó Jenőnek és P. Nagy Pálnak huszártiszti szerepeikben. — Elismeréssel kell még megemlékeznünk a Radácsi Jolánka—Novák Dezső jelenetekről. — Tapsos tetszésű alakításokkal mutatta be Dongó Gyula a Zsuzsi szakácsné alakját. Mint a női szerepekben már több ízben, úgy most is megérdemelt sikert aratott. — Nagyon jó papos, jól alakított volt a Bálint Zoltán lelkész-szerepe.

Megemlítjük végül még, hogy Szalontay Ferenc a második esti előadás felvonás-közében harmonium-kíséret melletti éneklésével szép, műveltségben részesítette a közönséget.

Mindakét előadás finom izléssel és és nagy szorgalommal rendezettségéért ezúttal is hálás köszönetünket és elismerésünket nyilvánítjuk dr. Rácz Lajosné úrnőnek és dr. Trócsányi József jogtanár úrnak.

Szigethy.

— **Előfizetésüket beküldték:** Bálint Bertalan tb. szolgabíró, (Sárospatak) 4 kor., Nagy Tamás főbíró (Lövöpetri) 4 kor., Dr. Tüdös István ref. esperes-lelkész (Miskolc) 4 kor., Csoma József (Abaujvecser) 4 kor., Putnoky Pál áll. főnök (Tiszaluc) 4 kor. Fekete Gyula ref. lelkész (Böcs) 4 kor., Risdorfer József mérnök (Sárospatak) 4 kor., Erdős Endre (Tiszapolgár) 4 kor., Litkey József. ref. lelkész (Gömörzskáros) 2 kor., Ifjúsági Egyesület (Nagybánya) 2 kor., Bódy Dénes ref. lelkész (Balogiványi) 4 kor., Botos József ref. lelkész (Parasznya) 4 kor., Benőcs Zsigmond v. főjegyző (Szendrő) 4 korona.

NÉVJEGYEK

izléses kivitelben, modern met-
szésű irott és nyomtatott betűk-
kel jutányos áron készülnek

DANI ÉS FISCHER

főiskolai nyomdabérlőknél Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbízást a
kassai Haltenberger-féle
ruhafestő-, vegytisz-
tító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen meg-
bizható, a munkája
gyors és kifogástalan
s az árak jutányosak.

— Képviselet: Sárospatakon
— a Klein Mihály cég.

Zemplénumegye legrégibb és legeisorendű polgári és
papi szabó-üzlete és gyapjuszövet gyári raktár
Lászlófi Henrik
Sátorajaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a
legfinomabb hazai és külföldi gyapjuszövetekből a
legelegánsabb kivitelben készíttetnek. ∴ ∴ Főiskolai
hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek
Kívánatra egy levelezőlapra való tudósítás esetén
bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvéte-
∴ ∴ lére kellő mintákkal ellátva átutazni. ∴ ∴

**Olcsó árak, Kifogástalan szabás,
Pontos és figyelmes kiszolgálás.**

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	--	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjusági Közlöny” szerkesztőségének küldendő

Magunk — magunkról.

— Így félév végén — bizony jól számot kellett vetni magunkkal. Szépen összeszámoltuk az aktívákat és passzívákat. De bármint igyekeztünk is szépíteni a dolgot, bármint hitgettük is magunkat, hogy szebb, hogy tetszetősebb legyen az eredmény — mégis a mérlegünk majd hogy le nem billent a passzívák oldalára. (Anyagiakról beszélünk! Anyagiakról!)

— Aztán pár előbbi esztendő számadását is átforgattuk. Bizony siralmas esztendők! Hétszűk esztendők! Örökös szükség! Örökös tengődés!

— Aztán gondolkoztunk. Konzekvenciát votunk a tényekből. És arra az eredményre jutottunk, hogy nagyon-nagyon *azon a ponton állunk, ahonnan már nem messze van az utolsó lépés a bukáshoz.* — Konzekvenciát vontunk s arra az eredményre jutottunk, hogy föl kell jajdulnunk, föl kell kiáltanunk — *s vagy meghallgattatunk, — vagy meg kell tennünk azt az utolsó lépést.*

— De hát mi az a tény, az a szomorú valóság, amelyről beszélek?

— Nem akarok senkit megbántani, senkinek szemrehányást tenni Olvasóink közül azzal, ha válságos helyzetünk argumentálására azt az egyetlen körülményt hozom fel, hogy *ebben az esztendőben csak negyven előfizetést kaptunk össze-vissza.*

— Úgy-e szomorú, sovány számadás lehet a miénk?

— A számok beszélnek. S bizony-bizony

csak jó reménységgel tudjuk egyensúlyban tartani a mi rossz oldalra billenni akaró mérlegünket.

Hát ez a tény, ez az igazság!

— Pedig nem hiszem, hogy volna valaki, aki kétségbe vonná lapunk létjogosultságát!

— Pedig nem hiszem, hogy volna valaki, aki — ha nem is nélkülözhetetlenek, — de elvitázhatatlanul szükségesnek ne tartaná egy ilyen ifjusági lap fennállását, mint amely egyfelől az ifjuság képviselője kifelé, a nagyközönséggel szemben, másfelől kiváló eszköz az ifjuság szellemi kincseinek tökéletesbitésére.

— És mi mégis anyagi nehézségekkel küzdünk!

— Pedig egy ifjuságra, mikor szárnyakat próbál bontogatni, igen ráfér az erősebbeknek, a már repülni tudóknak a támogatása!

— Pedig talán többen is vannak azok, akik valaha e lap hasábjain élesítették tollukat, tehetségüket, — mint most az összes előfizetők száma!

— *Pedig-pedig idestova a miénk lesz az egyedüli református főiskolai ifjusági lap Magyarországon.*

Félek kimondani, de azt hiszem, nem messze esik az igazságtól az a feltevésem, hogy — bizony egészen másképp lenne, ha egy katolikus főiskola ifjuságának volna hasonló intézménye!

Hát ez a tény, ez az igazság!

Nem tudom, lesznek-e meghallói?

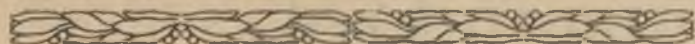
Fekete Gyula.

Templomossy Erzsinek.

*Az én bús szívemben jaj de sok a bánat.
Felettem örökké sötét felhők járnak.
Legyen sorsom átok földön, menyországban:
Csak a te két szemed könnyesnek ne lássam.*

*Mert a te szemednek ragyogása, fénye
Sebb mint a menyország minden fényessége.
Sugarat lop az én sötét éjszakámba —
— Mégis előbb-utóbb meghalok utánna . . .*

F. Gy.

Hideg szelek fújnak . . .

Lassan-lassan alkonyodni kezdett. A budai hegyek felől visszapiroslott az ég alj, fehér havasfelhők kergették egymást az égen s a szél haragosan verte, cibálta a harmadik emeleti ablakot.

Czompó, a kis filozopter, szorgalmasan hajlongott Ovidius felett. Két kezét a térdei közé szorítva, kibámúlt a sűrvedő nagyvárosi alkonyatba, megint csak belenézett a klaszszikusba s behunyva a szemét, gépiesen ismételtette:

— Ultima semper.

Expectanda dies homini est, dicique beatus
Ante obitum nemo et suprema funera debet.

Azután öreg este lett. Czompó is fölállt, meggyújtotta a petróleumlámpát s egy darabig szótlánul elnézte az egyik lakótársát, aki pakolt és fütyörészett.

— Hát csakugyan elmégy? kérdezte tőle csendes, szomorúsággal.

— El.

A kis filozopter fölnézett a padlás sarkába, ránézett a könyvére, azután visszaült a székbe s belebámúlt a lámpa világába.

Igy teltek el hosszú percek. Az asztalon álló vekker egyhangúan kattogott, ketyegett s messziről a villamosok csilingelése hallott.

— Én itt maradok — kezdte a filozopter, mintegy magához beszélve. Pár nap múlva levizsgálom . . . Dehát hova is mennék? Szegény öreganyám, Isten nyugosztalja . . . tavasz óta senkim sincs már. Most pedig december van s a Bodrog partján régen lehullt az akác . . .

Azalatt a kolléga is elkészült. Fölhajlott, nagyott fújt s cigarettát sodort:

— No-no, nem kell azért mindjárt úgy elkekeredni — fedtte szelíden.

— Hiszen csak ne lennék olyan földhözragadt nyomorúlt. Pajtás — s itt nagyot sóhaj-

tott — én úgy hiszem, hogy az én küzködésnek sohase lesz vége.

— Mondok valamit bruder. Nézz le pár napra hozzánk.

— Minek? — s egyet rándított keskeny vállain. Te kész ember vagy, kezeden a diploma. Úgy se jössz te már vissza soha, pajtás!

A pajtás azalatt magára kerítette a nagykabátot, fülébe nyomta a sapkát s megállt Czompó előtt:

— Hát akkor szervusz öreg fegyvertárs. Boldog újévet kívánok!

— Boldog újévet!

Fölkapta a táskát s miután kezét fogott a harmadik lakótársal is, aki az egyik ágyon feküdt szótlánul, sietve bezárta maga után az ajtót.

Megint hosszú, unalomkeltő csend lett. Czompó maga körül nézett, a könyvbe is belenézett s azután lebocsátotta a fejét.

— Bandikám — szólt az ágyon fekvő társához — Szilveszter este van.

— Tudom.

Megint egy nagy szünet.

— Bandikám, hideg van.

— Hideg van.

Czompó néhány lépést tett a keskeny padlás-szobában előre és hátra, azután megállt az ő kopottas fenyőfaládája előtt s elnézte hosszan, elmélázva.

— Bandikám, hideg van — mondta másodszer is.

S akkor levett egy kalapácsot a szekrény tetejéről s leverte vele a ládája tetejét. Könnyen ment: rozsdás volt már azon mind a két pánt, nem egy évet szolgált az ő gazdájának, nem is kettőt. Mégis furcsán esett neki, mikor föl-emelte a levált tetőt s mikor hasogatni is kezdte, valami úgy szorongatta a mellét. Az a láda volt az ő öröksége, ahhoz fűződött egész kicsi, küzködő multja. Dehát nagyon fázott.

Mikor már a kályhában duruzsolt a tűz, Czompó rátekintett az ő csonka ládjára s majdnem könnyezve suttofta magában:

— A ládám teteje . . .

Erre már felült az ágyban a másik is, a Bandi. Egyideig belemerengett a lobogó lángba s azután beszélni kezdett halkán maga elé:

— Pajtáskám Czompó, én nem tudom, mi történt velem ma. Valahogy eszembejutott, hogy most két éve vígabban voltunk . . . Két év Czompó, két év! . . . Akkor a matura előtt álltunk s azt hittük, hogy félév múlva miénk lesz a világ. Ma jócskán utána vagyunk már s én

tegnap óta semmit sem ettem. Nehéz az élet fegyvertárs, de nagyon . . .

Czompó hallgatott.

— Nevelőség után szaladgálok két hét óta. Csak a cipőmet koptatom. Azt mondják, jogászember menjen ügyvédi irodába, dehiszen több már a jogász, mint az eszkimó! S azalatt szépen elmaradt minden kolloquiumom. Czompó pajtás, honnan fogok én tandíjat fizetni? Miből?

A kis görbe filozopter erre sem tudott feleletet adni.

— Hiszen hazamentem volna én már régen, de megölne a szégyen s az egykori büszkeség. Azt mondanák, letörtem . . . A szemembe nevetnének. Pedig bár maradtam volna egyszerű, feketetógás teologus . . . Akkor hagyott el a szerencsém, mikor otthagytam az öreg kollégiumot . . .

— A Hegyalja végtelenbevesző egén most gyúl ki a hajnalcsillag! — rajongott a hazavágyó Czompó.

— Az én anyám azt hiszi, hogy én nagy úr vagyok itt, utánam talán csak a miniszter jön . . . S az én anyám, ha látná az én görbesarku cipőmet, százszor meghalna egy nap . . .

Czompó azalatt néhányszor föl és aláment a szobában, akkor keresztbetette a két kezét és megállt a társa előtt. Látszott rajta, hogy valami igen furja az oldalát.

— Bandikám . . .

— Mit akarsz?

— Mondanék valamit.

— Hát mondj!

— Bandikám, kérlek, ugy-e látod te az én csonkaládát.

— Látom.

— Állj csak fel!

A jogász fölemelkedett az ágyról.

— Ugy-e, egy papírossal van letakarva a ládám teteje?

— Igen.

— S mi van a papiros alatt?

— Azt nem tudom.

— Nem? Nézd csak!

Hirtelen fölkapta a vaskos pakolópapírt és egy üveg tünt föl először a láda aljában.

— S mi van benne?

Czompó megragadta a Bandi két vállát:

— Bor, öregem. Hazai bor . . . érted?

— Hazai bor . . . Istenkém.

A filozopter egy-kettőre mindent kipakolt az asztalra. Először az üveget, utána néhány töpörtös pogácsát és még egy darabka szalonnát is. Közbe magyarázatot tartott a jogásznak.

— A keresztapámtól kaptam, öreg cimborá.

A karácsonyi ünnepek előtt példálózgattam előttük, hogy kicsit keservesen élünk itt és látod, nem feledkeztek meg rólam. Az én keresztapám nagyon szeret engem. Talán többet is küldött volna, dehát neki sincs hatökrös gazdasága.

S úgy lassacskán egészen derűs kedvre hangolódtak. Czompó dohányt is kerített, hetest és mig cigarettát sodort, a szeme ragyogott az örömtől.

— Van Isten az égben Bandikám, hidd el.

— Bizony.

Az üvegből lassacskán fogyasztani kezdett a bor és a lámpa fölött vastag füsttéreg terjengett. A mámor elfeledtette velük a jelen sok kicsi nyomorúságát s a füstfelhőkön át színebbnek látták a jövőt. Régi diákemlékeiket szedegették elő, amelyik mindegyike így kezdődött: „hát arra emlékszel-e?“ — Hát amikor Czelder meg én ketten aludtunk egy ferslőgban! — kiáltott fel Bandi. Nagy lóközők voltunk annakidején Czompó pajtás — és megnyomogatta a filozopter vállát.

A végén még nótába is fogtak. Bandi megtámasztotta a fejét s dúdolni kezdett, Czompó Simon halkán kísérte:

— Hej, Patak, híres város . . .

Aztán hirtelen összenéztek s mindakettőnek elborult a tekintete . . .

— Öreg cimborá, emlékszel-e még a kis Fehér Annusra?

Czompó Simon elfordult szó nélkül s wintha a szemét is megtörölte volna . . .

Hosszú, nagy csend után Simon deák köhögni kezdett:

— Nagy füst van.

Bandi erre kinyitotta az ablakot. Kint ordított a szél, belekapaszkodott a magas házak csipkézett párkányaiba s azután tovább jajgatott, zúgott.

A jogász kihajolt s belebámúlt a csillagoltó éjszakába. Haragos fellegek hajtották egymást az égen, csak ritkán bújt ki alóluk a fogyó hold.

— Cudar idő van — szólt visszahajolva a jogász.

— Úgy zúg, mint otthon a Viszonka szele — mondta a filozopter.

Elhallgattak. A füst széles lepelként tolúlt ki az ablak felső részén.

— Figyelj csak! Mintha hallanék valamit — intett Czompó Simon.

A jogász újra kihajlott az ablakon, mélyen s pár pillanatig hallgatózott . . .

A viharos éjszakában úgy tetszett, mintha valahol harangot kongatnának, olykor tisztán

hallották, majd elhalt s csak a szél sivított tovább.

— A Kálvin öreg harangja szól — mondta visszahajolva a jogász s betette maga után az ablakot.

— Én már másfél éve nem hallottam harangszót — szólt elmélázva a filozopter. — Egy pillanatig úgy éreztem most magam, mintha a Széldombon állnék s az alkonyati csöndben lágy szellők szállnának felém a Bodrog felől . . .

Itt észrevette magát, hogy megint elérzékenyedett . . . Véletlenül az órára pillantott:

— Bandikám, tizenegy óra is elmúlt már . . . Nemsokára újesztendő lesz.

Bandi nem szólt vissza. Egyszer-kétszer föl és alásétált még a szobában s azután vetközni kezdett.

Megint szomorúra fordult a kedvük. A tűz kialudt a kályhában s Czompó megdidergett:

— Bandikám, hideg van.

A jogász azalatt belebújt az ágyba, magára kerítette a vékony pokrócot s egyszer végkép elcsendesedett.

A kis filozopter rábámúlt az üres üvegre s elgondolkozott. Mikor fölocsúdott, csaknem éjfél volt már. Néhányszor még az ágy felé fordult:

— Bandikám kérlek, alszol?

S hogy senki sem felelt, fölgyűrte a kis kabátja gallérját s míg a kis Annusra gondolt, újra belekezdett ott, ahol este abbahagyta:

Ultima semper.

Exspectanda dies homini est . . .

Bpest.

Pataki Névtelen.

Egy szép lelkű, fehér leánynak.

*Úgy szeretnék most abbahagyni
Mindent, ami szomorú, fáradt.
Szép, bús nótákat elfeledni
S új arccal, vidám, szépült arccal
Örülni, hinni új világnak.*

*Egy-egy kicsit kacagni néha
Régi síráson, sok síráson.
(Hamis cél volt az élttem célja.)
Új nótát kezdek, vidám nótát,
Hogy mindenki vig arccal lásson.*

— *Úgy szeretnék most abbahagyni
Mindent, ami szomorú, fáradt,
Szép, bús nótákat elfeledni —
Új életet köszönni, megköszönni
Egy szép lelkű, fehér leánynak.*

Szigethy Ferenc.

Csokonai—Ady.

Irta: Szigethy Ferenc.

Két nagyon párhuzamos költő-életet, két nagyon egy lelkű embert akarok bemutatni. Két olyan életet, amely sok idő múlva, de mégis nagyon beleesik egymás vonalába. S ez az egy iránytűs élet nem két költészet utánzó útja, csak két véralkat születik ugyanolyannak, csak két látások lesznek egyformák, csak egy későbbi ember egy nagy Előbbinek a mintájára születik. S bizony az a két élet áldott ismétlődés. S nagyon magyar szavakkal, nagyon büszkeséggel kell elmondanunk, hogy a Csokonai Vitéz Mihály arca hasonlít az Ady Endre arcához.

A debreceni diák irodalmi indulása, az a fiatalosan írni-kezdés, a borozgató, borosnótás napok, a lenni vagy nem lenni életfilozófiás órák nem Ady Endre élet? — S a párisi estéket, a halálvárás óráit, a büszke, magyar, nagy dicsekedést, az elsőség-érzését Csokonai Vitéz Mihály talán nem élte át? Bizony kevés két ember élte így, ilyen egyformán ezt a nagyon is sokfelé csapongó két életet. S hogy aztán mégis az utolsó napjait élő Csokonai költőisége kevésbé volt elfogadott, mint a mai Ady Endréé, az részint talán a káromló kritikával szembeállított nagyobb Ady-gögösségnek, részint a már könnyebben megértő XX. századnak tekinthető. Mert hát bizony a debreceni civisség és a többi magyarság csak ma büszke már a maga Csokonaiára. Míg Ady Endre a hirlapirodalom, a rendezett irodalmi viszonyok miatt egész természetesen lett hamarabb nagyobbá. Mert hiszen két különböző kor nem is jutalmazhatja az istenítésével, a magasztalásával, vagy csak az elismerésével is az ugyanazon eszmékért, ugyanazon szivekkel való harcolásokat.

. . . Mert bizony-bizony a Csokonai Vitéz Mihály arca az Ady Endréé is.

Napbarnúlt, nyílt, igaz két arcukról reánk sugárzik a kálvinista, törhetetlen magyarság. A XVIII. század kesergő nagy magyarja ugyanazzal a panaszkodással kesereg, de a büszkélkedő, magyart dicsérő hangja is ugyanaz, ami a XX. század egy késői nagy magyarjáé. — A magyar sors ismétlődik rajtuk s ez a szomorúan közös sors teszi őket egyforma két magyarrá. Csak képzeljük el azt a nagy csokonais, szomorú érzést, hogy az ember hiába öntötte a verseibe a vérét, hiába ölelte, dédelgette, *érezte* a maga verseit, mikor nagyon magára, majdnem magára marad mégis, mert a magyar sors megátkozottja. Mikor a poétának induló embert nem egészen tiszta észjárásúnak tartják s ha az a valaki

poétás életet él mégis, ki kell nevetni, majd talán a megvettetés, a kigúnyolás visszatéríti a magyar ugarhoz, vagy a hétszilvafás nemesi élethez, a családi kuriához, a rövidlátó, az átlagmagyarsághoz. S ez a Csokonai-sors bizony nagyon ismétlődik az Ady Endre éleletsorsában. Már mindjárt az indulása kezdetén, mint maga írja, szegény anyján kívül mindenki elmondta rá az elvégzetettet. S aztán később is éppen a magyarsága miatt lett a sorsa majdnem Csokonai sorssá. A magyarságát vádolták magyartalansággal. Pedig ez a hazahütlenséggel vádoló vád milyen szép előtte-meghajlássá formálódna, ha a kuriák, ha a nemesek, az elfogadott magyarok elnéznének a magyar hegy-falak fölött. Mert bizony-bizony Magyarország magyarságát a külföld diktálja igazán. Mert nem az ősök szellemét ökolbe szorított kezekkel hirdető, de csak pipázó, csak a kutyabőrre büszke magyarság magyarság, a mi magyar voltunk az adyendrész öntudatra ébredés. S jaj volt, ha ő öntudatra ébredt, mert a hazafiatlansággal bélyegezték. Pedig a megbélyegző magyarság nagyon rövidlátó szemekkel olvasta azt a versét, melyet Párisnak búcsút intve kiált: Dalolj, dalolj, idegen fiad, daltalan tájra megy szegény: koldus zsvaját a magyar Ég óh küldi már felém.

Bizony a magyarság Ady Endrével ébred éppen magyar öntudatra. A kutyabőrös büszkeséggel soha, csak a visszatért néhány ilyen magyarral. S a XX. század csak így váltja be a Csokonai álmodását, mikor ő a magyarság új hajnalhasadását üdvözölte: Idvez légy szép hajnal! ragyogtasd fáklyádat, víg egünkön mutasd mosolygó orcádat. Jer! íme Nimphái már a víg Dunának elődbe koszorús fővel indulának. — Ezt minap egy jámbor magyar énekelte s benne a huszadik századot képzelte.

Aztán néhány sort olvasok még a magyar Ady Endrétől: Nagy rokkánásom kinek se fájjon, nem első hullás ezen a tájon: ki magyar tájon nagy sorsra vágyik, lalla, lalla, rokkanva ér el az éjszakáig. S elolvasok valamit Csokonai Búcsú a magyar Muzsáktól című verséből: Mit ér örökös hírt nyerni Iliással s falunkint élödni tudós koldulással? Ha nem kérkedhetni semmi Maccenással; Jó éjszakát Muzsák Phoebussal, Palással.

Bizony talán ugyanaz a poéta-sors, s szomorú megsiratása a magyar valamit-kezdésnek. S ezek a lemondások hirdetnek igazán legnagyobb magyarságot.

Két ilyen sorsra elválasztott embernek, akiknek sorsuk volt, hogy Debrecenből, hogy Érmindszentről magyarnak induljanak el, nem mondom

éppen, hogy magyarságuk miatt, de föltétlen találkozni kellett a szomorúsággal. — Valami olyan nagyon követelhető, sorsuknál fogva mintegy hozzájuk forrott a szomorúság. — Az életükből mintegy ki kell jegecesedni a szomorú verseknek, a halál-verseknek.

A Csokonai-életet, az Ady Endre-életet élő embereknél szinte meg lehet követelni, hogy azoknak az embereknek a szemébe sokszor nézzen a halál. Az ilyen embereknek szeretniök kell „a nagy halált, a szent Halált“. S a sorsuk, az életük azzal jutalmazza meg őket, hogy szinte jobban ismerik a nagy Elmulást. S szinte az életük annak az előkészítése, hogy szépen haljanak meg. S a szépen meghalás érzete, a nagy előkészülés, az életnek ez a halál kezére játszása mintegy kiemeli az átlag halál-félelemből. A halál valami Közlebbi lesz, valami barátságosabb Valaki.

Ebben a két költészetben nem suhog a halál kaszája s a halál csont-arc vigyorgása sem olyan rémitő s nem olyan egyszer csak eljövendő, örökké rettegett. És szinte lelkünkre is ráül a nagy megbékülés, hogy hát hiszen, ha az életük sok része halál-barátság volt, barátságosan, meleg, megölelő karokkal kell jönni a halálnak.

A sorsuk, az életök miatt hasonló a halálvárásuk, a halállátásuk; a csapásoktól terhesen, a szomorúságtól terhesen jogos a halál-költészetük. Egyenlő élet borúl mindkettőjükre, sorsuknál fogva egyenlő megáldottjai a halálnak.

Ady Endre egyenesen rokona s ezt a rokonságot a tűnő-szerelmek, a hervadó nők, a könnyetlen sirások, a megállott Valakik szeretése folytán is követeli magának. — Ady Endre nagyon szép halott lesz, Ady Endrének szatír arca megszépül a halálkor.

Csokonai mélyebben belelát a meghalás kétes homályába. Ady Endre csak egy mindíg mellettünk lévő, nem is olyan nagy Valakinek nézi a halált, Csokonai a nagy Véget szintén nem valami egyszer csak eljövendőnek, egyszer majd magával ragadónak tartja, erre utal a „Szüntelen közel van a halál“ című verse, de azért a halál homályos, kétes ködeiben kutatni akar, mikor magának halál-zsákmánynyá levését látja s a halál után való tovább élése, vagy tovább-nem-élése felől rémitő s vidító kétségek gyöttrik. S amíg lelke így nagy mélységek fölött borzong, maga mondja ezt is: Ha most vagyok, látom, mindig is kell lennem. S maga mondja ezt is: És ha el kell múlni, mi szükség volt élni? Egy elveszendőnek miért kell remélni? Reményljek, de ez is gyötörjön engemet? Igy örök semmiség, óhajtlak tégedet! — Filozofál,

ha nem látja maga mellett s a közelléte csak lírára fakasztja. Mikor maga mellett látja a halált Csokonai, akkor ady-endrés a halál-költészet, de máskor az „okoskodások, érzések“ mélyére merül le, akkor már nem tartja az ady-endrés rokonságot. Ady Endre az egész halál-költészetében ember, Csokonai Vitéz Mihály csak némelykor az, máskor inkább filozofus, dogmatikus, sőt vallástörténész.

Két ilyen hamar rohanó, két ilyen nagyon meleg vérű emberhez az emberi érzelmek minden fajtájának el kellett érkezni; nagyon jönni kellett, fokozottabb mértékben. Valami nagy, érzelem-tüzeknek kellett eljönni. Csokonai Vitéz Mihályhoz, Ady Endréhez nagyon pirosan jött el a szerelem. Ez a két, Vénusz oltárán sokat áldozó ember két névvel ajándékozza meg a költészetet, gazdaggá teszi a Lilla, a Léda nevével. S ez a két szeretés nagyon egyforma, annyira, hogy Csokonai, ha az Ady Endre helyén születik, talán Lédát tudta volna szeretni.

Mindamellett a két női alak, Lilla, Léda nem egyformán tűnik föl. A Lilla alakja fehérebb. S Lilla nem is annyira szerető, mind Léda. Sőt, mint tudjuk, később Csokonai csalódott szerelmes, míg Léda mindig megmarad magát ígérő szeretőnek.

S így lesz a Csokonai szerelmének utolsó felvonása a lemondás, az Ady Endréé az elfáradás. De a kezdésük egyforma lobogású s hogy az úgy, ez így végződik, az már nem a Csokonai, nem az Ady Endre véreben rejlik.

Ez a magyar, sokszor szomorú, sokszor bohém, nagyon szerető két ember mégis talán legjobban összeforrt, leginkább egyforma mámorú lett a borozgatáskor. Tudja Isten, hogy lehet a nótájuk olyan egyforma boros nóta s a boruk olyan egyforma magyar bor?

Az anakreoni dalok s az Ős kaján és más nem egészen józan, köznapi élettől józan boros írások, nagyon hasonló mámorok szülöttei. Olyan gyönyörű hasonlatosság csap fel belőlük. Olyan két boros asztalra lékönyökölt magyart látunk magyar bor mellett inni, csak épp Csokonai kevesebbet hörpent a borából. S ezeknek a bor mellett mámoroknak a megírása olyan igazi és olyan boros asztalon megírt vers. Bizony-bizony kevés ember merte még így megírni a boros nótáját, mert talán kevés embernek a lelkébe fért még annyi-annyi mámor.

Az Ady Endre legnagyobb boros verse így kezdődik: Bibor palástban jött Keletről a rímek ősi hajnalán. Jött boros kedvvel, paripásan, zeneszerszámmal dalosan és mellém ült le Ős kaján. Duhaj legény fülembe nótáz, iszunk, iszunk s

én hallgatom. Piros hajnalok hosszú sorban suhannak el és részegen kopognak be az ablakon.

Itt írja le a legkoccintásosabb, a legsűrűbb, poharú, a legerősebb ború mulatását s aztán neki is eszébe jut a magyar borközbéli okoskodás: Uram, az én rögöm magyar rög, meddő, kisajtott! Mit akar a te nagy mámor-bíztatásod?

Az anakreoni dalok írója, ha kevesebbet hajt is fel a borából, de mégírja ezt a néhány anakreoni sorát: Kancsót fiú! Veszendő ez élet és előlünk, mint egy palack bor, elfogy. Vagy más helyen: A Bacchus úr pincéibe magam leszek vezértek. Nunc est bibendum, ennyiben Horáccal egytértek.

Ady meg Vitéz Mihály olyan két borozgató magyar, akiknek a csikóbőrös kulacsában, akiknek a poharában nagy mámorú, egyforma mámorú bor van.

Ennek a két költő-embernek a nagyságát aztán a nyelvük koszorúzza meg, tetőzi be. Az írásaiban igazán ünnepet ül a magyar nyelv. S ha egy kicsit Csokonai-kortársnak képzeljük magunkat, akkor ragyog előttünk minden fényességében a Csokonai-nyelv. Némelyik verse langyos, halk ütemű báli zene módjára folyik be lelkünkbe. Finom asszony-kezek simogatása sokszor, amelyeknek a puhasága, a melegsége lassankint nagyon finom, jóleső hangulatba ringat. De nála is meg van, más verseiben meg van a férfi-kezek, az öklös kezek fenyegetése s a kemény haragú sorok sokszor elötörnek. Az ember-érzelnek olyan szavak, olyan sorok, olyan nyelv útján jutnak át lelkünkbe, amely sok gyönyörűséget és egyúttal sok büszkeséget hullat a lelkünkre.

Az Ady Endre nyelve? Egy minden ízében zsenialitással tündöklő magyar nyelv. Egyedül álló, gazdag szótárú, soha nem írott, nagyon jellemző, tömör. Olyan erővel hullanak néha a szavai, hogy a felületesebb olvasó lelkén is nyomokat hagynak. De a szelidség, a lágyság, az összhang, a szeliden összecsengés, a szó-zene is kihangzik sokszor — A be-be vegyült, a dübörögve hangzó és a lágyan simuló összhangba ritkán bezökkent egy-egy kieső hang Ady Endré-nél, néha a különösség, néha a naturalizmus szülöttje, Csokonainál a társaság nyelvéhez való alkalmazkodás, amelynek éppen azt a versét írta . . . A Csokonai-, Ady-versek olvasása olyan hullámokat idéz föl, amelyek lelkünkhöz érnek, amelyek szeliden oda simúlnak, amelyek nagyon erős erővel csapódnak a lelkünkhöz s ebben a lelkünkhöz jutásban egyik földolog a Csokonai-, az Ady Endre-nyelv.

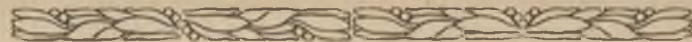
... A Csokonai-, az Ady Endre-versek vérrokonsága áldásos, büszkeséges és bizony nagy magyar-irodalom növekedés.

Interieur.

— Nagy csönd. Csak a vén óra kattog
Bús méltósággal a falon . . .
Az est leszáll . . . Árnyak lopóznak
Szobámba, — át az ablakon.*
És elterülnek szerteséjjel ;
Szürkén mindenre ráborílnak
S lomha, nehéz foszlányaikkal
Beteg, jakó arcomra hullnak . . .
— Nagy csönd. Már-már a fény kiálszik.
Már-már az éj közel, kopogtat —
— S im, a kályhám alvó parázi
A sötétben csak föllobognak.
És ráhull fáradt két szememre
Egy-egy halavány tűz-sugárka . . .
(Mínthogyha csak az örökélet
Nagy fényessége hullna rája . . .)

Fekete Gyula.

A zivatar.

(Tony Révillon.)

A zivatar, mely e héten a la Manche csatorna partjait verdeste, megragadó családi jelenetnek volt okozója.

Egy kis normand faluban történt, azt hiszem, senki sem kíváncsi rá, hogy éppen melyikben.

Baudoin asszony gazdag földbirtokosnő, kire atyja, egy vidéki bérlő, jókora vagyont hagyott, de csak nagy későre, melyet azonban férje nem késett volna eltékozolni, ha a halál idején meg nem akadályozta volna nemes szándékában. Özvegyen maradvá, egyetlen fiával, Baudoin asszony elhatározta, hogy fiának majd egy jó partit szerez, s így majd látni fogja a Baudoin ház felvirágzását. Szerencsétlenségére fia beleszeretett egy szegény ördögnek, egy halásznak a lányában, s elhatározta, hogy feleségül veszi. Az özvegy megtagadta beleegyezését. A fiu szilárdul ragaszkodott elhatározásához. Mindketten makacsok voltak. A harc egy évig tartott s azzal végződött, hogy az özvegy látva Paul törhetetlen szándékát, azt mondta: „Ha te Mariet akarod elvenni, rátok sem fogok

nézni soha, s egy garast sem adok vagyomból.“

— „Amint önnek tetszik“ — felelt Paul, — és megkötötte a házasságot.

Öt év telt már el. Három gyermekök született. Paul halászni járt apósával, felesége pedig gondozta a kicsinyeket. Fáradtságos munkával kereste kenyerét. De a szerelem mindent helyreépített és nem panaszkodtak. Nem fordultak sosem Baudoin asszonyhoz. Vasárnap, mikor misére menet találkoztak, köszöntek neki, mivel úgy érezték, hogy ez kötelességük. Az özvegy kiegyenesedett büszkén barna köpenyében, válasz nélkül ment tova, erős léptekkel, mintha kigyó lett volna sarkai alatt. Semmi más összeköttetés nem volt köztük, se meg nem látogatták egymást, se nem leveleztek, csupán ez a köszöntés a fiatalok részéről, melyet az öreg nem fogadott.

A múlt szerdán, a zivatar vadul bömbölt a tenger felett és megreszkettette a házakat.

Baudoin asszony egyedül élt öreg szolgálójával, Anetteel, egy hatalmas normandi lánnyal.

Anette összetette a kezét és így szólt:

— „Milyen cudar idő, asszonyom, bizony sok embernek kell most nyugtalankodni!“

— Kiknek? — kérdezte az özvegy, — ki szokása szerint járva-keelve, mindenhez hozzányúlt, anélkül, hogy bármihez is kedve lett volna hozzáfogni.

— Nos hát, akiknek a gyermekei a tengeren vannak!

Baudoin asszony megállt.

— Elég, mondta szárazon, s kézimunkát vett elő és mivel az ég homályos volt, s gyenge világosság volt emiatt, leült az ablakkal átellenben.

Anette arcát az ablaküvegre nyomva, lebamult az utcára, s mivel az özvegy szerette a csendet, csak időközönként szólalt meg:

„Lám, a Bertrandék kéménye majd összedül! . . .“

„De hogy táncol ott lenn a borbélytányér...“

„Ime, Chardon ur megy le a zátony felé! Guichord szintén! azután Denis Geoffroy és Madeleine Goiran! . . . csakugyan! kíváncsiak tudni, hogy mi történik ott a tengeren.“

— Fecsegő! mormogta az özvegy.

Anette elhatározta, hogy már igazán hallgatni fog, de azért mindjobban az ablakhoz szorította arcát, hogy lásson.

— Nem, — kiáltott topantva a lábával, — még sohse láttam hasonló időt.

Baudoin asszony összehajította a munkáját és járkálni kezdett.

Behallatszott a vihar erős zúgása, s időről időre kiáltások, ajtók nyikorgása, letörőfélben lévő padlásajtók csapkodása, melyeket a szél a falhoz verdesett.

Az Ocean borzasztó volt.

Az özvegy egyenesen a szolgálóhoz ment: „Nos, Anette, te ugyis kíváncsi vagy, vedd a papucsaidat s menj le, mint a többiek, hir után.

Anette rögtön készen volt.

— Siess vissza, — kiáltotta neki, amint az ajtó előtt ment, — hogy megmondhasd, mi történik.

Az öreg normandi elindult. Ő pedig egyik szobából a másikba ment, kezét összetéve, zárt ajkakkal, szokása szerint mindent megnézegetve utjában.

Már eltelt tíz perc.

— „Hogy nem jön ez az Anette!“

A szél megkétszereződött és semmit sem lehetett hallani zúgásán kívül. Egyszerre csak figyelni kezdett. A szoba sarkába vetődött tekintete, egy kis gyermekágyra. E szobákban mindent megőrizett és a maga helyén hagyott. Ez az ágy a fiáé volt . . . A fiáé, ki most talán a tengeren van. Már egy órája folyton rágondol. Paul, a 25 éves halász, a nagy erős ember, aki elment s azt mondta neki: „Amint önnek tetszik!“ mikor ő ellenezte a házasságát s Paul mégis megházasodott. Most ismét maga előtt látta, mint gyermeket, lenhajával, csinos kis arcával, amelyen bájos kis gödröcskék voltak, kék szemével. Visszaemlékezett első kiáltásaira, kacagásaira, csókjaira, játékszereire, melyek bölcsője mellett állottak.

Hiába gazdag, dőlyfös, kőszivü, ezek a dolgok mélyen a szívére hatnak, míg odakünn üvölt a szél.

— „De hogy nem jön ez az Anette“.

Felöltötte köpenyét és kiment maga is. Amint megfordult az utcán, egy csoport állta el utját. A csoport 3–4 halászból állott, a ruhájuk csuromviz, nagy csizmáik sárosak, a kezük és arcuk vérben.

Az özvegy megáll és rekedt hangon kérdezte:

Megjöttek már?

Az egyik halász intett szemével a többinek és válaszolt: „Igen“. Folytatta utját. A halászok közül az egyik kivált a csoportból és utána futott.

— Baudoin asszony! Baudoin asszony! Hát hova megy ön?

— Oda le! És a tengerre mutatott.

Az ember megállította köpenyegénél fogva.

— De hát mire jó ez? Nincs szép idő,

térjen vissza! Hiszen mi mind vissza tértünk, nemde?

Az özvegy a szemébe nézett.

— Mind?

— Igen.

— Esküdjön meg rá!

A tengerész habozott. Asszonyom! akik nem szálltak partra itt, partot értek Yportban vagy Fécampban, kitudja?

Az özvegy megszabadult és haza akart menni. A férfi megegyeszer megállította.

Anette jött vissza dúlt ábrázattal.

— Nem, Nem! kiáltotta meglátva asszonyát. Ne menjen haza asszonyom.

Az öreget nagy remegés fogta el. Ráncos arca ólomszínűvé vált. Szemei lecsukódtak; szolgálójára támaszkodott, hogy össze ne rogyjék.

— Az én hibám! az én hibám! ismételtette, miközben fogai rémesen vacogtak.

Beakarták vinni egy házba. Ő tiltakozott.

— Anette, — mondá — én látni akarom őket. Isten tudja hogyan, de erre visszanyerte erejét. A két asszony elindult Baudoin Paul háza felé. Anette a kilincsre tette ujját, Baudoin asszony belépett.

A szoba belseje olyan volt, mint minden halászházé.

Egy nagy kék függönyös ágy lábánál két ágyacska állott s egy bölcső. Egyedül nagy tisztaság látszott a tenger munkásainak nagyon köznap, szerény bútorain.

A fiatal asszony alig emelkedett fel az ágyról, hol térdén ülve tartotta legkisebb fiát, míg a másik kettő ijedten kapaszkodott kötényébe. A nyugtalanság fokozta sápadtságát. — Nem tudva kimenni, szüleiket küldte ki hírért és várt nehezen lélegezve, alig tudva visszatartani könnyeit. Látva bejönni anyósát, megpróbálta hogy felemelkedjék mormogva:

Asszonyom . . .

Az öreg egyenesen hozzálépett válaszolva.

— Leányom . . .

Azután odament, felvette karjaiba a két kis gyermeket s az ablakhoz menve elkezdte őket ölelgetni; ekkor tört ki azután a zokogás.

— Szegény kicsinyek! . . . Nem? . . . Nem tudja ön? . . . Istenem!

Hirtelen kiáltások hallatszottak az utcán. Örömkialtások.

Az ajtó újból kinyílt. A szülők, barátok és Paul léptek be a küszöbön.

— Itt vannak, itt vannak!!

Egy pillanat alatt mindenki lábán volt. A fiatal asszony férjéhez rohant, a gyermekek atyjok felé tipegtek.

Csak Baudoin asszony állott helyén mozdatlanul, mint egy szobor.

A halász észrevette.

Letette sapkáját és hozzáközeledve így szólt:

— „Anyám“!

Az özvegy ölelésre tárta karjait.

Franciából fordította
Ifj. Rácz Lajos.

Hej, iharosi öreg erdő.

— Terikének küldöm. —

Hej, iharosi öreg erdő,
Dér csillog már az avaron . . .
Menni is kell, de vissza is
Valami húz, nagyon.

Barna szántáson csatangolva
Sok év után most újralátlak.
Őszi szél zúg, hideg eső
Verdesi a fákat.

Hej, iharosi öreg erdő
Azóta nagy útat tettem.
Szürke az ég. Megöregsziünk
Lassan mind a ketten.

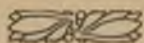
Kalapom nem áll többet félre
S nem nézlek már bohém szemmel.
Lettem régi emlékeken
Elborongó ember.

Hej, iharosi öreg erdő,
Nem látszik a falu tornya . . .
Az ut is már, mintha-mintha
Ködbe veszett volna.

A határkőnél visszanézek
A hanyatló éjszakába,
S szürke éjben zúg, fölsír a
Szelek orgonája.

Hej, öreg erdő, barna szántás,
Túl vagyok már az ugaron.
Menni is kell, de vissza is
Valami húz, nagyon.

Patáki Névtelen.

A liverpooli conferentia.

(1912. január 2—8.)

Nagy és nehéz feladat az, amelyre most vállalkozom — beszámolni a liverpooli diágyűlésről, egy rövid lap-tudósítás keretében, és pedig olyan közönség előtt, amelynek, úgy gondolom, hogy a nagyon-nagyon-nagyobbik része valószínűleg nem is hallotta az *Önkéntes Missionarius-Diák-Mozgalmak* hírét. — Bocsásson meg a mélyen tisztelt közönség, de a saját tapasztalataimból tudom — hogy még egy-két évvel ezelőtt én sem ismertem — s akikkel beszéltem azóta is, 99°/_o-ban „terra incognitának“ minősítették a világ ama részét, melyen az önkéntes missionarius diákok lakoznak. Azért igazán nehéznek találom felkeresni azt a hangot, amelyiken egy ilyen nagyfontosságú, de nálunk mégis ismeretlen ügyről legcélszerűbben beszélhetek.

Önkéntes Missionarius Diák Mozgalom. A név megadja a feleletet az első kérdésekre. Egy olyan mozgalomról van szó, melynek résztvevői diákok, és pedig olyan diákok, akik önként, saját egyéni meggyőződésből Istennek az ő életük felhasználására vonatkozó akaratából oda-szánják életüket Istennek tetsző kedves áldozatul, mint okos tiszteletüket arra a célra, hogy a Jézus Krisztusban való váltság örömezenetét eljuttassák a pogányokhoz a földnek végső határáig. Egy ilyen missionariusi munkát végezni kívánó diákok társasága a Nagy-Britannia- és Írországi Önkéntes Missionarius Diák Szövetség (Student Volunteer Missionary Union of Great-Britain and Ireland, röviden S. V. M. U.), mely a folyó év januárjában (2—8.) tartotta ötödik nemzetközi conferentiáját Liverpoolban. A szövetség maga a nagy angol Keresztyén Diák Mozgalom három főosztályának egyike s a három közül a legrégebb, amennyiben ez már 1892-ben szervezkedett, míg az egész nagy mozgalom csak 1898-ban.

Rendes évi conferentiáin kívül 1896. óta minden negyedik év első napjaiban egy nemzetközi conferentiát is rendez (Liverpool, London, Edinburgh, Liverpool, most újra Liverpoolban). Ilyenkor aztán természetesen a „tengerentuli országok képviselőit“ is szívesen látja. Ami persze nem okoz nagy nehézséget, mert p. o. a mostani conferentia alatt mindnyájan „a mozgalom egy barátja“ vendégei voltunk ebéd s uzsonnára, szállást pedig részint magánosoknál, részint collegiumokban szintén ingyen kaptunk. Mi p. o. a birkenheadi St.-Aidan' s college-ben voltunk elszállásolva s ott kaptunk

reggelit s vacsorát, szintén csak úgy barátságból — tizenegyen, egy chinai, egy román, egy német, két dán, két angol, meg négy magyar diák! Úgy látszik, nemcsak a magyar tud vendégszerető lenni.

— Ezeken a négyévenkénti conferentiákon a korszak fontos és jelentős eseményeit, a várható alakulatokat, a végzendő munkát, a szükséges munkaerőt s mindenekelőtti fő témát: az örök munkaerő forrást, az örökké való segítséget beszélik meg. Egyszerű, keresetlen szavakban, ragaszkodva Cromwell jelszávéhoz: Csak a tényeket! Ilyen témák voltak a mostani conferentián p. o. „A nők helyzete Keleten; Az új vallási helyzet a távol Keleten. — Krisztus és az indiai mozgolódás. A társadalom problémái: Az Izlam problémája; Nevelési és orvosi munka a missioi mezőkön. Felhívás tanulmányozásra, közvetítésre, szolgálatra. — Krisztus helye a történelemben, élete és jelleme, halála és feltámadása s ezek gyakorlati jelentősége a diák s általában a keresztyén életre. A bennünk lakozó Krisztus.“ Szóval a tárgy röviden *Krisztus és az emberi szükség*. Christ and human need. A főkonferentián kívül számtalan kisebb-nagyobb gyűlés, találkozó, helyi, nemzeti conferentiák a gyűlés tartama alatt s azután a világ minden részében foglalkoztak s foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel s a nyert életelvek realizálásával. S azonkívül egy nagyon sikerült missioi és socialis tárgy kiállítás szolgált a füllel hallott dolgok szemmel látható érzékeltetésére, bizonyítására és feledhetlenítésére. Igazán lehetetlen egy ilyen conferentiáról egy rövidke beszámoló keretébe beleszorítani még csak a legfontosabbakat is.

De azért egy pár dologra lehetőleg mégis ki fogok terjeszkedni.

Ha olvassuk a fenti néhány címet, szembe fog tűnni, hogy a conferentia nem pusztán csak külmissióval foglalkozott, hanem socialis kérdésekkel is. Ez volt az első conferentia, mely a két kérdést együttesen tárgyalta, kiindulva abból az alapigazságból, hogy a missioi és socialis kérdéseket egymástól függetlenül megoldani lehetetlen. Mert mit szóljunk p. o. ahhoz, amit az egyik szónok említett, hogy van Indiában egy társulat, mely azzal foglalkozik, hogy előadásokban, képekben, könyvekben bemutatja a névleges keresztyén társadalmak bűneit és nyomorát, s azzal végzi előadásait: Ez a Krisztus tanítása 2000 évi alkalmazásának gyümölcse: ezért legyünk mi keresztyénekké?! — S a pogányok nagyon okosan nem a missionarius után ítélik meg a keresztyénséget, hanem a

kereskedők, katonák, diákok, birák, kormányzók stb. után! S Indiában a polgári foglalkozást üzve missionáló önkéntesek sokkal nagyobb eredményeket érnek el, mint a hivatalos missionariusok, mert míg amazok önzetlenségét tudja honorálni a hindu, addig emerre azt mondja, hogy ezeknek ez a kenyérük.

Es aztán a socialis kérdésekkel megint összefügg a missio kérdése. A pogány világ visszahat a keresztyén világra s e reactivitas hatása nagyon keservesen tapasztalható. S ha tudjuk, hogy a socialis kérdések csak és egyedül a Krisztus szellemében oldhatók meg tökéletesen, akkor nagyon fogjuk érezni annak az igazságnak a súlyát, hogy amíg az egész világ nem keresztyén, addig a keresztyénvilág sem egészen keresztyén. Amíg az egész világ nem lesz keresztyén, addig Anglia sem lesz keresztyén, mondja az egyik szónok s ez áll Magyarországra is. Nálunk — közbevetőleg legyen mondva — különösen a zsidó missiónak van elsőrangú jelentősége, mert mint a Keletet vezeti Japán — de hova? — az agnosticismushoz s az azzal kapcsolatos társadalmi élethez: ugyanúgy vezet nálunk a zsidóság, szintén az agnosticismus felé. (Távol legyen tőlem az antisemitismus vádja! Én nem a zsidóknak s különösen nem az Izraelitáknak vagyok ellensége, hanem az általuk nálunk má képviselt irányzatnak — amicus personae — inimicus rei —). Ennek a jelentőségét átlátta a skót egyház s az alapított és tart fenn Budapesten zsidó missioi intézetet. (Skót-missió, Budapest, Vörösmarty-u. 51.)

S hogy mi a legközelebbi célja tulajdonképpen ennek a mozgalomnak? A szövetség elnöke, J. H. Oldham, a záróbeszédben ilyenformán mondja meg: A mi feladatunk és célunk egy új istenfogalmat adni a mi korszakunknak, annak az Istennek a fogalmát, aki csakugyan realiter képes mindeneket megcselekedni s akivel semmi sem lehetetlen a hívőnek. Ezt a ma újnak látszó, elfeledett, a mi Urunk által hirdetett és gyakorlatilag alkalmazott, régi, hatalmas, szerető és szent Isten-fogalmat s ennek az életre alkalmazását az egész vonalon minden következményeivel együtt. Ez persze abszolút revolutiót jelent. S az a mi szándékunk, hogy Isten segítségével megpróbáljuk felrázni, felfordítani a világ minden főiskolájának ifjúságát s elsősorban az egyéneket, megnyervén őket ennek az Istennek a híveiül s belevíve ezt az Istent az életbe, minden számításba és minden viszonylatba, mint az érzéki világ realitásánál realisabb valóságot. Ez a legközelebbi és legelső feladata minden keresztyén diákmozgalomnak. Ez persze

revolúcióra vezet, mert ez az Istenfogalom nem engedi az embert továbbra régi bűneiben s ezzel az Istennel szívében és maga körül nem találja magát otthon a diák ott, ahol nem érezheti magát közösségekben Istenével és Megváltójával, a szerető, a megbocsátó, de szent Istennel. S ez természetesen teljes forrongást idéz elő, de nem is azért jött alá a mi Idvezítőnk, hogy tespedni hagyjon bennünket, hanem hogy tüzet bocsásson reánk, Lelket, mely éget, mint a csontokba rekesztetett tűz és harcra a hadba szólítson bennünket minden ellen, ami bűn, ami bűnös, elsősorban önmagunk ellen, saját bűneink, diákságunk bűnei, az emberiség bűnei ellen, — a Krisztussal a Krisztusért! — Innen ered a socialis kérdés, innen a missiói problema.

S e mozgalom tagjai, tudatában annak a mindent megcselekedhető Istennek, aki feljebb megegyezhet mindent, mint mi csak el is gondolhatjuk, felmérték írni zászlójukra ezt a jelszót: *A világ evangelizálása ebben a nemzedékben!* Hogy t. i. egy nemzedék alatt az egész világon hirdettessék a Krisztus evangéliuma, a megváltásnak, a szabadulásnak, az Istenfiúságnak öröme, hogy mindenkinek megadassék egy nemzedék alatt a megfelelő alkalom megismerni és elfogadni Jézus Krisztust, mint az ő saját személyes Megváltóját és Urát.

Ez a cél áll az Önkéntes Mozgalom előtt s annak, hogy megvalósuljon, csakis a saját erőtlenség és Istenhez méltatlan istenfogalmunk lehet akadály. Hogy kinek milyen Istene van, az abból tetszik meg, hogy mit mer tenni érte, mit mer feltenni arra az egyetlenegy lapra, amelyen ez a név áll: Isten!? Hogy milyen erősnek, mennyire képesnek tartjuk a mi Istenünket, az abból tetszik meg, hogy mennyire vállalkozunk érte. Mert a világ evangelizálására, a pogányok megtérítésére, Krisztusnak a socialis életben való realizálására irányuló legforróbb sóvárgásunk is csak halvány visszfénye annak a mérhetetlenül lobogó szerelemnek, vágyakozásnak, amelylyel a mi Istenünk előbb szerette, a világ fundamentumainak felvettése előtt úgy szerette e világot, hogy képes volt érte kereszten meghalni, — szenvedni, gyaláztatni a kereszttel előtt, a kereszten s a kereszttől az őt üldözőktől s a mi hitetlenségünk miatt. Krisztus — az Isten. Az emberiség szükségei — és Krisztus. Az elvégzendő munka — s a készletben levő munkaerő. Lehetetlenség-e? Lehetőséges-e? — „*Legyen hitek Istenben!*“ — ez a liverpooli conferentia üzenete az egész keresztyén világhoz.

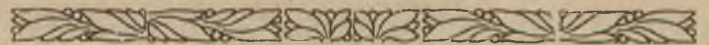
* * *

Talán nem is sokat írtam épen magáról a conferentiáról! De igazán végtelenül nehéz megtalálni azt, ami egy ilyen conferentiára vonatkozólag érdekelhetné a mi közönségünket s amellet, hogy azt akartam elmondani, amit elsősorban fő és szükséges dolog tudni az egész conferentiázó mozgalomra vonatkozólag, arra is tekintettel kellett lennem, hogy egy ilyen conferentiáról, ahol 2093 diák (ennyi volt a hivatalos résztvevők száma), tanár, missionarius és socialis munkás találkozik — egy ilyen lap összes számai sem foglalhatnának be egy csak kevéssé részletes tudósítást is. Ha talán valami érdekelné a közönséget, úgy támogassa a mi szegény Ifjúsági Közlönyünket, hogy tudjon helyet adni efféle dolognak is — ha ugyan van, akit érdekelné. Egyébiránt az érdekesebb személyes tapasztalatokról, „kalandokról“, a conferentiának a jelentőségéről mi reánk, magyarokra nézve talán, ha a szerkesztő megengedi,* lesz még alkalmunk beszélgetni. Itt csak azt kell megjegyezni még, hogy hatalmas ovatiót váltott ki a közönség kebléből az elnök, mikor a „tengeren túli kiküldöttek“ bemutatásakor jelentette, hogy „Hungary“-ból 10 hivatalos kiküldött jelent meg. (Az előző conferentián csak 2 volt; most a tengerentúli országok között a 7-ik helyre jutottunk lélekszám szerint). Hogy mi lesz a következménye ennek a conferentiának, azt még mi el sem tudjuk képzelni. Csak azt tudjuk, hogy Istennek van akarata a mi számunkra is, Isten haditervébe a magyar ifjúság csapatai is be vannak véve s minket is fel akar használni végcélja elérésére. Ennek az akaratnak, ennek a rendeltetésnek a felismerésére nagy segítség volt e conferentia s hatalmas lépéssel fogja előre vinni a magyar diákságot már a közel jövőben (már viszi is) s bízunk, hogy mi is meg fogunk jelenhetni még ebben a nemzedékben munkálkodni az Ur szőlőjében — oda künn a pogányok között is!

Isten legyen velünk s világosítsa meg az Ő akaratát mi előttünk! *Máté XXVIII. 18—20.!*

Csillik Bertalan,

IV. j. h.

Szeretem az éjszakát.

*Szeretem, mikor leszáll az este,
Sejtelmek, álmok bús birodalma;
Mikor szememre újra megjönnek
Rég elsírdogált panaszos könnyek.
Bizony, szép akkor mindenik este*

* Várjuk!

*Diákszobám is kedvesebb sokkal ;
Kopott, négy falát benépesítem :
Képzetszüllte képek és rajzok . . .
Játszva mereng a két szemem rajtok
Az a kis szoba kedvesebb sokkal.*

*Éjjél felé, majd — lázad a kedvem,
Sötét utcákon szép csak az élet ;
Éjjeli utam, amerre járom
Szébb és kacagóbb mindenik álom.
Éjjeli ködbe csábít a kedvem.*

*Aztán egyszer csak pirkad a hajnal ;
Könnyes szememről tiünik az álom.
Fut az éjszaka ; megcsókol, ölel,
Megáztatja az arcomat könnyel,
Amikor jön és — nevet a hajnal.*

*Fut az éjszaka ; szeretem, várom.
Hosszú a napnak mindenik perce
— Alkonyat jöttén kacagok újra,
Tova száll lelkem keserve, búja :
Jön az éjszaka ; szeretem, várom.*

Györy K.

Carver János felesége.

Irtta: Tane G. Austin; angolból ford. Bacsó József.

I.

— Kedvező és erős szél! Igazán nem lenne szép dolog, ha elállana, mielőtt valósággal széllé vált volna. Üljön le Kata, mig felmegyek a váltóházhoz és beszélek újra Janes kapitánnyal, aki, nem mondom, jól bánik velünk, de cudar módon késlekedik. Nem fog félni egy rövid félóraig várakozni rám a Wilder Roger őrizete alatt és a Fillie Erzsike társaságában, — ugye Kata?“

— Semmi esetre sem János, csak lásson a dolga után, mi majd eltöltjük az időt a kikötőgáton le s fel járkálva, mert ülve még az enyhe szél is élesebbnek érzik.

— Sőt, okvetlenül, ha fázik, édes, válaszolt férje, — egy komoly, élete delén levő férfi, aki a Separatisták sötét ruháját viselte —, miközben hátrafordult és némi aggodalommal pillantott neje arcára, egy fiatal, szeretetreméltó asszonyra, kinek szőke szépsége angol származásra vallott és némileg sötét színű, szerény öltözete ahhoz a felekezethez való szoros hozzátartozását jelezte, amelynek férje kiváló tagja volt.

Mégis Carver Katalin asszony megengedte magának mindazon tetszetős segédeszközök hasz-

nálatát, amelyek a gavallérok szerint legcsinosabb szépségek s öltözékeit előkelővé teszik. Alig választhatott volna jobban illő fejéket, mint azt a sötét biborszinű bársony-fejkötőt, amely aszerint a divat szerint simult arcához köröskörül, amelyet Mary, a skótok szerencsétlen királynője hozott először be.

Carver János borús és egy kissé aggódó tekintete megenyhült, amint neje arcán nyugodott és szeretetteljes mosoly jelent meg az előbbi komoly arckifejezés helyén. Neje azongéd szemrehányás hangján hirtelen így válaszolt, mialatt egy mozdulattal elvezette Erzsikét a pillértől:

— Nem azért mondtam, édes férjem, mintha nagyon hideg volna, hanem azért, mert szerfölött kimerült vagyok a szobában való várakozástól. Mi ketten, Erzsike meg én, a legnagyobb biztonságban sétálhatunk és maradhatunk itt, mig Ön visszatér, Wilder Roger vigyázni fog ránk, ha Ön is úgy akarja. Jer, Bözsi.

És karonfogván társát, egy édes, szeretetre méltó angol leánykát, aki még tizenhetedik életévét sem töltötte be és üde és viruló, mint egy virágokban pompázó tavasz. Carverné elvezette a pillérről, mialatt Carver János, a még mindig ajkai körül játszadozó mosollyal ment vissza a város felé.

— Ő ismét ott van asszonyom — szólt hirtelen Erzsike, amint a két nő közeledett a pillér végéhez.

— Ő? Miféle Ő, leányom? — kérdé az idősebb hölgy kissé hidegen.

— Nos, hát az a fiatal ember, akiről tegnap este beszéltem, akiről azt mondtam, hogy kétségbeejtő állapotban látszott lenni, mintha csak kevésbe múlt volna, hogy le nem vetette magát a pillér végéről, onnan, ahol most ül és ahol tegnap is ült, hol a vizet és lábait, hol a horgonyán himbálózó hajónkat bámúlva. Csodálnám, ha ő is csatlakozni akarna hozzánk.

— Ha azt akarná, akkor kérésével Bradford gazdához, vagy a férjemhez, vagy pedig Standish kapitányhoz kellene fordulnia. De tényleg igen rossz állapotban van és az a legrosszabb az egész dologban, hogy szerfelett levertnek látszik ahhoz, hogy állapotának javításán fáradozzék. Szeretném most, ha férjem itt volna és kérhetném őt, hogy adjon alkalmat a szegény teremtésnek a vele való beszélhetésre.

Alig mondta ki e szavakat, a véletlen meghozta a beszélgetés tárgyára vonatkozó kívánt kedvező alkalmat; mert amint Carverné előhúzta zsebéből különös díszítésekkel himzett zsebkendőjét, egy széláram hirtelen kikapta kezéből és

a tengerbe sodorta volna, ha a fiatal ember ott nem ül éppen a pillér végén s el nem fogja azt, mielőtt a szél tovaragadja. A fiatal ember felállt helyéről és a két hölgy felé közeledett még pedig úgy, ahogy ezt az ifjabbik rögtön megjegyezte:

— Akármilyen legyek, asszonyom, de nagyon örül annak, hogy a véletlen folytán beszélhet velünk -- szolt Erzsike halkán.

— Hallgass Böske — felelt a másik és a következő pillanatban fogadta és viszonzta a fiatal ember köszönését udvarias, de méltóság-teljes és kimért mozdulattal s azután így szolt:

— Igazán lekötelezettje vagyok uram, fogadja köszönetemet.

— Csekélység az egész, asszonyom, ha szabad volna azt mondanom, hogy én vagyok kegyednek adósa, amiért szabad volt ily egyszerű szolgálatot teljesítenem.

— Köszönöm a szívességét uram, Isten vele!

— Bocsánatot kérek asszonyom, ha ostoba szavaim esetleg megsértették Önt. Azt mondtam csak, amit éreztem.

— Nem érzem magam sértve, fiatal ember, azonban én és férjem, valamint ez a fiatal úrilány, az én barátnőm, jövevények vagyunk az ottani hajón és amint talán ön is tudja, olyanféle emberek vagyunk, akik nem sokat adnak a bókokra és udvarias frázisokra, amilyenekben — úgy látszik — Ön benne született.

— Valóban jobb sorsban születtem és éltem asszonyom, mint amelybe jutottam — szolt komoran — és habár 27 éves sem vagyok még, megértem úgy atyai örökségemnek, mint hozzám tartozóimnak végpusztulását. Ez a szegényes öltözet fog engem kiszolgálni életem további napjaiban és talán halotti ruhának is jó lesz.

Ez utóbbi szavakat elfordulva mintegy önmagának mormolta, azonban Carverné meghallotta és így kiáltott fel:

— Micsoda? Egy ilyen érett ember, ép, egészséges tagokkal, aki még hozzá nem tanulatlan és előkelő modorban beszél! Nem, uram, Ön jótáll eme szavaiért és ha én magam nem is tudok segíteni szenvedett sérelmém, lehetnek ismerőseim között, akik tudnak. Mi volt az a rettenetes csapás, amely kiforgatta az ön gondolkodását, mert én legalább úgy veszem észre?

Amint a fiatal ember e kellemes, némileg panaszló, de valójában jóindulatú, nőies tónusú szavakat hallotta, nyomban megfordult és zavart szeméit a nő arcára emelve mondá:

— Ön az első nő, asszonyom, aki anyám halála óta érdekemben szolt.

— Szegény ifjú! Beszéljen valamit sorsáról, körülményeiről. Nem akarnám ugyan erőszakolni, de lehet, hogy én, vagy mi segíthetünk Önön.“

Ami mondanivalóm van, szívesen elbeszélem, de úgy hiszem, hogy nem lehet segíteni.

— Ne beszéljen így. Mi, akiket Ön Separatistáknak hív, annyira meg voltunk rendülve és el voltunk csüggedve, hogy nem lehettem itt ma, hogy meghallgattam volna az Ön történetét — szolt Carverné és leült egy áruháalmaz melletti padra, intvén Erzsikének is, hogy üljön le mellé. — Tudja-e fiatalember, hogy mi csaknem hét hónappal ezelőtt indultunk el Skócia alsó tartományaiából és hogy azóta, amióta véglegesen istenhozzádot mondtunk otthonunknak és barátainknak, két ízben fordultunk vissza az ismeretlen útról, pedig már teljesen készen voltunk az indulásra. De jöjjön, kezdjen hozzá történetéhez, mert itt lesz mindjárt a férjem és visz minket a hajóra.

— Először is tehát Howland János a nevem. Essex-i jómódú családból származom; apám és anyám meghaltak s a bátyám lett birtokuk örököse, én pedig, az engemet, mint ifjabb fiút megillető részt megkapván, régóta idegen vagyok annál a háznál, ahol születtem; most pedig három év múltán az utolsó garas van csupán ebből a részből zsebemben. S azóta éldegelek, magam sem tudom hogyan; ment az a körülmény, hogy nem koldúltam, sem nem loptam és hogy nem költöttem semmi olyasmire, amelyért pirúlnom kellene. S minthogy a múlt héten észrevettem az Önök horgonyozó hajóját, szerettem volna tudni, hogy milyen úton-módon fogadnának a kegyeslelkű idegenek maguk közé egy olyan elvetemült, elszánt fickót, mint amilyen én vagyok; azonban sem pénzem, sem ajánló levelem nincs; most pedig, hogy a „Speedwell“ vesztegár alatt van és utasait a „Mayflower“-re zsúfolták, nincs bátorságom többé azt kérni, hogy vegyenek fel.

— Mondtam, úgy-e asszonyom, hogy szívesen jönne — súgta Tillie Erzsike, akit Howland János beesett, sóvár szemével jóformán csak most vett észre.

— Úgy mondta, kisasszony? — kérdezte nyájasan; a lányka pedig fülig pirulva dadogott valamit helybenhagyólag, miközben az idősebb hölgy lassú hanglejtéssel mondta:

— Bizony nagyon össze vagyunk zsúfolva, azonban úgy látszik, hogy itt egy ember testi és lelki megmentéséről van szó és — óh! itt a férjem! Erzsike, szólj Rogernek és menjetek le

a pillérről, Howland úr elkísérheti, ha úgy akarja, én azalatt beszélek az urammal.

Míg ezeket mondta, felállt helyéről és gyöngéd pír ömlött el arcán, amint férje elé ment, aki kíváncsian fogadta nejét és az esetet, amelyet elbeszél, eleinte bizalmatlanul, vége felé azonban őszinte szánalommal hallgatta.

— Ha Ön elfogadná szolgájának és gondoskodna róla, míg Virginiába érünk, ő bőségesen viszonzná Önnek a vele tett szívességet. Biztos vagyok benne — mondta befejezésül a fiatal asszony, de olyan határozottan, hogy Carver elmosolyodott.

— Honnan tudja nőm, hiszen ha fitestvére volna, még akkor sem állíthatná ennél határozottabban — szólt férje — hogyan beszélhet hát ilyen bizonyossággal egy teljesen idegenről.

— Nem tudom, de úgy vélem és elhatároztam, hogy megmentem az erkölcsi elsüllyedéstől; úgy-e férjecském, nem fogja megtagadni kérésemet, hiszen Önnek lesz segítségére? — kérde neje oly csábos mosollyal, hogy az még férjének komoly arcáról is szinte visszasugárzott.

— Miért tagadnám meg — szólt a férj — nem Káta, nem akarnám visszautasítani az Ön kérését, különben is olyan makrancos természetű, hogy hiába való dolog volna ellenszegülni.

— Jó, úgy legyen — válaszolt Carverné vidáman — most pedig szóljon Howland Jánosnak és intézze el vele az ügyet, azalatt beszélgetünk Erzsikével.

Igy történt, hogy mikor másnap Jones kapitányt rávették az indulásra és elhajóztak az angolországi Plymouthból a Virginiában levő Plymouth felé, Howland Jánost a „Carver János szolgája“ névvel osztották be a „Mayflower“ utasai közé.

(Folyt. köv.)

NEKROLÓG.

Sólyom Lajos.

Ismét eltávozott egy osztálytársunk az élők sorából. Megdöbbenően, szivetrázóan fájdalmas hír: Sólyom Lajos meghalt. Hiszen csak pár nappal halála előtt még vigan járt közöttünk, maga volt a megtestesült élet, a derült jókedv. S egyszerre szembe kellett szállnia a hirtelen támadó és jaj a győzedelmes halállal... Az iskola padokban üres marad egy hely... egy diákszoba hiába vár... bizony, bizony egy

még csak megkezdett élethez hamar érkezett a halál. — A szép remény-virágokra, amelyeket szülői vártak kinyilni, amelyeknek tavaszát maga is hitte, korán jött a halál virághullajtó, hideg őse... A pataki temetőben jaj — megint új diák-sír-fejfa nőtt. Hiába várja vissza, ami kedves volt, a falu, az otthon, a szülők. Otthoni virágtól, fiuk sírjához kijáró öreg szülőktől messze esik ez a sírhalom. Két öreg szülőnek csak a fájdalma virraszt fölötte. De mi még sokszor megállunk az előtt a diák-sír-fejfa előtt. S a szülők fájdalmában ilyenkor mindig osztózik a baráti kegyelet. És gyászolunk mi, akik itt maradtunk. Gyászolunk szomorú arccal, mert közülünk szakadt el... Mert jaj — a pataki temetőben megint új diák-sír-fejfa nőtt. *irl.*

EGYLETI ÉLET.

A „Sárospataki Széchenyi Szövetség“nek három évi rövid fennállása alatt többször volt alkalmunk megmutatni életképességét s jelét adni életrealitásának. Meg is mutatta! s mindannyiszor a legnagyobb elismerés volt jutalma fáradságos munkájának. Megszerezte, meg is érdemli a jogot a létezésre. Alig van még egy egyesület Sárospatakon, amely olyan eredményes munkát végezne s olyan áldásos tevékenységet fejtené ki a maga munkamezején, mint a Széchenyi Szövetség a társadalomgazdasági élet terén. Világhódításról nem álmodozunk, nincsenek ábrándjaink, dolgozni akarunk hazánk érdekében s munkánk eredményeként megelégszünk azzal is, ha a kibontott zászlót csak egy rövid lépéssel is közelebb vihetjük a reménybeli diadalhoz. — Céljához hiven az idén is megkezdette ismeretterjesztő előadásainak sorozatát 1911. évi dec. hó 17-én s Rimaszombatot, bércecs Gömör szék-városát választotta első fellépése helyéül. Nemcsak ismeretterjesztés volt az, hanem szórakoztatás is, kedélyes tanítás. Mint legtöbbször, úgy akkor is fűszerezve igyekezett élvezetessé tenni a tudományoknak, az ismereteknek ismert, esetleges szárazságát. Az ügyesen összeállított program számok, melyek az ismeretterjesztő előadást megelőzték és követték, busás kárpótlás, sokszoros ellenszolgáltatás volt azért a szíves türelemért, a melyet az előadás igényelt. E pontokat követő zajos tetszésnyilvánításokból ítélve, nem mindennapi élvezetben volt része a vármegyeháza dísztermében összegyűlt intelligens, kedves társaságnak. A kezdet nagyon szép volt. Igyekeznünk kell, hogy a kezdethez méltó legyen a folytatás s még inkább a befe-

jezés. Akkor célunkat elérjük, a munkát siker koronázza s erősödik a Szövetség dicsősége. Reméljük a legjobbat! . . . Joggal tehetjük!: úgy érezzük, hogy még tudunk dolgozni. A műsor a következő volt: 1. Csokonai dalok. Quartett. 2. Elnöki megnyitó. Tartotta dr. Szabó Sándor jogtanár ur, a Széchenyi Szövetség tanárelnöke. 3. A nők parlamenti választói joga. Irta és felolvasta dr. Osváth Gyula jogakad. tanár. 4. Dalok. Férfi solo. 5. Részlet Petőfi „Salgó“-jából; szavalat. 6. Liszt-rapszodiák; zongorajáték. 7. A bolond Lampérth G.-től; szavalat. 8. Bathó: Nóták; férfi solo. 9. A statisztika áldozata. Monológ.

Az Erdélyi Önképzőkör életképessége mellett meggyőzően érvelt a szépszámú közönség jelenlétében tartott jan. 14.-i nyílt ülés, melynek több oldalú munkásságot bizonyító műsora a következő: 1. Elnöki megnyitó. Tartotta: Dr. Gulyás József tanárelnök. 2. Kincses Lázár Iyánya. Irta: Kiss József. Szavalta: Kiss Géza. 3. Jókai női alakjai. Irta és felolvasta: Dr. Gulyás József. 4. Vig szavalat. Előadta: Novák József. 5. Elbeszélés. Irta: Horváth Lajos, felolvasta: Finkey Zoltán. 6. Versek. Irták: Kiss Géza, Novák József, ifj. Rácz Lajos. Felolvasta: Szabó Sándor. 7. Titkári zárszó. Tartotta: Apacs Árpád. 8. Hegedű-szóló. Előadta: Novák József, zongorán kísérte: Fenczik Sándor. Belső munkásságának eredményességét a pályamunkák sikeres volta mutatja. A „II. Rákóczi F. összeköttetései XIV. Lajossal“ c. *történelmi* pályakérdésre érkezett 2 munka közt fele részben osztatott meg a díj. Szerzők: ifj. Rácz Lajos és Trócsányi György. A „Vojtina-követelte eszménység a legújabb magy. lírában“ c. *esztetikai* kérdésre beérkezett 1 munka érdemes volt a teljes díjra; szerzői: Gérecz Ödön és ifj. Rácz Lajos. Kiemelkedik a többi pont közül Horváth Lajos „Az a hű Acél“ c. novellája, ifj. Rácz Lajos szabadelőadása Wilde Oszkár-ról, és Kiss Gézának szíves dicséretben részelt „Másnak ígért lányhoz“ c. verse.

HIREK.

Theologus-bál. Folyó hó 16-án zajlott le a farsang legnagyobb szabású estélye, a Hittanhangzó Egyletének hangversennyel egybekötött táncmulatsága. Gyönyörű, népes közönséget vonzott a sokat ígérő program s valószínű, hogy a közönség közül senkise csalódott. Mindenesetre sajnálatos a *Szabolcska Mihály* személyes elmaradása, de elküldött s felolvasott versei, valamint a műsor többi, pompásan össze-

válogatott pontjai feltétlenül kárpótolták a közönséget. A koncertet a *Főiskolai Énekhar* nyitotta meg *Beschnitt Ossianjának* előadásával. Az *elkényeztetett férj* c. dialógot adták elő ezután *Rácz Ilonka* és *Novák Dezső*. Mindketten kedves, természetes játékkal arattak eddigi sikerreikhez újabb sikert. *Ifj. Novák Lajos* magánéneke következett. Bálint Zoltán zongorakíséréte mellett énekelt egy részletet a „*Rab Mátyás*“ c. operettből, lebilincselve az egész közönséget. Majd nt. *Radácsi György* ur olvasta föl *Szabolcska* hét költeményét. Egyik szebb volt, mint a másik! *Székely Lajos* művészi zongorajátéka után *ifj. Novák Lajos* énekelt újra. Most magyar nótákat adott elő s gyönyörű számát a közönség zajos tapssal jutalmazta. Egy tréfás jelenet volt a hangverseny következő pontja: *Tutista és Pitiáner*. Előadták: *Rácz Ilonka* (házikisasszony), *Virág Béla* (joghallgató) és *Novák József* (bölcész). A nagy szorgalommal begyakorolt és művésziesen előadott jelenet általános derűtséget keltett s a szereplőknek nagy elismerést szerzett a közönség soraiban. A *Főiskolai Énekhar* adott utolsó pontul elő *Csokonai-dalokat*. — Midőn a hangversenyről itt megemlékezünk, el nem mulaszthatjuk, hogy őszinte köszönetünket ne fejezzük ki *dr. Rácz Lajosné* nagyságos asszonynak a hangverseny sikere körüli szíves fáradozásaiért. A hangverseny után jól sikerült táncmulatság következett, mely csak a késő reggeli órákban ért véget. (Kuriozumkép megemlíthjük, hogy az első négyest *hatvan* pár táncolta!) — Jelenvoltak. Asszonyok: Árokháty Béláné (Gyüre), Bánya Lajosné, Benyo Józsefné, H. Bathó Jánosné, Benkő Margit, özv. Bodolay Jánosné, Brzorád Rezsőné, Bukoveczky Nándorné, Csontos Józsefné, özv. Dercsényi Imréné, Ellend Józsefné, Farkas Andorné (Saujhely), Fenczik Nikonné, dr. Finkey Ferencné, Fülep Károlyné, Gánóczy Mihályné, özv. Hatvany Károlyné, Hajdúczky Istvánné, özv. Jármay Lászlóné, Kazay Sándorné (Sajóhidvég), Kérészy Sándorné, Kiss Sándorné, Kmetty Béláné (Bodrogkeresztúr), özv. Kőpataky Gyuláné, Komáromyné (Bodrogkeresztúr), László Kálmánné (Nagykapos), özv. Mátyás Gézáné, Maller Sándorné, Nagy N.-né, Németh Gizella, Novák Lajosné, Novák Sándorné, Pálóczy Józsefné (Mád), Papp Zoltánné, Prókayné, Radácsi Györgyné, Radácsi Margitka, dr. Rácz Lajosné, Rácz Gyözőné, Rózsa Lajosné, Salacz Lajosné, Szabó Lajosné (Tállya), Szánthó Istvánné (Bodrogolaszi), özv. Szentpétery Jánosné, Szikszay Andrásné (Ibrány), Schultz Aurélné (Karád), Tarczy Sándorné, Tatár Józsefné (Erdőbénye), Ujlaky Jolán, Vittich Gusztávné. — Lányok:

Árokháty Ilonka, Bernhardt Annuska, Benyo Jolánka, Bóczér Margitka és Erzsike, Both Mariska és Irénke, Brenner Margitka, Brzorád Vilmike, Bukoveczky Ilonka, Buza Jolánka, Dercsényi Ilus, Gánóczy Margitka, Hajdúczky Terka és Gizike, Háger Évike és Ilike, Hodinka Alice, Hodinka Irénke, Horváth Ilonka, Jármy Jolánka és Bözsike, Kazay Sárika, Keresztúry Boriska, Kéry Karolin, Kmetty Ella és Margit, Kovalszky Emmuska, Lábás Karolin, László Aranka, László Jolánka és Erzsike, Luttinger Mariska, G. Nagy Lenke, Nagy Mariska, Nagy Szidike, Nikhazy Sárika és Irénke, Pálóczy Ilonka, Pekáry Manya, Prókay Ilonka, Radácsi Mariska és Jolánka, Répássy Margitka, Salacz Irénke, Semsey Mariska, Somogyi Ilonka, Szabó Tilda és Ilonka, Szabó Iduska, Szakady Annuska, Szendrey Ida, Szikszay Ilonka és Margitka, Tártsy Mariska, Tatár Bertuska, Tóth Ilonka, Végh Irénke, Vitányi Klárka.

Electiós vers. Irták: Györy Kálmán és Szigethy Ferenc. A napokban hagyta el a sajtót ez a diákéletünkből vett humoros tárgyú költemény. Ára 60 fillér. Lapunk kiadóhivatala útján is megrendelhető.

— **Előfizetéseiket beküldték 1911—12 évre.** Bene Lajos nyug. közs. jegyző (Emőd) 4 kor., Bodolay István ref. lelkész (Mezőcsát) 4 kor., Fürjész Tamás ref. lelkész (Tiszakarád) 4 kor., Farkas Elek ref. lelkész (Gönc) 4 kor., Hidegkövy Elekné (Sárospatak) 2 kor., Hodinka Ágoston (Sárospatak) 4 kor., Horkay Árpád (Sárospatak) 4 kor., Kazinczy Ferenc (Saujhely) 2 kor., G. Nagy Sándor ref. s. lelkész (Ungvár) 4 kor., Papp Zoltán tanár (Sárospatak) 4 kor., Pataky János ref. lelkész (Mályinka) 4 kor., Papp István ref. lelkész (Pályin) 4 kor., dr. Rác Lajos közigazgató (Sárospatak) 4 kor., Rehó Gyula ref. s. lelkész (Cigánd) 2 kor., Svingor József ref. lelkész (Vadna) 4 kor., Struszkovszky Béla (Spatak) 2 kor., Soltész Ferenc (Spatak) 4 kor., Varga Margit óvónő (Ladamóc) 2 kor., Zitás István ref. lelkész (Taktaszada) 4 kor., Katona György ny. mérnök (Sárospatak) 4 kor., Kérészy István (Sárospatak) 4 kor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Munkatársainkat tisztelettel kérjük, hogy lapunk hűsvéti számába szánt cikkeiket minél előbb beküldeni sziveskedjenek.

Cs. B. Várjuk a „kalandokat!”

Gy. J. Nagyhalász. Levelet küldtem, — miért nem írsz?!

S. E. Sárospatak. Megkaptam. Köszönöm. A régibb számokat is küldjük. Máskor is szívesen látunk!

NÉVJEGYEK

ízléses kivitelben, modern metszésű írott és nyomtatott betűkkel jutányos áron készülnek

DANI ÉS FISCHER

főiskolai nyomdabérlőknél Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbizható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Képviselet: Sárospatakon a Klein Mihály cég.

Zemplénum megye legrégebbi és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjúszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátorajaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszövetekből a legegységesebb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvételére. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olesó árak, Kifogástalan szabás. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Győry Kálmán	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	--	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendőik

MÁRCIUSI ÉNEK.

Ma lobogósan, ékesen jövünk fel
Szent oltárodhoz szép magyar hazánk
És térdre hullunk örvendő szivekkel —
Ma szent öröm, ma béke száll le ránk.
Ma nem fáraszt, ma nem lázít az élet,
Az irigység s harag ma nincs velünk.
A lelkünk ma a múlt időkhöz tér meg;
Ma egybegyűlve itt emlékezünk . . .

Elmúlt időkbe, bús időkbe látunk —
De mindenütt van egy-egy virradat
S nem lesz örök soha sem a halálunk,
Virrad mindig egy márciusi nap.
És megbékült, boldog, magyar szivekkel
Ma megáldjuk e márciusokat —
Mert március mindig ítélni jött el,
Kivívni bukott igazságokat.

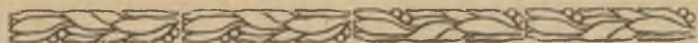
— Egy márciust ma ünneppel köszöntünk
Szent oltárodnál szép magyar hazánk —
Apák hős lelke él ma itt közöttünk,
Ma szent öröm, ma béke száll le ránk . . .
— De lelkünk mélyén féltő sejtés ébred
S kérdő szemünk a jövőbe tekint:
Urám, ha kell, hős lesz-e majd a néped,
Hogy támasszon egy márciust megint? —

Szigethy Ferenc.

Accord.

A hosszú téli estékre vágyom,
Mikor a kandallóban tűz lobog,
Az asztalon kis mécs világol,
Akkor születnek a hangulatok.
Az az életnek legszebb része,
Amelyet ébren álmodunk,
Szójjuk a fényes, tarka meséket
S hisszük, hogy boldogok vagyunk.

ifj. Rácz Lajos.

Öreg bohémek alkonya.

Mi még, néhány fiatal vérű
Öreg bohémek,
Hisszük: fordul még ez a kis élet.
Bár sovány az állunk
S rojt a nadrágunk,
Szürke utcákon bizakodva járunk.
Itt is meglöknék, ott is megszólnak . . .
Nótába fiúk!
Majd csak vígabb nap derül ránk holnap.

Borús ég alatt eső hull, sár van:
Hajh, síkos az út magyar csizmákban.
Szemünkbevágott karimás kalapunk
Lám, még a szél is
Fölkapja, lecsapja . . .
Nem baj vén fiúk!
Majd kividül még a csavargók napja.

Ha leszáll az alkony,
Összeverődünk egy-egy utcasarkon.
Küzködő, sápadt gázlámpák alatt
Sok szegénylegény surranva halad . . .
S dideregve, félve
Bele-belehallgatunk
A nesztelen éjbe.
S mikor jön a reggel,
Rongyos csapatunk újra szerterebben.

Mi még, néhány fiatalvérű
Öreg bohémek,
Magyar legények,
Nagy erdők mélyén összébújva várjuk,
Mikor lesz vége ennek a vad télnek?
Zúgó, vén tölgyek, meg-megcsikordúlnak,
Bús, hideg szélről zúg a határ
S bús hideg szélben varjúcsapat kereng:
Kár . . . kár . . .

Pataki Névtelen.

A levél.

Özv. Marossyné idegesen járkált szobájában, valamint nagyon gondolkozni látszott. Majd kitékintett az ablakon, várakozva nézett az utca poros levegőjébe. E pillanatban kopogtattak az ajtón. Báró Ráskay lépett be.

— Bocsánat méltóságos asszonyom — szólt a báró — hogy minden bejelentés nélkül nyitok be, de már eddig is sokat késtem; megvallva az igazat, gondolkozóba ejtett a dolog.

— De báró, csak nem akarja ezzel . . .

— Nem, ne méltóztassék félre érteni! Csak a terv kivitele okozott egy kis fejtörést. De sikerült a kérdést megoldanom. Előbb azonban várom méltóságod tudósítását.

— Sajnos, édes báró, de az anyai akarat hatálytalannak bizonyult. Leányom a legkissebb hajlandóságot sem mutat arra nézve, hogy felhagyjon nevetséges ábrándjaival. Nem tudom kiverni a fejéből azt a fantaszta énekest.

— Erre el voltam készülve — szólt mosolyogva a báró — s ha megengedi méltóságod, előadom tervemet, mely azt hiszem el fog vezetni közös célunkhoz.

— Kérem . . .

— Nos hát, először is a veszedelmes ellenfelet kell visszavonulásra bírni. Ha ez sikerült, ügyünk félig nyerve van.

— Igaza lehet báró, de hát a mód, a mód!

— Nagyon egyszerű, csak meg kell barátkozni vele. Almássy urat könnyen eltántoríthatjuk merész terveitől, ha tudomására hozzuk, hogy méltóságodék vagyontalan állapotuk.

— Hogyan! Nem értem önt?!

— Meg fogja érteni s remélem nem veszi rossz néven, ha kijelentem, hogy én már bele is kezdtem a terv kivitelébe. Hogy méltóságodék anyagi bukásának híre terjedjen, legcélszerűbbnek tartom hazug adós levelek betáblázását. S hogy a látszat még inkább megfeleljen a valóságnak, már holnap eszközöljük a foglalást is. E célból beszéltem is két bizalmas barátommal, az egyik az ügyvéd, a másik a végrehajtó szerepére vállalkozott. Ez az én tervem. Ha sikerül, a győzelem majd nem biztos.

A báró feszülten várta Marossyné válaszát. Marossy Irén nagyon jó parthie volt s Ráskay bizott leleményességében. Ha az özvegy elfogadja a tervet, akkor — úgy hitte — minden rendben van.

Marossyné habozott egy pillanatig, majd kezet nyujtott a bárónak.

— Legyen úgy a hogy ön akarja. Érde-

künk közös s így remélem lelkiismeretesen fog el járni.

A báró meghajolt.

— Mindenesetre asszonyom.

Ráskay báró, elégedett mosolylyal az ajkán, távozott. Távozása után Marossyné magához hívatta leányát. Irén szemei vörösre voltak sirva; az anyjával délelőtt folytatott párbeszéd úgy látszik megszoríthatta. Annál inkább meg lepte most anyja szokatlan nyájassága.

— Talán túlszigoru voltam irányodban, kedves leányom, — szólt Marossyné az engesztelés hangján — de azt hiszem, nem veszed rossz neven tőlem, hogy jövődö boldogságodról lévén szó, aggodalom szállt meg bizonyos tekintetben.

— Tudom anyám, tudom, de mikor anyyira szeretem, — mikor mi elég gazdagok vagyunk.

— Jól van leányom. Szándékom első percben megriasztott s ellene voltam a dolognak, — de legyen; te azt mondtad, boldog leszesz s én nem akarom boldogságodnak útját vágni. Almássy az illem határain belül megteheti látogatásait.

Irén lelkendezve futott oda az anyjához s összevissza csókolta:

— Édes, édes jó anyám! Tudtam én azt, hogy te vagy a legnemesebb szívű anya ezen a világon!

Marossyné nagyon elcsudálkozott leánya viselkedésén. Hogy lehet ilyen csekélységnek ennyire örülni. Ő még az eljegyzésének sem örült ennyire. Hja persze! Akkor még nem is ösmerte völegényét. És szinte szánni kezdte most leányát, tartózkodva gondolt kiábrándítására. De mindegy! Irén báróné lesz, ha török, ha szakad.

Leánya távozása után csengetett.

— János! Ha Almássy ur kívánná tisztelét tenni, mondja meg neki, hogy nem vagyunk itthon.

A vén szolga rá mondta, hogy: — úgy lesz instálom! de magában olyasfélét mormogott, hogy: — hiszen nem jön az ide, de inkább a kisasszony megy el hozzá.

S a vén János történetesen jól gondolkozott, mert Irén, a helyett, hogy szobájába vonult volna, észrevétlenül a kertbe lopódzott. A kik ismerik a szerelmesek észjárását, könnyen rájöhetnek, hogy miért. Az árnyas kerti lugas mindig alkalmas hely marad a találkák számára.

De e találka, bár szerelmesek adták egymásnak, nem volt olyan édes, mint a többi. Almássy közölte Irénnel a báró levelének a tar-

talmát, melyben vagyontalanságuk van tudomására hozva.

A fiatal ember nem igen szomorodott el; neki így csak meg lesz könnyítve munkája. De Irént nagyon lehangolta a dolog; most már tudta, miért akarta anyja, hogy báróné legyen. Hogy mi ténitette el utóbb szándékától, erre nem tudott magának feleletet adni. S egyszerre aggodalmat, kételyt érzett szívében. Figyelni fog, itt valami különös dolgot mívelnek. Aggodalmát kifejezte Almássy előtt is. A fiatal ember segítséget ígért neki.

— Megkezdjük a harcot édes Irénke és győzni fogunk, ha Isten is úgy akarja.

— Reméljük a legjobbat, kedves Pista. De hogy gyanutlanul kémlelődhessen, kérem, ne látogasson meg, a mama engedelve dacára is, egy pár napig; ő most engem nagyon figyelemmel kísér.

Almássy beleegyezett ebbe is.

A szerelmesek elváltak. Irén szobájába térve, sokat gondolkozott a történetekről. Azt már tudta, hogy itt a Ráskay keze működik közre, kiről jót sohasem tételezett fel; tudta, hogy anyjának le kellene őt leplezni, de adatok nem állottak rendelkezésére. Elhatározta tehát, hogy várni fog és anyjával ma már nem beszél a dolog felől.

Az estét szobájába töltötte. Ablaka a kert felé nézett s Irén a nyitott ablaknál nagy gyönyörűséggel hallgatta a lombok titokzatos suttozását s a bokrok alján a fülemilék csattogását. Egyszerre ének-szó ütötte meg füleit. A kert tulsó oldaláról jött a hang; Irén tudta, hogy kitől ered. Almássy énekelt. A fiatal ember lakása épen a kert végébe esett s Irén minden este hallhatta a fiatal művészt.

De most, mintha szebben, lelkesebben énekelne, mint máskor, mintha minden hang egy édes érzés kifejezője lenne. Gyönyörűen hangzott az ének a májusi est méla csendjében. — Most együtt bűgött a falombok közt elsikló esti szellővel, majd együtt csattogott a kerti fülemilével. Végre elhalt . . . Irén bezárta a belső ablakot s édes álmodozásba merült.

— Tálalva van! . . . szólt be a vén János s Irén most először neheztelt meg a jó öregre.

A vacsoránál Marossyné igen nyájas, igen figyelmes volt. Nem sokat beszéltek, mind a ketten el voltak foglalva gondolataikkal, de Irén anyja viselkedésében bizonyos ünnepélyességet látott. — Megtudta okát. Ahogy felkeltek az asztaltól, anyja szeretettel keblére ölelte s így szólt hozzá:

— Talán nem is jutott eszedbe, hogy ma

születés napod előestéje van, kedves leányom? Szivemből kívánom, hogy hozza meg neked a holnap a legszebb születésnap ajándékot.

Irén először elmosolyodott; igazán nem tudta, hogy holnap születés napja. Kezet csókolt anyjának.

— Köszönöm anyám . . . mondá megértve a célzást, de anyja tekintete mást mondott neki, mint amit ő szeretett volna. S titokban félni kezdett a születés napi ajándéktól.

Másnap délelőtt, épen délelőtti kerti sétájára akart indulni, mikor a szolga jelentette, hogy Samu, a vén iskolaszolga akar tisztelegni.

— Bocsássa be a jó embert, János! — szólt Irén s el nem tudta gondolni, hogy mit akar az öreg Samu bácsi.

Meg kell jegyeznünk, hogy a vén iskolaszolga mellékesen ócska ruhákkal is kereskedett s így nem fog senkisémet csodálkozni azon, hogy karján egy szürke kabáttal lépett be az Irén szobájába.

— Csak nem ócska ruhát keres nálam Samu bácsi? — Kérdezte Irén az öregot, jó izüt nevetve belépésekor.

— A világért sem, nagyságos kisasszonykám, — szólt az öreg — törölve homlokáról az izadtságot, más dologban jöttem én. Egy levelet akarok átadni kérem alásan.

— Ki küldi?

— Hát bizony azt nem küldi senkisémet, — felelte az öreg, levéve karjáról a kabátot — mert ezt én a báró ur kabátjának a zsebében találtam. De ha baj talál is lenni belőle, én már csak ide hoztam, mert a hogy bele néztem az írásba, a kisasszonykéék nevét is benne láttam. Ezzel benyult a kabát zsebébe s kihúzott onnan egy felbontott levelet.

Irén megnézte a címzést. A levél Ráskaynak szólt. Először vissza akarta adni az öregnek, de nagyon kíváncsiá lett arra, mit kereshet benne a Marossy név. Elhatározta tehát, hogy elolvassa.

A levél így hangzott:

„Édes Elemér! — Hogy sikerült a színleges foglalás Marossyékánál? Alig várom már, hogy esküvőd végbe menjen. Siettesd kérlek. Szeretnék Itália kék ege alatt lenni az én drága Eleméremmel? Hát a kis libuska hogy viseli magát? Reméllem boldoggá fogja tenni a cím, melyet majd te adsz neki. Nekünk majd jó lesz az ára. Tudósításodat nehezen várja téged örökké szerető

Vicád.“

Irén arcát hol a harag, hol az öröm pirja borította el. Most már csak alkalom kell arra, hogy minden napvilágra kerüljön. S Irén érezte, hogy

a leleplezés meg fogja hozni az ő születés napi ajándékát is. Azonnal levelet irt Almássynak.

Az ebédnél valósággal kicsapongó kedve volt. Sokszor minden ok nélkül kezet csókolt az anyjának. Sokat emlegette a bárót. Azt mondta, hogy bármennyire szereti is Almássyt, azért a bárónak is ad egy kis helyet szívében, mert ő valóban igen szellemes és kedves ember.

S anyja nagyon örült e kijelentésnek, mindjobban bizott a terv kivételének sikerességében.

A színleges foglalásnak délután kellett megtörténie, teljes ceremóniával.

Marossyné és Rátkay is nagyon sokat vártak tőle.

Irén él a gyanuperrel. S a hogy ebéd után szobájába tért, becsengette Jánost.

— János! Ha Ráskay ur megérkezik jelentse be nekem.

Körülbelöl egy félóra telhetett el, János már bejelentette a báró megérkezését.

S alig hogy a vén szolga kitette a lábát, megjelent az ajtóban elképedt ijedt arccal a szobaleány.

— No mi baj Erzszi? — kérdezte Irén a leányt.

— Jaj Istenem! . . . drága kisasszonykám, tessék bemenni a méltóságos asszonyhoz, elakarják vinni a házat. Valamiféle urak vannak itt . . .

— No, no, nem olyan könnyű dolog az Erzszi; — nyugtató meg Irén a megrettent leányt — hát hogy ne lássa, hogy viszik, szaladjon ezzel a levélkével Lenkey urhoz. Gyorsan! S átadta neki az előre megirt levelet.

A szobaleány elrohant, Irén anyja szobájába ment. — Elhatározta, hogy végét veti a komédiának.

A hogy belépett szinpadi jelenetnek lett szemtanúja. Kedve támadt szerepelni benne.

S midőn anyja szomorú arccal tárta fel előtte a rideg valót s majd hogy oda nem borult zokogva a nyakába, Irén oly igaz bensőséggel vigasztalta, mintha a pillanat komolysága lelke mélyén érintette volna.

— Csak megsegít az Isten bennünket jó anyám. Hiszen nézd, a báró megkérte a multkor kezemet; meggondoltam a dolgot, hozzámegyek.

A szomorú arcok egyszerre mosolygókká változtak át, Marossyné letörölte könnyeit (ha ugyan azokat törölte) s a báró hódolatteljesen közeledett Irénhez.

Irén folytatta:

— S ön báró, azt hiszem, lesz oly nemes szívű s nem fog tekinteni szomorú helyzetünkre. Ráskay sügárzó arccal azt felelte, hogy:

— A szerelem mindent pótol Irén nagysád! . . . Én remélem, hogy önt nagyon . . . nagyon boldoggá fogom tehetni.

(Itt az ideje — gondolá magában Irén — hogy fordulatot adjak a dolognak.)

És elkezdett a legvidámabban kacagni, — úgy, olyan hangon, hogy a báró kezdte rosszul érezni magát. Anyja és a jelen voltak csodálkozva tekintettek reá.

— Báró, báró — szólt végre, még mindig kacagva — hát a szép Vicával mi lesz! Ön igazán kegyetlen!

— De legyen nyugodt — szólt aztán komolyabban, gúnyos tekintettel végig mérve Ráskayt — nem akarom, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe jusson.

Aztán anyjához fordult.

— Legyen vége a komédiának anyám. Ed-digi viselkedésem a tettekhez hasonló alakoskodás volt. Igaz, a mit mondtam: én a bárót nem szeretem s nem is leszek az övé soha. Hogy elég meggondoltan beszélek, arról meg fog győzni e levél tartalma.

S oda nyújtotta anyjának a levelet.

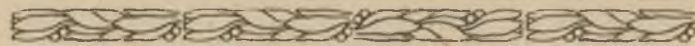
Ráskay a hogy a levelet megpillantotta, jónak látta az ajtón kiosonni. Bizalmas emberei követték példáját.

Irén nem tartóztatta őket. Ő nem bosszút állni, csak célt érni akart.

Marossyné a hogy a levél elolvasása után feltekintett, leányát egy férfi karjai közt látta.

Megnyugodott, mert e férfi nem Ráskay volt.

Gaál István.

Strófák egy leányról.

Te mimózavirág, nagyon szeretlek . . . . .

Te mimózavirág, nagyon gyűlölsz engem . . . . .

Éjszakákon, mikor a földön mindent béke fed, halk léptekkel rovom az utcát. Belebámúlok a neszező sötétbe s érzem, hogy jaj de szép az éjszaka. Már négyet kongatott, keleten dereng s aludnom kellene, lázas arcom leszorítva, mély, nagy álmot kellene aludnom, gondolat nélkül, messze az ébrenléttől, halkan pihegve. És én rovom az utcát, járom az utcát, körülsimogat a sötét és én szeretem a sötétet. Valami végtelen vágyódás fog el, ha az éjszakát nézem, valami mámoros láz fog el, ha az éjszaka rámlehelí illatát. A torkom úgy elszorúl, a szívem úgy elszorúl és a bánat úgy bánt. Egyedül vagyok. Nagyon egyedül. Keresek valakit, aki megértsen.

Várom valakit, aki nem jön. Rettenetes az egyedüllét. Szeretném beleordítani a sötétbe, hogy jöjj, jöjj, jöjj, szeretném beledobni magam az éjszakába s harsányan kacagva elsírni, hogy mi fáj. S mikor lebben a sötétség fátyola, szeretnék egy kézszorítást, hogy hajnali álmom ne könnyel kezdődjék, ne könnyel végződjék. Jöjj, óh jöjj, csókolni foglak, ölelni foglak s ha kell, szerteszórom a lelkem a szélbe, hogy a szellő danájában is én susogjak néked. Jöjj, óh jöjj, csókolj vadúl, ölelj vadúl s puha karod szorítása legyen a halálom. Jöjj, óh jöjj, bámúljunk együtt a sötétbe s érezzük, hogy meleg a kezed, meleg a kezem. Valami sorvasztó vágyat érzek a meleg után. Te mimózavirág, csak egyszer csókolj meg. Fenséges nász volna. Te mimózavirág, első csókod az enyém legyen. Té fehér vagy s az a kívánságom, hogy a fehérséged először nekem hódoljon. Először és egyszer. Azután haljak meg. Azután csókoljon más is. Azt én nem fogom tudni. Akkor már én a fügyökér csendes növéset fogom hallgatni, mélyen a taposott föld alatt. Jöjj, óh jöjj, te mimózavirág! . . . . .

Ködpárás hajnal s itt ácsorgok egy ablak előtt. Belül lányos álmot alszik valaki, ártatlan fehér álmot alszik valaki. És lábújjhegyen lopódzok tova, haragszom a megcsikorduló köre, lábújjhegyen lopódzok tova, rideg szobám sarkába vágom a kalapom s belefekszem bűnös fekete ágyamba . . . . .

Te mimózavirág, gyűlölök mindenkit, aki éhes rád Te mimózavirág, szeretsz mindenkit, akit én gyűlölök . . . . .

Te mimózavirág, ma rólad álmodtam. Orchidea volt a kezekben s a templomba mentél. Kinyíltak utánad az ablakok és sok-sok fekete férfi nőtt a kapuk alól. Mind téged nézett. Mind rád volt éhes. Mind utánad vágyott. Te kacagva szórtad szét az orchidea szirmait és jöttek az asszonyok, hogy hazavonszolják férjeiket és jöttek a fiúk, hogy az apjukkal együtt bámúljanak téged. És jött a pap, megálkozott és csábos néembernek nevezett. És te kacagtál, kacérul kacagtál és azontúl elkerültek az emberek. Félték téged. Gyűlöltek téged. Sóvárogtak téged. Ha jöttél, a másik oldalra siettek. Özvegy lett a lányszobád. Gyászlika lett a fehér lányszobád. Özvegy lány lettél. Nem kellettél senkinek. És akkor jöttem én, az útált, a gyűlölt, a megvetett. Halkan jöttem, alázatosan jöttem, Megcsókoltam a ruhád szegélyét. Megcsókoltam a poros cipőd. Te mimózavirág, a párod lettem. És jött a pap,

az átkozó és jöttek a fekete férfiak. Zsolozsma zengett, kezéd a kezemben, az átkozó pap áldott, bennünket áldott s a fekete férfiak ajkán felcsendült a nászhymnus.

Édes kicsi szentem, bunyd le selyem pillád,
mesét mondok néked . . . . *Salacz Emil.*

Carver János felesége.

Irta: Jane G. Austin; angolból ford. *Bacsó József.*

II.

A feljegyzések, amelyek erről az utazásról szólnak, napjainkig fennmaradtak s amely egyszerűek és öntudatlanok voltak azok, akikről szólnak, olyanok ezek a feljegyzések is. Minden lapjuk telve van a fenkölt hitnek, emberfeletti kitartásnak és rendíthetetlen elszántságnak olyan történeteivel, amelyekhez fogható sehol sincs a világtörténelemben, legfeljebb csak a Kolumbus által inspirált és ugyanazon partok felé való utazás története közelíti meg.

Mielőtt a jövevények partraszálltak volna azon a hírneves sziklaparton, mely az Újvilág Mekkája lett, Carver Jánost az alapítandó gyarmat ügyeinek vezetésére egészen ünnepélyesen kormányzóvá választották. Ő abban az egyszerű értelemben fogadta el a megtisztelő állást, amely azt rendeli, hogy az, aki uralkodni akar, szolgáljon is és aki vezér akar lenni a nép között, annak legtöbbet kell dolgoznia a népért lelkiismeretesen és ernyedetlenül. Senkisem fáradozott annyit a hajó kiürítésének veszélyes munkája s az utasok és ingóságok partraszállítása körül, az élő fasударak ledöntésénél, az épületek kifaragásánál, mint a most választott kormányzó. Legelőször is egy középületet emeltek ideiglenes menedékkül azok számára, akik először szálltak partra, azután kisebb helyiségeket az egyes családoknak. Ha ezek a családok kicsinyek voltak, adtak még hozzájuk kiegészítésül 2—3 magános embert, hogy teljes legyen a létszám, úgy, hogy a 101 lélekből álló gyarmat 19 háztartásra oszlott fel.

A kormányzónak, részint állására való tekintetből, részint mivel családja nyolc tagból állott, nevezetesen: ő maga, felesége, Desire Minter, egy szolgáló, Howland János, Wilder Roger, egy Wilmos nevű inas és egy örökbefogadott kisfiú, névszerint Jasper More, — megengedték, hogy egymaga foglalhasson le egy szobát. Alig fejezték be az építkezést, máris bizonyos finom, izléses gondosságnak jelentkezését lehet észrevenni az aprólékos tárgyak és csinos butorzat útján, amelyeket nagyon nehéz volna apróra elsorolni s

amelyekkel Carver János kedveskedett nejének, megőrizvén azokat leydeni háztartásuk romjaiból.

De nem a szék, az asztal, vagy gedig Carver Katalin csinos himzőárványa és faragott zsámolya volt az, amely a még befejezetlen nappali szobának légkörét izlésessé és előkelővé tette. Hanem az ennek a nőnek a jelenléte volt; az a nemes, finomult légkör, amely körül lebegte őt, az ő tiszta, nőies örömeinek megnyilatkozása mindabban, ami bájos, szép, kellemes. Tillie Erzsike gyakran jött ide, mintegy menedékhelyre az ő zajos, örökös sietségben levő otthonából és nem egyszer kérdezte sóhajtozva:

„Mi az, kedves Carverné nagysád, ami ezt a házat annyira megkülönbözteti a többiétől? Bizonyára az, hogy anyám meg én többet fáradozunk, mint amennyi elég otthonunkat rendben tartani, minékünk is van némi butorzatunk még a tengerentúlról, de a mi környékünk örökös zürzavarban van és különben is olyan rideg, kimért, ütálatos. Mi ennek a titka, asszonyom?”

„Bizony, én magam sem tudom. ha csak nem az, hogy Carver János itt lakik és nem ott,” mondta néhányszor az asszony, de Erzsike csak rázta a fejét, míg egyszer egy napon Howland János megvárva, míg Katalin asszony kimegy a szobából, így szólt a szomorú leányhoz:

„Ne legyen oly levert Erzsike, hogy nem lehet hasonló a kormányzónk feleségéhez, vagy hogy nem tudja otthonát olyanná tenni, mint az övé. A virágok hervadjanak és száradjanak el csak azért, mert ők nem a hold, amely mindent megvilágít és amelyet minden egyformán szeretet és csodálhat anélkül, hogy valaha megközelithetnék, vagy csak utánozhatnák is?”

„És ön a kormányzónét éppen így, az összes többi nők felett állónak tartja?” kérdezte Erzsike csipösen.

„Azt gondoltam, hogy Kegyed is szereti a kormányzónét igaz, őszinte szívvél,” válaszolt Howland, egy kissé komolyan:

„Igen, úgy van. Ki merné azt állítani, hogy nem szeretem? De . . . de . . . ez egészen más dolog. Isten vele Howland úr!”

S amint Erzsike gyorsan elhagyta a szobát, arca égett a pirtól, szemei csordúltig voltak könnyel, a fiatalember pedig meglepődve tekintett utánna és magában dörmögött:

„Valóban a nők útjai túlhaladják a férfi értelmét. Hogyan haragíthattam meg őt azzal, hogy asszonyunkat dicsértem.

Alig szálltak partra a jövevények, jött a pestis, amely három iszonyatos hónapra át pusztította, kis csapatuknak felét magával vitte, úgy, hogy

csak ötvenen voltak életben, mikor megszűnt. Nap-nap mellett, amikor Carver és két társa hazatértek a betegek körül teljesített szolgálatból, mind újabb és újabb halálesetnek és megbetegedésnek hozták hírért s ilyenkor a Katalin asszony szép szemei könnyekkel teltek meg és sietett hazulról szomszédjaihoz, hogy azoknak ágyánál teljesítse kötelességét, már amennyire azt gyarló ereje engedte, míg nem ő maga is letört. Carver János, amint éjszaka hazakerült, feleségét, valamint Desire Mintert elnyúlva találta ágyaikon, amint fájdalmasan nyöszörögtek, mialatt a szomszéd szobában Roger Wilder és a kis Jasper fiúcska heverték holtan, Wilmos gyerek és a szolgálóleány szintén betegen feküdtek a padlásszobában.

„Itt van elég munka a számunkra, János szolt a kormányzó szomorúan. Legalább volna egy nő segítségünk.“

Tillie János és felesége tegnap haltak meg, testvére, Edward és ennek a felesége pedig ma, Sampson Henerie és Coper Humility valamivel jobban érzik magukat; bizony, Tillie Erzsike egyebet sem tesz, mint síránkozik, gyászol és szeretne idejönni, ha Carverné asszony megenyedné neki, mondá Howland János kezét a kilincsre téve.

„Menjen és kérje meg, hogy jöjjön ide“ szolt a kormányzó, kedvencének elpirult arcára tekintve.

Erzsike megtörülte árvaságra miatt könnyes szemeit és elment a Howland János hívására; ők ketten ápolták nemcsak Katalint és a többieket, hanem a kormányzót is, aki kevéssel ezek után maga is megbetegedett nem a ragály, hanem nagymérvű kimerültsége és a roppant erőfeszítés következtében. A pestis csak hét személyt hagyott teljes épségben, akik a betegek, haldoklók és halottak körüli teendőket végezték.

De az éles tavaszi szél változást idézett elő. A járvány megszűnt, a megmaradt betegek kivánszorogtak az erőtelen napfényre s visszatért vézna tagjaikba régi erejük egy része, amellyel hozzáláttak a nagy feladat megvalósításához, — amely még alig kezdődött el — hogy ebben a pusztaságban házat építsen kiki a maga és gyermekei számára.

Ezek közt a munkálkodók közt volt Carver is, aki még gyenge volt a hosszas betegeskedéstől, azonban nejének gondos ápolása folytán bizonyos mértékben visszanyerte egészségét. Ő vezette naponként a munkát egy Squanto nevű indián segédkezése mellett, aki egymaga élte túl azt a pestist, amely pár évvel ezelőtt néptelenítette el ezt a vidéket és továbbra is megmarad-

ván szülőföldjén, igen hasznavehető és szolgálatkész lett az új lakosokkal szemben. Squanto tanította az ő fehérarcú barátait arra, hogy hogyan és mikor kell vetni a gabonamagot, hol lehet halatfogni és hol lehet halászni nagy mennyiségben a heringet, amelylyel e kimerült, kietlen vidék bőven meg van áldva és még több efféle ügyesfogásra tanította meg őket, amiket az ő atyáik ismertek és alkalmaztak is ugyanezen a vidéken századokon át, még mielőtt a jövevények vagy pedig Kolumbus meglátta volna az Újvilág e partjait.

Squanto vezette hozzájuk törzsének főnökét Massasoit-ot, aki szövetséget kötött a fehér emberekkel; ugyancsak Squanto figyelmeztette őket arra, hogy Narragansetts és más vad törzsek és csapatok ellenséges indulattal viseltetnek irántuk úgy, hogy a fehérek szilárd és hűséges barátjának bizonyult az első perctől mindvégig. Ez a Squanto lépett be a kormányzó szobájába, midőn a család reggelinél ült s fűrgén oldalra lépve így szolt hibás angol nyelven, amelyet angolországi fogságában sajátított el néhány évvel az előtt:

„Jó reggelt kívánok uram. Kell-e gabonát vetni ma is?“

„Igen, Squanto, hogyne. Addig kell munkálkodnunk, míg nappal van, mert elközelget az éj.“

Alig fejezte be válaszát, felkelt helyéről s a szoba közepén megállva különös pillantást vetett nejére, melyet neje is észrevett s mialatt férjéhez közeledett, gyöngéden kérdezé:

„János, ma megint olyan keményen kell dolgozniok, hiszen Ön még nem elég erős és tegnap is milyen kimerült volt a nehéz munkától?“

„Édes szívem ne ijedj meg. Az én helyemen jó példával kell előljárni és az Úr megsegíti az ő szolgálait. Jöjjön Howland úr, Squanto már előre ment.“

Howland azonban ott ácsorgott mindaddig, míg elmondhatta Katalinnak úgy, hogy a férje nem hallotta:

„Mindig a férje mellett leszek asszonyom és könnyitek a terhén tehetségem szerint, de ő bár kissé sápadt és sovány mégis két ember testi és lelki erejével rendelkezik.“

„Köszönöm fáradságát, Önre bízom öt, már amennyiben férjem azt megengedi Önnek, mert ő annyira lelkiismeretes, hogy még az erejét meghaladó feladatot is egymaga akarja elvégezni.“

„Legjobb tehetségem szerint fogok cselekedni asszonyom“, ismételte János lehangoltan, és sietett ura után a mezőre; ezalatt Tillie Er-

zsike a magán beszélgetésre várakozván, ajkait harapdálta s hol elpirult, hol elsápadt, végül elhagyta a szobát duzzogva:

„Nem tudom, mit gondoljak erről az imádatról, amellyel őt körül veszik. Nem . . . , nem én . . . !“

(Folytatása következik).

EGYLETI ÉLET.

Az „Ifjusági Egylet“ folyó hó 1-én tartott közgyűlésében lapunk költségeinek fedezésére feltételesen körülbelül 400 koronát (fejenként 2 koronát) szavazott meg az eddigi 600 koronához. Az előfizetések mikénti befolyásától van függővé téve.

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“-ban az Erdélyi-ünnepély megtartására tettük meg az első lépéseket, melyet előreláthatólag május 5-én tarthatunk meg.

A „Sárospataki Főiskolai Jogász-Egylet“ december 9—10-én semináriumi könyvtára javára rendezett műkedvelői előadás alkalmával jegyeiket megváltották: Dr. Molnár Viktor, Dr. Bessenyei Zénó 10 K, Dr. Illyefalvy V. Géza 6 K, Hodinka Ágoston, Dr. Csiky Kálmán 4—4 K, Miglécz János 3 K. Felülfizettek: Dr. Finkey Ferenc 10 K, Dr. Buza László 6 K, Dr. Kun Zoltán, Katona György, N. N. 5—5 K, Hartstein Lajos 4 K, Ohning Vilmos, Peiszlerle Pál, Mezei István, Maár Béla, Feldmesser Pinkász 3—3 K, Alexander Béla, Binéth Menyhért, Dr. Horovitz Gyula, Klein Ábrahám, Lebovits Henrik 2—2 K, Harsányi Károly, Dávid Zoltán, Dr. Gálos Rudolf, Schultz Aurél, Szépkuthy Lajos, Gottesman Lajos 1—1 s utólag dr. R. L. 20 K. Fogadják a nemeszívű adakozók a Jogászegylet hálás köszönetét. A két este összes bevétele 1052·79 K. Kiadása 649·39 K. Tiszta jövedelem 403·40 K. *Bálint* Zoltán j. e. pénztárnok.

HIREK.

— **Március 15.** Ez évben — a városban uralkodó vörhenyjárvány miatt — csak legszűkebb keretben ünnepeljük meg nemzeti ünnepünk emléknapját. Délelőtt 8 órakor istentisztelet lesz a városi templomban, melyen *Svingor* Jenő szénior imádkozik. Délután az imateremben kizárólag az ifjuság részvételével kisebb szabású ünnepség lesz a következő programmal: 1. *Egyveleg* a főisk. Énekkartól. 2. *Emlékbeszéd Svingor Jenőtől.* 3. *Kossuth apánk, édes apánk:* Szövegét írta *Fekete Gyula*, zenéjét szerző és éneklő *H. Bathó János.* 4. *Nemzeti dal:* Szavalja *Virág Béla.* 5. *Szózat:* Éneklő a közönség.

— **Dr. Kun Zoltán** főiskolai orvos úr Közlönyünk javára 20 koronát küldött. E helyen is fogadják érte Ifjuságunk köszönetét.

— **Előfizetésüket beküldték:** Bukoveczky Nándor Sárospatak 4 K, Baksa Lajos Alsószolca 4 K, Benyo József Sárospatak 4 K, Klein Mihály Sárospatak 2 K, Dr. Kun Zoltán 4 K, Moldován Zoltán Bánréve 4 K, Révfy Géza Temesvár 2 K, Dr. Trócsányi József Sárospatak 4 K, Trócsányi Mariska Sárospatak 4 kor., Gergelyffy Gyula Máriapócs 2 K, Csik Dániel Miskolc 4 K, Lácza Gusztáv Sárospatak 4 K, Szikszay András Ibrány 4 K, Somogyi József Dombrád 4 K, Marton János Sárospatak 4 K. Köszönettel nyugtázzuk. Sárospatak, 1912. március 6-án. *Szerkesztőség.*

SZERKESZTŐI ÜZENETE K.

Székely Sándor, Wasváry Jenő Amerika. A múlt évi előfizetés fejében küldjük az ez évi megjelent összes számokat.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Képviselet: Sárospatakon a Klein Mihály cég.

Zemplénum megye legrégibb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjúszővet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátoraljaujhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszővetekből a legegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések főlvétele. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olcsó árak, Kifogástalan szabás. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

XXVIII. évfolyam.

8-ik szám.

Fecit: DEÁK.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Szilva Ferenc	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	---	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők

Feltámadunk.

Egy igazi kálvinista papot temettünk pár héttel ezelőtt abból a fajtából, akik az utolsó leheletig teljes tudatával bírnak annak a különös kegyelemnek, melylyel őket az Isten magasztos örhelyükre kiállította.

Hazafelé jövet egy idősebb úrral beszélgettem, természetesen a temelési szertartás, főleg a temelési beszéd körül forgott a társalgásunk, aztán egyszer csak bizalmasan elárulta nekem, hogy ő a feltámadásban egyáltalán nem hisz s ennek bizonyítására megismételte előttem a hagyományos érveket, miket a bibliával szemben a tudományból s a józan észből szokás felsorolni. Én ezt nem tartottam különös dolognak, de ő csodálkozó pillantással mért végig engem, mikor a legnagyobb egyszerűség hangján megkérdeztem tőle: hát az Istenben hiszen-e eléggé?

Ezzel aztán el is váltunk.

Azóta jóformán elfelejtettem az egész dolgot, de ma újra megelevenedik előttem ez a látszólag minden nagyobb nyomaték nélküli, alig pár percig tartó beszélgetés.

Itt állok a Bodrog töltésén. Elöttem a tavaszi áradás óriási acéltükrét szántogatja a márciusi szellő, fölöttem gágogó vadludak úsznak fantasztikus ékeket rajzolva a szinte harmatosan üde mennybolt azurkék végtelenjébe.

Emberek jönnek velem szembe . . . barátaim: pataki diákok . . . aztán mások is jönnek . . . ezek talán más világban élnek, mint én, de ők is pataki diákok . . . A gondolataim szédítő sebeséggel kergetik egymást, a hangulat percről-percre változik bennem, aztán . . . aztán valami csodálatos béke, végtelen nyugalom ragad hatalmába. Látom, amit máskor nem bírnak szemeim észrevenni. Érzem, amit eddig nem bírtam egészen megérteni. Érzem, hogy az élet nagy kérdései, a vallás, a tudomány, a társadalom világrengető problémái megannyi törpe hatalmasság, a sok harc, dicsőség, a sok vér, a sok könny s a bukás megannyi apró torzsalkodás, nyomtalanul elsímuló hullámgyűrű csupán, mely a tavaszi lég színarany párázatával, az ébredő természet mélységes lélekzetvételével fenséges

harmóniába olvad össze, hogy mérhetetlen mélységeket, magasságokat bejáró tündöklő, lángoló zsoldárként trónusához szálljon a világok alkotójának, az emberek édesatyjának, a bölcs, az erős, a jóságos Istennek. Érzem, hogyan lesz kezeim közt az értelem biztos kormányruda törekeny vesszőszáll, mikor a lélek megittasulva Isten dicsőségétől egy-egy pillanatra színről-színre látja az eget, hogy legkisebb hibáim, vétkeim mázsányi teherként vonnak lefelé, minden földi vágyam, szenvedélyem, céloom csupán futó felhő, melyen túl egy tisztább, magasabb, egy örökkévaló világ integet felém

Körülnézek, látom: atom vagyok csupán a végtelenben, de az Égi Atya felém nyújtja jóságos kezét, felém ragyog szeretetének áldó sugára, szertefoszlik körültem a találgatások köde, a kételkedések árnya, most jobban megértem, csakis most értem igazán, hogy itt a földön és ott a földön túl nincs segítség, nincs út, nincs cél, nincs üdvösség, csak egy, amit Krisztus ott a keresztfán talál magának, mindenkitől elhagyatva, de örök példával szolgálva mindeneknek! „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet!”

* * *

Közelget a feltámadás magasztos napja, ez a győzedelmi ünnep, mikor a szív, az érzelem világa üli diadalát az emberek között. Ha erre gondolok, újra meg újra visszatér emlékezetembe a főntebb említett párbeszéd. Vajha mi is fogékony lélekkel, bizodalmas szívvel várnók ezt a napot, mint várták egykoron a tanítványok, mint várták kívülök oly sokan, várták tizenkilenc századdal ezelőtt, mikor a vakok látni, a sánták jární megtanúltak s a holtak a sirokból kiléptek. Vajha földöntúli létünk titkainak kutatása helyett teljes erővel igyekeznénk inkább méltókká lenni arra az életre, ha megtanúlhatnók, hogy a mi sorsunkat életben, halálban egyformán Isten tartja a kezében, ha rábíznók egészen magunkat, akkor az a kérdés, mely izzó kételyként égeli lelkünket, kétséget kizáró bizonyosság lenne mi-bennünk, bizonyosság, mely Istenben bírja támaszát, válasz, amit hirdet a szívünk minden dobbanása: feltámadunk, feltáma lunk! *Svingor Jenő.*

Kikeletkor.

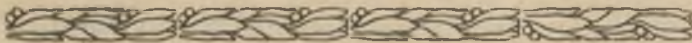
Óh Természet örök, nagy mesterem
Én — Pán cselédje, — sipom leteszem
És nem kontárkodom,
Csak figyelek rád nagy, mély áhitattal:
Hogy irod tele színes édes dallal
A földet, sikon, völgyön, halmokon.

A nap tüzébe mártod tolladat.
Kezed a barázdákon átszalad,
S csodás dal kél nyomán:
Mit megzenésítenek a pacsirták
S amerre zeng, a virágok kinyitják
Mosolygó, szép szemöket szaporán!

Te szent teremtő bűbajos erőd
Hirdetik mind az erdők és mezők...
S bár alkotsz hajtalan,
Virágnyilásában, fészlő rügyekben...
Nincs anni költészet ezernyi versben:
Amennyi egy vadrózsa-szálba van!

— Óh honnan és hogyan tör itt elő
Ez a temérdek rejtelmes erőd
Pár szálló nap alatt??...
Én Istenem, Te jársz itt láthatatlan,
A természetben, a nyiló tavaszban:
Te jelented nekünk ki magadat!

Szabolcska Mihály.

A magyar nóta.

Tele van a magyar nóta virággal,
Szerelemmel, bűgő galamb szavával.
Boldogsága: beragyogja az eget;
Bánatában: méljebb, mint a tengerek!

Tele van a magyar nóta sirással,
Négy százados kesergésünk szavával.
A hazáról ami nótánk panaszos...
— Verd meg Isten, akik miatt panaszos!

Tele van a magyar nóta reménnyel,
Szebb jövődök, szebb jövődök fényével,
Nem lehet az, hogy az Isten elhagyja.
Szüksége lesz neki még a magyarra!

Ami nótánk olyan hejh, mint mi vagyunk?
Jókedvünkben mikor sirva fakadunk.
Rózsa szírom, rózsa tövis egy ágon...
— Nincs minálunk árva nép a világon!

Szabolcska Mihály.

Gondnoki beiktatás.

Nagytiszteletű Révész Kálmán esperes urat,
midőn a sárospataki főiskola megválasztott gond-
nokául köszöntjük s lapunkkal is azoknak a
sorába óhajtunk állni, akik őt eme nagy hivatala
megkezdésekor ünneplik, magunkévá tesszük és
mint az egész ifjuság vele együtt érző örömeinek
adunk helyet Svingor Jenő senior alább közölt
üdvözlő beszédének.

Nagytiszteletű Gondnok Úr! Nem a szokás,
nem is a pusztá udvariasság adja ajkaimra a
szót, midőn azt mondom: örömmel üdvözli a
sárospataki főiskola újonnan választott egyházi
gondnokát a sárospataki főiskolai ifjuság!

Örömmel; mert ismerjük nagytiszteletü-
ségeket s jól tudjuk, hogy díszes, előkelő, tisztele-
tet parancsoló társadalmi állását, gazdag tapaszt-
alatú, bölcs és széles látkörű elméjét, törhetetlen,
kristálytisztá, puritán jellemét a szív fiatalos he-
vével, meleg szeretetével párosítja.

Nekünk semmi, de épen semmi jogunk
nincs arra, hogy egyházkerületünk választását
bármikor is, hacsak a legnagyobb elismeréssel
is, a magunk részéről elbírálás alá vehessük,
ellenben azt senki sem fogja nekünk megtiltani,
hogy mély és igaz örömet ne érezzünk, midőn
biztos tudomásunk van arról, hogy a sárospataki
főiskolát Nagytiszteletűséged személyében ismét
egy olyan gondnokkal ajándékozta meg az Isten
különös kegyelme, akinek jó szívet mindig közel
fogjuk magunkhoz találni, akinek atyai kezére a
sárospataki főiskola ifjúsága mindenkor a leg-
nagyobb bizalommal hajthatja fejét.

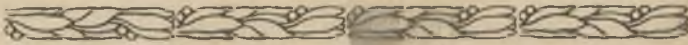
Hiszen amennyire igazolják egyházkerüle-
tünknek a sárospataki főiskolára nézve oly sze-
rencsés választását Nagytiszteletűséged tudomá-
nyos és adminisztratív téren szerzett eddigi érdemei,
ép' oly fennen hirdeti azt nekünk a legutolsó
pataki diák is, aki valamikor Kassa város jelen-
legi lelkészének kedves családi körében meg-
fordult.

Nekünk nincs is most egyéb óhajtásunk:
vajha szívünk igaz örömet mennél jobban bírónk
kifejezésre juttatni; teendők sincs egyéb a jelen
pillanatban, mint kérni Nagytiszteletűségedet,
fogadja bizalmába, meleg szeretetébe, vegye atyai
oltalmába a mi főiskolánk ifjúságát, mint annyi-
szor tette már eddig is kivétel nélkül írásban és
cselekedettel egyaránt. Hiszen pályafutásának a
végén, amikor mérlegre kerül majd: mit tett
családjáért, mennyit áldozott egyházáért, meny-
nyit hazájáért, sok-sok társához észrevétlenül
oda fog simúltni ez az igénytelen, de ránk nézve
oly óriási jelentőséggel bíró kérdés is: mennyire

szerette Nagytiszteletűséged a sárospataki főiskola ifjúságát?

És kérjük az isteni gondviselést, adjon erőt Nagytiszteletűségednek s mindazoknak, akiknek kezében letéve nyugszik a sárospataki főiskola sorsa, adjon erőt igazságos, bölcs és szeretetteljes kormányzáshoz; mind erkölcsileg, mind szellemileg, mind anyagilag virágoztassa úgy ezt a főiskolát, hogy Nagytiszteletűséged mindenkor elvehesse fáradozásának méltó, legfőbb, mondhatni egyetlen jutalmát: a megelégedés boldog örömét. Gondoljon mindenkor jóleső örömmel arra az útra, midőn főiskolánkat jön meglátogatni, amint nekünk is ünnep lesz annak a napnak minden perce, amikor magunk közt, kis társadalmunkban megpillanthatjuk Nagytiszteletűséged kedves alakját.

Az Isten áldja meg, az Isten éltesse Nagytiszteletűségedet mindnyájunk örömére, a sárospataki főiskola, református anyaszentegyházunk és az egész magyar nemzet díszére, dicsőségére, dicsekedésére!!

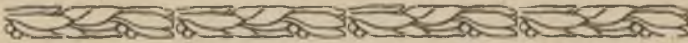

Alkonyatkor a szobádban.

Olyan szép most a szobádban az alkony
És úgy szeretek itt lenni veled —
Fehér kezed amíg kezemben tartom,
Alkonyi csendben húnyd le a szemed — —

Az arcodon egy bágyadt sugár elhal
S megcsókolom az arcod mosolyát,
Amíg az alkony kedves hangúlattal
Beszórja meghitt, lányos kis szobád.

Szigethy Ferenc.

Viszontlátás.

Az öregasszony összehejtogatta a sürgönyt, aztán megtörülte a szemét.

— Dehát csakugyan igaz?

Igaznak kell lenni, hiszen itt van írásban. Hazajön a fia. Kilenc esztendeje nem látta. Talán már rá sem ismer? Vajjon sokat változott-e? Mikor elment, csak épp hogy a kenyerét tudta megkeresni. Ma már nagy úr. Nagy tekintély.

— Hát megsegítette az Isten, . . . meg, . . . motyogta az öreg. Aztán megindult a boltba bevásárolni az ebédhez.

Utközben ide is, oda is beszólt a jóismerősöknek:

— Hazajön a fiam!

Gondolkozott, mit készítsen ebédre? A rácsos bélest nem hagyja ki. Az volt régen a fia kedvence. Hadd lássa, hogy ő azt még most sem felejtette el.

Mennél jobban közeledett a viszontlátás pillanata, annál izgatottabb lett.

Végre. Kocsizörgést hall. Itt van a fia. Kirohan elébe. Szólni szeretne, de nem tud. Csak szóttalanul öleli át a fiát.

Az megcsókolja az anyja kezét, aztán mindjárt kérdezősködni kezd. Hétköznapi üres dolgokat.

Az öregasszony valami bántó hidegséget érez a szíve körül. Nem ilyennek képzelte a viszontlátást. Várta, hogy a fia majd a nyakába borúl szóttalanul, meghatottan, aztán könnyes is lesz a szeme. De nem. A fián semmi fölindulás nem látszik.

Bemennek. Ott mindjárt elkezd:

— Ugyan, hogy tud anyám ilyen levegőben élni? Talán már egy éve sem szellőztetett? Már engedjen meg, én kinyitom az ablakot!

Az öreg felijed. De már késő. Amitől félt, bekövetkezett. Az ablakban lévő viritós mályvának letört egyik ága. Egyszerre elborúl az arca. A fia észreveszi:

— Ja!? Ne búsúljon anyám! Küldök én ennél sokkal szebbet a kertemből.

Az öregasszony terit. Közben a fia arcát kémleli. Hogy megváltozott! Hogy meg! A finom úri ruha változtatja ilyenné az embert? Ez nem az ő fia. Ez csak volt az ő fia. A régi, a kopottkabátos, a sápadt, az volt az ő fia. Ez egy idegen ember. Más az arca, más a ruhája. Óh, már a lelke is más!

Ebédelnek. A fia észre sem veszi a rácsosbélest. Szórakozottan eszi, közben gondolkozik, hogy mit is mondjon ennek a gyámoltalan öreg asszonynak, az anyjának?

Persze otthon bőbeszédű ember, jó szónok hírében áll, de hát Istenem, csak akkor, ha politikáról, lóversenyről, tudományos, vagy nagyúri dolgokról van szó és magához való emberek közt. Dehát mit beszéljen egy ilyen öreg asszonnyal, aki ósdi, szüklátkörű falusi asszony s akit csak a kedvenc virágai, meg tyúkjai érdekelnek. Szinte szánakozva nézett az anyjára.

Az öregasszony mintha megérezte volna, min gondolkozik a fia, lehajtotta a fejét.

Ebéd után a fia cigaretára gyújtott. Aztán beszélgetni próbált. A régi világról, Régi embekekről. De bár ne tette volna. Emlékezetében összezavarta a neveket, az évszámokat, jó ismerősöket és ez az öregasszonynak fájt. Hogy szeretett volna elmerülni ezekben a régi dolgokban! De így? Látta, hogy nem volna érdemes. A fia

szórákozottan néz rá, nem emlékezik se erre, se arra. Talán nem is figyel?

Lassan sötétedni kezd. Csak a kályha parázsa világít már. Aztán lassankint az sem. Alig látni már a régi öreg bútorok körvonalait.

Az öregasszony egyszerre úgy érezte, mintha a régi világ tért volna vissza. A régi öreg óra most is úgy ketyeg a falon, mint akkor, mikor még itthon volt a fia és az ölebe hajtotta a fejét, hogy meséljen neki. Szinte azt hitte, hogy a régi fiával beszél. A sápadttal, a kopottkabátossal. És egész belemelegedett. Beszélt a fia gyerekkori csinyjeiről, a meghalt uráról, a régi uráról, a régi kis virágos kertről, régi világról; meg a jó Isten tudná, mi mindenről.

Aztán megáll egy kicsit pihenni. A divány felé fordul.

A fia alszik. Hallatszott az egyenletes, nyugodt lélegzése. Az öregasszony föleszmél. Igaz! Hisz' már vége ezeknek a régi dolgoknak. A fia már nem is emlékezik semmire. Talán unalmas is volt neki, azért aludt el. Egy pillanatra szinte gyűlöletet érez a fia iránt. Ő beszél szeretettel, meghatottan a régi időről, a fia meg elalszik.

Aztán megint csak az anyai szíve szólalt meg és menteni próbálta: Bizonyosan elfáradt a hosszú úton. Majd fölállt és kinyitotta az ajtót.

Az ajtónyitásra fölébredt a fia. Egy kicsit mentegetődzött, azután az órájára nézett.

— Hiszen nekem menni kell! Holnap fontos dolga lesz otthon.

Az öregasszony följiéd:

— Hát csak nem mégy így el? Vacsora nélkül?

De a fia nem akart maradni. Majd az étkezőkocsiban megvacsorázik a vonaton. Most már úgy sem volna rá idő. Készülődni kezd. Az öregasszony nem is marasztja egy szóval sem tovább. Minek is? Elég volt ennyi. Látja, hogy jómódban van a fia és egészséges. Ez a kettő, amit kért mindig az Istentől a fia számára. Hiszen most már oly nagy a távolság ő és a fia közt, hogy jobb is, ha nem látják egymást. Kikíséri a fiát a kapuhoz. Az megcsókolja a kezét, aztán küldi, hogy menjen vissza, mert megfázik.

Elmegy. Szinte repülni szeretne, hogy mentől előbb otthon lehessen. Szétnéz. Ezek a viskók itt a faluban! Brr! Hazagondol a gázlámpákkal borított korszóra. Eszébe jutnak előkelő barátai. Vajjon mit szólnának hozzá, ha megmutatná nekik az anyját? Ezt az egyszerű, kopott kendős asszonyt. Biztosan nem hinnék el neki, hogy az anyja. Neki, akinek otthon fogata, inasa, fényes háza van! Neki, aki előtt hány ilyen kopott ruhás és hány cifraruhás hajlong

pártfogásért, mert tudják, hogy nagy a hatalma. Elvégre ő szereti az anyját. De azok közé nem viheti. Azok biztosan lenéznék. Vagy kinevetnék. Mert hiába, a rang. A rang, meg a külső kinézés. Mai napság csak erre adnak már. És megelégedéssel gondolt vissza a tegnapelőtti fényes bankettre, ahol csupa bárók és grófok közt ült...

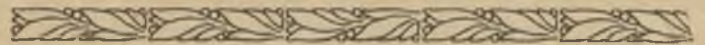
Az öregasszony pedig ezalatt szép lassan visszatípegett a szobába. Hát itt volt a fia. Mintha csak álmodta volna. Miért is jött el? Maradt volna meg másképp az emlékében. A kopott ruhában, sápadt arccal, de telve szeretettel az anyja iránt. És az öreg asszony szinte szeretett volna a fia után szaladni. Letépní róla a finom és úri ruhát. Aztán felöltöztetni megint a régibe. Mert érezte, makacsúl hitte, hogy csak a ruha az oka mindennek.

Egyszerre nagyon elhagyatottnak, nagyon árvának érezte magát. Szüntelen csak a fia volt az eszében. És összeszorult a szíve. Az a becsületes öreg szíve, amelyre — úgy érezte — talán már nincs is szükség... Se a fiának, se másnak,

Szétnézett. Ugy szeretett volna valakit maga körül. Valakit, aki elbecézze és lefektesse gyöngéden, mint egy gyereket. Valakit, aki a kezét megcsókolja.

De nem jött senki...

H. Ilonka.

Önéletírás.

Botor, szilaj, tűzes csikókon
Neki vágtam az élet-útnak.
Lassú vérű, kis lovacskákon
Velem együtt sokan indultak. —

Hajrá! — Enyém, enyém az élet!
Enyém az üdv, a csók, a mámor!
Hajrá! Gyerünk! Igyuk ki részünk
Az öröm habzó poharából!

Hajrá! Gyerünk! Hisz' még a célunk,
A mi időnk még messze, — távol!
— Elmaradtak mind mind, akikkel
Ostort fogtam az induláskor... —

... Hahó...! — Bizony az lett a vége,
— De hisz' máskép' tán sohse történt, —
Fékevesztett, botor csikóim
Könnyü szekerem összetörték.

— S mig az útfelen felsohajtok
S könnycseppjeim arcomra folynak:
Lassú vérű, törpe lovacskák
Mellettem sorba' elkocognak!...

Fekete Gyula.

1912 március 15.

Kossuth apánk, édes apánk...

Írta: Fekete Gyula.

Zenéjét szerző: H. Bathó János.

Harmoniumra átírta: Kovács Dezső.

Lassan, hazafias érzéssel.

Ének.

Kos-suth a-pánk, é-des a-pánk, ha le-néz-ne az ég-ből

Harmonium.

Sü-rü könnyet, fá-jó könnyet hul-lat-na a sze-mé-ből Hullna, hullna sok-sok könnye

A fe-ke-te magyar rög-re Mint mi-kor a csendes e-ső meg-e-red: Ré-gi vá-gyunk,

é-des ál-munk vérrel szerzett sza-bad-sá-gunk Jaj ho-vá lett? Tán ő-rök-ré el-ve-szett?

Kossuth apánk, édes apánk ha az égből lenvet:
Mosolyától mind elszállnak a sötétlő fellegek.
S régi-régi csoda fényben
Hajnal csillag gyul az égen

Beragyogja sziveinket sugara —
— Régi vágyunk, édes álunk
Vérrel szerzett szabadságunk
Vissza jön még! Megvirrad még valaha!

Utolsó akkordok.

Már be van csomagolva a mirtuszkoszorú, köréje csavarodik a menyasszonyi fátyol. Az aranyos, szöke fejű Somogyi Terike asszonyi tudással ül a vasuti kocsiban. Keblére szorította bársony, pici kacsóit, úgy lüktetett a vére és a szíve úgy dobogott, zakatolt, bongott, mint egy félre vert harang. Vissza akarta fojtani keble hullámzását és elhalgattatni a gondolatot, mit rohanó vére vágatva vitt el teste minden részébe.

Tegnapelőtt este még búcsúcsókot adott annak a szökehejű kis diáknak, aki elutazott a jó Isten tudja hová és ma már ezé a hosszú szakállú, villogó szemű férfié, aki viszi magával zúgó vasuti kocsiban, ahova ő akarja. A fejébe nyilalt a zakatoló kerekeknek a dörgése, de aztán, hogy lehúnyta szemét, fásúltan hallgatta. És a zakatoló kerék dörgéséből lágy, szomorú férfihangok váltak ki, puhák és sírásba fülök. Égő szerelemnek a tüze égett hennök, de az ősz borús melancholiája ömlött el rajtuk és a válásnak fojtó keserősége; zakatoló kerekeknek a búgásában beszélt az a szökehajú kis diágyerek olyan csudálatos nyugodtan . . .

— Szöke kis Terikém, ragyogó őszi délután hát nászútra fogsz kelni. Kődös párájával megül mindent az ősz, az én lelkemet is, de a te lelked tele lesz tavaszi virúlással, madárcsicsergéssel, biztos asszonyi tudással. A lelked bimbózása, sejtelmes tavasza, az álmok, a vágyak az enyéim voltak, a tudás legyen a másé, azé a brutális férfié, ki a füledbe fogja sugdosni a léhaskodásnak útfélen elhullatott szerelmes szavait. Ne félj én kedves virágom, belenyugodtam már, hogy a te lányos derekad köré az ő szentségtörő két karja fog símulni, hogy csókolni fogod az ő széles, húsos ajkát. Én kedves virágom, csak csókolj! . . .

A halovány asszonyka megvonaglott, pillái alól könnycseppek peregtek elő; az ura felszűrte a könnycseppeket, mintha virágkehelyből inná ki a harmatot.

— Majd meghasad a fejem, — Pedig a szíve hasadt meg majd a nagy fájásba.

Szeretett volna felugrani s az ura szemébe vágni: Űzz el, hajts el magadtól, mert gyűlöllek téged úgy, ahogy ember gyűlölni képes; az én lelkem nem a tiéd, hanem azé a szökehajú kis diágyereké, akitől miattad el kellett válnom.

Szerette volna felszakítani a kocsi ablakát, kiugrani rajta s ahoz a szökehajú kis diágyerekhez rohanni oda, a fehér nyírfák közé . . . azok közé a fehér nyírfák közé, hol az első csókot adta annak a bohó fiúnak.

A vonat repülő szikrái mintha a lázadó gondolatoknak lobogó vésztüzeit szórnák széllyel és a fekete éjszaka úgy csalta, hívogatta ki magába . . .

Idegesen vonta ki kezét urának vágyó karjaiból, csillogó szemével úgy nézett reá, mintha meg akarnáátkozni egy egész életre.

— Talán bántja a cigarettám füstje? — ha igen, akkor a folyosón fogom elszívni.

Az asszonyka igenlőleg bólintott:

— Legyen olyan jó, igazán megköszönöm magának.

S ahogy az ura a folyosóra ment szinte szabadon lélekzett fel. Mintha köszénfüstös párázatból fenyők közé jutott volna, hol sugdosva zizegtek a levelek a feltámadó szélben.

Zakatoló kerekeknek a zúgásában beszélt tovább az a szökehajú kis diágyerek . . .

— Enyém legyen minden gyötrelmem, tied legyen minden öröm, minden boldogság. Légy boldog én édes virágom és ne törődj velem, hamvazó szerdai hangulatban, ajakodon a bűnbánat hamújával.

Tedd az urad kezébe kezéd és légy okos, ne olyan szilajon bohókás, mint azon az áttáncolt izzó báli éjszakán. Örömdet ne zavarja semmi fájás, legyen az nyugodt, fenséges, mint a báránnyelbős ég.

— Majd ha Adria tengerén az enyelgő, csókos hullámok kacérkodni fognak a szerelmes hold képével s a gondolán urad ölébe fogsz ülni csolnakázva édes kettesben, feledd el azt a szökehajú kis diágyereket, ki csak azért volt szerelmes beléd, meri bearanyoztad ifjúságát, dalokat fakasztottál lelkében.

A kis asszonyka visszafojtotta az erőszakkal kikívánczó sírást; pedig a ki nem sírott könnyek úgy zúgtak, zúgolódtak, nyughatatlankodtak . . .

— Áldjon meg az ég én édes virágom, mikor hazudozó mézes hetek után az uradat meg fogod gyűlölni. Áldjon meg az ég úgy, hogy sohase lássalak többé. Az én lelkemben maradj szüz fehéren, nem akarom szemedbe látni a tudást, mely az én álmimat megrontotta. Mert le fog hullani a fejedről az arany korona s lezuhansz a mélybe, ahol vannak százezren olyan láncravert asszonyok, mint te lész . . .

— Látod önző voltam és nem szerelmes, csak azért sírok, hogy elhagysz örökre, visszahozhatatlanul, hogy eltörött az én égberöppenő álmimnak a szárnya, az én szivárványos reményemnek örökre vége szakad.

Pedig nem mondott igazat, az igazat akkor mondta, mikor halotthalványan dőlt egy fehér

akác fához és sóhajtott: „Én édes virágom a te nászutadat én soha meg nem fogom érni . . .“

Zakatolva, dübörögve vágta be a vonat a vak éjszakába. Csupa gögös, nyers erő, mely igába hajtja a természetet. Aminek útját nem állja semmi, csak a maga akarata. Zakatoló bűgásával felveri az éjszaka csöndjét, az alvó madárkakat és vágta tovább a tüzet okádó szörny, amíg hirtelen megáll. És van kiabálás, jajveszékés, zürzavar egy kis ideig, mikre az a halovány arcú asszonyka nem ügyel, ő annak a szöke hajú kis diágyerek sugdosódó beszédére hallgat, mellyel az egész lelke tele van . . . nem hall szilaj, kiabáló hangokat.

S mikor a vonat újra megindul s egy pillanatra tülekedik egymással a fekete éjszaka, meg vereses fénye a pattanó szikráknak, miket kiokád magából a kémény . . . az a villogó szemű férfi újra belép a vasúti fülkébe.

Az a halovány arcú asszonyka összeszedte magát és csak hogy mondjon valamit, kérdezte:

— Milyen állomás volt ez?

és felelt az ura:

— Nem állomás volt, de mégis megállott a vonat, valami gyerekképű, szöke hajú fiú a vonat kerekei alá vetette magát. Olyan roncsolt volt szegény . . .

A halovány asszonyka megvonaglott, dereka behajlott, mint egy viharverte liliomszálnak. És az a villogó szemű férfi dörmögve kérdi halvány kis asszonyát:

— Nagyon fáj még a feje édesem?

Gaál István.

Történet.

A halványarcú, szomorú leányt

Felöltöztették talpig hófehérbe;

S virágfüzérés, négyes fogaton

Vitték az esküvőre . . .

A nagy templomban halkán suttogák:

— Mily szép menyasszony! mily boldog lehet . .

De amikor az esküt elrebegete,

A hangja reszketett . . .

Elébe jött egy halvány férfiarc;

Sohasem látott olyan szép szemet . . .

S egy kis fehér ház, — amely e percben

Örökre elveszett . . .

A vőlegény boldogan suttogja:

— Most már az enyém, örökre enyém!

A lány elfordul. Az áruló köny

Végighull bús szemén . . .

Flamma.

A tótfalvai legátus

Megkondúlt az iskola harangja. Vége egy hosszú, sok-sok örömmel s kevés, apró tüszúrásnyi fájdalommal telt szorgalomszaknak. Az imént még üres folyosó pár perc alatt megtelik az izgalomtól piros arcú, reménykedő diákokkal.

Hova számítsz öreg? Elveszem előled! Ki cserél ünnepet? s az Isten tudja hány ezekhez hasonló, évelődő, csipkedő, aggódó kiáltás hangzik a hosszú folyosó minden részén.

Nagy dolog is az az elektio; akár az egyik, akár a másik oldalát nézzük. Bizony nem lehet megmondani, melyiknek esik rosszabbul, ha egygyel-kettővel elveszik előle a reszketve remélt ünnepet; annak-e, aki borzadva gondol az ünnep utáni fizetésekre, vagy annak, aki dobogó szívvel gondol az ünnep alatti boldog percekre.

Mert bizony sokféle az ember, még ha diák is. Az egyik a pénzért elmegy 5—6 faluba is, a másik egy szép szempárért odaadná az egész jövedelmét.

De mi! Kezdődik az ünnepválasztás! Egy perc alatt kiürül a folyosó, megtelik a terem. Izgatottan hallgatják végig a „törvényeket“. Azaz, dohogy is hallgatják. Ismeri már jól mindegyik. Nem is hall belőle egyik sem egy szót sem. Nem is nagyon erőlködik aki olvassa. Toldy Miklós féle dübördő hang kellene ahhoz, hogy ezt a borzasztó lármát túl tudná kiabálni. Inkább csak magának, vagy még inkább a szokásnak olvassa.

Irigy szemmel nézik az első diákot, amint kidüllesztett mellel, boldog mosolygással kiáltja be: Beregszász!

Szegény Putnoky Jóska! De sokat kell még neked reszketni, míg te is kiálthatod a magadnak remélt kis ünnepet. De vajjon megjut-e?

Hová még Jóska? éppen ebben a percben kérdezi tőle jóakaratu leereszkedéssel az első diák Janiga Danyi.

A Jóska lányosan szép arca elpirul a kérdésre, felcsillan a szeme s zavarodottan mondja: „nem tudom még, amelyik jut.“

Dehogy nem tudod Jóska, hiszen én is tudom. No! ne pirulj. Ha nem első diák lennék én is azért mennék, amiért te. Többet is ér egy csók 3 legatiónál. Szervusz! s ezzel eltűnt az izgó-mozgó tömegben.

Jóska pedig türelmetlenül várja, még édes reménysége valóra válik.

De sok mindenféle gondolat zsong összevissza a fejében. Ugyan ott lesz-e biztosan? Emlékszik-e még rá? Bizony ides-tova egy éve nem látta. Talán azóta már hosszú ruhát visel. Pedig de szép volt, mikor rövid szoknyácskájá-

ban pajkosan ugrált előtte: ügyetlen Jóska, fogjon meg ha tud!“ Ügyetlen Jóska, így hívta akkor őt az érettségi előtt álló fiatalembert a 15 éves kis Nusika. Majd nem lesz most ügyetlen. Csak ott lenne. Csak egy percig lehetnének ketten . . .

Putnok József mit választ? hangzik a választást vezető senior szava.

Jóska felébredve édes álmodozásából gondolkodás nélkül kiáltotta óhajtott ünnepét.

Csüpte! Fogta! Jó mulatást Jóska! Vigyázz a szívedre! száll feléje a kiáltás mindenünnen.

Boldogan mosolyogva sietett pátensért, úgy szeretett volna már túl lenni rajta. Úgy szeretett volna már ott lenni azon a kis ünnepen . . .

Üres az útca, üres az iskolakert. De telve sok kis falusi ház boldogsággal, örömmel. Hazajött a diák. Itthon van a fiúnk.

Putnokyéknál is teljes a boldogság. Csak a Jóska szíve szorul el néha-néha: ugyan ott lesz-e Nusika?

Boldogság van a tótfalvai tisztelendő uréknál is. Itthon van a legnagyobb fiú a Pista. Első gimnáziumban jár. De sokat tud beszélni. Milyen jó ez a tanár úr, milyen kegyetlen a másik. Hogy felelt jelest, mikor bele sem nézett stb. stb.

— Tudod-e ki lesz a diák fiam? kérdi a tisztelendő úr mikor már a fiú jól kipanaszolta a kadicsekedte madát.

— Tudom édes apám. Beszöktem az elekcióna s hallottam mikor elválasztotta Putnok úr.

Erre a szóra egy ici-pici vércsepp serkent ki az ablaknál himező kis lány ujjából. De nem volt az pirosabb, mint szép két orcája. És az nap délután, másnap s harmadnap sem, egész az ünnepig sehogy sem ment a kis Nusika dolga . . .

Szereti az Isten a diákokat! Gyönyörű tavaszi reggelrel köszöntött be Nagypéntek. Vigan mehetnek legációba, s egyik faluból a másikba. Putnok Jóska is vigan indult el otthonról 10 óra körül, a másfél órányira levő Tótfalvára.

Isten tudja megmondani, hányszor merült fel az úton ez a kérdés előtte: ott lesz-e a kis Nusika?

Hej! ha tudta volna, hogy a kis Nusika már egy hete ott van. Ha látta volna, hogy vetett minden percben egy pillantást az ablakra: „még sem jön a diák.“

És egyszer csak eljött a diák. Félve, remélve kopogtatott be a tisztelendő úr ajtaján. A tisztelendő úr fogadta. Már kijöttek a templomból. Beszélgettek a vén iskoláról s az új diákokról. Hogy volt régen s hogy van most. De Jóskának csak az járt eszében: „hogy volt régen ezelőtt egy évvel

s hogy lesz most?“ Úgy szerette volna megkérdezni, itt van-e Nusika? De még sem tette. Feltűnő lenne nagyon. Várni kellett hát, még valahogy biztosat fog tudni.

Odakünn a konyhában pedig, olyan lassan, olyan szaporátlanul ment a sütés-főzés. (Legalább a kis Nusika így találta. Pedig a nagytiszteletű asszonynak ugyancsak gyorsan járt a keze.)

— Ebből a süteményből én fogom megkínálni. De ugyan megismer-e? Emlékszik-e még rám. Ki tudja, azóta szebbet is látott már.

Az édes álmodozásból a nagytiszteletű asszony kedves hangja verte fel: „Eredj be a szobába kis lányom, teríts meg.“

Remegve nyitott be a szobába. Tüzes lett az arca, reszketett a keze, mikor a legboldogabb legátus, Putnok Jóska gyengéden megszorította kezét, úgy mint most egy éve.

A tisztelendő úr kiment utánna nézni a gazdaságnak, a legátus úr meg a kis Nusikával teríteni kezdett.

— Nos ügyetlen Jóska magatokban vagytok, légy hát most ügyesebb, biztatgatta magát. De csak nem akart szó jönni a nyelvére. Pedig a szíve de tele volt. Nem tudná azt kibeszélni 3 ünnep alatt sem. Nézte azt a szöke hajú angyalt, gyönyörködött abban a pajkos mosolyú, rózsás pici szájban. Rövid ruhája van most is mint akkor, úgy ragyog a szeme, úgy mosolyg az ajka, oly rózsás az arca.

— Szólj, beszélj már! Nézd csak, hogy rád-rád néz lopva.

Terítve az asztal. Künn nyílik az ajtó. „Siess amíg lehet!“

De hiába bíztatja magát!

A kis Nusika pajkos mosollyal indul az ajtó felé. Kimegy. De mielőtt bezárná az ajtót, visszadugja szöke fürtös fejcskéjét, kacagva mondja ezt a régi két szót: ügyetlen Jóska!

Most lett mégegyszer csak piros a legátus ur arca. Ugyan mi égeti jobban, a szégyen-e, vagy a boldogság?!

„Szégyelhetnéd magad. Bizony ügyetlen vagy. Látod ő a régi, látod, hogy szeretné, hogyha beszélne már. Hogyha ilyen leszel, sohasem fog szeretni. Gyermekeknek fog tartani“. És a Jóska szívében erős elhatározás keletkezett. Csak még egyszer lehetnének egyedül.

Szól a harang. Templomba megy a tótfalvai diák. Templomba készül a kis Nusika.

Száll, száll az ének s nő a Jóska izgatottsága. Jaj csak rá ne nézne. Mi lesz vele, ha abba a két szembe véletlenül beletalál nézni!

Elhallgat az ének. Megcsendül a Jóska szép tenor hangja. Áhitattal hallgat a gyülekezet. S a

kis Nusi eszében most is pajkos gondolat jár. „Ugyan rám mer-e nézni Jóska!”

Elhangzik az utolsó ámen; el az utolsó énekhang! Boldogan megy haza a legátus úr.

A kis Nusi már az ajtóban várja s pajkosan kacagva ismét csak ezt mondja: ügyetlen maga Jóska, mindég csak a menyezeten levő csillagokat nézte.

Estefelé összesereglett az intelligencia a tisztelendő úréknál s szegény Jóskának ismét csak a remény maradt meg.

Másnap reggel hivatalos dolgához kezdett a legátus ur. Nem is került csak estefelé haza. Ott ebédel ilyenkor itt a diák, ahol a 12 óra éri.

Esteledik. Elvégezte dolgát a legátus ur s boldogan siet a paplakra. A tisztelendő ur a mezőre ment ki, a nagytiszteletű asszony a tyúkok körül jár. Nosza rajta Jóska. Alig hitte, hogy a szobában lehessen. Ni! az ablaknál ott mosolyog az arany hajú Nusika. Nézd csak, mintha most is azt mondaná: ügyetlen Jóska.

Benn van már! S im megoldódik a nyelve. Dicséri a falut. De szép az utcája. Hát még a kastélykert. Milyen szives népség ez itt valamenynyí. Jó dolga lehet itt a tisztelendő úrnak.

A kis Nusika meg hallgat türelmesen. Nézd csak, nézd csak Jóska, mosolyog az ajka. Tudod, min mosolyog?

Leszáll az este. Haza jön a tisztelendő úr. Elvégezte dolgát a nagytiszteletű asszony.

S ismét csak előkerül az öreg iskola.

Csendes lesz a falu. Kialszik a világ emitt is, amott is. Bucsuzik a család. És a pajkos Nusi a bucsuzáskor ismét csak a fülébe súgja szegény legátus úrnak azt a bosszantó két szót: ügyetlen Jóska.

Szegény Jóska! Hogy tudna aludni. Örökösen ez a két szó zsongott a fülében. Alig hitte, hogy reggel legyen. Majd nem így lesz holnap!

Eljött a reggel. El az este is. És a bucsuzáskor a kis pajkos Nusi ismét csak azt mondta.

Hangos a falu. Víg nótázás hallatszik mindenünnen. Behallatszik a Jóska szobájába is. Öntözködni járnak.

„Jóska legátus ur, jöjjön reggelizni!” cseng az ajtón keresztül az öntözésre váró virágszál hangja.

Boldogan lép ki a legátus ur a másik szobába. Előszedi illatos parfümét s azzal akarja locsolni.

„Nem divat ez nálunk legátus ur” — szól közbe a tiszt. asszony — hideg víz kell a leányra, attól frissül meg.

S mit tehetett volna egyebet, zsebre tette

az üvegecskét s egy pohár friss víz után nézett. Nem volt nehéz lelni.

— Ide a kezembe, legátus úr! szólta Nusi s pajkos mosolylyal nézett Jóskára.

Összeteszi két kis kacsóját. Locsolja a diák s a kis hamis két kis tenyerével felfogja a vizet s visszacsapja a legátus úr arcára.

S aztán, míg a törülközőt kezébe adja, ráér odasügni vidám nevetéssel, hogy: ügyetlen Jóska!

— No Jóska, már nem hallgatom meg többet a templomban. Nézze csak, készen van a kocsis, megyek haza! Így szólta ebéd után Nusi Jóskához. Tudja Isten, most nem mosolygott s a szemében is mintha könnyek ragyognának. Reszketve nyújtott kezét Jóskának. Reszketve fogta meg ő is kis kacsóját. S aztán egyszerre csak két kis fehér kezét ajkához vonta.

S most az egyszer, ama bántó jelző nélkül, suttogó hangon mondta Nusi ezt az egyetlen szót: Jóska!

És az nap délután és azóta mindég nincs oly boldog ember senki e világon, mint a tófalvai legátus.

Szilva Ferenc.

A hugom emlékének.

I.

Mintha aludnék,
Ugy fekszik itt;
Lehunyva fáradt,
Bús szemeit.

Hajh, mily szenvedést
Láttak ezek,
Mig átharcolt sok
Küzdelmeket!

Most elpihent már
A bú, a kín
Lelke száll az ég
Virányain.

S míg érte itten
A könnyű hull,
Szeliden Atyja
Elé borul.

Hogy elfoglalja
Örök helyét,
Ki e földön is
A mennynek élt...

II.

Egy könnyet se ejtettem a
Koporsódra,
Csak álltam ott érzéketlen
Pogány módra.

Elsirattalak én téged
Réges-régen
Elhervadt virágszálam,
Jó testvérem.

Mikor mások az arcodon
Rózsát láttak:
Én tudtam már, hogy rabja vagy
A halálnak...

Takács Mihály.

A rút leány.

Irta: Flamma.

I.

A Bárdos Katinka hozományánál, csak a rútsága volt nagyobb. Valami különösen visszataszító arca, apró szemei, s szájalmasan sovány alakja volt.

A kávésnénikék ki is mondták rá a szentenciát: hogy minden vagyona mellett, megmarad az ekléziának.

Szegény leány! Ha bálba ment, egy két „kötelesség“ táncon kívül, alig mozdult el az édes anyja mellől; a tennis parthiknál mindig neki volt a legügyetlenebb partnere; a jégen legtöbbször egyedül korcsolyázott — pedig talán ő volt a legügyesebb — de azt észre sem vették, nem figyelt rá senki, legföllebb egy-egy megjegyzést tettek a toilettjére, kalapjára — de a vége mindig csak az lett: nem jut érvényre ez a drága ruha azon a rút leányon.

Bárdos Katinka okos leány volt. Ismerte önmagát s talán még csúnyábbnak hitte, mint valóban volt; azt is tudta, hogy az apja királyi tanácsos, dúsgazdag s neki mesés hozománya van. Azzal is tisztában volt, hogy fényes partija akadna nem egy, csak a kezét kellene kinyújtania, de ő ezt nem fogja tenni soha.

S ha erre gondolt, nagyon sivárnak, céltalannak találta az életet.

Csak hogy mindenkinek megvan a maga kis regénye, mindenkinek az életében van napsugár, fény, ha csak néhány röpke pillanatra is...

Eljutott a napsugár a Bárdos Katinka fehér selyemmel tapétázott kis leányszobájába is. Nem az égről jött, mégis ragyogott, — alig ért hozzá,

mégis melegített — forró volt — megperzselte a lelkét...

Az ő hófehér, erős lelkét...

A tüzkárosultak javára műkedvelői előadást rendeztek. Bárdos Katinkát könnyen nélkülözhetnék volna; de hát az édes apja sokat áldozott a szegényekért — meg kellett hálálni — elhatározták hát, hogy zongorázni fog Deésy Kálmánal, mindketten művészesen játszanak.

Az előadás legsikerültebb száma az ő játékok volt s Deésy Kálmán egész éjjel Bárdos Katinkát mulattatta.

Volt is mit hallgatnia másnap, amikor a Kelemené jourján megjelent. A sok szép asszony, mosolygó leány hangosan fogadták:

— Szegény Deésy! igazán sajnáljuk -- el lehet mondaní, hogy a jótékonyt magát gyakorolta tegnap a legjobban. Kénytelen volt azzal a rút leánnyal eltölteni az idejét.

Deésy Kálmán gúnyosan mosolygott.

— Én inkább azokat találom sajnálatra méltóknak, akik nélkülözték a társaságát. Bárdos Katinka végtelenül kedves, igazán művelt leány s én hálás vagyok érte, hogy megismertettek vele.

Erre aztán lett kacagás; az a sok szép asszony, leány, egy egész skálát kacagott.

— Nekünk mondja ezt? érdekes! csak nem tudjuk elhinni.

— Pedig a legkomolyabban mondom; sőt még azt is hozzáteszem: nagyon tetszik nekem az a leány.

Kelemen Gézané felkacagott.

— Maga mondja ezt Deésy?

Deésy a szép asszonyra nézett — a szemeik találkoztak s az erős férfi összerezett az asszony tekintetétől...

És azontúl ritkán járt a keddi jourokra, alig látták a korzón is, minden idejét Bárdos Katinkának szentelte.

Együtt sétáltak a nagy fenyvesek között. Milyen boldog, milyen bohó volt az a komoly leány. Hogy kacagott egy-egy tréfás hangon elmondott kis semmiségen. Hogy felderült az arca, ha egy-egy szál virágot szakított a számára. Már nem is volt olyan nagyon rút, a selymes arc-bőre, a halvány tüzrózsákkal szinte vonzóvá tették.

És egy napon Deésy Kálmán arra a gondolatra jött, hogy megkéri a leány kezét. Jó parthie. Dúsgazdag. Előkelő leány. Hát kell-e ennél több? Hogy szereti-e? Eh! hát gondol is erre — az a fő, hogy ne adjon kosarat.

Bárdos Katinka pedig talán álmodni sem merte volna — minden gazdagsága mellett —

hogy Deésy Kálmán és ő — és mégis . . .

Másnap a nyitott ablak mellett álltak a kis szalonban. Csend volt. Már alkonyodni kezdett. Az ablakon behatolt a rózsa illata, meg a violáé, a szellő susogott — édes, hűvös susogással — s Deésy Kálmán odahajolt a leányhoz, megfogta a kezét, s úgy mondta neki halkán, szerelmesen:

— Katinka! édes kis fehér virág — szerelem . . . nagyon, nagyon szeretem — adja nekem a kezét, a fehér kis kezét, örökre — egy egész életre . . .

És Bárdoss Katinka a kezébe tette a puha, fehér kis kezét, az erős férfikézbe . . .

Megreszketett egy percre — az arca elpirult — a szive pedig megdobbant édes, szerelmes, boldog dobbanással . . .

II.

És Bárdoss Katinka azt hiszi, hogy Deésy Kálmán csakugyan vonzalomból kérte meg a kezét? Szegény bohó kis lány! hát soh'sem nézett még a tükörbe?

— Ugyan, ugyan Klára, té mindig olyan rossz véleménnyel voltál Deésy felől. Hát miért ne lehetne igaz az érzelme? azért, mert nem szép Katinka? de annál szebb a lelke . . .

Kelemenné idegesen szólt közbe:

— Sokkal szebb a hozománya — ötvenezer forint — ha nekem ennyi lett volna! ma . . . eh, de mit beszélek erről? nem akarok vitatkozni, de megmaradok az állításom mellett.

— Komolyan gondolod ezt Klára?

— A legkomolyabban. De hát voltaképen mért viseled annyira a lelken a Bárdoss Katinka sorsát?

— Sajnálom, mert gazdag, s tudom: mi az, boldogtalannak lenni. Ha tudnám, hogy igaz amit mondottál, megmondanám annak a leánynak: szakítsa szét a köteléket most, amíg nem késő — hulljon a könnye, ha fáj a szive, de inkább rövid ideig tartó fájdalom, mint egy Golgota — a boldogtalan asszony útja kinosabb a Golgotánál . . . Hát ezért szeretném tudni — mi igaz abból, amit az imént mondottál?

Kelemenné lehajtotta a fejét. Szőke haját bearanyozta a napsugár — olyan szép volt így, szomorú arccal, könnyes szemekkel.

— Hát igaz — minden igaz: Deésy Kálmán nem szereti Bárdoss Katinkát — nem szereti — nem szeretheti — mert — mert másat szeret . . . Régen volt . . . Még a tavasz illat idején — akkor dobant össze a szive az én szivemmel . . . Szerettük egymást — de hát a régi nóta: a szegénység, a pénzhiány — elváltak — ő elment — én férjhez mentem

— aztán azt hittem: már el is felejtettem . . . mig most a sors újra összehozott. Kerültem. Látni sem akartam, de mindig az utamba jött — és egyszer — talán épen az eljegyzése előtti napon, egy őrizetlen percben hozzám jött, megfogta a kezem és lázasan mondta: hogy most is csak engem szeret . . . . Örökkétartó, forró szenvedéllyel . . . Akkor beszéltem Deésy Kálmánnal utoljára . . . Másnap levelet irattam neki az urammal, hogy nem ismerjük, nem akarjuk ismerni többé . . .

Ennyi volt . . . És én tudom, érzem: hogy Deésy Kálmán nem szeretheti Bárdoss Katinkát . .

III.

Bárdoss Katinka még százszor csunyább, mint volt; szegény, a sok sirástól alig lát már, s az arca milyen sárga! hja! kár volt hinnie a szép Deésynek — hisz lehetett volna tudni, hogy előbb-utóbb ez lesz a vége. Szeszély volt, semmi egyéb, hogy annak a rút leánynak megkérte a kezét.

— Hát végleg elment innen? Hisz a lakását is fentartotta; csak pár hétre utazott el.

— Szó sincs róla. Csak a szóbeszédet akarta elkerülni, majd utána küldik a holmiját — s azzal vége a regénynek. Szegény Katinka várhatja, mig újra a szemébe nézhet.

És megindult a mende-monda, mint ilyenkor már szokás. Volt miről beszélni, elég témát szolgáltatott szegény Bárdoss Katinka azzal, hogy most még sokkal hallgatagabb lett, s mosolyogni nem látta soha senki.

A fehérselyemmel tapétázott kis leányszoba még többet is tudott volna mondani.

Elmondhatta volna, hogy minden este kinyitja az íróasztala fiókját, aztán elővesz egy halmaz lim-lomot . . . egy megszáradt virág, egy kis táncrend, egy bonbonniére — egy ceruzával írott kis dal — összegyűrt cukropapír — és egy arckép . . . egy szép férfi képe . . . Megnézi sorra, meg-meg simogatja, a kezébe veszi, nézi, nézi, nézegeti — mig csak el nem homályosul a szeme, s végig nem hull az arcán egy forró, fájó könnycsepp . . . le, le az elszáradt virágra, szép férfi képére . . .

. . . Szeretlek, szeretlek édes; és még sem leszek a tied soha . . . Te hoztál napfényt az életembe, te adtad a szerelmes, édes álmot a lelkembe . . . te, egyedül csak te tehetted volna boldoggá — de annak már vége . . . Visszaküldtem a kicsi gyűrűt, fényes, aranyos jegygyűrűdet . . . Visszaküldtem, azt mondtam: nem akarom! Elkényeztetted, szeszélyes, gazdag lány vagyok, ezt is megtehettem. Talán el is hitte.

talán nem is sejtí, hogy a boldogságomat, minden álmomat küldtem el azzal a levéllel, kicsike gyűrűvel . . . Talán . . . De nem — hiszen már ugyis mindennek vége . . . Elmúlt . . . Mint a tavaszi napfény, virágillat — és minden, minden, ami szép . . .

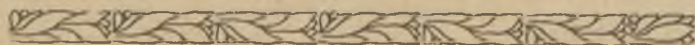
Elmúlt — és egyszer — nemsokára lán majd elmúlik az élet is. Az én reménytelen, szomorú, céltalan életem. Elhervadok, mint a mező virága, az utszéi, satnya, poros kis virág. . .

És elhervadt — alig egy pár hónap alatt — lehullt a szegény igénytelen kis virág . . .

*

Harangoznak: him-bam — him-bam . . . örömet hirdet a harang: feltámadt Krisztus! Halleluja! . . .

És én, az öröm, a feltámadás szent ünnepe-n könnyet érzek a szememben — talán annak a szegény kis rútleánynak a sorsát siratom meg . . .

A „Másnak ígért lányhoz“ ciklusból.

Könyeztem is érted . . .

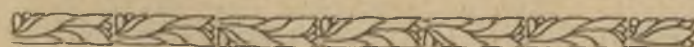
Nem tagadom én, hogy könyeztem is érted,
Hogy sok ébredéskor harmatos volt szemem: —
Mikor álmaimban üdvömet ígérted
S néma vallomásként rebegeted a nevem.

Nem tagadom, most is sok könyembe kerül,
Ha kezembe téved egy-egy száraz virág,
Bús emlékezésbe a lelkem elmerül
S boldogságról mesél szegfű . . . búzavirág.

Azt se tagadom, hogy szemem könybe lábad,
Ha lelkem egy dallam telemuzsikálja,
Ha valahol húzzák a kedves nótádat:
„ . . . Mit suttog az akác hervadó virága? . . . “

Keserűn kacagni mégis megtanultam;
Keserű csalódás tanított meg rája, —
Itt hagytak az álmok megtörtén, bénúltan
 . . . Igaz lett az akác panaszos nótája! . . .

Kiss Géza.

Carver János felesége.

Irtá: Jane G. Austin; angolból ford. Bacsó József.

III.

Enyhén s kellemesen kezdődött az április,
de a kellemes időt gyorsan forróság, majd nem-

sokára júliusba illő rekkenő hőség követte, amelyhez hasonlónak csak a 150 évvel későbbi, történelmi nevezetességű április 19-iki forróság mondható, amikor a brit hadsereg, beszüntetve a Concord és Lexington védőfalai elleni tüzelést, visszavonult s ez útjában a türehtetlen hőségtől nem kevesebben pusztultak el, mint az ellenség kezétől.

„Ha ilyen a tavasz, igazán nem tudom, mit várjunk a nyártól?“ lihegte az ingerlékeny hajóskapitány, amint keményen vágta az összefonódott gyepet nehéz kapájával. Oldalánál szorgoskodott Winslow és Carver, továbbá Howland János, szorosán a kormányzó jobbjánál. Mind a négyen művelt körökben nevedtek, mindannyian abba az osztályába tartoztak az emberiségnek, akiknek ruházatuk pompázásra s nem a munkára való. De azért nem volt a húsz vagy harminc ott dolgozó munkás között még olyan négy ember, aki a nap perzselő heve dacára velük lépést tudott volna tartani. Az a szélescsontú, nehézkes termetű igásló nem teszi azt meg, hogy a másikkal a maga jószántából versenyre keljen, míg kiadja páráját, de a tüzes telivér igen. Épen így van ez az emberek között is. A hősök és martírok nem azok az emberek voltak, akik egyszerűen kötelességérzetből teljesítették feladataikat, hanem azok, akik kötelességeik teljesítésénél bő alkalmat véltek s igyekeztek találni az alkotásra.

A nap éppen delelőn volt s néhány munkás már kiegyenesítette görnyedt hátát és kérdőleg tekintett a még mindig dolgozó felügyelő felé, amikor Howland János, gazdáját a munka beszüntetésére akarván kérni, látta, hogy annak arca halott-halvány, majd piros, mint a tűz, szemei vadúl csillogtak, reszkető kezét öntudatlanul emelte fejéhez, végül pedig össze-vissza kapkodott az üres levegőbe. De már ekkor átkarolta őt a fiatal ember, Winslow gazda pedig, látván társának állapotát, levetette az elszédült betegről a szoros ruhát, majd Howlandnak segített lefektetni az ájultat.

„A járvány visszatért“ — szólt az egyik.

„Nem az a' — felel a másik — hanem fejébe ment a vér“.

„Napszúrást kapott. A nagy meleg megártott gyenge szervezetének“, szólt János csüggedten. „Vigyük tüstént haza . . . de mégse, ki fogja nejét értesíteni a rettenetes csapásról, amely mindnyájunkat ért? Ön, Winslow gazda, Elder hol van?“

„Haza ment, már vagy egy jó órája, mert igen megfájult a feje“, válaszolt a tömegből

valaki; mialatt Winslow társának érzéketlen teste mellé térdelve sopánkodott:

„Nem bírom János, nem tudnám hírül adni. Ez az új csapás súlyosabb az előbbieknél, mert ez övele együtt engem is földre sújtott. Barátom, édes barátom, több vagy nekem még a testvéremnél is! Nagyon ránk nehezedett az Úr keze a mai napon!”

„Akkor hát, majd én viszem meg a hírt“, szökött Howland elkeseredve. „De várjatok azért néhány percig, barátaim és csak azután hozzátok, én előre sietek és elkészítem a szomorú eseményre“. A fiatalember utóbbi szavai zokogásba fűltek, amely akarata ellenére is kitört belőle, amint elsietett. De amint közeledett hazafelé, egyre jobban erőt vett rajta a félelem, hogy miként lépjen be a derűs házba.

Az egyszerű ebéd már az asztalon volt, amikor Howland belépett és Tillie Erzsike még egy utolsó igazítást tett azon a kis díszítésen, amellyel az egyszerű lakomákat szokta feldíszíteni. Amint a házhoz tartozó meghitt barát lépteit hallotta, megfordult, de a vidám köszöntés elfűlt ajkain s állt szemét meresztve a hírvívő kísérteties arcára, amelynek láttára maga is elsápadt.

„Mi az, mi történt János“, kérdezte fuldokolva Erzsike.

„Hol az úrnő? Beszélnem kell vele azonnal, ebben a pillanatban“.

„Lefeküdt, fáradt. Mi az? Valami történt!“

Ekkor hirtelen felnyílt a belső szoba ajtaja és mosolyogva állt előttük Carverné.

„Ugye, édes Böske, hogy nagy lusta vagyok“, szökött Erzsikéhez, de ez csak állt megdermedve az előbbi rémülettől; Howland János pedig az urnőhöz lépett, megfogta kezét, amit az engedett és a nagy karosszékhez vezetvén leültette abba s így szökött hozzá:

„Kedves asszonyom, kellemetlen hírt kell mondanom, de ne ijedjen meg, mert él az Úr s nem hagyja el övéit.“

„A férjem! Meg . . .“

„Nem, édes úrnőm, férje él, de nagyon beteg, — épp az imént lepte meg a súlyos betegség, amint mellettem dolgozott.“

„És ön azt ígérte, hogy vigyázni fog rá és megóvjá őt az efféle eshetőségektől! Óh csalárd barát, gondtalan szolgál, aki nem látta át, hogy ez könnyen bekövetkezhetik rá, nem figyelmeztette, nem viselte gondját!“

„De asszonyom, kicsoda tudhatja előre a Mindenható akaratát és ki tud védekezni a sors ellen?“ szökött közbe Erzsike kissé méltatlankodva. De Howland hallgatásra intette őt s aztán a nyugalmatól megfosztott és csaknem kétségbe-

esett nőhöz fordult, aki dühös, megvető pillanással mérte végig Howlandot, miközben az ajtó felé tartott; Howland azonban kéréleg állt elébe:

„Drága urnőm, maradjon itt, ne menjen ki elibök. Itt hozzák már a kapunál. Asszonyom, legyen erős, rendithetetlen; övezze fel lelkét olyan bátorsággal, a milyent eddig tanusított közöttünk. Óh, szeretett urnőm, ő nagyon, nagyon beteg!“

„Meghalt . . . mondja meg az igazat“ esdekelt Katalin elrekedten s csendesen az ajtó felé támolgott.

„Nem halt meg, de igen oda van. Itt vannak. Hova fektessük őt, Erzsike? Maradjon ülve asszonyom; fedje el szemeit s kérjen lelkierőt, mert bizony erre most igen nagy szüksége van.“

„Tegyek le az ő saját ágyára, nászágyára, amelyen én, az özvegye akarom szemeimet örökre lehunyni,“ suttogta Katalin egész testében remegve, mindazáltal engedékenyen viselte magát s visszaült a mély karszékbe amikor a férjét hozó emberek árnyéka bevetődött és átshant a napfényes szobán. Majd az ünneplés, tompa léptek, a titkolódzó kérdések és feleletek hallatszottak s erre következett egy csoport ember betódulása a szobába, akik letertek ágyára a haldokló embert. De már ekkor Katalin felkelt helyéről s félrelökte az előtte állókat, akik remegő kezekkel vissza akarták őt tartani s magából kikelve kiáltotta:

„Igazam van. Legyen; Hiszen a felesége vagyok!“

Ő meg Erzsike gyógyították a beteget; a lányka könnyes szemmel s remegve ült a beteg ágyánál, ezzel szemben a nő arcának merev nyugalma annál rettenetesebb volt.

„Sohsem fog többet beszélni, — nehezen éri meg a holnapot,“ mormogta Standich, aki azt hitte magáról, hogy többet ért az orvostudományhoz, mint akármelyikük. Howland János némán rázta fejét és szájalommal nézett Carvernére, aki élettelenül, márványszoborhoz hasonlóan állott a férje jéghideg kezét tartva és mereven nézett a haldokló arcára. A derék, nemesszívű Howland János vigasztalni akarván Katalin asszonyt megfogta annak másik kezét és így szökött:

„Asszonyom, Ön csodálatos erejű, szavakat mondott az én vigasztalásomra 3 hónappal ezelőtt, amikor Standish Róza meghalt. Gondoljon most azokra, mert bizony én semmiképpen sem tudok olyan szívhezszólóan és okosan beszélni.“

Carverné, bár hallotta a hozzá intézett szavakat, csak nézte tovább is azt az arcot, tekin-

tetének előbbi vérfagyasztó nyugalmaival, miközben alig hallhatóan suttogetta:

„Ám legyen; felesége vagyok.“

„Éppen, amint hogy Róza az enyém volt; de az Isten magához vette és akkor Ön azt kívánta tőlem, hogy hajoljak meg az Ur akaratára előtt.“

„Kérlék, barátom, légy csendben, ne háborgass szavaiddal, amelyeknek jelentését ugysem vagyok képes most megérteni. Óh, hagyjatok engem, mindnyájan, hagyjatok a férjemmel, a férjemmel egyedül.“

És sziveltépő zokogással esett térdre és temette el arcát egy pillanatra; de amint egy halk sóhaj hagyta el a haldokló ajkait, föléje hajolt, visszafojtotta lélekzetét, nehogy felindulásában siettesse a Halál homok óráján még hátralevő kevés homokszem lepergését.

De három nap se telt bele, hogy a nemes, hősies Carver egy utolsó fájdalmas lélekzettel kiadta lelkét és elköltözött innen alúlról elvenni érdemeiért a dicsőültek koronáját.

„Atyánkfia elaluvék az Urban,“ jelentette ünnepélyes komolysággal Brewster Elder tisztelendő, aki a haldokló ágya mellett örködött; majd megfogta a Katalin karját és így szólt hozzá:

„Jer, leányom; a te hivatásod itt véget ért. Jer és imádkozz vigasztalásért Öhöz, aki egyedül képes azt adni.“

De a férje elvesztésével lesújtott nő kiragadta magát kezei közül és térdére esve az ágyra borult.

„Férjem; óh én egyetlen, drága, szeretett férjem; életem! Férjem, édes férjem!“ Sokáig maradt itt nehéz, mély ájultságba esetten úgy annyira, hogy őt is halottnak vélték. De a várakozás kínos órái és a folytonos élesztési kísérletek után egyszer csak látták az ágyánál állók, hogy szemei, — melyeknek tenger mélységeiből ösztönszerű szomorúság tört elő, — lassan, nehezen felnyilnak. Howland János vett magának először bátorságot hogy megszólítsa őt:

„Hála legyen az Istennek, hogy Ön visszatért mihozzánk, máskülönben hasonlókké lettünk volna az árvagyermekhez, akiknek hiányzik az atyai tanítás és az anyai szeretet.“

De Katalin csak egyre jajgatott, siránkozott és a vánkos felé tekintgetett, amelyen órák óta hidegen, halványan, csendben pihen a férje és alussza a nászgyon örök álmát.

(Folyt. köv.)

Templomosi Erzsinek.

Szerelmes szép szavad még sohse' hallottam.

Karcsú derekadat még át se' karoltam.

— Alig néztem sötét, ragyogó szemedbe

— Mégis, mégis mindig, Te vagy az eszembe...

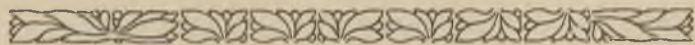
Tudja Isten, talán sohse' látlak többet.

Nem is hullatsz majd a koporsómra könyvet;

— Nem hozol síromhoz sok tarka virágot...

— Mégis, — légy örökre, légy örökre áldott.

F. Gy.

Mese.

Túl az óceánon, zúgó tenger partján domborodik egy sír. Szomorúfűz rajta alig fogant még meg. Fülemlile dala búsan hangzik róla. Rózsa, rózsa; tiszta fehér rózsa, korán hervadtál el.

Valahol egy patak partján szép Magyarországon lepkét fogdos egy fiú s egy lányka. Szökik a lány. Hopp! Megvan a lepke. Göndör hajával játszik a szél. Szöke haján csillog a napsugár. Meg sem hajlik a fű gyenge lába alatt, hiszen ő maga is egy kis könnyű lepke. Avagy inkább angyal! Csak két szárnya volna s a legszebb angyalka biztosan ő lenne. Mert ilyenek bizony az égi angyalok. Én ilyennek hiszem. Kicsi fehér arcán rózsapír játszadoz. Ártatlan szemében a mosolygó kék ég derűtsége látszik. Szép piros ajkáról úgy hangzik a nóta, mintha nem földi hang, menyéi kar volna. Szép sugár termete! — Tudja a jó Isten, mintha teste nem, csak tisztán lelke volna.

Szökik a fiú. Hopp! Megvan a lepke. Göndör hajával játszik a szél. Sötét haján megtörik a napfény. Ringó a járása. Pajkos a kacaja. Tudja a jó Isten, mintha csak az a kis Ámor volna. Csak a tegez kéne oda oldalára.

Elfárad a fiú; elfárad a lányka. Pihennek, alusznak. Szomorúfűz árnya takarja be őket. Fülemlile dala vígan hangzik róla. Rózsabimbó, feszlő rózsabimbó.

Valahol egy patak partján szép Magyarországon szóttlan járkál egy leány s egy ifjú. A karcsu lányka úgy lebben tova, mintha nem is lépne, hanem mintha szállna. Göndör hajával játszik a szél. Szöke haján csillog a napsugár.

Gyönyörű szemében menyéi tűz lángol. Gyönyörű szeméből boldogság sugárzik. Szép fehér orcáján az első szerelem rózsapírja játszik. Pici kis ajkáról búbajos hang árad, mintha nem

e földön, de az égben szólna: szeretlek, szeretlek!

Sugár alakja az ifjúnak úgy megy tovább-tovább, mintha egy fiatal üde pálmát hajtana kósza szellő tova. Göndör hajával játszik a szél. Sötét haján megtörik a napfény. Csillogó szeméből az első szerelem, a tiszta boldogság sugara sugárzik. És ajakáról úgy hangzik a szó, mint szent templomi vallásos ének: szeretlek, szeretlek!

Elfárad a fiú, elfárad a lányka. Pihennek boldogan. Szomorú füz árnya takarja be őket. Fülemlile dala szerelmesen hangzik. Rózsabimbó, nyíló rozsabimbó.

Valahol egy patak partján szép Magyarországon búsan járkal egy leány s egy ifjú. A lenge lány búsan halad tova, mintha csak a más világra szállna. Gyönyörű szemében fájdalom érzése. Gyönyörű szeméből gyémánt könnyek hullnak.

Szép fehér orcája fehérebb a hónál. Az a kis pirosság hej! hogy eltűnt róla. Szép piros ajkáról mint halottas ének úgy hangzik a szava. Tudod mi lett velem. Tudod el kell mennem kenyeret keresni ki az új világba. Szeretlek! Szeretsz-e? El fogsz-e feledni? Messze leszek nagyon. Szebbet, jobbat is látsz. Elfeledsz majd engem, mást fogsz majd szeretni.

Sugár alakja az ifjúnak úgy megy lassan tova, mintha ez út végén a temető volna. Göndör hajával játszik a szél. Sötét haján megtörik a napfény. Szép szeméből a mélységes bánat, a lemondás könnyei ragyognak. És ajakáról megereged a szó, mintha fenséges dicső hymnus volna. Én édes szerelmem, szeretlek, szeretlek. Ne félj, ne csüggedj el, elmegyek én érted, hogyha köztünk nem egy, de száz tenger volna. Ne sírj édes szentem, megsegít az Isten. Meglátod, boldogok leszünk még mi ketten.

Szomorú füz alján csendes őszi este elcsattan az első szüzi szerelmes csók. Szomorú füz árnya takarja be őket. Fülemlile dala búsan hangzik róla. Rózsa, rózsa; fehér kinyílt rózsa.

Valahol a tengerparton túl az oceánon búsan járkal egy leány magában. Megtört alakja úgy látszik mintha lefosztott, letarolt liliomszál volna. Göndör hajával játszik a szél. Szöke haján csillog a napsugár. Gyönyörű szemében lemondás érzése. Gyönyörű szeméből könnyek sem hullnak már. Szép fehér orcája, — hej! nem fehér az már; sápadt mintha nem is élő ember volna. Szép kis ajakáról mintha sírből jönne, úgy hangzik a szava: Hütlén lettél, hütlén! Hanem azért még is áldjon meg az Isten.

Túl az oceánon zúgó tenger partján domborodik egy sír. Szomorú füz rajta alig fogant még meg. Fülemlile dala búsan hangzik róla. Rózsa, rózsa; tiszta fehér rózsa korán hervadtál el.

Szilenc.

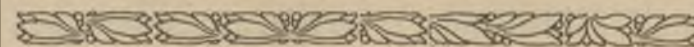

EGYLETI ÉLET.

A Hittanhallgatók egyletében a II-ik félévben tartott üléseken kiemelkedő pontok voltak: az *imádkozási s a predikálási* verseny. — Az imádkozási versenyen 11-en vettek részt. Legjobban imádkoztak: Hörsik András és Szalontay Ferenc III. éves hittanhallgatók, akiket az egylet 10—10 kor. jutalomban részesített; Bay Jenő III. é. és Gaál István II. é. hittanhallgatók imádkozásai 5—5 kor. jutalomban részesítették. —

A predikálási verseny győztesei: Gaál István és Mándy Menyhért II. é. hittanhallgatók, akik 15—15 korával jutalmaztattak. — Lejárt két pályázat: a vallásos költemény és a predikatio. Az előbbi díja: 20 korona a Györy Kálmán IV. é. hh. 2 költeménye: „Erős vár az én Istenem“ és „Megnyugvás“ című közt megosztottatott. A predikatio pályadíjnak azonban csak egy része 10 kor. volt kiadható s ezt Gombos Ferenc III. é. hh. pályaműve kapta.

Az Erdélyi Önképzőkör több irányu, munkálkodásban szolgálja nemes célját. Trócsányi György „Ibsenről“ Finkey Zsolt „A Nap hőenergiájáról“ adott elő. Dicséretben részesült ifj. Rácz Lajos „Hangulat (III.)“, s Irla dalokból“. Kiss Géza „Könyeztem is érted“ c. verse és Horváth Lajos „Pogácsa-pusztító Vállalat“ c. humoreszkje. Önként olvasott fel Kiss Géza „Versek“, ifj. Rácz Lajos „Tragoedia“, Osváth József „Uti karcolatok“, Szabó Sándor „A szabadságharc költészete“ címen. Novák József vigszavalattal mulattatta a társulatot. Szives dicséretben részesült Kiss Géza-nak 1 vershíralata.

IRODALOM.

Szép Ernő: Énekeskönyv.

Szépirodalmi lapokban, különösen a Nyugatban megjelent verseit gyűjtötte össze Szép Ernő. Fiatal ember. A háta megett nem állnak kötetek, amik a nevét-hírét piros betűkkel kiabálnak. Az Énekeskönyv az első vers-collectioja s

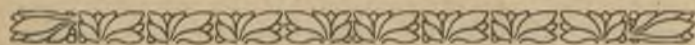
máris új, magyar, modern poétaként lép elénk. Figyelniük kell rá. Hiszen olyan szép nyolc sorral kezdi a könyvét: Mint magános lovast az este, elér a bánat engemet, gyereksírás jön fel szivemből, könnyüim csöpp csengői csengenek. Apám után szeretnék futni, ki a városba vezetett s míg a boltok közt elbámúltam, egyszer elengedte a kezemet. — Nagyon sok sora van, ami egészen a lelkünkhöz vezet. De verse is nem egy, amely sokáig visszacseng, megmarad, amit szeretünk magunkban mondogatni, ami egyszerre lelkünkhöz tapad.

Ahol jellemet ír meg (A harangozó), olyan erővel markol a szavakba, hogy minden nehézségen győz. Ahol fest, körvonala, (A falu éjszaka, Kapuzárás), ott pazarul rakja képére a színt. Ahol tisztán a szó-zenét akarja lekottázni (Furulya), ott is eléri célját. S más egyéb, tisztán subjectiv versei is (Bánat, Szonett, Egy régi szökéhez, Sötét) nagyon tehetséges költő-emberre vallanak. Lélek mélyéből szakadt versek, ezeket föltétlen megkellett írni, élet van bennük, átélés, mert az élet szülte őket.

Témája van elég, de mégis igen sokszor inkább a technikával tűnik ki. Úr a szavakon. Olyan szó-szépségekkel lép elénk, amit a legelső kötetében már méltányolnunk kell. — Csak figyeljük azt a csendet, ami ebben a három sorában van: A fa mintha andalodva állna, milyen csendes a kazalnak álma, hova bútt a kis madár? — Vagy azt a finomságot, ami ezekben a szavakban lappang: Képzelt világnak emléke lehel meg, múlt bánat cseng, derengő gyönyör sír, rí, — —

Poéta ember. Az Énekeskönyve, sok igéretű irodalmi pályája nagyon szép kezdése.

Szigethy.

HIREK.

— **Első diák** a húsvéti ünnepválasztáson *Fekete István*, IV. hh. lesz.

Adomány. Örömmel nyugtázzuk és ezuttal is köszönetet mondunk *Dávid Zoltán* főgimn. tanár úrnak, aki a „Főiskolai Betegsegélyző-Egylet“-nek 50 koronát adományozott.

— **Változás szerkesztőségünkben.** *György Kálmán* Lapunk eddigi főmunkatársa személyes okok miatt e tisztségétől megvált s helyére az Ifjuság *Szilva Ferenc* IV. éves joghallgatót választotta meg.

— **Előfizetéseiket beküldték.** Sárospatakról: Novák Lajos, Trócsányi Bertalan, Zsoldos Benő, Takarékpénztár, Dr. Osváth Gyula, Radácsi Mariska, Dr. Kondor Miksa, Hartstein Lajos, Wittich Gusztávné, özv. Vitkay Bertalanné, Buza János, dr. Finkey Ferenc, Rácz Jenő, Trojna Ferenc, Feldmesser Herman, Hitelbank, Galgóczy Barna, Pavletits György, Bálint Jenő, Radácsi György, Harsányi István, Körmendy Ilona, Szívos Mihály, Csajka Endre, Nagy Béla, Debreczeny Bertalan, Maklár Papp Miklós, Szinyei Gerzson, Illyefalvi Vitéz Géza, dr. Kiss Sándor, Rohoska József, dr. Szabó Sándor, dr. Végh János, Ornstein Ignác, Zelles Lajos, dr. Buza László, Hodossy Béla, Kötse István, Gruska Lajos, Szepessy István, dr. Katona Mihály, dr. Molnár Hugó, dr. Bessenyei Zénó, Szilágyi Benő, dr. Horváth Gyula, Both József, Fenczik Nikon 4—4 koronát, dr. Mecner Béla, Nagy Gábor, Vadász-kürt 2—2 koronát. Előfizettek még: Dókus Ernő Legenye 4 kor., Móricz István Mádzombor 4 kor., Andó Sámuel Gáva 4 kor., Lévay Béla Nagykároly 4 kor., Idrányi Barna Nagyszalanc 4 kor., dr. Szóráth János ügyvéd (Szobránc) 4 kor., Truskovszky Béla (Sárospatak) 4 kor., Révész Kálmán ref. lelkész (Kassa) 5 kor., Elek József ref. lelkész (Sajóháony) 4 korona. Köszönettel nyugtázzuk. Sárospatak, 1912. évi március 24. Szerkesztőség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— **sim** —. Nem tudjuk, mi címen illeti meg az Ön leveleit a portómentesség? S névtelen levelekre nem is szoktunk válaszolni. Most kivételesen megüzenjük, hogy — akad a küldött dolgok közt olyan is, amit kis javítással közölhetnénk.

Nihil. Az egész dolog nagyon is személyes jellegű s így nem tartom magamat jogosultnak a véleménynyilvánításra. Ami engem illet, — annyiban sajnálom a történeteket, hogy a békeesség rovására történt; — egyébként nem sokat veszítettem.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbizható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Képviseli: Sárospatakon a Klein Mihály cég.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Szilva Ferenc	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	---	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők

A Folklore Fellows és a sárospataki Ifjúság.

A Magyar Néprajzi Társaság sárospataki első vándorgyűlése alkalmával az Ifjúsághoz intézett ékes szavas felhívása után mi, Sárospataki Ifjúsági Közlöny is illetékesnek érezzük magunkat arra nézve, hogy mérlegeljük a társaság munkájának, céljának fontosságát és az Ifjúság figyelmét, kedvét, erejét a cél érdekében hívjuk föl.

A tér, ahová a kutató vizsgálat irányul az a sokszor emlegetett magyar ugar, amelyen hamisítatlan szépségekkel virágozik ki mindaz, ami ősi, magyar. S ez az általános kutatás színtere; szóval az egész ország magyar ugarja. Természetesen azokat a helyeket is beleszámítva, ahol a társaság már többé kevésbé ismerős.

A kutatás azonban, amely bennünket sárospataki Ifjúságot különösen érdekel s amelyből az Ifjúság részét főleg kiveendő, különösen egy határra indul, amely burjánzó, buja szépséggel csak magának termett, de a fölfedezés kulturás emberét alig is látta még. — A *Felsőtisza* menté gazdagságáról beszélünk. A Felsőtisza menté népét kell megkeresnünk. A névtelen költészet, a népnyelv, néphit, népszokás: a mozgalom színtere minden bizonnyal megadja ezt a népet a maga tiszta-szent valóságában. S ezzel a mozgalommal nemcsak közelebb jutunk a néplélekhez, de irodalmat garmadázunk népszellemi termékekkel. A mi irodalmunk, — a mi népünk: mind csak nemzeti büszkeség! — Nem a régi népköltészet gyűjtemények szegénységét és felületességét mondjuk ezzel ki, azok mindig csak példák lehetnek, de a gyűjtés nagy szabású voltára hívjuk föl a figyelmet. Részletes, minden vidék nép-zömét fölkereső kutatást jelent a gyűjtés nagyszabású volta. A sárospataki Ifjúság a gyűjtők között csak mint egy kis csapat indul el. De határozottan hisszük, hogy a sárospataki Ifjúság széptervű indulásában, irodalom-szeretésében, ifjúságos, kitartó munkájában bizik a Társaság.

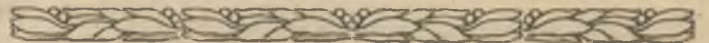
A Felsőtisza menté népies irodalmának összegyűjtésében kell munkásan részt vennünk! Az országos gyűjtéshez szegődött munkások között ne maradjunk hátul! Kívánja tőlünk a szorgalmat, az acélos kitartást az irodalom, haza-

fiúi érzelmünk és a fiatalos művészet szeretés!

A társaság „Tájékoztató“-ja részletes felvilágosítást nyújt a gyűjtést illetőleg. S ezzel a nehezeknek hitt nehézségek is kezébe adatnak a gyűjtőnek.

Buzdítsák munkára a gyűjtő Ifjúságot a pályadíjak, melyeket a Magyar Nemzeti Múzeum, a Kisfaludy Társaság, a Magyar Néprajzi Társaság és az utóbbi Társaság néhány áldozatkész tagja ajánl fel.

Az országos gyűjtés munkájában legyen az Ifjúság fiatalos erejű, munkás, lelkes csapat. S ma az indulásnak még az első lépése előtt ez a mi felhívásunk legyen az Ifjúság egyenlő véleményével egybehangzó kiáltás! *Szigethy Ferenc.*

Dr. Finkey Ferenc.

„Ő felsége Dr. Finkey Ferenc, sárospataki jogakadémiai tanárt a kolozsvári tud. egyetem b'ntető perjogi tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.“

Dr. Finkey Ferenc szeptemberben itt hagy minket.

Mikor hallottuk, hogy egyetemi tanárrá való kinevezése bevégzett dolog lett, örömmel, büszkeséggel telt be a mi szívünk.

Örömmel, mert jól esett hallani, hogy az érdem elvette jutalmát.

Büszkeséggel, mert ő a mienk volt; a pataki iskoláé, a pataki ifjúságé. Itt szedte magába a tudomány magvát, hogy később — nem is hosszú idő alatt — lombos fává nevelje azt, amelyet most már nemcsak Magyarország, hanem az egész művelt világ szakkörei ismernek.

Itt nevelkedett fel a pataki ifjúság között s volt annak a maga idejében példaképen emlegetett tagja; most igazi szerető barátja.

De fájdalommal is megtelik a mi szívünk, tudva azt, hogy itthagyt minket.

Mi volt nekünk, a pataki iskola ifjúságának Dr. Finkey Ferenc?

Tanárunk, kire büszkék voltunk. Kit hallani, kitől tanulni öröm volt nekünk, kit tisztelni jól esett szívünknek.

De nemcsak ez volt nekünk. Barátunk is volt.

„Feri bácsi“ volt Ő nekünk, ha magunk közt emlegettük. Tudjuk nem haragudott érte. Az ő jó szíve, nemes lelke nem vágyott a címre, rangra; jobban szerette, többre becsülte mindég az igazi, őszinte szeretetet.

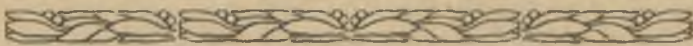
Tudta, tudja Ő azt igen jól, hogy a pataki ifjúság szerette Őt, míg a mienk volt, szeretni fogja ezután is mikor a nagyobb, nyiltabb térre megy, mikor el kell válnunk Tőle.

És mi hisszük, tudjuk, hogy ez a válás nem lesz olyan, mely örökké tart, mely végképen elszakítana minket Tőle.

Tudjuk, hogy az a szeretet, melylyel ő szeretett minket s melylyel mi szeretttük Őt, összekötő kapocs lesz ezután is köztünk.

Mégis-mégis fáj a mi szívünk, hogy ezután már nem láthatjuk magunk között, hogy nem hallhatjuk szelid, jóakarátú feddését, szíves biztató szavait.

Adja Isten, hogy találja fel új munkaterén is azt az igazi szívből jövő szeretetet, melylyel mi, a sárospataki ifjúság körülvettük őt.

A „sors.“

De sok rosszat ráfognak arra a „sors“-ra. Ha az első éves jogász elveszti egy-egy szerény ferbli-partin tandíját, koszt pénzét, hosszú bánkódás után ezzel vigasztalja meg magát: „Igy akarta a sors.“ Ha nem sikerül az alapvizsga — hosszú nem tanulás után, — mi lenne más az oka, mint a sors, amely ezt is így akarta. Ha egy szép napon arra ébred a szerelmes szív, hogy imádotítja más karján boldog, ismét csak az irigy sors ellen kel panaszra.

Pedig nem mindig ilyen irigy, ilyen rosszakaró az a sors. Talán a rosszul sikerült alapvizsga, az elúszott tandíj s a hűtlen imádot nem mindig a sors akaratából lett olyanná. De valakit csak kell okolnunk, hogy magunkat, legalább önmagunk előtt tisztázva lássuk.

Hanem azért egy embert mégis ismerek, aki nem ilyen rossz oldaláról szokta emlegetni. Ismeri mindenki kis városkájában Fazekas Dezsőt Doktor juris és boldog vőlegény. S mikor az ismerősök meglepődve kérdezik tőle: „mi az Dezső, doktorátus és menyasszony ilyen egyszerre?“ boldog mosolygással feleli rá: „a sors, a sors akarta így!“ És csodálatos, ez esetben nem csak maga előtt tisztázza magát, hanem mások is teljesen ártatlannak hiszik. Mert mindent el lehet hinni, csak azt nem, hogy Fazekas Dezső, doktor és vőlegény akart volna lenni. Óh, nem ő, a sors akarta így!

Jogász volt már a sors, s talán inkább a saját akaratából, hat év óta. Mindenütt, ahol a nagyságos professor urak előadásait hallgatni nem nagyon szükséges, de mulatni, azt lehet.

„Alapvizsga, doktorátus, mire jó az?! Van az apjának ötszáz hold jó földje s egyedüli gyermek. Megél ő anélkül is. A legszebb hely a kávéház; a legborzasztóbb a tanterem és a szalon. A legkedvesebb ember a vendéglős; a legkiálthatatlanabb az előadó professor és a zongorázó házi kisasszony. A legkönnyebben kezelhető eszköz a pohár; a legkinzóbb a könyv. Szebben hangzik egy kvart kassza kontra, mint a legszellemesebb bók s a legkedvesebb női hang.“

Ezek voltak nyiltan bevallott élelvelei.

És ő következetes is maradt tisztetreméltó elveihez. Irtózott a könyvektől; legfőképen a leckekönyvétől, mely tele volt már ennyi és ennyi számú miniszteri engedélyekkel, rosszul és kevésbé rosszul sikerült alapvizsga kísérletekkel. Nem lehetett látni estélyeken, bálokon. Pedig szívesen vették volna mindenütt. Csinos fiú, gazdag fiú volt. Telt volna bőven éjjeli zenére, csokorra. Hanem ő szívesebben költötte el kávéházban pezsgőre, kártyára. Ha egy este elmulatott pár száz koronát, semmibe sem vette; de ha hallotta, hogy valamelyik kollegája husz koronát adott egy csokorért, nem tudott hová lenni a szörnyülködéstől. „Micsoda pazarlás! husz koronát költeni egy lányra!“

Ime, most méltán csodálkozik kis városkájában mindenki, mikor olvassa a helyiérdekű lapban, hogy „Dr. Fazekas Dezső és Fehér Irmuska jegyesek.“ Mert bizony ahhoz, hogy valaki doktor és vőlegény legyen, nélkülözhetetlen kellék a könyv és a lány. S hogy Fazekas Dezső is ez lett, szerinte egy harmadik nem kevésbé fontos tényezőnek is köszönhető, a sorsnak.

„Bizony barátaim, magam sem hittem volna, hogy valaha illet megérjek,“ így kezdte beszédét, midőn a legénybúcsún elmondta e két nagy dolog történetét. „Mikor, mint hatodéves jogász ismét Pestre kerültem, napokig kerestem lakást s nem találtam kedvemre valót. Olyat, amelyik messze legyen az egyetemtől, közel legyen egy előkelő kávéházhoz; ne legyen benne könyvtár és házi kisasszony. A három első kellék még csak meglett, illetőleg hiányzott volna elég helyen, de a negyedik, az örökösen zongorázó házikisasszony elmaradhatatlan volt mindenütt.“

Mikor már három napja jártam utánna, estefelé elhatároztam, hogy ahol legközelebb találok üres szobát, ott ütöm fel tanyámat. S

találtam is hamarosan. És csodák-csodája, meszsze volt az egyetemtől, átellenben volt vele egy előkelő kávéház, nem volt benne házikönyvtár, nem volt még házikisasszony sem.

Boldogan töltöttem el az éjszakát, kipróbálván a szemközti kávéházat. S bevált! Hanem reggel, mikor a sok lakáskeresési fáradságot akarván kipihenni, hazafelé igyekeztem, elrémülve láttam, hogy egy egész könyves bolt van éppen az én szobám alatt s egy gyönyörű szép lány ül a kasszánál. Vége lett a jókedvemnek. Szerettem volna otthagyni, még alig látott lakásomat.

De, mert — okulva öt év tapasztalataim — még este kifizettem a lakáspénzt, meg aztán, mert meg is untam a sok össze-visszajárást, belenyugodtam helyzetembe. „Majd csak kibírok valahogy egy hónapot s akkor aztán búcsút veszek e könyvekkel s lánnyal megáldott háztól.“

S mit gondoltok fiúk, így lett?! Dehogyan is. Nincs veszedelmesebb dolog, mint egy pár szép leányszem.

Alig, hogy egy pár napig ott laktam, egy reggel igen hangulatosan mentem haza s bepillantottam az üzletbe. A kis lány akkor is ott ült a kasszánál s olyan szépen nézett rám gyönyörű szép fekete szemeivel, hogy álmomban nem a négy ász láttam, mint azelőtt, hanem mindég azt a tengermélységű két fekete szemet.

Estefelé, midőn elmentem otthonról, megint csak benéztem az ajtón s ismét csak olyan szépen nézett rám az a két fekete szem.

S így ment ez egy pár napig. Reggel, mikor mentem haza; este, mikor mentem el otthonról. S egyszer csak kezdtem sajnálni az átaludt napokat. Hányszor láthatnám én azalatt. S bizony az lett a vége, elszoktam a kávéháztól s nagyobb gyönyörűség volt az előtt a temetőtlen sok könyvvel megrakott kirakat előtt járkalni.

Később aztán ez sem volt elég. Közelebb akartam hozzá jutni. Hogy bejuthassak, valamit vennem kellett. Már pedig itt csak könyvet lehetett venni. Így vettem meg hat év óta az első könyvet. Még pedig, mert azért mégis csak jogász voltam, egy büntetőjogi tankönyvet.

S aztán..... De ugy-e tudjátok tovább. Nemcsak a szeme, de a szive is igen szép volt annak a lánynak.

Megszerettem. S mert úgy a szívemre tudott beszélni, megvettem a többi tankönyvet is. Sőt meg is tanultam. Letettem a doktorátust s aztán eljegyeztem az én aranyos kis Irmuskámat.

Mondjátok fiúk, ha én akkor oda nem kerülök lakni, így lett volna-e? Ugy-e fiúk, nem én vagyok az oka, hanem a „sors?“ *Szilva.*

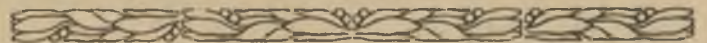
Az én gyülekezetem.

Az énekem mind fekete ruhás:
Gyászoló, sirató gyülekezet.
A szomorúság templomában
Egybegyűlt vétkes, vétkezett,
Lehajtott fejű emberek.

A szomorúság templomában
Örök a gyász, a síralom — —
Halk, fájdalmas, halottas ének —
. . . Gyéres világú gyertyafények
Az arcokon.
Fekete posztós padsoroknak
Komor csapatja hallgatva áll . . .
Bús boltívek félős setétje,
Mintha koporsót rejtegetne —
Sok ablakon mintha benézne
A halál.

A szomorúság templomában
A magam sorsom hirdetem.
Búcsúzkodom. Áment is mondom.
Es azalatt együtt sir vélem
A gyülekezetem.

Szigethy Ferenc.

Az asszony.

Szomorú hír futotta be a várost.

— Lenkey ügyvéd felesége délután fürdés közben a folyóba fúlt. Mindenkit, kik közelebről ismerték Lenkeyéket, megdöbbsentett a tragikus hír.

Két évig éltek együtt a legnagyobb boldogságban. S most Lenkey, ki bálványozta feleségét, ott őrjöng egy eltorzult test hideg teteme előtt.

— Harmad napra temették a szerencsétlen asszonyt.

— A gyászmenet már a temetőbe ért, a koporsót letették a sírgödör elé, a pap még egyszer elbúcsúztatta a halottat s aztán a gyászének alatt lassan leeresztették a koporsót s a sírásók kezdték behányani a sírgödört.

Lenkey két barátjára támaszkodva még mindig ott állott a sírgödörnél Nagy, sovány, fekete bajuszu ember. — Révedező tekintettel nézte a sírgödörben már alig kilátszó koporsót.

Barátai el akarták onnan vezetni. De Lenkey nem mozdult s azt mondta könnyes szemekkel: „Nem, nem, maradok még egy kicsit“. És csak ott állt rogyó térddel, a gödör, e fene-

ketlen örvény szélén, mely elnyelte mindenét, a mije e világon volt.

Végre oda jött egy rokona, karon fogta és szinte erőszakkal elvezette onnan: „Jer, jer, pajtás, nem szabad itt maradni“. Lenkey engedelmeskedett és haza ment.

Mikor benyitott dolgozó-szobájába, levelet pillantott meg íróasztalán. Alig vette kezébe, szinte lerogyott a meglepetéstől és felindulástól: a cimen megismerte felesége kezének írását.

A levelen az napi bélyeg volt. Lenkey felszakította a borítékot és olvasni kezdett.

Édes testvérem!

Engedje meg, hogy még egyszer testvéremnek nevezzem, mint egykor. Mire ön e levelet megkapja, én már meghaltam és a föld alatt leszek. És akkor talán megbocsáthat nekem.

Nem akarom önt se megindítani, se hibámat mentetgetni. Csak elmondom az igazságot őszintén, úgy, mint az olyan szól, a ki egy óra múlva megöli magát.

Mikor ön engem, szegény leányt nagylelkűségből elvett, én hálás voltam ön iránt és szerettem tiszta, gyermeki szíveimmel. Szerettem, szinte jobban mint az anyámat és csak testvéremnek hívtam önt. Ön pedig szeretett és azt mondta: „Csak nevezd így mindig gyermek, szeretem ezt hallani.“

Ide költöztünk ebbe a városba és én — bocsásson meg szerelmes lettem. Oh! soká állottam ellent, csak nem másfél évig; értsem meg jól, másfél évig; mikor aztán végre vétkéztem és elveszttem.

A kedvesem? — Ön nem fogja megtudni soha, hogy ki volt. Ezen nem aggódom.

Egy nap a kis szigeten volt légyottunk, azon a kis szigeten, a malom mellett. — Én oda usztam, ő ott várt a sűrűben. Egyszerre szétváltak az ágak: Marosi, az ön szolgálattevő dijnoka állt ott. Meglepett bennünket... Láttam, hogy elvesztünk. Felsíkoítottam. De barátom azt mondta nekem: „Usszék csak vissza édesem és hagyjon magamra ez emberrel.“

Engedelmeskedtem. A nagy felindulás közepett csaknem ott fuladtam és haza érve önhöz, borzasztó dolgokat vártam. Egy óra múlva azonban Marosi a salon ajtajában fülelmebe sugott: „Parancsoljon nagysád, ha elküldeni való levele van“.

Megértettem, hogy barátom megvesztegette őt.

Azontúl csakugyan rábízta a leveleket, minden levelemet. Ő hozta a választ is. Így tartott ez vagy négy hónapig. Mi biztunk benne, mint a hogy Ön is bizott benne.

Édes testvérem! egy nap mi történt?! Ismét a szigetre usztam; s akkor egyedül voltam ott. Egyszerre előttem terem Marosi. Várt rám és azt mondta, hogy elárul bennünket ön előtt, oda adja önnek leveleinket, melyeket magánál tartott, melyeket ellopott: — kiszolgáltat bennünket, ha nem engedek kívánságainak.

Óh testvérem, édes jó testvérem, engem gyáva, hitvány félelem fogott el. Félttem öntől, akit megcsaltam; féltettem kedvesemet, — ön megölte volna őt — féltettem talán magamat is... örült voltam, kétségbeesett voltam és újra meg akartam vásárolni azt a nyomorultat, a ki szintén szeretett engem, — oh mily szegyen!

Mi asszonyok gyöngék vagyunk, sokkal könnyebben veszítjük a fejünket, mint a férfiak. S a ki sülyed, mindig mélyebbre és mélyebbre jut. Mit tudtam én mit teszek? Csak arra gondoltam, hogy hármunknak meg kell halni. Én engedelmeskedtem a cudarnak.

Édes testvérem, láthatja, hogy én nem mentetgetem magamat. S ez az ember is kedvesem lett, mint a másik. Nem rettentő ez? Nem a legiszonyubb bűnhődés?!

Végre aztán elhatároztam, hogy meghalok. Élve nem gyónhattam meg önnek e bünt. Holtan meg merem vallani. Nem segíthet rajtam semmi, csak a halál, nem moshat tisztára, csakis a halál.

Most azonnal fürödni fogok menni és nem térek többé vissza.

Ezt a levelet kedvesemhez küldöm. Halálom után fogja megkapni és semmiről nem tudva, önhöz juttatja, utolsó akaratom szerint. Ön pedig a temetőből visszajövet fogja elolvasni.

Isten önnel édes testvérem! Egyébb mondanivalóm nincsen. Tegye azt, a mit akar, és bocsásson meg nekem.

*

Lenkey megtörölte verejtékes homlokát. Visszanyerte hidegvérét, azt a hidegvért, amely csak felesége koporsója előtt hagyta el.

Csengetett.

A szolga belépett.

— Küldje be Marosit!

Azzal kihuzta asztala fiókját.

Marosi csakhamar belépett. Vörös bajuszu ember volt, arca gonosz, pillantása alattomos.

Lenkey szeme közé nézett:

— Mond meg nyomorult, ki a feleségem szeretője?!

— De főnök ur???

Lenkey maga elé tette revolverét.

— Mondd, tudod, nem szoktam tréfálni!

— Hát . . . főnök ur . . . Kovács főhadnagy.

Alig ejtette ki e nevet, lövés dördült el s elesett a mellébe furódott golyóval.

Gaal István.

A szomorúság könyvéből.

Sic fuit.

Az élet, — a csúf vén pedellus, —

Becsengetett az iskolába . . .

— Jóval előbb, mint ahogy járja.

Játékunk mind-mind odahagytuk;

Kicsi szívünk repesve repdelt . . .

— Még nem ismertük ám a Mestert.

S amig egy óra tovaröppent;

Könnyű szárnyon elszállt felettünk, —

— Kacagni hányan elfeledtünk.

Félrevonultunk könyes szemmel

— Míg közöttünk a régi lárma —

Az udvar egy kis zugolyába . . .

. . . Azóta sírunk, — egyre sírunk . . .

— S be sem várva pár kicsi percet,

A vén pedellus újra csenget . . .

Fekete Gyula.

A próba.

Kedves Rózám!

Bocsáss meg a te csúnya Mártádnak, hogy oly soká válaszol utolsó leveledre; de hidd el, nincs egy szabad percem sem azóta, amióta téged a nagy ujságról értesítettelek. Ez könnyen érthető is. Futkosnom kell a boltokba, a varrónőkhöz; rendbe kell szedni kis fészünköt; bizony ez nagy munka. Majd meglátod te is, hogy mi ez, ha eljutsz oda. Milyen lázasok az utolsó napok! . . . Végre a szertartás is elkezdett; már nem is emlékszem, hogyan telt az idő; mennyei órák! vidám percek! . . . Fájdalom! hiába akartam, hogy soká tartsanak!

Ime visszatértem a hagyományos nászutaszából, megvallom, kissé elfáradva. Amint tudod, meglátogattuk Dante hazáját, melyet te jobban ismersz, mint én, mivel sokáig üdültél derűs

ege alatt. Tegnap érkeztünk meg, esőben. Igazán boldog vagyok, hogy szakítottam annyi időt, hogy neked írhatok.

Az irtad utolsó leveledben, hogy választásom csudálkozással töltötte el lelkedet; nem te vagy az egyedüli, ki azt mondja. Az emberek itt összecsapták kezeiket választásom feletti ámulatokban. Hogyan? Devierre kisasszony férjhez ment egy öreg emberhez, a keresztapjához? aki 21 évvel idősebb, mint ő!? Rettenetes!! akkor, mikor hozzá mehetett volna a szép, fiatal, ügyes, elegáns, gazdag, bátor (ugyanis megmentett egy fiatal leányt, akit egy biciklista el akart gázolni), kedves emberhez, Dubersac főhadnagyhoz! Igen, Rózám! előnybe helyeztem a barátom, aki kicsiny gyermekkorom óta mindig jó volt hozzám.

Óh! ne hidd, hogy engem nem csábított Dubersac szőke bajusza? megvallom neked . . . nagyon csábított . . . de ember, tervez . . . és az asszony végez . . . Biztos vagyok, hogy te kinevetsz ezért engem! . . .

Különben a dolog a következőképen történt: Itthon papa, mama, Jakab mindnyájan el voltak ragadtatva Maxtól, no, még engem is beleértve! . . . Keresztapám félt tőle, de nem mert beleszólni a dologba! Végre, midőn M. Dubersac megkérte a kezemet, keresztapám, minden kilátás nélkül, szintén megkért engem, mint keresztlányát feleségül.

Szerettem volna, hogy ha te látod azokat a fejeket itthon! . . . De bolond! kiált anyám . . . Papa, ki tartózkodott az efféléktől, most sem törődött sokat vele . . . Jakab erkölcstelenségéről kiabált; én . . . nem dühösködtem . . . hallgattam. Keresztapám nagyon jó ember . . . aztán nem is látszik olyan idősnek, mint amennyi; 40 éves ugyan, de arca 35 éves férfiét mutatja; meg aztán keresztapa gazdag; gazdagabb, mint én; csendes ember; még a légynek sem vét!

Azonban a gazdagság kérdése nem hagyott nyugodni, mivel megtudtam, hogy én is gazdag vagyok ám!

Papa, midőn keresztapám megkérte a kezemet, megértette velem, hogy le kell mondanom minden ilyen fajta eszméről, mivel, amint mondta, én már M. Dubersac-nak adtam szavamot, aki fiatal s még nagy jövő vár reá és én hiszem is, hogy te boldogabb leszel vele, mint Lajossal, aki a tekeresztapád, s aki nem lehetne az, ha nem volna sokkal idősebb, mint te! . . .

Két tűz közé kerültem, mint mondták, de így is volt. Papa kért, hogy várjak egy hétig,

amíg határozott feleletet adnék Dubersac-nak és keresztapámnak.

Már négy nap eltelt ebből a hétből és én még mindig nem határoztam . . . állandóan zavartak voltak gondolataim. Én szívem mélyéből éreztem, hogy sokkal jobban szeretném férjemül keresztapámat, mint Dubersacot, aki folyton hízelgett szerelmével nekem; s azt is éreztem, hogy keresztapámnak irántam való szeretete nagyobb, mint a szép Dubersacé, aki előttem akkor kissé egoistának és együgyűnek tűnt fel, mint minden olyan fiatal ember, akit szépnek tartanak.

Midőn keresztapám közel volt hozzám és szeliden rám nézett nagy szemével, szinte megvígasztalódtam és szívem erősebben kezdett dobogni; azonkívül az idő súlya alatt deregedni kezdő gondolkozó feje végtelen gyönyörrel töltött el engem; míg M. Dubersac nem hozott lázba, mivel jól tudtam, hogy sokkal jobban érdekli őt a saját maga személyisége, mint az enyém.

Oh véletlen körülmény! mi hárman a párisi vízkárosútlak javára rendezett jótékonysági bazáron voltunk, ez volt a vásár utolsó napja, amikor már minden bolt felszámolását készítette. Mi, keresztapám, mama és én, egy ékszerészüzletben voltunk, midőn keresztapám kért, hogy fogadjak el tőle egy nagyon finoman kidolgozott arany kalaptűt s midőn M. Dubersac huszártiszti egyenruhában jött engem üdvözölni; meglátván az ajándékot, melyet nekem keresztapám vett, ő sem akarván elmaradni, a fordulónál levő ékszerüzletben vett is mindjárt egy ametiszt kövű gyönyörű aranygyűrűt, amely alig ért többet őt Lajos aranynál, azonban ő 400 frankot adott érte.

Nem akartam elfogadni ezt a gyűrűt, de M. Dubersac nagyon kért, kérte anyámat is, hogy csak fogadjam el. Keresztapám nem szólt egy szót sem, azonban én jól láttam, hogy ő ezt az ajánlatot csak tromfnak (visszavágásnak) tartja.

Az mondják, hogy az éjszaka meghozza sok nappali kérdésre a választ; egyáltalában nem igaz ez, Rózácskám; én ugyanis a vásárlást követő éjszakát álmatlanul, e gondolatba merülve töltöttem: melyik a kettő közül!?

Te jól tudod édes, hogy én mindig meg gondolt leány voltam; elhatároztam tehát most is, hogy a „jobbikat“ választom; azonban, hogy ezt tehessem, előbb ki kell próbálni a szívéket.

A papa felhatalmazta M. Dubersacot, hogy minden nap eljöhet hozzánk öt és hat óra közt

és ő felhasználta az alkalmat, már a vásárlást követő nap is eljött rendesen. Egy néhány pillanatig csevegtünk, aztán a következőket mondtam neki:

— Uram, meg kell vallanom önnek valamit! Emlékszik még arra a gyűrűre, melyet tegnap vett nekem? én azt egy szegény asszonynak adtam, ki alamizsnát kért tőlem a nagy erdő mellett, mivel nem volt nálam az erszényem.

Lásd édesem, milyen eszem van!

— Oh! kisasszony; azt ön rosszul tette, ez büntetés volt bizonyára azért, hogy . . .

— Miért, uram? vágtam közbe.

— Semmiért, kisasszony . . .

— Akkor mit akart hát mondani?

— Mindent, mindent, akadozott és gúnyos mosoly jelent meg kaján arcán; aztán, mintha semmi sem történt volna, beszéltünk tovább közömbös dolgokról.

Este keresztapám jött el és vidáman közöledett felém.

— Keresztapám, szóltam, te nem tudod, mit tettem, mily nagyon rossz dolgot; te nem akarod azt tudni?

Keresztapám elsápadt, mivel bizonyára azt hitte, hogy „igent“ mondtam a M. Dubersac kérésére.

— Micsoda rosszat tehetél te, Márta? — szólt kis szünet után.

— Tudod, azt a kalaptűt, amelyet adtál nekem, képzeld csak, a nagy erdő mellett találkoztam egy két gyermekes szegény asszonnyal, aki alamizsnát kért tőlem s mivel nem volt nálam az erszényem, odaadtam neki ezt a tűt.

Keresztapám arca felragyogott.

— Amint én ismerem a te szivedet, kicsiny Mártám, te jól cselekedtél kiáltott ő. Mindig szájalmasnak kell lenni a szerencsétlenek iránt; azok iránt, akik szenvednek! . . . Most pedig ígérd meg, hogy te sokkal szebb tüket fogsz nekem adni jó teted emlékéül.

— Keresztatyám — sűgom én a fülébe — te nekem adod mindazt, amit akarsz . . . még pedig úgy, hogy azok örökre az enyéim maradjanak.

Nem akarom elbeszélni azokat a nehézségeket, amelyekkel küzdenünk kellett, míg papa beleegyezett a dologba . . . de most már mondhatom neked, hogy a te Mártád igen, igen boldog s érzi, hogy a sors minden csapása ellen védve van jó férje oldalán. Ő tudja, hogy nem leszek házasságtörő, mint annyi sok fiatal asszony, mivel érzi, hogy az én szívemet egé-

szen az foglalja el, aki engem szeret s akit én is szeretek.

Most már nem hívom keresztapának, hanem csak Lajosnak; olyan különös volt először kimondanom, de aztán megszoktam.

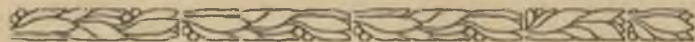
Ha tudnád, mily jó ember! soha nem mond semmit arra, amit teszek; mindent jónak talál; igazán ritka jó ember. Ha egyszer eljőnnél hozzánk a „Fiatál Évába“, mely az én házam és a Lajosé, meglátnál engem boldogságom közepében, s látnád, hogy nem nagyítok. Az itteni emberek azt mondják, hogy pénz-házasságot csináltam, és te azt mondanád, hogy az szerelem-házasság és hogy a te Mártád nem fél az élet zivataraitól. Épen most jön haza . . .

Szeretettel öllelek és várom látogatásodat.

Montagny Márta.

Franciából fordította:

Gesztelyi Nagy László.

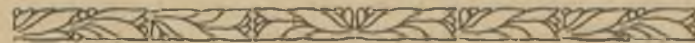

Emikének írtam.

Szerelmet én még sohse vallottam
— Szavakba fogni nem is merném tán —
Szemem izzásán, hangom rezgésén
Megérzi mégis egy dalos leány:
Vallomás nélkül *kít* szeretek én?

Örök hűséget sohse fogadtam,
Nem esküdöztem kenetes hangon,
Csak révedeztem pirúlva, szendén
S megérte mégis ugye angyalom:
Hűséges rabja *kinek* vagyok én?!

Kiss Géza.

Kis tragédiák.

Írta: *Szigethy Ferenc.*

I.

Az édesapám iskolájába járt egy kis fiú. Olyan kerekfejű gyerek volt, mint a többi. Egészséges, piros képű gyerek. Soha talán észre sem vettem volna. Hiszen alig van valami nagy különbség azokon a gyerekeken. Az iskolában mind olyan gondolkozó, komoly, játékközben meg mind nevetős, kipirúlt. Dehát ez a Danyi gyerek mégis csak feltűnt. Az iskolába mindig együtt jöttek, ő meg a Kalmár Zsófi. Az a piros kendős kis leány. Ott lakott a Danyiék szomszédjukban, nem messze hozzánk,

a mi utcánkban. Olyan sokszor elnéztem őket. A Danyi, ha tarisznyásan iskolába indult, mindig bekiáltott a szomszédba, Zsófiékhoz, hívta az iskolába. Együtt indultak el mindig. Utközben aztán beszélgettek. Néha kergetőzve, farkaskázva értek el az iskoláig. Ilyenkor aztán olyan szép volt az a két gyerek, mikor az iskolához értek kipirosodva, egészségesen s az egymás szemébe nevettek, ha esetleg nem érte utól az egyik a másikat. Nagyon összeszokott ez a két gyerek. S maguk sem tudták, hogy miért, de szerették egymást.

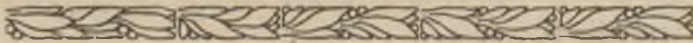
Egyszer láttam éppen, a gyerekek kint játszottak s a kis Kalmár Zsófi csak kiválik a sok kiabáló, kergetődző, kacagó gyerek közül és ugyancsak törölgeti siró szemét kis kék kötőjével. A többiek is utánna néztek, de hát azért csak folyt a játék tovább. Csak a kis Danyi gyerek szoritotta ökölbe azt a kis piros kezét és úgy megfenyegette a sánta kovács fiát, a kis Mareczky Gyurkát. Olyan szép volt az a kis paraszt gyerek, mikor azokkal a kis öklös kezeivel fenyegetődzött, azon a szép szelid homlokán meg egyszerre csak kidagadtak az erek. Látszott rajta, hogy igen nagyot akar ütni az öklével és hogy nemcsak a játékban kapott össze valakivel. — Nemsokára a futkározó gyerekek nagy része csak megcsendesül és megy a többiekhez, akik már egész karikát keritettek a két verekedő gyerek körül. A Danyi gyerek, meg a Mareczky Gyurka verekedtek. Olyan ennivaló volt a két kis fiú. Ütötték, csikarták egymást. Csak úgy henteregtek a földön. Néha alig látszott a két kis gyerekből más, úgy egymásba kapaszkodtak, csak az ütni készülő kis kezük. Ha valamelyik aztán nagyot kapott, a többiek kárörvendve nevettek. A kis Gyurkának vérzett is az arca, mikor abbahagyták a verekedést . . .

Az iskolában aztán kezdődött a leckézés. És hát bizony Gyurka most sem tudta megmondani, hogy az kacskaringós kék vonal a térképen, amit Tiszának nevezett a tanító úr, mig elbaktat a Dunáig, micsoda kisebb kanyargós folyókat ölel magához. És éppen úgy, mint máskor, most is ott maradt.

A kis Kalmár Zsófi megsajnálta. Hiszen nem is olyan nagyon verte meg. Csak a hátára ütött. Nem is volt éite érdemes sírni, legalább a Danyi meg se tudta volna. Most ők haza mennek, a kis Gyurka meg itt marad; aztán hát neki senki sem hoz ebédet. Nagyon megsajnálta azt a kis fiút. S mikor hazafelé készültek, ami ennivaló megmaradt a kendőjében, átnyújtotta neki a pad alatt. De a Danyi meg-

látta. Látszott az arcán valami olyan haragvó megvetés, ami gyerekarcon nagyon különös. Látszott rajta, hogy el is határozott magában valamit.

Délután aztán, mikor a gyerekek lassan-jöttek az iskolába, egyszer csak láttam, hogy a Danyi gyerek szomorúan magába ballag. Úgy látszik ma nem állt meg a Zsófiék kapuja előtt. S talán többet nem is kiált be a Kalmár Zsófiékhoz?! . . .

Az Aeneas-monda.

— Irta: Arokháty Béla. —

Minden olyan nemzetnél, mely jelentős történelmi életet él, megtaláljuk a törekvést egy oly nagy költői mű megalkotására, melyben — mint valamely tükörben — a nemzet önmagát, mint egy nagy egészet szemlélhesse. Az ily költői termékekben ennél fogva természetesen megjelenik a nemzeti élet minden oldala; minden, ami a nemzet életében jelentős, ami a nemzetre, mint fajra jellemző; összeolvad benne múlt és jelen s a nemzeti aspirációk kifejezésével, a nemzet hivatásának megjelölésével kihat a jövőre is. Azoknak a nagyszerű mozzanatoknak, melyek a nemzetet életben tartották, sőt esetleg nagygyá tették, költői dicsfényben való feltüntetésével az ily nagyobb mű a nemzeti lelkesedés állandó forrásává, a nemzet fiai tetterejének örök élesztőjévé, a nemzet valóságos palládiumává lesz. Gondoljunk csak a *homerosi eposzok* nagyszerű szerepére a görögség életében! Azok voltak, amik a hellének apró államait összetartották, mint egy fajt; azok voltak a vallási kultusz forrásai; a drámaírás és képzőművészet ihletői s az alsóbbfokú iskolai nevelésnek úgyszólván egyedüli tárgyai. Ez a szerepe volt nagyrészt a nagy ind eposzoknak is, ilyen nagy nemzeti kincse a németeknek a Niebelung ének s a finneknek a Kalevala.

Tanulságosabb jelensége alig van a világ-irodalomnak, mint az Ilias és Odysseia, meg a Kalevala meglepő egyezése a földolghban: a nemzeti élet minden oldalának, minden vonatkozásának költői kifejezésében. Pedig mekkori térbeli és időbeli távolság választja el őket egymástól! S ha nem vagyunk képesek már egész bizonyossággal eldönteni, hogy egy ember írta-e a homeridákat vagy tisztán a népszellem termékei-e: a Kalevala létrejöttének módjából szinte egész bizonyossággal következtethetünk a homeridák létrejöttének módjára, annyira egyforma a hang-

juk, conceptiójuk, célzatuk. Ezek az úgynevezett *naiv eposzok* részleteikben olyan népi termékek, mint akár egy igénytelen népdal; s oly nagy, összefüggő egésszé, mint előttünk állanak, valamely geniális compiler füzi őket össze, miként a *Kalevala rúnióit Lönnrót Illés* a múlt században.

Nem minden nemzet olyan szerencsés, mint a görögök és finnek; a körülmények a legtöbb népnel nem engedték meg, hogy így, a legtermészetesebb módon jöjjön náluk létre a nemzeti eposz. A lángeszű Niebuhr azt sejtette, hogy a rómaiak nemzeti eposzának *töredékei* Róma alapításának mondája és *Livius* elbeszélése a királyokról s a köztársaság kezdetéről. Két eset lehetséges; — vagy elkészült a nagy mű s elveszett, ami valószínűtlen; — vagy kedvezőtlen viszonyok miatt nem tömörülhettek kerek egészé a részek, miként nálunk a honfoglalásról s az Árpádházi királyokról szóló mondanok részai. S valljuk meg, Niebuhr sejtelmének mély értelme van, még ha teljesen alap nélkül való volna is! Róma alapításának története igazán római nemzeti tárgy! Megtaláljuk benne Róma jövőendő nagyságának majd minden előfeltételét; a királyok alatt s a köztársaság első századaiban rakják le ama nagyszerű intézmények alapját, melyek Rómát képessé teszik arra, hogy az egész világ ura és tanítómestere legyen az államalkotás és kormányzás nagy művészetében. A régi szabin, etruszk s a többi rokon itáliai törzsek volt az a népfaj, melynek erkölce volt az a csodálatos erő, mely szívós kitartással lépésről-lépésre, egy pillanatnyi visszaesés nélkül fejlődött egy jelentéktelen pásztortanyából oda, hol a római birodalom Trajanus idejében állott.

Az újkori történetírás semmi kapcsolatot nem tud valamely görög nép kivándorlása és Róma alapítása között. Az Aeneas-mondához, melyből Vergilius a rómaiak nemzeti eposzát alkotta meg, eredetileg Rómának semmi köze, — még a mondák világában sincs az Aeneas-monda és a rómaiak ősei között semmi kapcsolat. Az *Aeneas-monda tisztán görög eredetű*, — *alapja az Iliasban található meg, ahol az van, hogy Trója feldúlása után a trójaiakon Aeneas fog uralkodni*. Később ez a monda tetemesen kibővül, későbbi görög epikusok leírják már Aeneas bolyongását s elbeszélik, hogy honi isteneivel anyjának, *Venusnak* segítségével szerencsésen eljut Itáliába, ahol új hazát szerez a trójai penáteseknek.

Méltán kérdezhetjük most már, vajjon nemzeti eposznak nevezhető-e az *Aeneas*, mikor főhőse a római nemzettől teljesen idegen s az

Aeneas monda a legfontosabb nemzeti tény, a város alapítását, — mely által a nemzet nemzeté lesz, — századokkal előzi meg? Miért nem olvasztja egy nagy egésszé azt a dús mondai anyagot, melyet *Niebuhr* a specificus nemzeti mondanakörnek joggal tarthatott? Mert ha nézzük a különféle nemzetek irodalmában, ha — naiv eposz hiányában valamely nagy költő arra vállalkozik, hogy nemzetét megajándékozza ilyféle nagy munkával, úgy szokott eljárni, hogy kiszemel egy nagyfontosságú eseményt nemzete történelméből s a körül koncentrálja a faj életében fontos mozzanatokot, mint ahogyan nálunk *Zrinyi*; vagy időrendi egymásutánban feldolgozza az egész történelmet s a történelembe belejátszó mondákat, mint ahogyan a *perzsa Firduszi* cselekedett, akinél a költemény egységét csak egy nagyon vékony fonál őrzi meg. — Miért nem választotta *Vergilius* is ezen módszerek valamelyikét?

Ennek több oka van. *Vergilius* korában, mely a római irodalom aranykora volt, feltétlen tekintélyvel bírtak a „*Graeca exemplaria*,” melyek örök időkre megállapították az igazán művészi szerkesztő szabályait, melyek maig felülmúlhatatlanok a stíl plasztikája tekintetében. *Vergilius* visszaborzadt attól, hogy egy cronicaszerű munkát adjon, mint *Ennius*. Ő *Homerostól* elleste az elbeszélő-művészet minden titkát, s bizonyára csodálattal töltötte el az a felülmúlhatatlan művészet, melylyel egy tíz évig tartó csatározást úgy képes elmondani, hogy az olvasó figyelme sohasem szóródik el s lankad meg, hogy a műalkotás legfőbb szabálya, az egység, sohasem szenved csorbát. Ha *Vergilius* Róma alapítása körül csoportosuló, a királyok uralkodását s a köztársaság kezdetét tárgyazó mondanakört akarta volna művének gerincévé tenni, leküzdhetetlen akadályok tornyosultak volna eléje a mű egységesítésében.

De mégis, miért választhatta az *Aeneas*-mondát? Erre a kérdésre megadja a feleletet az *Aeneas*-monda tovább fejlesztése későbbi görög és római történetírók által. Abból a körülményből, hogy *Laviniumban* ősi idők óta tisztelték *Venust*, azt következtették, hogy *Laviniumot Venus fia, Aeneas alapította*. Mivel pedig a római hagyomány szerint *Laviniumból Alba Longát, Rómát pedig Alba-Longából* alapították, készen volt a mondai hiedelem, hogy a rómaiaknak törzsatyja tulajdonképen *Aeneas*. Így lett az *Ilias* egyik hőseiből idők folytán a római nemzeti monda hőse s már *Ennius Romulust Aeneas unokájának* tartja *Annales* c. művében.

S különösen mi, magyarok érthetjük meg

könnyen, mennyire beférkőzhetik a nemzet köztudatába az ilyféle hiedelem s mennyire elengedhetetlen alkotórészévé válhatik a nemzeti mondanak egy idegen nemzet hőse körül csoportosuló mondanakör, ha valahogy szerves kapcsolatba kerül a kettő. Attílat valóságos magyar nemzeti hőnek tekinthetjük és színter kiírthatatlan az a hit, hogy a monda elbeszélése történeti valóságon alapszik; s ki ütközik meg azon, hogy *Arany János* terve szerint a nagy magyar nemzeti eposz kétharmad részében a hún mondákat beszélt volna el, ha elkészült volna. Így kell néznünk az *Aeneas*-mondát is; *Vergilius* célja elérésére, a nemzeti eposz megalkotására azt tartotta legalkalmasabbnak, mert az volt leg-egységesebb, az bővelkedett a legérdekesebb, leghatásosabb, legköltőibb részletekben s az tette lehetővé, hogy a compositióban leghübben utánozza mesterének két nagy művét, az *Odysseát* és *Iliást*, amennyiben az *Aeneas*-monda első fele *Odysseus* bolyongásának hasonmása, másik fele pedig, mely a *Latiumban* vívott harcokat tárgyazza, határozottan az *Iliásra* emlékeztet. — Végül, hogy épen az *Augustus* magát és családját, a *Juliusokat*, *Aeneas* fiától, *Julius*tól származtatta. A császár szorgalmazása folytán-é, vagy saját jószántából e, de bálványozott fejlődelmének is örök emléket akart állítani a költő. Ezért tartják sokan az *Aeneist* a hízélgés remekművének, csupán udvari költeménynek.

Carver János felesége.

Irta: Jane G. Austin; angolból ford. Bacsó József.

IV.

A temetés elmúlt. *Bradford Vilmos*, akire az emberek suttogása szerint szállani fog a kis gyarmat kormányzósága s úgy magán, mint közérdekeinek személyes felügyelete, meglátogatta az özvegyet. Bölcs és nyájas szavakkal buzdította *Carver*-t önmegadásra és *Isten* akaratán való megnyugvásra, hogy férje nem tudott dacolni a természettel, amelyhez éppen ő akarta a többieket is hozzászoktatni.

„Miként akarja berendezni további életmódját *Carver*-né asszony? — kérdezte a kormányzó-jelölt, — itt marad továbbra is *Desire Minter*-rel, *Howland Jánossal* és *Tillie Erzsikével* együtt, avagy talán kényelmesebb lesz Önre nézve valamelyik kis családhoz csatlakozni, mint ahogy azt már többen is tették?”

„Itt maradok ebben a házban, melyet a férjem készített s amelyben meghalt, itt mindazokkal, akik hajlandók maradni.“

„Ami engem illet, szívesen maradok, míg csak el nem küld magától“, szólta lelkesedve Howland s hosszan gyönyörködött a fiatal özvegy finom metszésű arcában.

„Köszönöm barátom, nem sokáig fogom visszatartani a vidámabb társaságoktól“, felelt nemes hangján Carverné.

„Kérem, asszonyom...“ kezdte Howland, de Bradford szavába vágott:

„Nem, asszonyom, az ilyen nyilatkozatok egyenesen ellenszegülők, gyengék és kicsinyesek. Kegyed bizonyára megéri ama napokat, melyek az Ön számára vannak rendelve és lehet, hogy e szerencsétlenség, amely most egész lényét mélyen érintette, idővel tisztult emlékké finomul, amely felett egy szép, új élet emelkedhetik.“

Senkisémet felelt a hallgatók közül Bradfordnak, aki kevéssel ezután elköszönt. Howland is vele ment a meredek utcán le a vízpart felé, miközben társa így szólt:

„Barátom Howland, nekünk férfiakkal kötelességünk gyámolítani s jó tanácsokkal ellátni a gyöngébb nemet s különösen pedig a hozzánk tartozókat s ez a gyöngéd gondoskodás jelen esetben az Ön kizárólagos kötelessége, mivel úgy látszik, hogy Ön e szomorú, könnyező nőtestvérünk iránt különös figyelemmel viseltetik. Úgy hiszem, hogy ezt a célt legjobban úgy érhetné el, ha feleségül venné Öt. Én egy ilyen házasságot, amely ennyire üdvös, ajánlatos, mint ez, nagyon fontolóra vennék. A gyarmat érdekeinél fogva fontosabb ez a házasság, semhogy bárki igényt tarthatna arra, hogy a Carver János alkotását és vagyonát örökölje; aztán meg úgy szokott az lenni a legtöbbször, hogy a nők, megfosztatván természetes támaszuktól, elfogadják alkalomadtán egy másiknak a támogatását. Úgy hiszem, felesleges is többet beszélnem erről az ügyről, hiszen Ön tisztában van szándékommal.“

„Igen, uram; és Ön azt hiszi, hogy nekem lettek volna ilyen tulságosan merész reményeim egy sokkal felettem álló nő iránt, amelyeket inkább elfojtottam, mint élesztettem volna keblemben?“

„Itt, e pusztaságon egy ember sem áll felette a másiknak!“ jegyezte meg Bradford. Nem hagytunk-e hátra mindent, ami kényelmes, kellemes és becses volt előttünk, mindent, csak hogy a mi magunk, feleségünk es gyermekeink lelkét megmentsük és nem szálltunk-e szembe ezer veszéllyel, amikor nekiindultunk

a nagy útnak, hogy elhagyjuk a hiábavaló és istentelen törvényeknek hódoló Ó-Világot? Megállja a helyét minden férfi és nő ma éppen úgy, mint majd azon a napon, amikor az Isten színe előtt felelni fog kiki önmagáért, hogy cselekedetei és törekvései tiszteletre és szeretetreméltók voltak-e“.

Igy beszélt a kormányzó a csecsemő korát élő köztársaságról, mintha csak a makkját ültetné az Új-Világ partjain annak a tölgynek, amely századok múlva gyökereit messze bocsátotta szét a földre és amelynek teteje szabadon és dicsőségesen szökött fel a kelő és nyugvó nap világába.

Hazafelé menve, Howland János Erzsikével találkozott, aki a Bradford látogatásakor szintén jelen volt, de a beszélgetésben nem vett részt.

„Nagyon kis ideig volt a vízpartnál“, szólta Erzsike.

„Igen; mi csak a ma reggeli szerencsés halfogást mentünk megnézni; igazán nagyszerű!“

„Igen? Hát a készülöben levő házasságról nem hallott semmit?“

Howland megriadt e kérdéstől s elsápadt. Erzsike pedig némán figyelte a zavarban levő fiatalembert s mielőtt az válaszolhatott volna, így folytatta tovább beszédét Erzsike:

„Nem tudom, hogyan érinthette Önt annyira előbbi kérdésem, minthogy a leendő menyasszony az özvegy White Zsuzsánna, kinek csak két hónappal ezelőtt halt meg a férje, a vőlegény pedig Winslow Eduárd, aki ezelőtt 7 héttel temette el feleségét. Amint látja, az a divat járja a gyarmatban, hogy a halottak teteivel emléküket is eltemetik, sőt ez utóbbi az, ami hamarabb megsemmisül. Azonban úgy hiszem, hogy az özvegyek legnagyobb része nem ilyen és nem tenné ezt meg még akkor sem, ha maga Bradford kötelezné magát, hogy elintézi a házasságot gátló ügyeket.“

„Nem jó szigorúan ítélkezni felebarátunk felett“, szólta a fiatalember, de a lány szavába vágott:

„Nehogy mi magunk hozzunk olyan törvényeket, amelyek hajlamainkkal esetleg ellenkezének“, felelt a lány csipősen és anélkül, hogy feleletet várt volna, otthagya Howlandot, aki lassan, gondolatokba merülve kapaszkodott a dombra s belépett az özvegy házába. Katalin még mindig ott üldögélt a nagy karosszékekben, mint előbb, fejét a szék karjára támasztotta, szemeiből lassan permeteztek könnyei fehér arcán végig. Az ifjú csak nézte szótlanul egy ideig, aztán közelebb lépett hozzá s így szólította meg:

„Kedves asszonyom, az Ön búsongása szívemig hat. Bárcsak megvigasztalhatnám valami módon, bárcsak az ismeret, amellyel egy ember rendelkezhetik, mindent megtehetne, ami Önnek öröme és kényelmére lehet“.

„Köszönettel tartozom Önnek, jó barátom, többel, mint egyszerű köszönettel. Tudom, hogy Ön nem riadna vissza semmi áldozattól, csak-hogy enyhítse fájdalmamat. Azonban az én életem örökre fel van dülva, szívem megtört; különben mi lehetne az, amit az Ön testvéries ragaszkodása vigasztalásomra kigondolhat? Hátralevő kis időmíg maradjon körülöttem és vigasztaljon halálos ágyamon; többet igazán nem tehet.“

„Soha el nem hagyom, míg élünk, szóló ünnepélyesen a fiatal ember; a két teli szív mélységes hallgatásba esett, melyet csak a háborgó tenger hullámainak zaja és a fali órának kimért ketyegése zavart meg, hirdelve, hogy minden pillanatban közelebb jutunk az Örökkévalóhoz.“

V.

Elmúlt egy egész hónap, hogy a kormányzó egy júniusi napon találkozott Howland Jánossal a falu közelében.

„Hogy van Carverné — kérdezte a kormányzó — és hogy megy az udvarlás, barátom?“

„Carverné csak közepesen, uram. Ami az udvarlást illeti, sohasem vettem magamnak bátorságot arra, hogy Öt egy új házasság gondolatával szomorítsam, válaszolt Howland olyan képpel, hogy Bradford tüstént megjegyezte ravasz mosollyal:

„De ön gondolkozott azon ügye és e gondolatok szerfelett kedvesek voltak az Ön lelkének?“

„Nem tagadhatom uram, de . . .“

„Hagyja kérem a „de“ és „véletlenül“ szavakat, menjen haza és beszéljen az özvegyel a saját belátása szerint. Ön még fiatal és nem ismeri úgy az asszonyokat, mint én. Mennyi sok ember szalasztotta már el a szerencsét túlságos szerénysége és szavai bizonytalan volta következtében. Menjen csak haza és nyerjen ígéretet Carvernétől, hogy az Ön felesége lesz, mihelyt csak lehetséges s meg fogja látni, hogy a rózsák ismét kivirúlnak arcán és könnyei felszáradnak szeméből. Nagyon örülnék, ha ez a dolog sikerülne.“

És a kormányzó a szokottnál is jobban elbizakodott, mintha így akarná kárpótolni magát azért a gyengeségéért, hogy ilyen haszontalan

beszédbe elegyedett s felment a temető dombra, hogy kifürkésze a tengert, a várva-várt élelmszer-szállító hajó után, Howland pedig tünődve ment hazafelé.

„Minden olyan reménytelen, de hátha elmúltak szomorú gondolatai.“ Katalint egyedül találta. Szokott helyén, a nagy karosszékben ült ölbetett kézzel s búsan tekintett az érkezőre, mi alatt egész alakján a szórakozottság és mélabú, mint valami fátyolszerű ruha ömlött el. János helyet foglalt mellette s nemes hangon mondá:

„Kedves asszonyom az az egyedüli kívánságom, hogy már egyszer vígabbnak lássam.“ Katalin szelid mosollyal nézett fel rá.

„Már nem vagyok olyan szomorú, mint voltam, János.“

„Istennek hála, hogy bánatára enyhülést adott.“

„Hála legyen Istennek, hogy meghallgatta kérésemet.“

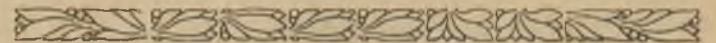
„A vigasztalásért való kérését?“

„Nem, hanem hogy követhessem azt, aki elment előre.“

„Csak nem a meghalásra gondol talán?“ kiáltott fel a fiatal ember elsápadva. Egy nemes mosoly lett az egyedüli válasz a fiatal ember szavaira, aki arcát eltakarva sóhajtozott.

„Nem, János, miért búsúlna azon, hogy én végre még egyszer boldog leszek annyi szenvedés, sőt majdnem kétségbeesés után.“

(Polyt. köv.)

Álomfoslás.

Játszik a napsugár a sok tarka színes virágon. Ezerféle illat száll szét a levegőben. Méhedongás, madárcsicsérgés édes harmoniája tölti be a Jánossyék virágos kertjét. A csendes esti szellő susogva bujdosik a sok száz apró virág között. Megringatja a rezedát, viszi messze tájra illatát; felkeresi az ezer színben pompázó viola ágyakat, összekeveri a sok színt egy tarka szőnyeggé; megtalálja a kert királynőjét, a szép fehér rózsát is, méltóságteljesen hajtja meg jobbra-balra.

Édes álmot szöve, színes jövőt festve gyönyörködik az élő, a legszebb virágszál Jánossy Rózsika az ő kis paradicsomkertjében. Az ő kis keze tette ezt ilyen tündéerkertté. Szép tavaszi estéken, kis locsolójával kezében sokat járt kelt közöttük tisztogatva, öntözgetve. Boldog idők, édes idők! Hol jár most az ő hűséges segítő-társa? Ő méregette ki ilyen szép rendezen a virágágyakat, az ő kis mérnöke, a Ráskay Laci.

Ő töltötte meg kis locsolóját, ha a szomjas virágok kiitták belőle a friss vizet. Az ő mosolya vidámította fel, ha egy-egy elszáradt virágot látva ártatlan szivecskéje elszomorodott. Egy éve már, hogy megszerezte az oklevelét. Egy éve már, hogy nem látta. Elment messze idegenbe ismerni még többet, tanulni még többet. Azt írta, hazajön, itt lesz nemsokára. Az első útja is ide fog vezetni ebbe a tarka színes világba, a kis Rózsika tündérkertjébe.

Ringj-ringj fehér rózsá, viríts nyiss még többet. Legalább addig, míg a te régi hűséges gondozód gyönyörködhet majd benned, míg legszebb bimbódat feltűzheti keblére.

Tekintetét a tarka virágról a boldog jövő zálogára jegygyűrűjére fordította. Nézte, nézte, hosszan, boldogan. Két szemében, mint virágkehelyben a tiszta harmat csepp, két könnyecsepp ragyogott.

A kert királynője, a szép fehér rózsá meghajtotta koronáját. „Te vagy a királynő, a legszebb virágszál; hófehér a szíved, hófehér a lelked.“

Fülemile szállt rá, megcsendült a dala vágyón szerelmesen. Az esti szellő elkapta dalát s vitte messzetájra, messze tengerekre.

S ott a tengeren egy hajó fedélzetén édes reménységgel nézett keletfelé egy szép magyar ifjú. Úgy érezte, rózsaillat száll körülte, madár dala száll fülebe s könnyü szökött a szemébe. . . .

Játszik a napsugár a sok tarka színes virágon. Az esti szellő susogva bujdosik a sok apró virág között. A kert királynője a szép fehér rózsá vidáman hajlong jobbra-balra.

A kis kerti uton boldogan susogva közeledik két hűséges gondozója. Kipirült az arcuk, mosolyog az ajkuk, mosolyog a szemük. Elgondolkoznak régi boldogságon; elbeszélgetnek egy elmúlt hosszú évről, amikor csak az édesálm hozta őket össze; ábrándoznak boldog jövőről, amikor majd csak az utolsó álom választja el őket.

Odaérnek a fehér rózsához. Nézd csak Rózsika most nyitotta utolsó virágát. Fehér, mint a szíved, tiszta mint a lelked, üde mint te magad. Mintha csak összes erejét használta volna fel, hogy utolsó virágát meg hozza, annyi szépség, annyi illat van rajta, benne. Nézd csak, hogy hajlogatja feléd koronáját, nézd csak hogy kínál neked azt az egyetlen, utolsó virágát. Vedd le, szakítsd csak le. Lehelld rá csókot s tüzd fel azt arra a hűséges kebelre, egy hosszú év óta úgy sem volt ott rózsá, nem tűzhettél oda.

S az ősz utolsó rózsája, a szép fehér rózsá szívesen halt meg ott afelett a szerető szív felett a Ráskay Laci keblén.

Gyönyörködtek sokáig a szinpompában, hallgatták a méhedongást, madár csicsérgést s érezték a szívüknek melegét.

Leszállt az alkony, eljött az este. Elbucsuztak a tündérkerttől. A fülemile caicsérgés közé az esti szellő ijesztőhangokat hozott: kuvik, kuvik! Összerezzen a szép lányka, meszorítja félve ifja kezét, félénken tekint arcára. S az a mosoly, ifja mosolya megvidámította ismét szívét. . . .

Nincs fehér rózsá már a bokrán, elszáradt a viola is, csak az őszi rózsá utolsó virágai fehér lennek még a sok hervadt sárgavirág között. Az esti szellő megzörgeti a száraz lombokat, száraz virágokat. Hidegség járja át a Rózsika szívét, úgy fázik a lelke mikor azt a sok halott virágot látja. Nincs itt aki mosolyával felvidítsa. Elment még egyszer, hogy visszajöve soha többé el ne váljanak egymástól. Még egyszer fog örülni a viruló kertnek, még egyszer fog búsulni a sok kedves virág halálán s aztán örök tavasz, örök virágzás lesz az élet. Rózsáskert lesz az ő kis szobájuk, a szerelem virága fog benne nyilni, illatozni, a boldogság madara fog benne énekelni. Így lesz; úgy kell lenni, hogy is lenne másképp!! S a távolból valahonnan ismét hangzik az ijesztő hang: kuvik, kuvik.

Összeszorul a szíve, keresi azt a mosolygó arcot, de csak száraz halott virágok zörögnek körülte; a fehér rózsá letarolt töve búsán hajlik meg jobbra-balra. Összeteszi két kis kezét, fel emeli bánatos arcát az ég felé s a legszebb fohászt, egy halk sóhajtást küld fel az Istenhez.

Az esti szellő elkapja sóháját, viszi messzetájakra túl a tengeren.

Ott túl a tengeren, egy halvány mggyar ifjú járkal a tengerparton. Szomorúan tekint keletfelé. Bágyadt szemét az égre emeli s egy nevet susog halkan csendesén . . .

„Beteg vagyok, nagyon beteg. Látlak-e még valaha, megfoghatom-e még kis kezedet, belenezhetek-e mosolygó szemedbe, a jó Isten tudja. Megyek vissza hozzád. Ott akarok meghalni a te tündérkertedben. A fülemile dala legyen búcsúztató énekem, a rózsaillattal röppenjen el lelkem, a te két kis kezéd zárja le a szemem. Megyek vissza hozzád. Mikor odaérek virágos lesz a kert, nyitni fog a rózsá, ami fehér rózsánk, dalolni fog rajta a fülemile. Édes lesz ott, te melletted még a halál is.“

Ezt olvasta a levélből csendes tavaszi estén Rózsika. Ő írta ezt, túl a tengerről. Reszketett a keze, ráhullott a könye, látszik az íráson. Remegett az ő keze is, hullott-hullott az ő könye is mikor olvasta.

„Virítani fog a kert, nyitni fog a fehér rózsá,

dalolni fog a fülemile mikor hazajösz. Édes lesz még meghalni is itten én mellettem.“

Elcsuklott a szava, megölelte azt a fehér rózsafát és sírt, hullt a könnye hosszan, keservesen.

Az esti szellő elkapta sirását, vitte messze tájra messze tengerekre.

Ott a tengeren, egy hajó fedélzetén egy halvány magyar ifjú vágyva nézett keletfelé; alig hitte, hogy ott legyen abban a virágos kis tündéerkertben . . . .

Játszik a napsugár a sok tarka színes virágon. Az estiszellő susogva bujdosik az apró virágok között. A kert királynője, a szép fehér rózsza szomorúan hajlong jobbra-balra. Fülemile száll rá; száll-száll az éneke sírón keservesen.

A közt a sok tarka virág között a virágillattal együtt elszáll egy tiszta hófehér lélek, elmúlik egy édes vágyva-vágyott álom, elpusztúl egy hü szív minden boldogsága. . . . .

Egy virágos siron künn a temetőben tiszta fehér rózsza. Fehér rózsza gallyán árva fülemile együtt sír kesereg egy hervadó virág egy hófehér leány kesergő szavával.

Szilenc.

IRODALOM.

Somló Ferenc Jogász versek.

Akadémiánknak különösen joghallgatóit talán érdekelni fogja a Somló Ferenc verskötetete. Ez a, hogy így mondjam, specialis irodalom. Az egyetem mai jogász életének irodalmi formában előnkbe állított képe. — Versekben elevenülnek meg előttünk az egyes jogász típusok: a *gólya* (nálunk a göde, trilla), a *stréber*, (aki beül az első padba, elzengi az első éljént, aki „ha az élénk előadás mindenkit álomba ringat, figyel, jegyez s a tanárra felkacsintgat“), a *jogászeleány*, *mezei jogász*. Érdekesen mondja el még egy versében az év elején szokásos „toborzást“ a százféle egyletekbe a Szent-Imre, — Galilei, Bethlen-körbe, a zsidó (Hevra-Kadisába. Mesét mond az indexéről (nagy gyermekek számára.) Ódát ír a *padja*-hoz, amit régen kikerült diákok Mancsi, Irén és más nevekkel véstek tele. Van egy „elégiá“-ja a *harmadik*

alapvizsgához. — Ezekben a versekben a hamisítatlan egyetemi élet elevenül meg. S az értéke ez. Dehát ezeknek a verseknek a megírója nem is lép fel nagy poétai várakozásokkal. Ezek a versek csak azért vannak megírva, hogy az egyetemi jogász típusait ismerjük meg. Ezt a célját eléri, tehát a kritikát kedvezőleg elégíti ki. Mutatóúul a könyvből egy versével igazoljuk a szerzőt:

Jogászeleány.

Schwimmer Róza köszöntlek:
Feminista lettem,
A harcosnők tanait
Szörnyen megszerettem.

És a nőgyűlölő had
Akármit beszél is,
Magamévá teszek ó —
Karin Michaélis!

Miért legyen a női nem
Elyomott és árva?
Mért vannak a kicsi nők
A jogról kizárva?

Mert hogyha jogász lehet
A pótérett úr is —
Mért ne lehessen a nő
Szintén doktor juris?

(Azt mondja a kollegám,
Csak ne hegedüljek
A nőjogász jogáról
Mert azutáu elárul,
Hogy csak azért szavalok,
Mert egy pártneret akarok
Egy édes kis nőjogászt
Aki mellett üljek.)

A tartalommal összhangzatos címlapot Bardócz Árpád rajzolta. A könyv a „Jogász“ kiadásában jelent meg.

Szigethy.

„NEARER, MY GOD, TO THEE.“

— Angolból. —

„Az én szívem és testem kívánczik az élő, erős Istenhez“. *Zsolt. 84.*

Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!
Ha mindjárt egy kereszt
Emel fölebb:
Úgy is csak ez dalom:
— Hozzád, Uram, közelb! —
Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!

Ha útközben a nap
Leszáll hamar,
Egy kő a vánkosom,*
Az éj takar:
Álmomban akkor is
— Hozzád, Uram, közelb! —
Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!

Ott látom a lépcsőt,*
Mely visz feléd,
S kegyelmednek minden
Igéretét;
Ott hívnak angyalid
— Hozzád, Uram, közelb! —
Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!

Majd, ébredvén, szívem
Imára kél,
S Béthellé emelem*
Kínom kövét;
Igy fájdalmimmal is
— Hozzád, Uram, közelb! —
Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!

S ha majd öröm szárnyán
Szállok feléd,
Nap-holdon túl a menny
Tárul elem:
Ott is ez lesz dalom:
— Hozzád, Uram, közelb! —
Hozzád, Uram, közelb,
Hozzád közelb!

Sarah F. Adams.

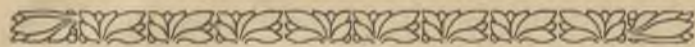
EGYLETI ÉLET.

— A **Jogász ifjuság** élénk tanújelét adta a közelben annak, hogy nem csak az elméletnek, hanem a gyakorlatnak is emberei már az iskolában is; amennyiben a két izben tartott esküdtzéki tárgyaláson s az egy izbeni vitatkozáson derekasan megállották helyöket. Az első esk. széki tárgyalás márc. 8-ikán szük körben, csak a jogász és theologus ifjuság jelenlétében folyt le. Ez alkalommal az elnöki tisztet Dr. Finkey Ferenc dékán ur, szeretett, lelkes, buzgó tanárunk töltötte be, aki különben az egésznek mozgató lelke vezetője. Nagyobb szerepekben kitüntek *Bóna Aladár* III. jh. mint kir. ügyész és *Szilva Ferenc* IV. jh. mint védő ügyvéd; mindketten jelesül oldván meg feladatukat szép tartalmas, lendületes beszédekkel. A vitatkozás, melynek tárgya a „Halálbüntetés“ volt, máj. 10-ikén folyt le. Eltörlése mellett *Barth Ernő* III. jh. foglalt állást historiai, lélektani, morális, esztetikai szempontból világítva meg álláspontját; fenntartását és jogosultságát *Halászy Gyula* III. jh. védte sorra szedvén ellenfele érveit s azokat cáfolgatni, a maga álláspontját igazolni igyekezett. A vitatkozókat a dékán ur 10—10 koronával jutalmazta meg. A május 12-én tartott esküdtzéki főtárgyalás már nagyszámu érdeklődő közönség előtt folyt le. A tárgyalást, mint elnök, ügyesen vezette *Szilva Ferenc* IV. jh. A kir. ügyész szerepét *Halászy Gyula* III. jh. töltötte be; védőügyvéd *Goralszky Brunó* és *Antal János* III. joghallgatók voltak. Mindhárman ügyesen oldták meg feladatukat.

Az új életet hozó tavasz, mintha megújította, felfrissítette volna a „M. J. Ö. T.“ tagjainak munkakedvét is. Az ülések — szép programok szerint folynak le. Az egyes szép irodalmi művek bírálatán kívül, közelesen G. Nagy László tartott tudományos értekezéseket: „*Idegen szavak a magyar nyelvben*“ és „*Az irodalom, mint a nemzeti szellem ébresztője*“ címen. A felolvasott novellák közül medicsérte a társulat Olcsváry László: „*Valakiről a ki a magasba tör.*“ Szilva Ferenc: „*Szegény öreg*“ c. novelláját. Sikerült költeményeket olvastak fel Szigethy Ferenc és Györy Kálmán. Az előbbi „*Esteli énekek*“ címen; az utóbbi pedig „*Kuruc élet*“, „*Éjjel a kis utcán*“ és „*Álmok lánya*“ címűeket. A Gaál István egyik szavalata Farkas J.: Utolsó honvéd — megdicsértetett. — Május 8-án megtartotta a társulat ézokásos évi szavaltat versenyét; amikor is a komoly szavaltati verseny díját (20 kor.) Novák Dezső nyerte

* A 2, 3, 4. versszakok Jákóbnak a I. Mózes 28. 10—22-ben elbeszélt látomására s a bétheli emlék emelésére vonatkoznak

el. Virág Béla és Nagy Pál szavatai dicséretben részesültek. A vig szavlati versenyen a versenydíj — sajnos nem volt kiadható.

HIREK.

Feljegyzések.

A szabadakaratról fogok itt elmondani némely dolgokat, tudniillik minden rendszer nélkül, csak úgy, ahogy a tollam hegyére jön s az a szándékom, hogy perbeszállok a konzervatív filozófiával. Nem akarok itt determinista propagandát csinálni, nem akarok destruktív és immorális lenni. Távol minden szobabölcsességtől, azt akarom elmondani, hogy a szabadakarata büszke embernek tulajdonképpen nincs szabadakarata. Sokan vagyunk s Önök közül bizonyosan mindenki önérzettel gondol arra, hogy az akarat teljesen szabad. Ettől az illuziótól akarom megfosztani Önöket. Amit elmondok, az inkább rapszódikus, mint tudományos lesz; a szabadakaratot északok alapján már régen döngeti a determinismus; én inkább a zsurnaliszta kihegyezett tollával támadok.

Ugy vélem, az élet igen sok viszonylatában nem egyéb, mint lázas hajsza megjegecesedett formák és megcsontosodott elméletek után. A formák és elméletek után! Minő fenséges látvány is e vad hajsza a meglapult szemlélőnek. Mint rohannak egymást tiporva az emberek s mint gyilkolják egymást zeusi nyugalommal; mint rombolnak szét derűs világokat s mint tagadják meg az anyagi életet; mint futnak el vakon a brutális való mellett s mint tülekednek lázasan — a formákért, meg az elméletekért. Milliókat kábit el Arcübasev csalárd filozófiája s milliókat ígéz meg az a magaslat, melyet Prohászka mutatott. S mikor a bölcs ember lerongyoltan, penészesen, a diadalmas élet minden természetes ereje nélkül nászágyán hörög, mit a nagy kaszás vetett neki, akkor mámorosan susogja: én éltem és én tudom, mi a szabadakarat; én tudom, mi az igazság, a becsület, a humanismus, a hazaszeretet; én tudom, mi a szerelem, a lelkiismeret, mert én elméleteket alkottam róluk s a formákról sem feledkeztem meg.

Kérném alásan, hát például valójában van szabadakarat? Én úgy gondolom, mikor az emberek elméletet elméletre halmozva megcsinálták azt a fogalmat, hogy szabadakarat, akkor túlértékelték az emberiséget s erőszakosan éles

határvonalat akartak rajzolni a bölcs ember meg az öntudatlan állat közzé. Az elméleti megkülömböztetésre szükség is van, de csak azért, mert szeretjük magunkat becézgetni s mert természetszerűleg érezzük, hogy védekeznünk kell az állatiságunk ellen. Számtalan életnyilvánításunk azonos az alsóbbrendű teremtményével, a differenciát igen sokszor csak a raffinált-ságunk képezi.

A szabadakaras korlátozott lehetősége megvan az emberben; mindent megtehetek, azonban csak feltételes módban. A társadalmi élet kényszere vasmarkú zsarnok, az egyéni akaratra féket ró s a túlértékelt ember akaratnyilvánítása nem egyéb, mint folytonos megalkuvás a körülményekkel. Az ember inkább marionette, mint ember. Feltétlen akarat szabadsága egy korláttalan hatalomnak lehet, de nem az évezredek lenyűgöző társadalmi kényszere alatt rabszolgává süllyedt egyednek.

Ha tévedtem, ünnepélyesen bocsánatot kérek a mohos morálfilozófiától. *Salacz Emil.*

— **Dr. Finkey Ferenc ünneplése.** Szép ünnepségben részesítette az „Ifjusági Egyesület“ Dr. Finkey Ferenc jogakadémiai tanár urat egyetemi tanárrá történt kinevezése alkalmából. Május hó 1-én este 9 órakor gyülekezett az ifjuság a főiskola előtt s lámpionos menetben, zeneszó mellett vonult lakása elé, ahol az ének-szerenádja után Svingor Jenő senior, az „Ifjusági Egyesület“ elnöke üdvözölte. Tolmácsolta az ifjuság szeretetét, nemsokára bekövetkező eltávozására feletti fájdalmát s kérte ne feledkezzék el ezután sem a pataki ifjuságról.

Dr. Finkey Ferenc könyekig meghatva köszönte meg az ifjuság üdvözlését. Élete legboldogabb napjának tartja e napot, mert az ifjuság szeretetéből azt látja, hogy eljött az idő, amikor a tanár és tanítvány szeretettel megértik egymást. Igérte, hogy az ifjuságot továbbra is megtartja szeretetében s jóindulatában.

Mélyen meghatva távozott el a menet, szép rendben végig vonult a városon az iskola elé, ahol az ünneplés a himnusz eléneklésével véget ért.

— **Hangverseny.** Sikertült és nagyon is kedves estélyt rendezett Bathó János főiskolai ének és zenetanár f. hó 4-én a helybeli polgári leányiskola növendékei közreműködésével. Az estély több műsor-száma többet nyújtott a diletánsnál, s a közönség is sok tapssal adózott a szereplőknek. — A hangverseny számai voltak: I. *A válogatós lepke* (Daljáték) Andersen

meséje után írta: Farkas Imre. II. *Vigszavalat*. Virág Béla hittanhallgatótól. III. *Élőkép*. IV. *Képeladás V. Sári néni*. Vigjáték egy felvonásban. VI. *Mendelssohn nászinduló*. Előadja dr. Végh János és Neumann Vilmike közreműködésével a Bathó-család zenekara.

A „S. A. A. C.“ áldozócsütörtökön tartotta meg ez évi háziversenyét nagyszámu — helybeli és vidéki — érdeklődő közönség előtt. A verseny, mint az előző éveken, most is minden pontjában sikerült. A részletes eredmény a következő: *100 yardos futás*: I. Kossuth Sándor III. jh. 10·4 mp. II. Varga József I. hh.; III. Tót Sándor I. hh. *Korlátverseny*: I. Körösy István II. hh.; II. Bátsmegyei Jenő II. jh.; III. Mándy Menyhért II. hh. *Sulydobás*: I. ifj. Radácsy György III. jh. (11·02 m.) II. Kossuth Sándor III. jh. Iván József III. hh. *Magas ugrás*: I. Varga József; II. Kossuth Sándor; III. Ladányi Mihály III. hh. *Kardvívás*: I. Füzesséry Sándor II. jh.; II. Sziva Ferenc II. jh.; III. Pálóczy Barna III. jh. *Távolugrás*: I. Varga József (5·62 m.); II. Kossuth Sándor (5·32 m.) III. Ladányi Mihály. *Nyújtóverseny*: I. Mándy Menyhért; II. Körösy István; III. Bátsmegyei Jenő. *Diszkoszdobás*: I. Kossuth Sándor, (30·30 m.) II. ifj. Radácsy György; III. Varga József. *Rudugrás*: I. Szinyéry György IV. hh. (2·95 m.) II. Balogh Sándor II. hh. III. Mándy Menyhért. $\frac{1}{4}$ *angol mértföldes síkfutás* 404·5 m.) I. Kossuth Sándor; II. Varga József. III. Tóth Sándor. *Gerelyvetés*: I. Ifj. Radácsy György; II. Kossuth Sándor; III. Füzesséry Sándor. *220 yardos síkfutás*: I. Kossuth Sándor; II. Varga József; III. Biró József. — Első díj egy aranykoszorú ezüst érem; második egy ezüst, harmadik díj egy bronz érem volt. A első és második díj nyertesei egy (a pataki szép lányok által font) koszorút Kossuth Sándor, mint legtöbb egységet elért versenyző, nagyméltóságú Hg. Windisch-Graetz Lajos ur ajándékából egy ezüst cigaretta tárcát, Füzesséry Sándor, mint a vivás első díjának nyertese Páger Artur ur ajándékából egy diszes asztali órát kaptak. Este táncmulatság volt, mely a szokott hangulatban világos virradtig tartott.

— **Előfizetéseiket beküldték:** Bem Lajos, áll. tan. kép. olvasóköri (Sárospatak), Baksy István (Szikszó), Pósa Péter (Tiszatarján), Böszörményi Sándor (Homonna), negyedi Szabó István (Pozsony), Hilleprand Rezső (Vilmány), Tóth Ferenc (Berezék), Takács Mihály (Igrice), Vasváry Jenő dr. (Amerika), Negyedi Szabó Béla, Topa József, Simon Mihály. Köszönettel nyugtázzuk. Sárospatak 1912. máj. 20-án. Szerkesztőség.

Nyilttér.

Nyilatkozat. A „Pécsi Napló“ politikai napilap 1911. október 15-én megjelent számában leközölte „Hangulatok“ című tárcacikkemet. Ugyanezen cikkem „Strófák egy lányhoz“ címen megjelent a „Sárospataki Ifj. Közlöny“ márciusi számában is. Hegedüs Miklós ungvári lakos orvostanhallgató nevezett cikket — egy-két lényegtelen stiláris módosítástól eltekintve — szóról-szóra lemásolta s az „Ung“ című lap 1912. február 25-én megjelent számában „Mimóza“ címen a sajátja gyanánt kiadta. Hegedüs Miklós plagizált. Ez a tényállás. Sárospatak 1912. május hó 4-én.

Salacz Emil.

Zemplénumegye legrégebb és legelsőrendű polgári és papi szabó-üzlete és gyapjúszövet gyári raktár

Lászlófi Henrik

Sátorajauhely.

Mindenféle polgári és papi öltönyök mérték után a legfinomabb hazai és külföldi gyapjúszövetekből a legelegánsabb kivitelben készíttetnek. . . . Főiskolai hallgatóknak és tanulóknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra egy levelezőlapon való tudósítás esetén bármikor kész Sárospatakra a megrendelések fölvétele. . . . lére kellő mintákkal ellátva átutazni. . . .

Olesó árak. Kifogástalan szabás. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbizható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

— Képviseli: Sárospatakon
— a Klein Mihály cég.

SÁROSPATAKI IFJUSÁGI KÖZLÖNY

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG: Főiskola, széniori hivatal	Főszerkesztő: Svingor Jenő	Főmunkatársak: Szigethy Ferenc, Szilva Ferenc	Felelős szerkesztő: Fekete Gyula	KIADÓHIVATAL: Ref. főisk. könyvnyomda.
---	--------------------------------------	---	--	--

Előfizetési ár: Egész évre 4 K, félévre 2 K. Az előfizetési összegek a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny” szerkesztőségének küldendők

EPILOG.

Ez a vádakat, örömeiket kiváltó esztendő a búcsúzást, a visszatekintést követeli tőlünk. És ez a búcsúzás nem megy el nyomtalanul felettünk, mert érezzük, hogy veszítünk valamit. Úgy állunk itt, az utolsó lapszámmal kezünkben még, mint aki a munka félben hagyásakor terveket, akaró vágyakat is félben hagyni kénytelen. Mert jaj, nagyon sok munkánk csak akarattá sülyedt. És nem tagadjuk, hogy sok még a be nem váltott ígéret, szándék. Hamar még, korai a búcsúzkodásunk. — Mert az erőnköt kitaratóvá acélosította a szeretet, a rajongás. Mert szerettük a lapot, mert tudtuk, hogy az maga az Ifjúság. És lemondani arról is, ami ma hiábavaló szándék, akarat, félbehagyni a sok, kedves jókedvű munkát: — ez a búcsúzás nem lehet tetetett, mert érezzük, hogy nagyon is sokat veszítünk a mai búcsúzkodáskor, tehát nekünk ma nincs egyéb teendőnk: örömet, sok, szép emléket vinni el magunkkal útravalónak.

És ha az Ifjúság egy-egy vádja még fennálna ellenünk, bocsánatot ma sem kérünk, csak igazoljuk magunkat. Mert a kötelességünk majdnem egészen ez volt: adni, amit az Ifjúság ad. S tehát nem minket érhet a vád a késések, elmaradásokot illetőleg, ha az Ifjúság nem volt mindig kitartó. De azért minden jóindulatú, érdemes támogatás ma is csak köszönetet érdemel. És igen sok mellénk álló akarást küzdelmet, köszönettel őrizünk ma meg.

És ma jöjjenek helyünkbe új erők. És vegye vállára a munkát az új Ifjúság. Nem azért, mintha a mi erőnk volna fáradtabb, kevesebb, de mert a lapnak az Ifjúsággal kell újulnia. S az eljövendő munkák mezején az eljövendő Ifjúságnak szeretnénk a kezébe letenni mindent, ami a miénk volt: cél, meggyőződés, vélemény.

S mi, a régiek, betöltöttük-e a várakozást, — az a közönség dolga. — Akartuk betölteni. Ma indulunk, mert helyet kell adnunk az újnak, ami a lap, az Ifjúság.

Szeretettel, jókedvvel áthatott munkánkat nehéz félben hagyni; de bizalommal és örömmel hagyjuk félbe, bizva az új munkások erejében, kitartásában, szeretetében.

És hát nekünk ma nincs egyéb teendőnk: örömet, sok szép emléket vinni el magunkkal útravalónak.

Szigethy Ferenc.

„Szegény öreg.“

Csendes kis falucska az én szülőfalum, két nyájas domb között, fákkal beültetve. A világtól elzárva egyszerű házakban egyszerű emberek laktak itt, mikor, mint egész gyermek, én is ott éltem boldogan. Nem is jár oda idegen soha. Letelepenni, ottan tanyát ütni kinek lett volna kedve. Bizony úgy nézett ki az a kis falu, mintha a sorsüldözöttek, a világból, az emberek közül kitaláltak menhelye lett volna.

Nem ismerték ott az irigykedést; kevese volt mindenkinek, mit is irigyeltek volna. Nem ismerték a rágalmozást; igaz, becsületes ember volt mindenik. Nem törte a fejét a fehérség sem a pletykán; hiába való fáradság is lett volna. Nem volt ottan titok, ismerték jól egymást régi idők óta. Egy-egy ezüsthajú tisztos öreg ember el tudta volna mondani minden háznak, minden családnak történetét.

Mégis!... Volt egy kis ház közvetlenül a domb alján fenyőfaktól körülvéve. Ennek a háznak s lakójának történetét nem hallottam soha, pedig mint gyermek mindig ott voltam a pipázgató öreg emberek társaságában s hallgattam egyszerű beszélgetésüket. Erről a házról s arról a szótalan öreg emberről, az öreg Battay bácsiról, aki abból az egyszerű házból csak ünnepnapon jött ki az Isten házába, mintha nem akartak, nem mertek volna beszélni.

Emlékszem rá jól, hogy mikor mi gyermekek lepkét fogdosunk a kertek alatt, mi is elhallgattunk, csendesen osontunk el a kis ház megett. Csitt! itt lakik a „szegény öreg!“

„Szegény öreg“, így hívta mindenki. Bizony mi végkép nem értettük, hogy lehet szegény, mikor nem vet, szánt, kapál s mégis megél s a templomban minden vasárnap egy ezüst pénzt tesz a tányérba. Azt is tudtuk, hogy ő veszi azokat a drága ajándékokat, amelyeket minden karácsonykor szétosztanak köztünk.

És mint gyermek elkerültem szülőfalumból. Mikor aztán mint ifjú visszakérültem oda, a „szegény öreg“ már csendesen pihent közel a templomhoz egy jeltelen sírban. Mégis, nem volt az jeltelen. Aki az öreget ismerte, tudta, hogy az a négy fenyő ott a sír négy sarkán az ő síremléke.

A csendes kis lakás ott a kertek alján nem volt most már csendes. Új gazdája volt már s apró gyermekcsereg vidám zaja tölté be.

Az öreg emberek, a hozzá hasonlók, a kik talán tudták, mért volt „szegény öreg“, ott voltak már mind künn mellette, körülte.

Mikor a temetőben a négy fenyőtől beár-

nyékolt sírt megláttam, ismét a régi titokzatos érzés fogott el. Visszafojtottam lélekzetemet, mint hajdan a kertek alatt: Csitt! itt lakik a „szegény öreg!“

Pár év múlva egy alföldi faluba jutottam. Egy este gondolkozva járkáltam a csendes akác-utcákon. A sok akác között sötétzöld fenyők hegyén akadt meg tekintetem. A leáldozó nap fénye bágyadtan szűrődött át tűzlevelek között.

A fenyőkhöz érve omladozó, roskadozó uri lakot találtam, sűrűn benöve fenyővel.

Itt e fenyves régi, uri háznál — Isten tudja miért — ismét eszembe jutott a „szegény öreg.“

Önkénytelenül a temető felé indultam. A temetőről a sűrű akácok közül messziről bólingatott felém négy sugár fenyő: „Itt, itt keresd a „szegény öreg“ történetét!“

A temető mellett nem messze egy öreg ember dolgozgatott. Hozzá siettem, hátha ő tudja kié volt ez uri lakás, hova lett gazdája?!

Az öreg éppen hazafelé indult. Mikor meghallotta kérdésemet, látszott rajta, hogy szomorú emlékeket idézett fel benne.

— Ki lakott ott? Tudom. A mi urunk, a mi áldott jó urunk!

S aztán míg csendesen hazaértünk, elmondta a „szegény öreg“ történetét.

„A Battay család ősi hajléka ez. Régi híres család. Hej! hogy is elpusztult! Ő volt az utolsó, ami áldott urunk Battay Gedeon. Suhanc legény voltam, mikor én is az udvarába kerültem. Szerették őt uram — Isten nyugosztalja haló porában is — mert ő is szeretett minket. Mint fiatal házas, egy kis leány apja, elment szegény magyar hazánk védelmére ő is. Hős volt a mi urunk! Hordta is a jelét halála napjáig, arcán is, karján is. Mikor aztán az igaz ügy szerencsétlenül járt, mint a többi vitézt, őt is kereslették s nem mert hazajönni. Szegény felesége, édes jó asszonyunk, de sokat sírt utána. Később, sok jó idő múlva, amikor virradni kezdett a magyarra, visszajött ő is szerettei közzé. Ha látta volna uram, hogy örült az egész falú! — Aztán egy pár évig boldogan élt itthon családjának s nekünk.

Egyetlen gyermeke, Mária kisasszony a vidék legszebb kisasszonyává lett. Hej! bár ne lett volna! Szegény jó urunknak ez hozta a vesztét.

... Látja az úr azt a bádogtornyos kastélyt? Oda került akkor egy átkozott német. Szemet vetett a mi szépséges kisasszonyunkra. Utána járt mindég. Persze az udvarba nem juthatott be egy sehonnai bezirker. Üzengetett a mi kisasszonyunknak is, a mi urunknak is. Emlékszem, egyszer velem is akart levelet kül-

deni, de én a németnek még a mennyországban sem akarok szolgálatot tenni.

A mi urunk persze hallani sem akart róla. Volt már kiszemelve a kisasszony számára egy derék magyar úr. Talán tetszik ismerni a szomszéd faluban Simay nagyságos urat?! Derék, szép ember volt, nem olyan, mint az a pokolfajú német.

De a szép kisasszony, hogy miért, tudja Isten — hiszen ő maga sem tehetett tán róla — megszerette azt a hízelgő németet. Nem mondta, nem mutatta — csak ezt ne tette volna! — sőt azt mondta mindég, nem szereti ő sem, s eljegyezte magát Simay úrral.

De már ekkor az ő szívökben, eszökben — Isten bocsássa meg a mi kisasszonyunk egyetlenegy hünel — meg volt a gonosz terv.

Már csak pár nap volt az esküvőig, amikor egy éjjel — mert ősz után lesz 40 esztendeje — nagy tűz ütött ki a faluban. A mi urunk persze ott volt együtt velünk, osztozott bajunkban. Az az átkozott meg — verje meg az Isten! ezt a mi szerencsétlenségünket használta fel gonosz terve végrehajtására. — Hiszen az a tűz sem jött csak úgy magától. Tudta jól, hogy a mi jó urunk ott van velünk s csak a fehér nép van házában. Befogatta hát legjobb négy lovát s elment, hogy elvigye Mária kisasszonyt. A kisasszonynak is elvette az Isten, úgy látszik az eszét s ráállott ő is erre a csúfságos tetre. De az Isten nem engedte véghezvinni!

A mi urunk éppen akkor ment haza holtra kifáradva, mikor már együtt ültek a kocsiban. Mikor látta, hogy csókolni akarja, nem tudta elnézni, hogy az átkos fajnak csókja érinthesse, elvesztette eszét s aztán — én Istenem! ama lator helyett lelőtte a lányát....“

Elhallgatott az öreg, kérges kezével könyvet törült ki szeméből. Aztán felnézett az égre, mintha imádkoznék s így folytatta tovább:

„Látta az úr ott a temetőben azt a négy fenyő közt levő jeltelen sírhalmot?! Ott nyugszik a mi szerencsétlen kisasszonyunk. Ott fekszik a mi áldott szívű jó asszonyunk is. Hogy s bírta volna el azt a nagy csapást.

A mi jó urunk meg nem bírt itt maradni. Nem nézhette azt a bádogtornyos kastélyt. Eltűnt, nyoma veszett. Nem tudjuk hova lett. Talán azóta már együtt vannak hárman. Áldja meg az Isten halóporukban is!“

Már jól benn jártunk a faluban, mikor az öreg bevégezte beszédét

Én aztán elmondtam a hűséges öregnek, hol s hogy végezte be életét az ő jó urok. Ábitattal nézett rám az öreg, míg beszéltem.

Búcsúzáskor melegebben szorította meg a kezeimet s mintha imádkoznék, olyan hangon mondta: „Felkeresem sírját, megtisztogatom a négy fenyőt mellette!“

Szilva Ferenc.

Szomorú versek epilógja.

Elég volt a szomorkodásból.
Hagyjuk mindig másnapra már csak!
Búcsút mondok kacagva, könnyen
Búsulásnak, szomorkodásnak.

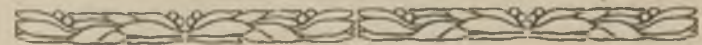
Miért várjunk az őszre mindig
A nyár virágos nagy kertjében?
Mikor szívünk fáradt lesz úgy is,
Halott lesz lassan, észrevétlen?! —

És hát annyit ígér az élet! —
S ígérését sokszor beváltja —
És hittel vértezett lélekkel
Soh'sem hullunk szomorkodásba.

És ha könnyünk kicsordul mégis —
Ha nem bírunk a földi bajjal:
Valaki jön mosolygó arccal,
Valaki jön, ki megvígasztal.

S valakinek, ki hozzánk eljött,
Aki félútunkon emelt fel,
Áldott kezét még megcsókoljuk
S szívünkben annyi vágygyal, tervvel
A kezdett úton elindulunk.

Szigethy Ferenc.

Az örökség.

Báró Kendecsy Béla feleségének halála után ott hagyta a fővárost és leköltözött nagy kiterjedésű falusi birtokára. — Ifjabb fiát, Kálmánt elküldte Párisba, hogy ott befejezvéen tanulmányait, itthon majd csinálnak neki helyet a megyénél s idővel képviselőnek is megválasztják. — Idősebb fiát, Miklóst, magával hozta birtokára, hogy vezesse a gazdálkodást, úgy számítván, majd megházasítja s lesz neki hol megpihenni öreg napjaiban.

Báró Kendecsy Béla nejének halála után mogorva, rideg emberré változott. Kerülte a társaságot, minden idejét boldogult neje emlékének

szentelte. Fiai sorsán is féltő gonddal örködött. Miklóst jobban szerette, mint Kálmánt. Miklós egy igazi magyar nagyr, kevély, hideg, parancsoló, mint ahogy egy magyar mágnáshoz illik. Kálmán könnyelmű, csélesap fickó, valóságos utca-gyerek, ki nem törődik azzal, hogy rangjához nem illő életet folytat. Miklós jógazda, Kálmán maga a prédaság. — A két fiú apai öröksége lehetett egy millió

Nemsokára hazakerült Kálmán Párisból, a helyett, hogy valami komolyabb foglalkozás után nézett volna, felment a fővárosba s ott már előre kezdte élvezni az apai örökséget s kártyán anynyit veszített, hogy hitelezői felmondták neki a kölcsönt, ekkor hazament és így szólott Miklóshoz:

— Bátyám, az apai örökségem egy félmillió. De azt nem várhatom, míg apám meghal, eladom neked kétszázezer koronáért annak rendje és módja szerint. De azt kikötöm, hogy apánk halála után egy esztendő alatt visszaválthassam háromszázcezeren. Ha egy napot kések, tied az egész vagyon. Ezt is bele vesszük az írásba igen határozottan.

— Jól van — mondá Miklós és megcsinálták a dolgot közjegyző előtt.

Történt pedig nemsokára, hogy Kendecsy Béla báró meghalt. — A két fiú még viselte a gyászt, mikor egyszer azt mondja Kálmán a bátyjának!

— Nem mennénk fel a hegyekbe vadászni?

— Miért ne? — szólta a bátyja. — Én nem vagyok az ilyen dolgoknak elrontója.

Nemsokára megkezdtek az előkészületeket. Bepakolták a szükséges dolgokat és élelmiszert, úgy számítván, hogy legalább egy hétig oda lesznek. És elindultak néhány szolga kíséretében.

Egy estén a gyepre terített gyékényen heverészt a két testvér, cigarettázva nézték a göncölszekér gyémántokból kirakott csillagképét, míg távol a forrás mellett az örködő kíséret valami szomorú régi vitéz legendát énekelt érdes-torok hangon.

Egyszer csak megszólal az öccs:

— Bátyám, ne haragudj reám ha kérdelem, de szeretném tudni, hogy jelenleg mennyi pénzzel rendelkezzel?

— Furcsa kérdésed van néked öcsém — válaszol az idősebb — Itt nincs szükségünk pénzre? Puskaporunk, élelmiszereink van bőven, a szolgálkat pedig nem kell fizetnünk.

— Bocsáss meg, de én mégis szeretném tudni.

— Hát van vagy százezer koronám.

A fiatal mágnás hallgatott egy darabig, aztán bátyjának szeme közé nézve így szólta: — Bátyám, nézd meg az órádat, talán már nemsokára éjfél lesz?

— Igen, 10 perc múlva a tizenkettőn lesz a mutató.

— Tudod-e bátyám, hogy nekünk most mindjárt szomorú napunk végződik?

— Ugyan miért?

— Mert itt lesz az éjfél nemsokára s épp ma lesz egy esztendeje, hogy apánk meghalt.

— Ejnye, egész elfeledtem a dátumot. Ha valami szerzetes járna erre, requiemet mondának szegény urért.

— Bizony jó volna. — De emlékezz csak vissza, valami más fontos dolgot nem intéztünk el. — Te nem fizetted meg nekem a kétszáz ezer koronát. Észert enyém az egész apai jussod..... enyém öt perc múlva..... sőt már van is, mert a nagymutató a tizenkettesre ért. Különben jó éjszakát.

— Jó éjszakát — mondá az idősebbik és eldobta cigarettáját a nedves fűbe.

Az egyik elfoglalta az apai birtokot. — A másikat sokszor látták az emberek kopottan, rossz ruhában egyik helyről a másikra vándorolni.

Gaál István.

Fogja meg édes a kezem.

— Emlékiül Emikének. —

Szerettem volna kezét megfogni:
Virágszedésre jöjjön el velem!
Szegődjék hozzám pillangót üzni
S míg az életet áténekelem
— Jöjjön! fogja meg édes a kezem.

Szerettem volna karomba zárni:
Földi Édenbe jöjjön el velem!
Bűgő galambtól, illatos erdőn,
Míg megtanuljuk: mi a szerelem?
— Jöjjön! fogja meg édes a kezem.

.... De lám az Élet nem így akarta.
Nem engedte, hogy jöjjön el velem...
Hallja meg, mégis, ha hívom egyszer
S hattyúdalom, ha elénekelem
— Jöjjön! fogja meg fagyos két kezem.

Kiss Géza.

Carver János felesége.

Irta: Jane G. Austin; angolból ford. Bacsó József.

(Folyt. és vége.)

— Hogy miért? Hát azért életem, szívem legdrágább kincse, mert szeretem kegyedet egész valómmal első találkozásunk óta, ama sötét emlékü naptól kezdve, amikor már csak arra vártam, hogy elhagyja kegyed a kikötő gátat, hogy a vízbe vethessem magam; de kegyed megmentett s idehozván embert faragott belőlem. Én szent imádattal tekintetem mindig kegyedre és földi szerelemre nem gondoltam mind máig, amikor látom, hogy oly annyira egyedül áll a világon s oda irányul minden vágyam, hogy kegyedet minden szenvedéstől és nélkülözéstől megszabadítsam.

— Óh, elég, elég! Szívtelen, csalárd, megbízhatatlan ember, hogy merészelt ennyire megsérteni családi életemet, hogy bátorkodott így beszélni velem, velem, a Carver János hűséges hitvesével, akitől engem büntetésből választott el egy időre Isten, hogy majd az Ő színe előtt örök boldogságban találkozunk? Howland János! rútul cserbenhagyott, hiszen azt gondoltam, hogy önben egy igaz, bizalmas barátira és testvérré találtam; most pedig...

— Most pedig gyűlöl és megvet és megfoszt attól a szeretettől és bizalomtól, amellyel olyan régóta viseltetett irántam. Tört ki keserűen a fiatalember.

— De, hogy álmodhatott, hogy mert még csak álmodni is ilyenféléről? Hiszen én mindig azt hittem, hogy Erzsikét veszi el feleségül, mielőtt meghalnék.

— Erzsikét?

— Igen. Tillie Erzsikét, aki szereti önt már régóta; hát ön azt sohasem vette észre?

— Nem, asszonyom, én legalább is nem gondoltam róla, válaszolt Howland szomorúan és szórakozottan. Carverné rövid ideig tartó neheztelése elmúlt s nyájasan szólt Howlandhoz:

— Ne vegye annyira szívére az előbbi szemrehányást, János; felelhettem volna ugyan sokkal nyájasabban is, hiszen ön nem gondolta, hogy nagyon érzékenyen sebez meg, de másrésztől nem akartam hitegetéssel egy becsületes szívet eltapodni, bár lehet, hogy erre inkább gondoltam volna, mint arra, hogy elfogadjam kérését. Érzem, hogy nekem mihamar itt kell hagyni önöket, azért nagyon szeretném azokat, akik szívemnek legkedvesebbek, boldognak látni egymással, mielőtt meghalok. János, ön azt mondta nekem, hogy nagy áldozatra képes volna a kedvemért.

— Isten látja a lelkeket, hogy úgy van!

— Akkor hát feleségül veszi Erzsikét?

— Más valami nem nyugtathatná meg, asszonyom?

— Semmi más nem adhat felényi örömet sem és nem növelheti azt az egyetlen öröömöt, hogy férjemet követhessem.

Hosszu csend következett s Howland odaadta kezét urnőjének beleegyezése jeléül.

— Parancsoljon velem asszonyom, — szólt Howland — rendelkezék velem úgy, amint önnek legnagyobb örömet szerez.

— Köszönöm, kedves barátom. Beszéljek az érdekében Erzsikével?

— Amint önnek tetszik, asszonyom, azonban azt is mondja meg neki, hogy én úgy szeretem, mint egy kedves barátomat, vagy nőtestvéremet. Nehogy tévesen értesüljön felőlem.

— Arra fogom kérni, amire önt is kértem, hogy egy halófélben levő iránti szeretetből teljesítse kérését annak, akinek önök legkedvesebbek e földön.

A fiatalember az éjszaka nagy részét barátságos és ábrándozással töltötte, egész erejével tusakodván, lázadó szívével s meghiusult reményével.

Egy hónappal később a szeretett nő kór-ágyához hívta jegyesét Erzsike s most látták, hogy Carverné reménytelen állapotban van. Katalin asszony feléjük nyújtá sovány, forró kezét s szelid mosollyal tekintett rájuk.

— Hűséges barátom, ne legyen olyan szomorú azért, hogy megváltásom napja oly közel van. Sirna-e vajjon, ha egy kedves nőtestvére menne férjhez ahhoz, akit szeret? Nos, én újra fogom látni férjemet, aki kedvesebb bármiféle vőlegénynél. De ezelőtt, — mert földi élet gondjai a sír szájáig elkísérik az embert — szeretném boldogabbnak látni az én kis Erzsikémet, mint amilyen most. János, ön nem szereti őt úgy, amint kellene.

— Igyekszem szíves lenni hozzá asszonyom; különben arra kértem önt, hogy mondja meg neki az igazat, válaszolt nyugodtságot erőltetve az ifju.

— De János, ön nem csak szavakban, hanem lélekben is tartsa magát ígéretéhez. Azt akarom, hogy ne csak szíves legyen hozzá, hanem szeresse is őt.

— Ön nagyon szigorú, nagyon kegyetlen velem szemben asszonyom. Tudja ön, hogy minden szava parancs előttem s mégis oly könnyörtelen, mint a sír.

„János!”

— Bocsásson meg durva szavaimért, de

ha azt kívánta volna tőlem, hogy haljak meg önért, könnyebben meg tettem volna.

— Igen, kedves barátom, legkönnyebb meghalni, mikor az embernek az a kötetessége, hogy bebizonyítsa nagy szeretetét; s mivel az ön szerelme mértéken felül nagynak bizonyult, haljon meg bárki más, csak ön maradjon életben, igen, hogy boldog legyen s boldogítson is s mindezt az ön szegény megtörtszívű nőtestvére iránti szeretetképen, aki semmivel sem tudja önnek ezt meghálálni. Nos, tulságosan sokat vártam-e az ön szerelmétől?

— Kedves asszonyom, ha lehető volna, hogy az üdvözültek lenézzenek a földre, meglátna egykor, asszonyom, hogy barátnéja, Erzsike boldog és megbecsült feleség, — igen és szeretett is, ha az igyekezettel és akarattal a szerelem is mindig nőni fog.

— Szeretném, ha ez már most elkezdődne. Nem volna-e hajlandó őt még ma, itt az én jelenlétemben feleségül venni, mert kétségeim vannak, hogy nem látom meg a holnap reggeli napfényt.

Howland János tiszteletteljesen emelte ajkaihoz a sorvatag kezét. Ez volt az első közeledés, amelyre a fiatal ember hátorkodott azzal a nővel szemben, akit olyan szenvedélyesen szeretett, de ez volt a tiltott szerelemről való lemondás pecsétje is.

— Beszélek Erzsikével és a kormányzóval s úgy intézek mindent, ahogyan ön akarja. Megyek ebben a pillanatban, . . de. . .

— Nem hagyom itt önöket, míg visszatér János, szólt suttogó hangon a haldokló nő, mintegy eltalálva a fiatalember gondolatát, kinek szerelme, amint Katalin asszony megjegyezte, nagyobb volt, mint aki barátjáért kész meghalni. Howland egy röpke pillantást vetvén vissza, eltávozott, hogy a meghagyáshoz híven intézkedjék.

Mikor visszatért, Erzsike halványan, csendben ült az ágy mellett, Katalin asszony hecsukta szemeit, de nem aludt s mikor a fiatalember belépett, elhalóan kérdezé:

— Megjött Bradford?

— Igen asszonyom, a külső szobában várakozik.

— Rendben van minden, Erzsike?

— Ami engem illet, igen.

— Hát ön János?

— Készen vagyok, asszonyom.

— Akkor siessenek, mert aggasztóan rövid az idő.

Howland felszólította az előljárót a szertartás végzésére s néhány pillanat múlva férje lett Tillie Erzsikének, aki sápadtan s némán állott

völegénye mellett. Mikor a szertartás véget ért s a kormányzó is eltávozott, Katalin asszony szólította őket s kezeit nyújtva nekik, néhány köszönetet mondott s kölcsönös szeretetre buzdította őket; aztán lezárta szemeit s amint az üde reggel gyönyörű pompájával megjelent a tenger felett a borongós erdöket és egyenellen halmokat glóriájával vonva be, s a tenger végtelenjén arany utat festve a földtől az égig, Carver Katalin férjéhez hű lelke azon szállt tova, hogy újralálkozzék lelke felével és bement az örökké tartó gyönyörűségbe, amelynek a legtisztább s legboldogabb földi szerelem is csak halvány visszatükröződése.

Howland János és felesége még sokáig a sírnál maradtak, mikor már mindenki hazament s elsiratták a drága halottat.

— Ön sokkal jobban szerette az elköltözöttet s elvett engem. hogy neki örömet szerezzen, szólt Erzsike

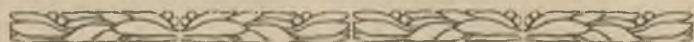
A férj hallgatott egy darabig s aztán átkarolva nejét, érzékenyen így válaszolt:

— Az elköltözött iránti kölcsönös szeretetünk legyen a szent kötelék közöttünk, s növekedjék ez az érzélem egy boldog hosszú életen keresztül, ha Erzsike is úgy akarja s támogat engem ebben.

— De csupán az iránta való szeretetért? kérdé Erzsike.

— Ő már égi angyal, kegyed pedig feleségem lévén minden kívánságom szeretni s szerettetni. Erzsike, fog-e szeretni engem és fog-e segíteni boldog házas életet alapítani, ami sok, nagy bánatunk után?

A fiatal asszony hallgatagon nyújtotta kezét férje karjába s visszatértek a magányos, elhagyatott házba, hogy elkezdjék azt az életet, amely végeredményében époly vidám és kellemes volt, mint amilyen szomorú volt kezdetben.

Jelenet.

Irta: Flamma.

— Mondja Ödön, azért jött ide, hogy bosszantson? akkor igazán . . .

— Kár volt eljönnie. Ugy-e ezt akarta mondani? Igen, ezt, de a végén mégis megmondta a dolgot, és elhallgatott.

— Nem hallgattam el, csak maga a szavamba vágott; tudja-e Ödön, hogy ez nem illik? Mért nem enged beszélni? én nem félek kimondani amit gondolok.

— Ez szép magától Gittus; de hiszem ha akarom. Bizonyítsa be ha tudja.

— Bebizonyítsam? Na jó — maga akarta, hát nem én leszek az oka, ha kellemetlen lesz az igazság. Hát tudja meg Ödön, hogy maga egy kiálthatatlan, udvariatlan, veszekedő, zsémbes fráter — és én magát . . . én magát . . .

— Gyülölöm — ugy-e így gondolta? na ne piruljon azért, kicsi Gittus; hisz én vagyok a maga szótára. Lássá, csak rá nézek, és tudom mit akar mondani.

— Kiálthatatlan! hát igen, gyülölöm — tudja? gyülölöm, maga csúf ember. . .

— Na ne olyan hevesen, kicsi lány! Igaz, hogy a pirulás nagyon bájossá teszi; de ez a hevessége erősen veszélyezteti a virágzását, aztán az ujonnan himzett kis terítőt.

— De nagy gondja van rá! A virágot igaz, hogy maga hozta, a vázát is magától kaptam, de a terítőt csak én himeztem — csak én — és nem a Sári. . .

— Lássá, erről teljesen megfeledkeztem — jó hogy felvilágosított; most már aztán nem is félttem többé — ha csak maga himezte.

— Mit? hát ha a Sári munkája lenne, nagyobb értékkel birna maga előtt? hát szép, hogy ilyen őszinte. Persze! ezt különben mindjárt gondolhattam volna. Hát igaz, Sári édes, kedves, aranyos kislány; remekül áll az új ruha rajta, érvényre jut benne szép, karcsu alakja.

— Hát nézze édes Gittus, ezt magára a legjobb akarattal sem mondhatom; bizony maga egy kicsit . . . egy kicsit . . .

— Na hős vitéz! milyen szépen elhallgattott a mondat közepén; hát most majd ha megengedi, én leszek a maga szótára: egy kicsit — kövér — na ugy-e ezt akarta mondani? hát csak ne is szóljon most közbe — igaz, hogy egy kicsit kövér vagyok, de mégsem cserélnék a karcsu Sárral, akibe csak háltni jár a lélek; na, csak ne idegeskedjék, igaz, ugy is igaz, amit mondok: orvossággal él, és télen a Rivierára viszik.

— De Gittus, hogy beszélhet ilyeneket? hisz Sári a legjobb barátnője.

— Igen, a legjobb barátnőm, s csak arra les, ki tetszik nekem, s mindjárt flörtölni kezd vele. Azt hiszi, észre nem vettem? Tudja hogy jöttem rá? A Pistát fogtam bakknak; úgy mutattam Sári előtt, hogy szerelmes vagyok a Pistába — s mi történt egy hét múlva? rám sem nézett Pista — folyton a Sári szoknyája után futott. De ez még nem minden; ha új ruhát varrat nekem a mama, ő még szebbet, drágá-

bat vesz — hogy szebb legyen, mint én. Hát barátság ez? köszönöm szépen!

— Nincs igaza Gittus, jó lány a Sári. . .

— Persze, nekem soha sincs igazam — de Sári annál édesebb — mert tetszik magának — nem, nemcsak tetszik, szerelmes is bele, szerelmes. . .

— Gondolja?

— Nem gondolom: tudom! Ugy-e, feleségül is fogja venni? Hát persze, Sári jó parti; huszezer korona hozomány, meg öt szoba butor — és a családi összeköttetés — gratulálok Ödön! igazán, szívből gratulálok.

— Még nem fogadom el Gittus, még pedig azért nem, mert őszintén szólva: nem gondoltam eddig erre a házasságra.

— Hogy tud tettetni! Majd elhiszem. Igen, most már egész biztos vagyok benne. Amikor ma idejött, azt mondta nekem: Gittus! édes kis pajtásom, ma egy komoly dolgot fogok magának mondani. Rég gondolok már erre, sokat álmodoztam erről az óráról, de eddig senkinek sem szóltam róla. Volt, ami még visszatartott. De most, hogy a kinevezésem is megjött, nem várok tovább; ma mindent elfogok mondani. Maga lesz a legelső, aki hallani fogja. Maga, az én kedves, meghitt kis pajtásom. Aztán mindjárt a Sárról kezdett beszélni. Hát most már tudom, most már világos. Akár ne is mondja, ugyis tudom: feleségül fogja venni a Sárit. . .

— És mondja Gittus, bántaná ez magát?

— Hát hogy ne, hisz Sárit ki nem álhatom.

— És ha mást vennék el, Gizit, Böskét, Illust, vagy akárkit mást?

— Hát mindenáron meg akar házasodni? Ödön! édes Ödön, kérem: ne házasodjék meg. Lássá, már egész más hangon beszélek magával. Én nem tudom mi van velem, de most, ebben a percben, addig, amíg arra gondoltam, hogy maga meg akar házasodni, sirni szerettem volna. Nézze édes Ödön, akkor egyszerre vége lenne ennek a mi jó barátságunknak. Maga nem jönne hozzánk minden délután; nem hozna nekem virágot, és cukrot. Nem kísérne a korzón, vasárnap délelőtt meg a templomba. Nem hozna nekem könyvet olvasni, nem bogozná össze a himző pamutomat, nem haragította meg, hogy aztán újra kibékítsen. Nem lenne kinek elmondani az örömet, elsirni a bánatomat. Nem lenne nekem soha többé ilyen bizalmas, édes jó pajtásom, mint maga Ödön.

— És ez fájna magának Gittus?

— Ugy érzem: nagyon boldogtalan lennék.

— Lássá kicsi Gittus, fáj nekem, hogy meg kell szomorítanom; de én már csak meg-nősülök. Szeretek egy édes kisleányt. Azt hiszem: ő is szeret engem. Boldog akarok lenni, s boldoggá tenni őt is. Megérdemli. Egyszerű, szerény kisleány. Hozománya sincs; de nekem nem is kell. Őt szobánk sem lesz; de a mi kis fészünk mégis többet fog érni fényes palotánál. Kedves, meghitt, puha, szerelmes kis fészek lesz. Ő lesz benne a dalos madár; csi-csergő, mosolygó kis madaram . . .

— Gittus, mért lett olyan szomorú? a szeme is könnyes — hát nem örül a boldogságnak? Hát ilyen irigy, önző kis pajtás maga? . . . Na feleljen hát Gittus, édes kicsi Gittuskám.

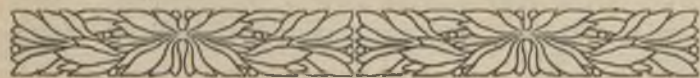
— Hogy hívják? milyen a szeme, a szája, a haja?

— Gittának hívják, úgy mint magát; a szeme, szája, haja is olyan mint a magáé.

— És szereti magát?

— Azt hiszem: igen. De hogy biztos legyen benne, megkérdem szépen: édes kicsi Gittus, mondja meg nekem, szeret-e? . . . szereti-e ezt a kötekedő, kiálthatatlan, udvariatlan, veszekedő embert? . . . s akar-e a feleségem lenni? . . .

— Ödön! édes, édes Ödönöm . . .

A Csillagné diákjai.

Híres diáktartó asszony volt a maga idejében, Csillagné nemzetes asszony. A főztjének messze elment a híre; a szíve meg talán még ettől is jobb volt. Tele volt az szeretettel, gyöngédséggel. A falujából először kimozdult falusi gyermek egyhamar otthon érezte magát nála, olyan szépen tudott velük beszélni, hogy az édesanyjok sem szebben. A nagyobb diákok is szívesen mentek lakni hozzá, mert — ismervén jó szívét — tudták, hogy nem kell sietni a lakáspénzzel, elvár ő az év végéig, amikor majd a megbocsátó szülők kiváltják őket.

Nem is volt nála egy üres szoba sem, pedig volt vagy hat, mindenik négy-öt diáknak való.

Szívesebben fogadott kicsinyeket, mert azokkal szeretett inkább bibelődni, csak 4—5 nagyobb diákot tartott, akik a rendtartás nagy munkájában segítettek neki.

Hanem egyszer csak arra a tapasztalatra jutott, hogy sokkal könnyebb 30 kis diák kö-

zött rendet tartani, mint 4—5 „rendtartó“ nagy diák között.

Az 1875-ik esztendőben ugyanis olyan szerencsésen válogatta ki nagyjait, hogy az akadémia „szine-java“ került hozzá lakni. Itt lakott akkor a harcsa bajuszu vén diák, Kari-kás Miska. A legnagyobb hangú, legjobb ivó 6-od éves theologus. Az ő neveltje, falujabeli Medve Pista. Atléta termetű, csendes természetű fiú volt, de Miska szavára még az ördögnek is nekiment volna. Csótár Imre, a harmadik pajtás első éves volt még csak, de korra nézve nem sokkal hátrább állt Miskánál. Hanem hát mint gimnazista sok tapasztalatot szerzett széjjel e hazában, isten tudja hány iskolában 12 esztendő alatt. A feje, irányító lelke volt a Csillaggárdának az ősjogász Kövy Samu. Csepp termetű, igénytelen kinézésű fiú, de élelmességgel, ravaszsággal bőven megáldva. Az ő fejéből pattantak ki a pajkosabbnál-pajkosabb tervek, amelyeknek véghezvitele sohasem volt nehéz a Csillagné diákjainak.

Szegény Csillagné nemzetes asszony többet panaszkodott ezen az éven, mint a többi 15 esztendőben összesen. De nem is lehetett rajta csodálkozni, annyi sokat kellett szégyenkezni az ő fiai miatt. Ha a városban valami rendzavarás, csendháborítás történt, mindig ezt kellett hallani: „No Csillagné asszonyom, megint kitétek magokért a fiai.“ Nem volt olyan istenadta reggel, hogy valami „kellemes“ meglepetésre ne ébredt volna fel.

A szüretkor milyen csuffá tették. Várta haza a házas fiát feleségestől. Nagy városban laktak, egy kis jó kacsapecsenyével akart nekik kedveskedni, mert „úgy is ritkán jut ilyenhez a városi ember“. Gyönyörű szép 3 kacsát fogott dugásra. Hiztak is már 2 hete szépen. Kövy Samu szeme megakadt a gyönyörű állatokon. Szinte érezte már a jó illatot, igen szeretett volna részesülni ő is belőle. Készen is lett a tervvel nemsokára. Terve megbeszélésére elmentek egy pohár borra, mert itthon a falaknak is fülei vannak. Koccingatás közben aztán gyönyörűen lefestette Kövy azt az élvezetet, melyet a pirosra sült kacsá pecsenye fogyasztása által lehet elérni s amely nekik nem is lehetetlen, csak összetartás és titoktartás kell. A többiek is érezték már szinte a feleséges gyönyört s felajánlották segítségüket, csak a tervet készítse el Samu.

Samu aztán elmondta szépen sorba, hogy „nézzétek csak, fiuk, a nemzetes asszony most is hizlal 3 szép kacsát. Nem elég lenne-e neki 2 s mért ne jutna nekünk a 3-ik. Könnyen

hozzájuthatnánk, csak ki kellene tekerni gynek a nyakát és arra való helyen megsütni. Hanem ez lopás lenne, már pedig ez nem illik hozzánk, uri emberekhez. Meg aztán mért ne sütné meg a nemzetes asszony, mikor ő érti legjobban.

Ott van hátul a kertben az a befedett régi kut. Betesszük oda a 3 áldozatra szánt kacsát. Jól fogják magukat érezni, még jót is teszünk velök, hogy egy kis vízhez juttatjuk. A nemzetes asszony meg keresni fogja mindenütt, csak ott nem s ha ügyesek leszünk bizony megsüt egyet csak a másik kettő megkerüljön neki“.

Vidáman előre is élvezve a gyönyört, kerültek haza éjfél után a Csillagné diákjai. Leeresztették a 3 szép kacsát a mély kutba s aztán visszatettek rá mindent, úgy ahogy volt, deszkát, gerendát, rosz hordót. S aludtak nyugodtan, álmodva szépet, pirosra sült kacsapecsényről.

A szép álmokból a nemzetes asszony panaszkodó hangja verte fel. „Szentséges Isten, hová lettek az én szép kacsáim. Jaj Istenem, mit adok az én drága gyermekeimnek. Csak legalább ne vitték volna el mind a hármat.“

A legelső, aki bánatában osztozott és az istentelen zsványokat szidni kezdte, Kövy Samu volt. S az „aranyos Kövy ur“ szaladt el a bíróhoz is jelentést tenni. Elmult a nap, hanem a kacsák csak nem kerültek elő. Hosszu volt az éjszaka a nemzetes asszonynak, reggel mihelyt virradt, tüvé tett mindent az udvaron, Kövy pedig ismét segített neki. Bizonyítgatta, hogy nem veszhettek azok el, csak kimásztak a a ketrecből s megbújtak valahol. „A anyos drága lelkem, kerítsék valahogy elő, megsütök egyet magoknak, csak tudjak az én jó gyermekeimnek legalább egyszer egy jó falatot adni belőle,“ tört ki a keserűség estefeleg a nemzetes asszonyból. Mikor aztán a kellő mennyiségű bor is biztosítva volt melléje, megigérte Samu, hogy nem alusznak ez éjjel, de a kacsákat előkerítik, nem nézheti, hogy a nemzetes asszony így epeшти magát miatta.

Reggel aztán nagy örömmel költötte fel Csillagné asszonyt, hogy öltözzék fel csak gyorsan s lásson csodát. Mondta ő, hogy nem lopták el, csak elcsavarogtak. Ott vannak hátul a régi kutban vigan lubickolva. Valahogy elmozdult a deszka s beleestek.

Sietve kapkodta magára a ruhát a nemzetes asszony, sietett hátra a kúthoz úgy hogy Kövyék alig birtak vele menni.

Köteleket kötöttek Csótár derekára, Medve

Pista leeresztette, szépen sorba kiszedték a kacsákat. Kövy aztán a nemzetes asszony nagy hálálkodásai közt elmondta, hogy járták végig az egész várost, megnézve minden ólat s hogy hallották meg reggel, mikor már kifáradva reménytelenül hazajöttek, a sárogást s hogy találták meg a hang után menve a kacsákat. A nemzetes asszony beváltotta szavát, estére a „4 áldott jó fiu“ szép álma valóra vált. S mikor aztán a megmaradt 2 kacsát, szép pirosra sültve kínálgatta városi gyermekeinek, nem győzte dicsérni az ő jószívű nagy diákjait.

Elmult az ősz, megvolt a víg szüret, hazamentek a városiak, beállott a kemény tél, Meg volt rakva a Csillagné asszony fás kamarája finom vágott fával. Eluszott a „jó fiuk“ pénze s hideg volt a szobájok. Könnyen lehetett volna rajta segíteni, ott volt a sok jó fa, csak be kellett volna fűteni. De hát ez is lopás lett volna, nem illett volna hozzájuk, meg a tán — mondta Kövy — „mért fűtenénk mi, mikor a szolgáló is befűthet.“ Hosszu 3 hónap alatt úgy meg tanulta utánozni a nemzetes asszony sápitó hangját, hogy még ő maga is zavarba jött volna, ha Kövy úgy szólt volna hozzá. S mikor Csillagné asszony kiszaladt egy percre az utcára, hogy a napi eseményeket megbeszélje a szomszédasszonyokkal, Kövy kikiáltott a szolgálonak a nemzetes asszony hangján: „Mari vigyél be egy kis fát a Kövy úrék szobájába, megveszi őket az Isten hidege.“ S a Mari hűségesen befűtött minden nap. S mikor aztán a tél elmultával a nemzetes asszony szörnyülködött, hogy mennyi fa fogyott el, megmagyarázta neki, hogy „persze, hogy sok, minek tetszett mindennap befűtetni a Kövy úrék szobájába.“

Mikor ennek is, a kacsá elveszésének is megtudta a sorsát, alig hitte, hogy megszabaduljon tőlük. El is jött az év vége s Csillagné asszony örömmel várta a napot, mikor kifizetik a lakáspénzt s búcsút vesznek tőle. Hanem ez sem ment olyan simán, mint gondolta. Elmenni csak elmentek volna tőle, de fizetni nem akartak. Bizony az lett a vége, becsukta a szobát, benne a Kövyék ládája, kijelentvén, hogy addig nem is nyitja ki, mig ki nem fizetik tartozásukat. Eleget türt nekik, csak nem tette ingyen.

Könnyen lehetett volna ezen is segíteni, a Medve vállának mi lett volna egy ajtó, kihozhatták volna ládástól, de hát ajtót betörni nem illett volna hozzájuk, uri emberekhez, meg aztán minek is cipelnék azt a nagy ládát, mikor úgy is alig maradt benne valami egy hosszú év alatt. Isten tudja hová helyezte el azóta az

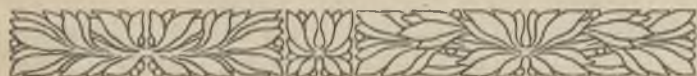
az öreg ószeres zsidó. Az ablak nyitva van, a láda az övék, azt fel lehet törni, magukra szedik megmaradt ruhájokat, aztán bucsut vesznek a kapufélfától.

Igy is történt.

Másnap reggel ismét csak volt mit panasolni a nemzetes asszonynak.

Nem is fogadott többet nagy diákot s nem voltak azóta olyan híresek a Csillagné diákjai.

Szilenc.

A szomorúság könyvéből.

Sötét vizeken.

— Én, a bánat tengerének hajója, —
Vadd hullámoktól hányva, — vetve,
Sohsem jutok csöndes vizekre,
Madárdalozó csöpp, kis szigetre...

Kitagadottja, száműzöttje lettem
Az örömnél, — a kacagásnak...
Gyerekszívből tovaszálltak
Nagyon korán az álmok, — vágyak.

Reámborúlt, komor sötét borúval
A szomorúság éjsetétje...
— Szegény magam! — Nem int feléje
Az ég azurja, — tiszta kékje...

...És itt ülök hullámverte hajómon...
Fáradt, nehéz, lehullt kezekkel,
Kiegett, könnytelen szemekkel...
S várok... Lesz-e még újra reggel?...

Fekete Gyula,

HIREK.

— **Választások.** Az 1912–13-ik évre főiskolai széniorra: *Szöke István*; alkönyvtárnokká: *Fekete István* végzett hittanhallgatók választottak. Az Akadémiai Olvasó Egylet pénztárnoka *Csabay István* IV. hh.; Könyvtárnoka *Barth Ernő* IV. jh. lett. Gratulálunk.

A NÉP SZAVA

azt tartja, hogy a legjobb munkaserkentő az

óra

És ha ez igaz, amint-hogy igaz, úgy mindenki igyekezzen, hogy egy pontos óra birtokában legyen!

Saját érdekében kérem tehát a m. t. közönséget, hogy győződjön meg azon állításom valódiságáról, hogy a legjobb, **a legpontosabb órák**

mindenféle kivételben **legolcsóbban** 10 évi jótállás mellett nálam kaphatók. — Mindennemű valódi ékszerek, függők, gyűrűk, láncok, karkötők, amulettek, valódi ezüst evőeszközök a legteljesebb garancia mellett tulhalmozott raktár miatt mélyen leszállított árban kaphatók. **Különösen felhívom az i. t. ifjúság szíves figyelmét előnyös ünnep után való részletfizetési feltételeimre is.** Vidékre dús választékokat küldök.

SPITZ ANTAL

órák és ékszerész Sárospatakon.

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger féle ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

— Képviselet: Sárospatakon
— a Klein Mihály cég.

Hirdetések

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

TARTALOM.

Vezércikkek :

Fekete Gyula . Prolog	1
F.—i. : Egy aktuális dologról	25
Fekete : Magunk magunkról	61
Svingor Jenő : Október 31	13
„ „ Karácsonyi ajándék	37
„ „ Feltámadunk	85
„ „ Dr. Finkey Ferencz	102
Szigethy : Márciusi ének	77
„ A Folklore Fellows és a Sárospataki ifjúság	102
„ Epilog	117

Elbeszélések, rajzok, novellák :

Csáthy Edömér : Hogyan kerültem én Patakra	31
Flamma : Levelek a fürdőről	47
„ A rút leány	94
„ Jelenet	122
Gaál István : A fogadott fiú	52
„ A levél	78
„ Utolsó akkordok	90
„ Az asszony	103
„ Az örökség	119
Hodossy Ilonka : Viszontlátás	87
Komáromi János : Szegény anyám	3
Nagy Lajos : Karácsonyest	38
G. Nagy László : A vén kertész lánya	7
„ „ Asszonyors	19
Pataki Névtelen : Az a vitéz Benák	27
„ „ Simon deák	41
„ „ Hideg szelek fújnak	62
Salacz Emil : Strófák egy lányról	81
Szigethy Ferencz : Kis tragédiák	107
Szilenc : Mese	98
„ Álomfoslás	101
„ A Csillagné diákjai	124
Szilva Ferenc : Pintér Jóska szerelme	17
„ Nem házasodom meg soha	53
„ A tótfalvi legátus	91
„ A „sors“	102
„ „Szegény öreg“	118

Versek :

Cipra : Országúton	6
„ Betegen	47
Fekete Gyula : Vértanuk napján	2

Fekete Gyula : Beteg fiu szomorú verse	21
„ „ Epilóg	52
„ „ Templomosi Erzsinek	62
„ „ Interieur	67
„ „ Önéleleírás	88
„ „ Templomosi Erzsinek	98
„ „ Szomorúság könyvéből	105
„ „ Sötét vizeken	126
Flamma : És jött egy ember	55
„ Történet	91
Győrök József : Mesélgetett anyám	32
„ Tavasz vihar	59
Győry Kálmán : Éjfél után	9
„ Lenézik itt a szittyá diákok	18
„ Ha szólít az élet	31
„ Távozóhoz	57
„ Szeretem az éjszakát	72
Katáng : Fehér Annus	58
Kerekes György : Ünnepeljen a bánat	17
„ Halk hozsinnát mondunk	17
Kiss Géza : Másnak ígért leányhoz	53
„ „ Könnyeztem is érted	94
„ „ Emikének irtam	107
„ „ Fogja meg édes a kezem	—
Kiss Kálmán : Zsoltár egy asszonyhoz	9
László Sándor : A keresztjáró Ágnes néni	40
Nola : Valamikor	6
„ Bűnbánat	6
Pataki Névtelen : Hej, iharosi öregerdő	68
„ Öreg bohémek alkonya	78
ifj. Rácz Lajos Vágy	34
„ Ami fáj	34
„ Accord	78
Szabolcska Mihály : Kikeletkor	86
„ A magyar nóta	86
Szigethy Ferenc : A vén diákok vissza járnak	7
„ Pataki fiukhoz írott kis írás	22
„ A Lili dalokból	26
„ Hangulat	56
„ Egy széplelkű fehér lánynak	64
„ Alkonyatkor a szobádban	87
„ Az én gyülekezetem	103
„ Szomorú versek epilógja	119
Takács Mihály : A hugom emlékének	93
Veress Károly : Dinkához	11

Diák-dolgok ; aktualitások :

Csillik Bertalan : A liverpooli conferentia	69
Gondnoki beiktatás	87
Svingor Jenő : Miért van szükség okt. 6-ra	15

Műtörténet:

Árokháty Béla: Az Aeneas-monda	109
Negyedi Szabó Jenő: Néhány szó a diákdalokról	21, 35, 56
Szigethy Ferenc: Csokonai-Ady	64

Könyvismertetés:

Szigethy: Emőd Tamás versei	57
„ Alba Nevis. Egy szerelmes leány könyvéből	57
„ Szép Ernő Enekeskönyv	99
„ Somló Ferenc: Jogász versek	113

Zenésített költemény:

Fekete Gyula—Bathó János: Kossuth Apánk, édesapánk	89
Kiss Kálmán—Bathó János: Aradi nagy temetőben	14

Műfordítás:

Bacsó József: Carver János felesége (Tane G.)	82, 94, 109, 121
G. Nagy László: A próba (franciából)	106
Ifj. Rácz Lajos: A zivatar (Toni Revillov)	67
(Sarah F. Adams): Nearer my god to thee	114

Nekrológ:

—: Somlyódy Elek	11
irl.: Súlyom Lajos	74

Egyleti élet, hírek, szerkesztői üzenetek, nyíltér minden számban.

